

Randi Kjeldstad og Erik H. Nymoen

Kvinner og menn i deltidsarbeid
Fordeling og forklaringer

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the various research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, desember 2004
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-6710-2 Trykt versjon
ISBN 82-537-6711-0 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe
06.01

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/235

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Randi Kjeldstad og Erik H. Nymo

Kvinner og menn i deltidsarbeid

Fordeling og forklaringer

Rapporter 2004/29 • Statistisk sentralbyrå 2004

I denne rapporten kartlegger vi omfanget og fordelingen av deltidsarbeid i Norge og analyserer mulige årsaker til ulike typer deltidsarbeid blant kvinner og menn. Analysen er basert på datamateriale innhentet i Arbeidskraftundersøkelsene (AKU) 2001, påkoblet en rekke registeropplysninger. Vi skiller mellom fire forskjellige deltidstilpasninger, både såkalte selvalgte og ufrivillige ordninger, i tillegg til heltid som "kontrollgruppe". Til grunn for inndelingen ligger intervjupersonenes samlede avtalte arbeidstid i et eller flere arbeidsforhold.

Som bakgrunn for analysen skisserer vi noen hovedperspektiver på deltidsarbeid (kapittel 2). Vi fokuserer særlig på forskjeller mellom kvinner og menn og på mulige kjønnsforskjeller i årsaker til deltidsarbeid. Resultatene av analysen presenteres ved et stort antall tabeller kommentert i to kapitler. I kapittel 4 kommenterer vi den bivariate sammenhengen mellom ulike deltidstilpasninger og de uavhengige variablene som inngår i analysen, for hele utvalget og for kvinner og menn separat. I kapittel 5 diskuterer vi de observerte årsakssammenhengene med utgangspunkt i fem grupper multivariate modeller. Modellene er formulert ut fra de skisserte hovedperspektivene, nemlig et individuelt livsfaseperspektiv, et perspektiv der årsakene søkes i kjennetegn ved arbeidsmarkedets etterspørselsside, et perspektiv der avveinger i forhold til (forventet) lønnsnivå antas å bestemme arbeidstiden, et "total"-perspektiv hvor alle disse mulige årsakene sees i sammenheng, og endelig et perspektiv der den enkeltes arbeidstid antas å avspeile en gjensidig tilpasning mellom samlivspartner. Den sistnevnte gruppen modeller, "ektefellemodellene", analyserer arbeidstid i lys av økonomiske forhold i familien og ektefellens arbeidstid.

Deltidsarbeid er først og fremst en kvinnetilpasning. I den grad menn jobber deltid, er det overveiende selvalgt kort deltid, blant ungdom under utdanning eller i tidlig alderdom som supplement til pensjonsinntekter. Selvalgt lang deltid er kvinnetilpasningen fremfor noen, og det er særlig gifte kvinner med barn som jobber lang deltid. Videre er de undersysselsatte, dvs. de med ufrivillig deltidsarbeid, ofte lavt utdannede kvinner. Deltidsarbeidet er for en stor del, både for kvinner og menn, konsentrert i bestemte yrker og sektorer av arbeidsmarkedet. Det er imidlertid grunn til å tro at deltidsarbeidsmarkedet for menn i langt større grad er et aldersstrukturert arbeidsmarked enn tilfellet er for kvinner. Det gjelder både tilbud og etterspørsel. Det faktum at en eneste forklaringsfaktor, nemlig alder, har avgjørende betydning for menns arbeidstidsmønster, er hovedgrunnen til at forklarings- og prediksjonsevnen til våre analysemodeller er gjennomgående bedre for menn enn for kvinner.

Kvinnens deltidsarbeid er mer heterogent sammensatt og vanskeligere å forklare. Vår analyse tyder på at prosessene bak kvinnens deltidsarbeid skiller seg mindre entydig fra prosessene bak heltidsarbeid enn tilfellet er for menn. Særlig gjelder dette selvalgt lang deltid, hvor våre modeller har gjennomgående lav forklaringssevne. Ikke desto mindre har de aller fleste uavhengige variablene signifikante effekter på arbeidstiden for kvinner; flere og mer signifikante enn tilfellet er for menn. Minst kjønnsulike effekter finner vi i modellene som fokuserer på arbeidsmarkedets etterspørselsside, mens analysen av livsfasemodellene og ektefellemodellene, der forklaringene først og fremst søkes i omsorgs- og forsørgelsesforpliktelser, gir svært forskjellige utslag for kvinner og menn. I motsetning til for menn har omsorgsrelasjoner og omsorgsforpliktelser stor betydning for valget mellom heltid og deltid for kvinner. Og i motsetning til for gifte menn er dessuten ektefellens arbeidstid og økonomiske bidrag av stor betydning for gifte kvinner. Slik er spørsmålet om hel- eller deltid fortsatt ingen kjønnsnøytral problemstilling i norske hjem. Tradisjonelle kjønnsroller er stadig levende når det gjelder fordeling av den lønnete arbeidstiden, både selvalgt og uønsket arbeidstid. Analysen viser at kjønnsforskjeller i arbeidstidstilpasning er knyttet til kjennetegn så vel på individ- og parnivå som på ulike nivå av arbeidsmarkedets etterspørselsside.

Prosjektstøtte: Arbeids- og sosialdepartementet, Statistisk sentralbyrå og Norges forskningsråd over programmet Arbeidslivsforskning

Innhold

Forord	6
1. Innledning	7
1.1. Bakgrunn	7
1.2. Nærmere om problemstillingene	7
2. Perspektiver på deltidsarbeid	9
2.1. Et spørsmål om kjønn?	9
2.2. Bakgrunn for spesifisering av analysemodeller	11
2.3. To analysetrinn	15
3. Om datamaterialet	16
3.1. Utvalg	16
3.2. Kategorier og variable	17
4. Fordeling av deltidsarbeidet	20
4.1. Individmodellkjennetegn	20
4.2. Kjennetegn som inngår i "ektefellemodellene"	43
5. Årsaker til deltid. Multivariat analyse	50
5.1. Livsfasekjennetegn som årsaker til deltidsarbeid	50
5.2. Etterspørselsrelaterte forhold som årsak til deltidsarbeid	53
5.3. Forskjeller i timelønn. En gruppe enkle regresjonsmodeller	57
5.4. Totale individmodeller: Samlet effekt av livsfase, etterspørsel og lønn.....	58
5.5. Ektefellemodellene: Betydning av tid og penger ektefeller imellom.....	65
5.6. Konklusjon	69
Litteratur	70
Vedlegg: Tabeller	72
Tidligere utgitt på emneområdet	125
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	126

Forord

Utgangspunktet for denne rapporten er et analyseprosjekt utført på oppdrag av Arbeids- og administrasjonsdepartementet (nåværende Arbeids- og Sosialdepartementet). Formålet med prosjektet har vært å analysere årsaker til deltidsarbeid ved hjelp av SSB's arbeidskraftundersøkelser (AKU) 2001. Prosjektet hadde svært stramme tids- og kostnadsrammer, og en foreløpig rapport ble overlevert departementet i februar 2004. Gjennom arbeidet med rapporten til departementet oppsto det imidlertid en rekke spørsmål og problemstillinger vi ønsket å gå videre på, men som det ikke var rom for innenfor rammen for det departementsfinansierte prosjektet. I forordet til den foreløpige rapporten skrev vi således at: "SSB ønsker å utnytte grunnlagsarbeidet som er lagt ned i til rettelegging av AKU-data i dette prosjektet videre. For det første mener vi det er viktig å ferdigstille de planlagte analysene hvor analysepersonenes lønnsnivå tekkes inn i modellen og hvor mulig gjensidighet i arbeidstidstilpasning mellom ektefeller diskuteres. For det andre ønsker vi å bidra til en bedre og bredere formidling av resultatene ved å diskutere de ulike modellenes fruktbarhet og eventuelle svakheter opp mot hverandre og i noen grad relatere resultatene til andre norske analyser". I den rapporten som nå presenteres, har vi utvidet problemstillingene og supplert analysene betydelig i forhold til den foreløpige rapporten. Videreføringen av arbeidet har vært finansiert dels ved hjelp av interne midler i SSB, dels ved hjelp av prosjektmidler over NFR's arbeidslivsforskningsprogram.

1. Innledning

Når vi snakker om deltidsarbeid, tenker vi som oftest på kvinner, særlig mødre med små barn, som jobber i pleie- og omsorgssektoren eller på kontor eller i butikk, og som har middels eller lav utdanning. Vi tenker gjerne at disse kvinnene har valgt å jobbe deltid for å kunne kombinere jobb med omsorg for familie og barn, og at inntekten av mors deltidsarbeid utgjør et viktig og kjærkomment supplement til fars og hovedforsørgerens inntekt. De deltidsansatte antas dessuten gjerne å ha en løsere tilknytning til arbeidsmarkedet enn sine heltidsarbeidende kolleger, ved at de har mer midlertidige og usikre arbeids- og ansettelsesvilkår og lavere lønn. Dette bildet stemmer nok for en stor del med virkeligheten. Men det er likevel grunn til å tro det totale bildet av deltidsarbeidet i Norge også har mange andre kjennetegn. I tillegg er det rimelig å anta at bildet har endret seg gjennom de seneste tiårene, og at det fortsatt er i endring.

1.1. Bakgrunn

I 2002 utgjorde ifølge arbeidskraftundersøkelsene (AKU) alle deltidsarbeidende ca. 600000, dvs. drøyt en av fire sysselsatte i Norge. Antall deltidsjobber er imidlertid betydelig høyere enn antall deltidsarbeidende og utgjør 820000 jobber, dvs. ca. en tredel av alle jobber i dag. At antall deltidsjobber er betydelig høyere enn antall registrerte deltidsarbeidende, har sammenheng med at personer som registreres som deltidsarbeidende kan ha flere deltidsjobber så lenge arbeidstiden i disse jobbene ikke overskrider det antall timer som vanligvis regnes som deltid. Personer som har flere jobber som til sammen utgjør heltid eller mer; enten flere deltidsjobber eller deltidsjobb i tillegg til en heltidsjobb, registreres som heltidsarbeidende. Blant heltidsarbeidende er det 124000 som har en eller flere deltidsjobber (Næsheim og Lohne 2003). Samtidig har en av ti av alle sysselsatte mer enn en jobb. Denne andelen er temmelig lik for kvinner og menn. For de aller fleste med mer enn en jobb er minst en av jobbene en deltidsjobb. Men mens menn gjerne sper på en heltidsjobb med en deltidsjobb, er det mer vanlig blant kvinner å kombinere to deltidsjobber (Kitterød og Kjeldstad 2004).

Fra 1980 og fram til i dag har deltidsandelen blant sysselsatte menn utgjort ca. 10 prosent. For kvinner har den utgjort grovt regnet rundt 50 prosent. For menn har andelen vært temmelig stabil, mens den for kvinner har sunket gradvis og jevnt, fra 55 prosent i 1983 til 43 prosent i 2003 (Statistisk sentralbyrå 2004). De aller siste årene ser vi imidlertid en viss økende tendens til deltidsarbeid blant menn, fra 10 prosent i 2000 til 12 prosent i 2003. Denne økningen kom primært blant menn i 20-årsalderen og blant eldre menn. Blant kvinner så vi også en liten økning blant dem under 25 år, men alle øvrige aldersgrupper hadde en klar nedgang (Næsheim og Lohne 2003). I dag ser vi, til tross for fortsatt store nivåforskjeller mellom kjønnene, at livsløpsmønsteret har blitt mer likt for kvinner og menn. Fra tidligere å være den mest vanlige arbeidstidstilpasning i småbarn- og barnefasen for kvinner, har deltid i økende grad gått over til å bli et ungdoms- og skolealderfenomen også for kvinner. I dag er deltid mest utbredt blant de yngste voksne og blant eldre, særlig pensjonister, både for kvinner og menn (ibid.).

I den foreliggende analysen diskuterer vi mulige årsaker og prosesser som ligger til grunn for fordelingen av ulike former for deltid i dagens Norge. Vår analyse baserer seg på tallmateriale fra ett tidspunkt, nemlig året 2001. Vi er dermed ikke i stand til å gå nærmere inn i bakgrunnen til endringene i aldersfordelingen som vi har vært vitne til de senere årene. Ikke desto mindre gir disse endringstendensene grunn til å søke å utvide perspektivet noe, og trekke inn i analysen også andre forhold enn de som framtrer som de mest sentrale hvis vi bare forholder oss til det tradisjonelle bildet av de deltidsarbeidende som vi har skissert.

1.2. Nærmere om problemstillingene

I Norge har det i de senere års forskning gjerne vært lagt vekt på "det normale" ved, og "normaliseringen" av, deltidsarbeidet, bl. a. ved at deltid er relativt vanlig, ofte selvvalgt, og i all hovedsak omfattes av det generelle avtaleverket og de gjengse sosiale rettigheter i arbeidslivet (jf. f.eks. Ellingsæter 1989). Dette til forskjell fra en utbredt oppfatning i

forskningslitteraturen fra få tiår siden da deltidsarbeidet hovedsakelig ble sett på som en form for atypisk arbeid, gjerne tilhørende de lavere segmenter i arbeidsmarkedet, med gjennomgående svakere rettigheter og usikrere arbeidsvilkår (jf. f.eks. Leira 1980 og Strømsheim 1980). Samtidig argumenteres det i økende grad for at deltidsarbeidet må forstås i lys av den enkeltes preferanser og ønsker om arbeidstid (for referanser, se Reynolds 2003). Ifølge Reynolds gir kunnskap om den faktiske fordeling av arbeidstid i samfunnet ikke godt nok grunnlag for en fruktbar arbeidstidsdebatt. Søkelyset må i større grad settes på de subjektive sidene ved arbeidstidens organisering og spørsmålet om misforhold mellom faktisk og ønsket arbeidstid. Dette perspektivet står sentralt også i dagens svenske arbeidstidsdebatt. Her benyttes gjerne begrepet "deltidsarbeidsløshet" for å beskrive omfanget av deltidsarbeid hvor den deltidsarbeidende ønsker, men er ute av stand til å oppnå lengre arbeidstid (av "arbetsmarknadsskäl", Nyberg 2003). I tråd med dette er det ikke tilstrekkelig å analysere omfanget og fordelingen av deltidsarbeidet. Like viktig er spørsmålet om den enkeltes arbeidstidstilpasning er frivillig eller ufrivillig.¹

Vi vil knytte an til disse perspektivene i vår kartlegging av hva som kjennetegner deltidsarbeidet og de deltidsarbeidende i Norge. Vi skal se at deltidsarbeidet fremdeles er systematisk skjevfordelt så vel i yrkes- og næringsstrukturen som i befolkningen, og vi spør hvordan og hvorfor disse skjevhetene framtrer i dag. Er det (fremdeles) generelt sett "marginale" trekk knyttet til deltidsarbeidet og de deltidsarbeidende, eller er eventuelle slike trekk først og fremst et kjennetegn ved det ufrivillige deltidsarbeidet? Samtidig vil spørsmålet om frivillighet og ufrivillighet i større grad være et "mer eller mindre" enn et "enten eller". Det er for eksempel grunn til å tro at deltid framstår som en ønsket tilpasning for enkelte, først og fremst fordi den muliggjør kombinasjon mellom lønnet arbeid og annen virksomhet, som skolegang, barneomsorg og/eller trygd, mens andre vil oppleve deltid som mindre frivillig. Slik ufrivillighet kan skyldes forhold både på tilbudssiden og på etterspørselssiden i et arbeidsforhold. Begrensninger på tilbudssiden kan for eksempel være at manglende muligheter for alternativ barnomsorg gjør det vanskelig for enkelte mødre å ta heltidsarbeid. Eksempel på etterspørselsrelaterte begrensninger kan være at bedrifter av forskjellige grunner foretrekker en arbeidsstokk på deltid. Økonomiske avveininger hos den enkelte og i husholdet vil også ha betydning for valg og ønske om deltid- eller heltidsarbeid.

Den enkeltes arbeidstid og arbeidstidspreferanser formes av så vel livsløps- og familiemessige, organisatoriske, økonomiske som kulturelle forhold. I denne analysen ønsker vi å fange opp betydningen av disse forholdene ved å gå nærmere inn i forskjellige mulige prosesser bak fordelingen av ulike typer deltidsarbeid. Vi vil forsøke å identifisere faktorer både på tilbudssiden, dvs. kjennetegn ved den enkelte arbeidstaker og vedkommendes livssituasjon, og etterspørselssiden, dvs. kjennetegn ved yrke, virksomhet og bedrift. Analysen vil omfatte beskrivende statistikk som viser fordelinger på de ulike typer deltidstilpasning for kvinner og menn etter de antatt mest relevante tilbuds- og etterspørselskjennetegn. Men hovedanalysen vil være basert på multivariate analyser (logistisk regresjon), med de ulike typene deltidstilpasning som avhengige variable og de antatt mest relevante tilgjengelige tilbuds- og etterspørselsrelaterte kjennetegn som uavhengige variable.

¹ Dette perspektivet avspeiles for øvrig i mandatet til det norske offentlige deltidsutvalget som kommer med sin utredning i desember 2004, hvor det blant annet heter: "Utvalget skal kartlegge omfanget av uønsket deltid og eventuelt fremme forslag til tiltak for å redusere forekomsten av uønsket deltid."

2. Perspektiver på deltidsarbeid

Deltidsarbeid er et sammensatt fenomen. Dels er deltid en tilpasning som har med kjennetegn ved den enkelte arbeidstaker å gjøre; dvs. med hans eller hennes preferanser og ønsker, med vedkommendes kompetanse og muligheter på arbeidsmarkedet og med hans/hennes rolle i familien og samfunnet. Dels er deltidsarbeid et kjennetegn ved enkelte sektorer i arbeidslivet, ved at noen virksomheter i større grad enn andre er organisert rundt korte arbeidsøkter. Her etterspørres arbeidstakere som er villige til å jobbe deltid, ofte også utenom ordinær arbeidstid, og arbeidet fordeles på flere ansatte enn i sektorer hvor heltidsarbeid er normen. Slik vil omfanget av deltidsarbeid i samfunnet avpeile den gjensidige tilpasningen mellom dem som etterspør og dem som etterspørres i ulike arbeidstidsordninger.

Arbeidstakernes ønsker om arbeidstid vil også være knyttet til kulturelle og politiske forhold generelt i samfunnet. Kjønnforskjeller i arbeidstid mellom ulike land og endringer i slike forskjeller over tid avspeiler forskjeller i politisk tilrettelegging for utøvelse av kvinne- og mannsrollen. Ett viktig formål for den norske familierpolitikken gjennom de siste tiårene har for eksempel vært å legge til rette for at både kvinner og menn skal kunne kombinere yrkesarbeid med barneomsorg. Det har skjedd gjennom utvidete foreldrerettigheter til permisjon som kan deles mellom mor og far, og ved at retten til deler av omsorgsfraværet har blitt forbeholdt far. Økte permisjonsrettigheter har gitt muligheter for stadig flere småbarnsmødre å inngå fulltids arbeidsavtaler gjennom 1990-årene, uten at den faktiske arbeidstiden deres har økt. 90-årenes familierpolitikk har sannsynligvis også vært medvirkende til at fedre i noen grad har redusert den gjennomsnittlige faktiske arbeidstiden i samme periode (Kitterød og Kjeldstad 2004).

Spørsmål om heltid eller deltid er nok også et spørsmål om økonomiske behov, og hvilke muligheter den enkelte har for å dekke disse behovene gjennom lønnet arbeid. For mange vil arbeidstiden være et resultat av en avveining med hensyn til hvor mye tid hun eller han vil og kan bruke til inntektsgivende arbeid på bekostning av annen virksomhet, som fritid og ulønnet

arbeid/omsorg. Dette kan dels være individuelle avveininger, men ofte er det felles eller gjensidige avveininger mellom partene i familien eller husholdet. Ifølge dette perspektivet veies altså bruk av tid til inntektsgivende arbeid opp mot ikke-betalt tid. Arbeidstiden bestemmes av individuelle eller husholdsøkonomiske avveininger. Dermed vil sannsynligvis både et høyt innteksbehov og et høyt lønnsnivå (og lav marginalskatt) bidra til et ønske om lengre arbeidstid. Innteksbehovet vil imidlertid kunne dekkes av flere personer i et hushold. Hvis for eksempel den samlede inntekten til den ene parten i en parhusholdning er høy nok til å dekke begge økonomiske behov, vil dette ha betydning for den andres (eller deres felles) avveining mht. ønsket arbeidstid. En slik tankegang er trolig (fortsett) mest aktuell i en del barnefamilier, der far er i full jobb med god inntekt og det primært er mor som vurderer sin arbeidstid i forhold til behov for tid til omsorgsarbeid i hjemmet. I mer likestilte parforhold, der kvinnen og mannen ser det som naturlig å ha et tilnærmet likt ansvar både for den økonomiske forsørgelsen og for omsorgsarbeidet i familien, og der partene i tillegg har tilnærmet lik kompetanse og lønnsnivå, vil sannsynligvis både avveiningene og arbeidstidsvalgene være mer like dem imellom.

2.1. Et spørsmål om kjønn?

At deltid er langt mer utbredt blant kvinner enn blant menn, avspeiler for en stor del at kvinners arbeidstidstilknytning har vært, og er, mer "følsom" for variasjoner i slike forhold. I Norge har deltidsarbeid tradisjonelt i langt mindre grad vært ansett som et reelt valgalternativ for menn enn for kvinner. Heltidsarbeid er normen for menn i arbeidslivet. Og selv om toinntektsfamilien gradvis har blitt en utbredt norm, står mannens og familiefarens rolle som hovedforsørger fortsatt sterkt. Følgelig har menns yrkestilknytning og arbeidstid i liten grad vært problematisert i et kjønnsperspektiv (Ellingsæter 1995).

For kvinner derimot, har kjønnsperspektivet vært selve hovedparadigmet for forståelsen av variasjoner i yrkesdeltaking og arbeidstid, og det er forhold som følger av det å være kvinne som antas å sette rammene for deltakingen i yrkeslivet ("the multi-level effect of

gender", jf. Bittman et.al. 2003). Dette innebærer visse rammer for opparbeiding av kompetanse tidlig i livet og for preferanser i forhold til lønnet og ulønnet arbeid i midlere og senere livsfaser. Spørsmål om kjønn antas også å sette rammer for etterspørselen etter arbeidskraft i ulike deler av næringslivet og for hvilke forventninger som stilles fra familien og samfunnet mht. innsats og inntjening. Betydningen av kjønn vil imidlertid endres over tid i takt med endrete kjønnsroller og endret ansvarfordeling mellom kvinner og menn. En stadig synkende deltidsandel blant kvinner, også i småbarnsfasen, indikerer at deltidsarbeid ikke er noe som statisk eller evig hefter ved kvinnenrollen.

Teorier om sammenheng mellom arbeidstid og kjønn vektlegger i ulik grad bildet av de *vedvarende*, versus bildet av de *minkende*, kjønnsforskjellene. Britiske Catherine Hakim (2000 og 2002) betoner de vedvarende kjønnsforskjellene når hun hevder at kvinner gjennomgående har lavere preferanser for lønnet arbeid enn menn. Dette gjelder riktignok langt fra alle kvinner; Hakims tese er at det kvinner imellom, til forskjell fra menn imellom, er store forskjeller i preferanser for lønnet arbeid. Ifølge hennes preferanseteori har menn flest en sterk preferanse for fulltids sysselsetting gjennom hele den yrkesaktive delen av livsløpet. Kvinner derimot, utgjør tre hovedgrupper som relativt tidlig i livet skiller seg fra hverandre med ulike livsstilspreferanser, nemlig de "hjemmesentrerte", de "adaptive" og de "arbeidssentrerte". De arbeidssentrerte vil sjeldnere inngå i parforhold og få færre barn enn de øvrige; de vil ta mer utdanning, ha høyere sysselsetting og oftere være i fulltidsjobb. De fleste kvinner er imidlertid adaptive, og disse vil foretrekke å leve i samliv med mann og (ett til to) barn og jobbe deltid. Preferanser er ikke statiske ifølge Hakim, men likevel relativt stabile. Dermed vil disse gruppene variere med hensyn til tilknytning til arbeidsmarkedet, og kvinner vil, "alt" annet likt, i gjennomsnitt ha lavere, yrkestilknytning og lavere andel med fulltidsarbeid enn menn.

Hakims teori er kontroversiell og har vært imøtegått av flere forskere på feltet (jf. f. eks McRae 2003 og Crompton 2004). I Norge har diskusjonen i de senere år først og fremst vært opptatt av de tydelige *endringene* som har skjedd i kvinners yrkesdeltaking og arbeidstidsmønster (og i noen grad i de ytterst små endringene blant menn). Hakims tredeling av kvinner i forhold til yrkesengasjement og familieomsorg er nok også mindre relevant i dagens Norge enn i Storbritannia. Norsk familiepolitikk har jo nettopp hatt som formål å muliggjøre full likestilling på arbeidsmarkedet for kvinner og menn også i småbarnsfasen. I Norge rettes oppmerksomheten mer mot de kulturelle og strukturelle rammene rundt utøvelsen av kvinne- og mannsrollen, og det er først og fremst mangelen på et strukturelt perspektiv som anføres i kritikken mot Hakim.

Ellingsæter (1995) går imot det kjønnsdualistiske perspektivet og viser at preferanser for lønnet arbeid varierer mindre systematisk mellom norske kvinner og menn. Dermed setter hun spørsmålsteget dels ved preferanseteorien implikasjoner om tilnærmet homogene preferanser blant menn, dels ved den antatt kjønns-spesifikke heterogeniteten blant kvinner. Hun går imot tesen om at preferanser for lønnet arbeid (work commitment) er en universell "kjønnskonstant". I stedet varierer de, ifølge Ellingsæter, over tid og mellom ulike kontekster. I forhold til Hakim snur hun dessuten spørsmålet om preferanser for lønnet arbeid på hodet og hevder at de utvikles og forsterkes gjennom deltakelse i arbeidslivet og ikke, som Hakim, at de eksisterer tidlig i livet som en gitt ramme for senere handlingsvalg.

Norsk forskning har i de senere år vektlagt betydningen av etterspørselssiden som en strukturerende faktor for den enkelte arbeidstakers arbeidstid, og ulike arbeidstakers arbeidstidsordninger antas for en stor del å være et resultat av bransje- og bedriftsvis forskjeller i tidsorganisering (Abrahamsen 2002a og 2002b, se også Gullikstad og Rasmussen 2004 for referanser). I følge Olberg (1995) og Gullikstad (2002) må slike bransjevise forskjeller sees på bakgrunn av innføring av nye arbeidstidsforkortelser og arbeidsmiljøbestemmelser gjennom de siste 30-40 årene. Disse lovendringene nødvendiggjorde en omorganisering av arbeidstiden, særlig i bedrifter og institusjoner med (døgn)-kontinuerlig drift. Med strammere reguleringer av den tillatte arbeidstiden ble det behov for mer fleksible arbeidstidsordninger i disse bedriftene, og faste deltidsstillinger med muligheter for tilkalling utover den avtalte arbeidstiden, ble løsningen.

At det først og fremst er kvinner som har disse jobbene, har selvfølgelig sammenheng med kvinners kulturelle rolle som omsorgspersoner og sekundære inntektstakere i familien, men det har også sammenheng med *hva slags type jobber* som er organisert på denne måten. Det er pleie- og omsorgs- og servicearbeid, svært ofte med relativt lave utdanningskrav, og det er først og fremst kvinners kompetanse som etterspørres. I tråd med det *strukturelle* perspektivet er deltidsarbeidet således mer en konsekvens av arbeidsgivers behov for fleksibel arbeidskraft enn arbeidstakernes (kvinners) preferanser eller behov for korte arbeidsdager. Det strukturelle perspektivet stiller dermed spørsmål ved frivilligheten i arbeidstakernes valg av arbeidstid. Flere forskere peker da også på at mange deltidsansatte ønsker lengre arbeidstid, og at de ofte takker ja til en deltidsjobb i håp om å få høyere stillingsandel etter hvert (Næss 1997, referert i Gullikstad og Rasmussen 2004).

Abrahamsen (2002a og 2002b) finner i sin analyse av kvinner sysselsatt i et utvalg manns- og kvinne-dominerte yrker at det er to trekk ved yrket som er

særlig bestemmende for deres valg av arbeidstid. Det ene er organiseringen av arbeidstiden innefor ulike yrker og hvilke muligheter yrket gir for deltidsarbeid, dvs. de strukturelle arbeidstidsforholdene. Det andre har å gjøre med hvilke normer som ligger i yrkeskulturen med hensyn til hvilke arbeidstidsordninger som er akseptert eller anerkjent. Abrahamsen hevder at det i mannsdominerte yrker er utbredt med negative holdninger til deltidsarbeid, og at dette gjør det lite attraktivt både for kvinner og menn å jobbe deltid i disse jobbene, mens i typiske kvinneyrker er deltid som oftest anerkjent på linje med heltid. Hun finner at arbeidstidskulturen særlig påvirker kvinners arbeidstid i mannsdominerte yrker.

2.2. Bakgrunn for spesifisering av analysemodeller

Kjønnspektivet står sentralt i vår analyse. Og til forskjell fra de fleste tidligere analyser inkluderer vi kjønnsrelaterte forklaringer i diskusjonen av både kvinners og menns arbeidstidsordninger. Vi vil belyse om sammenhenger mellom deltid og antatte årsaksforhold manifesterer seg ulikt for kvinner og menn, og i tilfelle hvordan. Ved først å inkludere kjønn blant forklaringsvariablene og deretter å analysere de samme modellene for kvinner og menn separat, får vi et grunnlag for å diskutere betydningen av kjønnsdimensjonen i forhold til andre sett av forklaringer. Vi analyserer betydningen av endrete livsfaser, betydningen av økonomiske forhold og partners arbeidstid i ektepar og betydningen av etterspørselrelaterte forhold i arbeidsmarkedet. Vi vet at utdanning og etnisk tilhørighet er viktige silingsmekanismer i det norske arbeidsmarkedet (se f.eks. Bø og Molden 2000). Det gjelder forskjeller i jobbmuligheter, slik som muligheter for yrkesvalg og omfang av arbeidsløshet, men også spørsmålet om arbeidstid og undersysselsetting. I denne analysen er vi ikke primært opptatt av å diskutere slike silingsmekanismer, men variablene utdanningsnivå og landbakgrunn (statsborgerskap) inkluderes i analysen som kontrollvariabler. I noen tilfeller vil de likevel bli kommentert som mulige deler av en årsakssammenheng.

Resultatene av analysen presenteres dels i enkle bivariate tabeller, dels i tabeller basert på analyse av en rekke multivariate (logistiske regresjons-) modeller. Den første gruppen modeller defineres med vekt på intervjupersonens *fase i livsløpet*; alder og familie-kjennetegn. Den andre defineres ut fra *arbeidslivs- og etterspørselsrelaterte kjennetegn* ved den jobbrelasjonen intervjupersonen inngår i. Som en tredje gruppe modeller for individuell arbeidstidstilpasning viser vi resultatene av regresjonsmodeller med *timelønn* som eneste uavhengige variabel i tillegg til *kjønn*, som vi har tatt med som supplerende uavhengig variabel i alle modellene som presenteres. Disse tre "individ-modellene" slås så sammen i en gruppe "totalmodeller" som omfatter alle de aktuelle individbaserte uav-

hengige variablene. Endelig definerer vi en gruppe multivariate modeller der vi analyserer kvinners og menns arbeidstid i lys av mulig gjensidighet i tidsbruk innen par. Her trekkes også enkelte kjennetegn ved partneren inn i tillegg til opplysninger om intervjupersonen. Hovedformålet med denne analysen er å kartlegge parforholdet som en mulig forhandlingsarena for fordeling av tid til lønnet arbeid partene imellom.

Livsfase og arbeidstid

Betydningen av livsfase kartlegges ved å analysere hvordan ulike typer deltidssysselsetting varierer for kvinner og menn etter *alder*, *samlivsstatus*, *antall barn* og *ungste barns alder*. Yrkesdeltaking i ungdommen og i ung voksen alder er for svært mange et supplement til skolegang. I dag er en av tre kvinner og noe under en av fire menn i alderen 19-24 år under (høyere) utdanning, noe som utgjør hhv. nesten en tredobling og en fordobling av andelen i løpet av de siste 20 årene. Samtidig går 90 prosent av både jenter og gutter 16-18 år i videregående skole (Samfunnsspeilet 4/2003: Sosiale indikatorer). Blant sysselsatt skoleungdom vil deltidsarbeid høyst sannsynlig være den ønskete og beste arbeidstidsordningen, i alle fall utenom (skole)ferieperioder. I unge år er de fleste kvinner og menn fremdelens uten forsørgeransvar for andre enn seg selv, og behovet for å spe på økonomien i skole- og studieårene må antas å være temmelig likt for begge kjønn. Fra etterspørselssiden er det dessuten grunn til tro at mange av disse deltidjobbene har alder som det viktigste ansettelseskriteriet, og at de primært er innrettet mot ungdom uansett kjønn, gjerne ufaglært ungdom. En naturlig følge av de eksisterende kjønnsforskjellene i utdanningsaktivitet blant unge voksne (flere kvinner enn menn i utdanning), vil imidlertid være en høyere deltidsandel blant kvinner. Men samlet sett antar vi at de mer allmenne kjønns-teoretiske argumentene beskrevet ovenfor er relativt lite anvendbare for å forklare forskjeller i arbeidstid i denne livsfasen, og at "the multi-level effect of gender" spiller en beskjeden rolle mht. valg og fordeling av heltids- og deltidjobber mellom yngre kvinner og menn.

Deltidsarbeid mot slutten av den yrkesaktive livsfasen har det til felles med ungdoms deltidsarbeid at lønnsarbeidet for mange først og fremst er et supplement til annen virksomhet eller annen inntekt. I årene før den alminnelige pensjonsalderen synker yrkesdeltakingen for både kvinner og menn relativt kraftig. Fra en sysselsettingsprosent på drøyt 80 i 40- og tidlig 50-årsalder for både kvinner og menn synker andelen til hhv. 59 og 68 prosent i alderen 55-66 år (2002). Dette skyldes for en stor del yrkesavgang til uføre- og førtidspensjon. En del pensjonister og førtidspensjonister fortsetter imidlertid i redusert jobb. Etter å ha passert den allmenne pensjonsalderen (her: alderen 67-74 år) er fortsatt ti prosent av mennene og sju prosent av kvinnene registrert sysselsatte (dvs. med minimum en time lønnet arbeid i uka, SSB 2002). Kjønnsforskjeller i

deltidsandel mot slutten av det yrkesaktive livsløpet kan tenkes å ha sammenheng med relativt store kjønnsforskjeller i utdanning, yrkestilknytning og yrkesstruktur i eldre kohorter og at forskjeller i arbeidstidsmønster i denne livsfasen primært er en forlenging av forskjeller i arbeidstidsmønsteret i disse kohortene i tidligere livsfaser. Men forskjellene kan også ha sammenheng med at flere kvinner enn menn er førtidspensjonister; i 2002 utgjør kvinnene 56% av det samlede antall uføre- og AFP-pensjonister i Norge (Rikstrykdeverket 2003), og at strenge rammer for tilleggssinntekt i pensjonsreglene vil innebære nedkorting av pensjonen for dem som har yrkesarbeid av et visst omfang i tillegg til pensjonen.

Kjønns- og livsfaseforklaringer på forskjeller i deltidsarbeid er fremfor alt knyttet til midlere livsfaser, hvor de aller fleste lever i samliv og forsørger barn. I dag (2000) bruker både kvinner og menn betydelig mer tid til yrkesarbeid midt i livet (25-44 år) enn i tidligere og senere livsfaser (Vaage 2002). Menn midt i livet har gjennomgående stabil yrkestilknytning, relativt uavhengig av familiefase, omsorgs- og forsørgeransvar. I dag er det, i motsetning til for få tiår siden, heller ikke for kvinner forbundet med yrkesavbrudd eller redusert arbeidstid å inngå i samliv eller å gifte seg. Men mens barnefasen kjennetegnes av en særlig sterk tilknytning til arbeidslivet for menn, er det å få barn fortsatt forbundet med en løsere tilknytning til arbeidsmarkedet for kvinner.² Ett hovedskille i den internasjonale debatten om sammenhengen mellom kvinners yrkesdeltaking og rollen som hustru og mor kan illustreres ved Catherine Hakims og Rosemary Cromptons ulike perspektiver (jf. tidligere): Mens Hakim hevder at det først og fremst er kvinners egne preferanser og deres "secondary earner identity" som gjør at de tenderer mot å søke "familie-vennlige" arbeidstilpasninger, bl. a. deltid, framhever Crompton at årsaken ligger i samfunnets normative press på kvinner som hovedansvarlige for barne- og familieomsorgen (Hakim 2000 og 2002, Crompton 2004). I Norge er imidlertid barneomsorg en mindre avgjørende faktor for kvinners arbeidstid i dag enn for få tiår siden, og mødres og fedres (faktiske) tid brukt til inntektsgivende arbeid er blitt betydelig utjevnet i løpet av de siste tiårene. Det skyldes både økning blant mødre og nedgang blant fedre. For sysselsatte mødre med barn under 16 år økte andelen med avtalt heltidsarbeid betydelig på bekostning av kort deltid gjennom 1990-årene (fra 38 til 47 prosent), mens for fedrene sank andelen med arbeidstid utover heltid (fra

24 til 17 prosent med tilsvarende økning i heltidsandelen, dvs. fra 73 til 79 prosent) (Kjeldstad og Kitterød 2004). Også husholdsarbeidet har blitt utjevnet, og dette skyldes nedgang for mødre og økning for fedre (Kitterød 2002).

For menn har familiestatus tradisjonelt mer eller mindre vært ansett som arbeidstiden uvedkommende. Men i den grad begge kjønn har vært omfattet av diskusjon av forholdet mellom familieforpliktelse og arbeidstid, har spørsmålet om tid til nødvendig omsorg for andre vært særlig knyttet til kvinners avveier, mens forsørgelsesbyrde og økonomi i større grad har vært knyttet til menns. Samlet sett, selv med store endringer i forsørgelsesmønsteret i familiene, er nok kvinners arbeidstid fortsatt oftere enn menns en salderingspost i familienes tids- og pengeregnskap. I vår analyse ønsker vi å drøfte menns og kvinners mulige avveier mellom ulike typer familieforpliktelse og arbeidstid nærmere. Vi tar utgangspunkt i yngste barns alder og antall barn under 16 år og antar følgende kjønnsnøytrale sammenheng: Jo yngre yngste barn, desto mer behov for tid til barneomsorg, og dermed mindre heltidsarbeid og mer frivillig deltid, og jo flere forsørgete barn (under 16 år) desto mer behov for penger, og dermed mer heltidsarbeid og mindre frivillig deltid. I et kjønnsperspektiv er det rimelig å anta at omsorgsforpliktelsene som følge av små barn har betydning primært for kvinners arbeidstid, mens økt forsørgelsesbyrde som følge av flere barn, kan ha større betydning for menn. Vi har definert "livsfase-modellene" i vår analyse slik at vi kan kartlegge eventuelle forskjeller i betydningen av foreldreskapet for individuelle kvinners og menns arbeidstid. For å studere eventuell *gjensidighet* mellom partene i en par- eller foreldrerelasjon, er det imidlertid ikke tilstrekkelig å foreta separate analyser for kvinner og menn eller for mødre og fedre. Vi må ha opplysninger på parnivå.

Arbeidstid og gjensidighet mellom ektefeller

Data fra arbeidskraftundersøkelsene gir mulighet til å analysere gjensidighet i arbeidstidstilpasning i par. Det gjelder imidlertid utelukkende for gifte personer, og ikke for parter i samboerforhold. Med disse begrensningene har vi likevel definert en gruppe analysemodeller hvor vi antar at partenes arbeidstid avspeiler en tilpasning til de økonomiske forholdene i familien og til ektefellens arbeidstid. Vi har ikke opplysninger om tidsrekkefølgen mellom de valg som foretas, eller hvordan eventuelle forhandlinger om tidsbruk, omsorgs- og forsørgeransvar foregår. Dermed vet vi ikke om fordelingen av arbeidstiden i parforholdet avspeiler en felles forståelse eller utelukkende den ene partens tilpasning til den andre. I en årsaksanalyse vil vi her måtte ta den enes, dvs. partnerens, arbeidstid for gitt og tolke sammenhengen mellom partenes arbeidstid som intervjupersonens tilpasning til ektefellens arbeidstid, og ikke omvendt. Ved å analysere sammenhengen for kvinner og menn separat

² Sammenheng mellom familiefase (barnetall og yngste barns alder) og yrkestilknytning for kvinner er dokumentert i en rekke studier, og grove oversiktstall publiseres i den løpende arbeidsmarkedsstatistikken. Analyser og tall for sammenheng mellom familiefase og yrkestilknytning for menn er imidlertid så godt som ikke-eksisterende. En grov oversikt over sammenheng mellom familiefase og yrkestilknytning for menn finner vi imidlertid ved å sammenholde tall for fedre i Kitterød og Kjeldstad 2004 med generelle sysselsettingstall for menn i arbeidsmarkedsstatistikken.

kan vi likevel få et grunnlag for å diskutere betydningen av kjønn for fordelingen av det lønnete arbeidet mellom ektefeller. Et sentralt spørsmål er om det å ha en ektefelle som jobber heltid eller deltid har forskjellige konsekvenser for arbeidstiden for kvinner enn for menn.

Vi vil også diskutere betydningen av penger og økonomiske rammebetingelser for fordelingen av arbeidstid i parforhold. Hvilken betydning har partnerens inntekt for gifte kvinners og menns arbeidstid? Hvis det for eksempel er slik at deltids-sysselsatte personer gjennomgående er gift med personer med høy inntekt, kan det bety at det ligger en gjensidig vurdering til grunn for hvordan partene best fordeler tidsbruken seg imellom. Særlig vil dette kunne antas å være tilfellet for personer som jobber selvvalgt deltid. Ut fra tradisjonell kjønnsrolletenkning vil det i så fall mest sannsynlig være slik at mannens samlede inntekt og kvinnens arbeidstid samvarierer negativt, mens en eventuell samvariasjon mellom kvinnens inntekt og mannens arbeidstid vil være mindre entydig. Det er imidlertid ikke slik at kvinnens inntekt er uten betydning for mannens arbeidstid. Ellingsæter (1995) viser til Steinmetz and Wright 1989 og antyder at det kan være en sammenheng mellom hustruens arbeidsmarkedstilknytning og inntektsevne og mannens mulighet og villighet til å gå inn i mer risikofylte arbeidstilknytningsformer, for eksempel starte egen virksomhet. I vår sammenheng kan dette resonnementet utvides til å gjelde også mannens valg av arbeidstid: Hvis kvinnen har påtatt seg en stabil og sentral forsørgerposisjon i familien, vil mannen ha større frihet til å velge bort heltid for egen del i en periode. Ifølge Ellingsæter (ibid.) er da heller ikke menns og fedres holdninger til familieforsørgeansvaret uten ambivalens, og for mange menn er det å være hovedforsørger for familien ikke lenger et ønske eller en selvfølge.

Eventuelle forhandlinger om fordeling av arbeidstid mellom ektefeller vil selvfølgelig være relatert til forsørgelses- og omsorgsbyrdens størrelse, og det er grunn til å tro at barn i familien vil kunne bidra til å befeste en tradisjonell tidsdeling mellom foreldrene. Små barn i familien (i modellene målt ved yngste barns alder) og dermed relativt stor omsorgsbyrde, vil sannsynligvis bidra til en større grad av ulikedeling ved at far jobber heltid og mor deltid, mens flere barn (antall barn i modellene) og økt forsørgelsesbyrde sannsynligvis vil bidra i retning av at begge jobber heltid. Slike forhandlinger kan være knyttet til partenes preferanser, til felles økonomiske overveielser, men også til forhandlingsmakt partene imellom. Bittman et.al. (2003) og andre (se f.eks. Kitterød 2004, Kitterød og Pettersen 2004 og Neremo og Evertsson 2004) tar utgangspunkt i relative ressurser og forhandlingsmakt partene imellom i analyser av fordeling av husarbeid. Men perspektivet kan også bidra til å forstå hvordan

partene i husholdet fordeler det lønnete arbeidet seg imellom. Hvis vi antar at begge parter ideelt sett ønsker å jobbe heltid, vil, ifølge et perspektiv som vektlegger maktforholdene i partenes tidsforhandlinger, den som kan bidra med mest inntekt til familien per arbeidstime, ha et fortrinn. Et eventuelt slikt fortrinn måles i ektefellemodellene våre ved hjelp av beregnet relativ timelønn for hver av partene. I tråd med resonnementet ovenfor vil stor forskjell i relativ timelønn partene imellom bidra til forskjeller i arbeidstid: Den parten med høyest timelønn vil jobbe heltid, mens den med lavest timelønn vil jobbe deltid, alt annet likt. Som nevnt ovenfor, vil selvfølgelig familiefase og flere andre forhold spille inn i slike forhandlinger. I vår analyse er vi imidlertid særlig opptatt av å analysere betydningen av kjønn, og vi antar at utfallet av slike forhandlinger vil variere avhengig av om det er den kvinnelige eller mannlige parten som har det relative økonomiske fortrinnet. Et kjønnsnøytralt forhandlings- og maktperspektiv vurderes opp mot "the multi-level effect of gender" (jf. Bittman et.al. 2003). Maktperspektivet er imidlertid ikke den eneste mulige tolkningsrammen for en eventuell sammenheng mellom relativt lønnsnivå og fordeling av arbeidstid i par. Hvis partene velger å fordele tiden til inntektsgivende arbeid slik at den som tjener best, jobber lengst, kan det selvfølgelig også være uttrykk for en felles husholdsøkonomisk avveining. Hvis den med lavest lønnsnivå og lavest arbeidstid stort sett er kvinnen i parforholdet, vil imidlertid kjønnsperspektivet ("the multi-level effect of gender") være den mest naturlige tolkningsrammen.

Etterspørselsbestemt arbeidstid?

I paranalysen (jf. ovenfor) ser vi på partenes fordeling av tid til lønnet arbeid hovedsakelig som et resultat av "interne" forhandlinger og avveininger knyttet til familiens behov for omsorg og penger. Slike avveininger vil selvfølgelig også påvirkes eller begrenses av en rekke "utenforliggende" forhold. For eksempel vil den enkeltes kompetanse og yrkeserfaring være avgjørende for hvilken jobb og hvilken arbeidsmarkedssektor hun eller han vil være tilknyttet; aktuelt eller potensielt. Og som nevnt tidligere (kapittel 2.1), varierer mulighetene for selv å velge arbeidstid mellom ulike typer arbeidsorganisasjoner. Men på grunn av begrensninger i data er vi ikke i stand til å inkludere slike etterspørselsrelaterte forhold i analysen av arbeidstidstilpasninger i par.³

På individnivå gir AKU-materialet gode muligheter for å analysere forhold knyttet til arbeidsmarkedets etterspørsels-side. Som supplement til de individbaserte livsfasemodellene har vi derfor spesifisert en gruppe

³ Det er selvfølgelig teoretisk mulig å trekke inn langt flere forklaringsfaktorer også i ektefelleanalysen, herunder etterspørselskjennetegn. Men med vårt relativt begrensede analyseutvalg vil en slik utvidelse av analysen komplisere og bidra til større usikkerhet ved tolkningen av resultatene.

modeller som analyserer kvinners og menns arbeidstid i lys av den enkeltes jobbkjennetegn. Ved å sammenligne den samlede prediksjons- eller forklarings-"evnen" til de to gruppene individbaserte modeller, ønsker vi for det første å diskutere hvilke forhold som samlet sett har størst betydning for individers valg av deltid framfor heltid; individuelle og familiemessige forhold eller forhold knyttet til organiseringen av arbeidslivet? For det andre ønsker vi å identifisere hvilke enkeltfaktorer som veier særlig tungt som forklaring på deltidsarbeidet. Det er grunn til å tro at årsakene til deltidsarbeid, både grupper av årsaker og enkeltårsaker, vil være forskjellige for kvinner og menn.

Framveksten av deltidsarbeidet i de fleste vestlige land er nært knyttet til utviklingen av velferdsstaten og i særlig grad til veksten i etterspørsel etter arbeidskraft i offentlige omsorgstjenester. I Norge er disse tjenestene først og fremst knyttet til kommunal sektor. At veksten i etterspørselen i stor grad har kommet i form av deltidsarbeidsplasser har dels å gjøre med at det primært har vært satset på å rekruttere kvinner, dels med at arbeidsoppgavene er egnet for, eller forutsetter, korte (og ofte varierende, jf. kapittel 2.1) arbeidsøkter. Deltidsarbeid er et velegnet middel til å sikre fleksibilitet i omsorgssektoren. Samtidig har behovet for fleksibilitet blitt sterkere i stadig større deler av arbeidslivet de senere år. Det er imidlertid snakk om behov for forskjellige typer fleksibilitet for forskjellige formål og i forskjellige sektorer av arbeidsmarkedet. I arbeidslivsforskningen skiller man gjerne mellom numerisk og organisatorisk fleksibilitet (jf. f.eks. Olsen and Kalleberg 2004 og Euwals and Hogerbrugge 2004). Den førstnevnte typen muliggjør tilpasning til økonomiske eller sesongmessige svingninger i produksjonen og kjennetegnes ved deltid- og/eller midlertidige arbeidskontrakter. Den andre typen fleksibilitet er tilpasset behovet for ikke-standard arbeidstidsordninger; kvelds- og nattarbeid og tilkalling ved (syke)fravær i deler av arbeidsstokken. Den første typen er knyttet til ansettelser i sesongpreget arbeid, f.eks. innen visse typer tjenesteyting, i visse typer jordbruksarbeid og sesongpreget industriarbeid. Den andre typen fleksibilitet kjennetegnes først og fremst arbeid innen helse og omsorg, særlig døgntkontinuerlig lavt og middels kvalifisert pleiearbeid.

Som nevnt tidligere, har endringer i arbeidstidslovgivningen bidratt til å opprettholde og forsterke en yrkes- og sektordelt arbeidstidsorganisering. Det er dessuten grunn til å tro at kulturelle koder for hva som er gjengse eller aksepterte arbeidstidsordninger varierer mellom sektorer i arbeidslivet (Abrahamsen 2002a og 2002b). Det er således både historiske, økonomiske, organisatoriske og kulturelle grunner til at arbeidstiden er forskjellig organisert mellom sektorer og segmenter av arbeidsmarkedet. Dermed legger den måten som arbeidstiden organiseres på innenfor det enkelte yrkesfelleskapet eller i den

enkelte bedrift, rammer for hvilke arbeidstidsordninger som anses naturlige eller som er mulig å velge for arbeidstakerne. Vi kan si at etterspørselen setter rammer for tilbudet. Men hvilke etterspørselsfaktorer er det som særlig bidrar til at noen jobber deltid og andre heltid? Er arbeidstiden først og fremst knyttet til yrkeskjennetegn, dvs. til innholdet og organisering av de daglige arbeidsoppgavene? Eller kanskje er eier- og ansvarsforhold i ulike arbeidslivssektorer avgjørende, dvs. er det først og fremst offentlig sektor som etterspør deltid? Og i så fall, er det vesentlige forskjeller mellom kommunal og statlig sektor? Eller er kjennetegn knyttet til bedriften og/eller selve ansettelsesforholdet mer avgjørende? Og endelig: Hvor viktige er eventuelle sesongvariasjoner i etterspørselen etter arbeidskraft som forklaring på variasjoner i deltid? Det er grunn til å tro at arbeidstidsordninger som først og fremst er tilpasset bedriftens (etterspørselssidens) produksjons- og organisasjonsbehov, i større grad vil oppleves som påtvunget eller ufrivillig av den enkelte arbeidstaker enn om beslutningen om deltid versus heltid ble tatt av arbeidstakeren selv, eventuelt i samråd med partner/familie. I vår analyse vil vi dermed forvente å finne at etterspørselsmodellene representerer en bedre årsaksforklaring på undersyssetning enn livfasemodellene.

(Forventet) timelønn og deltid

Hvorvidt den enkeltes (forventete) lønnsnivå er å anse som et kjennetegn ved arbeidsmarkedets tilbudsside eller etterspørselsside i vår analyse er ikke entydig gitt. En persons lønnsnivå vil dels avspeile den kompetanse hun eller han har opparbeidet gjennom utdanning og tidligere virksomhet/yrkeserfaring og andre person- og livfaserelaterte forskjeller. Dels vil lønnsnivået avspeile forskjeller i arbeidsmarkedets betalingssevne eller betalingsvillighet for visse typer kompetanse og innsats. Her vil det være forskjeller mellom bedrifter, yrkesgrupper, næringer og sektorer. Vi har således i utgangspunktet ikke inkludert lønn verken i livsfase- eller etterspørselsmodellene, men viser separate resultater av enkle regresjonsmodeller med lønn som eneste uavhengige variabel. I "totalmodellene" inkluderes imidlertid timelønn sammen med de uavhengige variablene som inngår i livsfase- og etterspørselsmodellene.

Vi betrakter en persons aktuelle timelønn som en god indikator på vedkommendes "forventete" timelønn, dvs. det antall kroner (brutto) vedkommende kan forvente å motta i tillegg hvis hun eller han øker arbeidstiden med en time. En vanlig antagelse er at personer som er, eller har potensiale til å være, i høyt lønnsjobber, vil vurdere de såkalte "alternativkostnadene" ved å jobbe deltid som særlig høye. Dermed vil et høyt lønnsnivå kunne bidra til at vedkommende i høyere grad enn personer med lavt lønnsnivå ønsker å jobbe full tid. Slik vil en med et høyt lønnsnivå tape indirekte relativt mye ved å jobbe

lite, og lide et relativt stort direkte tap ved å gå ned i arbeidstid i forhold til en med lavere lønnsnivå. Tilsvarende vil en med lavt lønnsnivå ha relativt lite å vinne på å øke arbeidstiden, "alt" annet likt.

Men en eventuell sammenheng mellom lønnsnivå og arbeidstid kan også tenkes å anta en annen retning, nemlig ved at personer med lavt lønnsnivå i utgangspunktet har så lave (lønns)inntekter at hun eller han ikke har økonomisk mulighet til å jobbe redusert tid. I tråd med en slik hypotese vil de med lavest lønnsnivå tendere mot å ha lang arbeidstid, eller i vårt tilfelle: ha lav deltidsandel. Hvis denne hypotesen er gyldig, vil de som har lavt lønnsnivå og (allikevel) er i deltidsarbeid sannsynligvis tendere mot å være ufrivillig deltidsarbeidende og undersysselsatt. Hvis den første hypotesen er gyldig vil lavtløntes deltidsarbeid i større grad være frivillig valgt.

I en fersk studie basert på SSB's levekårsundersøkelser og egenrapportert lønn finner Hardoy og Schøne (2004) ingen forskjeller i lønnsnivå mellom kvinner med heltid og frivillig deltid, og en relativt liten forskjell i lønnsnivå mellom kvinner i heltid og ufrivillig deltid (to prosents forskjell) etter kontroll for sentrale bakgrunnskjennetegn. For menn finner de ingen sammenheng mellom arbeidstid og lønnsnivå. De viser til en rekke internasjonale og noen norske analyser som alt overveiende konkluderer med en viss negativ sammenheng mellom arbeidstid og timelønn. Imidlertid søker disse og Hardoy og Schønes analyser å forklare forskjeller i lønnsnivå, og ikke forskjeller i arbeidstid som i vårt tilfelle. Dette og flere andre forhold gjør at deres og vår undersøkelse ikke kan sammenlignes direkte. Men som Hardoy og Schøne antar vi at en eventuell sammenheng mellom lønnsnivå og arbeidstid vil være forskjellig for kvinner og menn. Hvordan slike forskjeller vil slå ut, er imidlertid ikke entydig gitt. Ifølge tradisjonell kjønnsrolletenkning vil menn i større grad relatere sin yrkesdeltaking til økonomiske forhold og fortjenestemuligheter enn kvinner, mens kvinner i større grad antas å velge en arbeidstidsordning som lar seg kombinere med andre forpliktelser, i først rekke familieforpliktelser. Følgelig vil det være rimelig å forvente at uansett retning på en eventuell sammenheng mellom lønnsnivå og heltid/deltid vil styrken på sammenhengen være størst for menn. Noe som taler imot denne antagelsen er imidlertid det faktum at deltid for de fleste menn nok oppleves som et gjennomgående lite aktuelt alternativ. Slik tilfellet sannsynligvis er for de fleste øvrige variablene som inngår i vår analyse, vil derfor endringer i forventet timelønn neppe være avgjørende for et valg mellom heltids- og deltidsarbeid for de fleste menn.

2.3. To analysetrinn

Det er ikke uten videre gitt hvilke forhold, alene eller i grupper, som kan antas å veie tyngst som forklaring på utbredelsen av deltidsarbeidet. Det er imidlertid grunn til å tro at de gruppene av kjennetegn vi har definert og inkludert i vår analyse, påvirker arbeidstiden til kvinner og menn på forskjellig måte og i ulik grad. Derfor analyserer vi de aktuelle modellene i to "trinn". I første trinn analyserer vi effekter for kvinner og menn samlet hvor kjønn inkluderes som en uavhengig variabel. Når vi "kontrollerer for kjønn", får vi et grunnlag for å vurdere om "the multi-level effect of gender" (jf. foran) utgjør en viktig dimensjon ved deltidsarbeidet som ikke fanges opp eller forklares ved en kjønnsnøytral modell. Denne effekten utgjør således en "rest-effekt" som ikke kan forklares ved kjønnsforskjeller i de øvrige variablene som inngår i modellene. I neste trinn analyserer vi modellene for kvinner og menn hver for seg. Dette for å identifisere om det er forskjellige årsaker til deltidsarbeid for kvinner og menn og i tilfelle hvilke. Resultatene av hver enkelt modellkjøring presenteres og diskuteres trinnvis, det vil si for kvinner og menn samlet og separat for kvinner og menn.

3. Om datamaterialet

Analysene er basert på datamateriale innhentet i Arbeidskraftundersøkelsene (AKU) 2001, påkoblet de samme registeropplysninger som gis i den løpende arbeidsmarkedsstatistikken, dvs. opplysninger om intervjupersonenes næringstilknytning fra arbeidstaker- og det sentrale bedrifts- og foretaksregisteret, om demografiske forhold fra folkeregisteret (DSF) og om utdanning fra SSB's register over befolkningens høyeste utdanning. I tillegg har vi koblet på opplysninger om intervjupersonenes lønnsinntekt og opplysninger om eventuell ektefelles lønnsinntekt og samlede inntekt fra selvangivelsesregisteret. Vi har valgt å benytte AKU-data for 2001 for å sikre best mulig tilpasning til registerstatistikken, som i en del tilfeller har lengre produksjonstid enn den løpende AKU-statistikken.

3.1. Utvalg

AKU gjennomføres løpende gjennom hele året, og resultatene som presenteres her, er basert på gjennomsnittstall for året 2001. De intervjuete i AKU utgjør hvert kvartal et bruttoutvalg på til sammen ca. 24000 personer i alderen 16-74 år. Utvalget trekkes tilfeldig ut fra et univers av familieenheter, og hvert familied medlem i den aktuelle alderen intervjues om sin tilknytning til arbeidsmarkedet i en nærmere spesifisert referanseuke. Familieenhetene defineres ut fra opplysninger i befolkningsdatabasen i SSB som omfatter opplysninger fra folkeregisteret over bostedsadresse, giftermål, separasjon, skilsmisse, fødsel og adopsjon. Denne basen inneholder imidlertid ikke utfyllende husholdningsopplysninger som gjør det mulig å identifisere samboere, dvs. personer som lever i ugift samliv. Det gjelder både samboere med såkalte særkullsbarn i husholdningen og samboere med felles barn. I trekkgrunnlaget identifiseres således bare gifte personer med eller uten biologiske eller adopterte barn som parfamilier. Dette har liten betydning for de fleste av våre analyser. Gjennom påkobling av opplysninger om biologiske og/eller adopterte barn fra folke-registeret og opplysninger fra spørreskjemaet om personenes sivilstatus, herunder også ugift samliv, har vi opplysninger som gjør det mulig å analysere betydningen av familie- og husholdningskjennetegn for individets arbeidstidstilpasning. Men vi antar også at

kjennetegn ved en eventuell *ektefelle/samboer*, f.eks. dennes arbeidstidstilknytning og inntektsforhold, vil kunne ha betydning for en persons (valg av) arbeidstid. For slik å identifisere mulig gjensidighet i tilpasning av arbeidstiden mellom partene i en familie, må vi ha mulighet til å koble sammen individuelle opplysninger om hver av partene. Slik utvalget i AKU er trukket, er dette dessverre ikke mulig for par som ikke er formelt gift.⁴

I den publiserte arbeidsmarkedsstatistikken presenteres AKU-tall gjennomgående i "oppblåst" form, dvs. som estimerte totaltall for befolkningen. For vårt formål, som er å vise fordeling, andeler og sammenhenger, har vi ikke sett det som formålstjenlig å benytte oppblåsningsfaktorer. Her analyserer vi utvalget uoppblåst og uvektet. Intervjuobjektene i AKU deltar ifølge rotasjonsplanen i alt 8 ganger i løpet av 8 påfølgende kvartaler. Antall intervjuer utgjør brutto i løpet av ett år ca. 96000⁵, mens antall personer trukket ut til å intervjues minst en gang utgjør ca. 33000. For å sikre uavhengighet i våre uvektede data har vi organisert vårt analyseutvalg slik at hver intervjuperson er med bare en gang, men slik at vi får like mange med i hvert kvartalsutvalg.

I prinsippet skal alle medlemmer i alderen 16-74 år i hver familie intervjues. I de tilfeller der alle familied medlemmene ikke kan nåes, innhentes såkalte indirekte opplysninger ved å spørre nære familied medlemmer. Indirekte opplysninger kan enten gis av ektefeller eller av foreldre. Barn kan ikke gi opplysninger om sine foreldre. Andelen indirekte intervju i AKU ligger på omlag 15 prosent. Det sier seg selv at kvaliteten på indirekte opplysninger vil variere. For eksempel er det sannsynlig at det kan festes rimelig

⁴ AKU-spørreskjemaet for 2. kvartal gir riktignok husholdopplysninger som muliggjør identifisering og kobling av par, men dette gjelder bare for 2. kvartal, og er ikke tilrettelagt for analyse pr. i dag. Vi har sett det som mest tjenlig for oss å analysere data for hele året, ikke minst for å avdekke eventuelle sesongvariasjoner i arbeidstid.

⁵ AKU har gjennomgående høyere svarprosent enn andre utvalgsundersøkelser. Det har primært sammenheng med at AKU er oppgavepliktig ifølge Statistikkloven. Som prosentandel av bruttoutvalget var frafallet i 2001 12 prosent.

tiltro til en persons opplysninger om ektefellens avtalte arbeidstid. Indirekte informasjon om en persons ønsker om arbeidstid og arbeidstidsendringer vil imidlertid være mindre pålitelig. I og med at den enkeltes subjektive vurderinger og ønsker om arbeidstid er en sentral grupperingsvariabel i vår analyse, har vi derfor valgt å holde alle indirekte intervjuer utenfor.

Endelig har vi gjort en ytterligere seleksjon ved å inkludere (som referansepersoner) bare ansatte. Vi antar at forholdene omkring organisering av arbeidstiden i de fleste tilfeller er temmelig forskjellig mellom personer som driver sin egen bedrift som selvstendig næringsdrivende og personer som er ansatt av en arbeidsgiver. Sannsynligvis vil selvstendige næringsdrivende i større utstrekning kunne bestemme sin egen arbeidstid. Arbeidstiden vil for eksempel i større grad kunne endres og justeres i takt med endringer i økonomiske og familiemessige forhold. De har heller ingen arbeidsavtale med overordnet ledelse som de aller fleste ansatte lønntakere. Vårt analyseutvalg, "individutvalget" består dermed av 20283 personer.⁶

Av disse er 9167 personer gift med en annen person som er med i AKU. Dette utvalget kaller vi "ektefelleutvalget" og er et delutvalg av individutvalget. En person i ektefelleutvalget kan også inngå i analysene som ektefellen til en annen person i utvalget. Til forskjell fra personene i utvalget, som omfatter bare ansatte, kan ektefellene også være selvstendig næringsdrivende eller ikke sysselsatt. Vi har identifisert intervjupersonenes ektefelle via partenes felles familienummer som ligger til grunn for utvalgstrekkningen (jf. tidligere). Som ektefeller regner vi her gifte personer som har felles familienummer og som er kodet som ektefeller av forskjellig kjønn.⁷

3.2. Kategorier og variable

Arbeidstidsgrupper

Vi skiller i analysen mellom fire forskjellige deltidstilpasninger i tillegg til heltid som "kontrollgruppe". Til grunn for inndelingen ligger intervjupersonenes samlede avtalte arbeidstid i et eller flere arbeidsforhold. Personer med flere deltidsjobber som samlet gir heltid eller mer, vil følgelig være definert som heltidsarbeidende i vår analyse. Vi har konstruert en variabel, *arbeidstidsgrupper*, hvor de fire deltidstilpasningene sammen med heltid til sammen utgjør fem verdier. Variabelen *arbeidstidsgrupper* er den avhengige variabelen, eller den variabelen som skal forklares, i vår analyse. Det er den avtalte eller vanlige arbeidstiden som registreres. Spørsmål om avtalt/vanlig arbeidstid besvares i spørreskjemaet og utgjør det

antall timer per uke som den ansatte ifølge arbeidskontrakten skal være på arbeid. Eventuelt fravær på grunn av sykdom, ferie, betalt permisjon e.l. skal ikke trekkes fra, og overtid skal ikke regnes med. For ansatte der det avtalte timetallet varierer fra uke til uke, benytter vi det oppgitte gjennomsnittlige ukentlige timetallet.

Vi tar utgangspunkt i spørsmål om deltidsarbeidets lengde, dvs. hvor mange timer arbeidet utgjør, og spørsmål om hun eller han ønsker lengre arbeidstid under forutsetning av at inntekten øker tilsvarende. De fire deltidsgruppene er definert slik:

- Ansatte som har avtalt/vanlig arbeidstid 1-19 timer inntektsgivende arbeid per uke, som ikke ønsker lengre arbeidstid; *selvvalgt kort deltid*,
- Ansatte som har avtalt/vanlig 20-36 timer inntektsgivende arbeid per uke, med unntak av personer med 32-36 timer som oppgir at dette utgjør heltid, som ikke ønsker lengre arbeidstid; *selvvalgt lang deltid*,
- Ansatte i deltidsarbeid (kort eller lang deltid) som ønsker lengre arbeidstid uten å gjøre noe aktivt for å få lengre arbeidstid; *passivt undersysselsatte* og
- Ansatte i deltidsarbeid (kort eller lang deltid) som ønsker mer arbeid, og som har forsøkt å få mer arbeid; *aktivt undersysselsatte*⁸.

Ansatte som har avtalt 32-36 timer når dette utgjør heltid i vedkommendes yrke, og ansatte med 37 timer eller mer per uke, defineres som *heltidsarbeidende*.

Uavhengige variable

Analysen tar sikte på å forklare "tilbøyeligheten" til å være ansatt i en av de skisserte fire deltidsordningene i stedet for, eller i forhold til, å være heltidsansatt. Denne tilbøyeligheten antas å variere avhengig av en rekke kjennetegn ved den ansatte selv, personens livssituasjon og nære relasjoner og forhold i arbeidslivet. I analysen skiller vi grovt mellom fire grupper av kjennetegn, nemlig:

- Kjennetegn ved referansepersonen, dvs. den ansatte selv,
- Kjennetegn knyttet til personens arbeidsforhold,
- Referansepersonens lønnsnivå/timelønn og
- Kjennetegn ved en eventuell ektefelle.

Disse kjennetegnene benytter vi dels til å beskrive fordelingen av deltidsarbeidet, dels til å definere et stort antall multivariate modeller. Den multivariate analysen er basert på fem grupper av modeller. Hver gruppe består av separate modeller for de fire deltidsordningene pluss for deltid totalt; for kvinner og menn

⁶ I motsetning til den løpende arbeidsmarkedsstatistikken, hvor vernepliktige inkluderes i definisjonen av de sysselsatte, har vi valgt å utelate vernepliktige i vårt analyseutvalg.

⁷ Som nevnt blir alle familiemedlemmer (med samme familienummer) i alderen 16-74 år intervjuet (direkte eller indirekte), dvs. at også barn 16 år og over i familien blir intervjuet.

⁸ Definisjonen på "aktivt undersysselsatte" i vår analyse skiller seg noe fra definisjonen på "undersysselsatte" i den løpende publiseringen fra AKU, som omfatter deltidssysselsatte personer som ønsker og har søkt å få lengre arbeidstid, og som i tillegg oppgir at de kan starte med økt arbeidstid innen en måned. For personer som inngår i vår kategori *aktivt undersysselsatte* er det ikke stilt krav om at de kan starte med lengre arbeidstid i løpet av en bestemt tidsperiode.

samlet og for kvinner og menn separat, dvs. i alt 75 regresjonsmodeller. Alle uavhengige variabler i regresjonsanalysene er kodet som kategoriske variabler og transformert til dummyvariabler.

Kjennetegn ved den ansatte

Kjennetegn ved intervjupersonene som inngår i analysen, er *kjønn, alder, samlivsstatus, utdanning, hovedsakelig virksomhet, antall barn og yngste barns alder*. Variabelen *kjønn* vil dels benyttes som en forklaringsvariabel på linje med de andre uavhengige variablene i analysen. I tillegg gjør vi separate analyser for kvinner og menn. Dette fordi vi antar at årsakene til deltid er til dels forskjellige for kvinner og menn.

Variabelen *samlivsstatus* er basert på opplysninger fra spørreskjemaet og registrerer så vel formell sivilstatus som samboerskap. Personen oppgir om hun/han er ugift, gift, samboer eller før gift. Som indikator på personens utdanning bruker vi opplysning om høyeste fullførte *utdanningsnivå* hentet fra SSBs register over befolkningens høyeste utdanning (kombinert med spørsmål i AKU om man har fullført noen utdanning etter siste oppdatering av registeret)⁹. Vi antar også at spørsmål om den enkeltes *gjøremål og virksomhet* utover yrkesarbeidet vil ha betydning for hans/hennes ønske og behov for inntektsgivende arbeid. Som en indikator på denne statusen benytter vi opplysninger fra spørreskjemaet om hva intervjupersonen betrakter som sin *hovedsakelige virksomhet*.¹⁰ I tillegg vil opplysninger om *antall barn under 16 år* og *yngste barns alder* være en viktig indikator på den enkeltes plikter og *gjøremål* utenfor arbeidsmarkedet.

Opplysninger om barn vil i tillegg si noe om forsørgelsesbyrde og inntektsbehov. Disse opplysningene kobles til AKU fra folkeregisteret og gjelder biologiske og adopterte barn; yngste barns alder er målt ved utgangen av året.¹¹

Vi ønsker også å undersøke om det er forskjeller i arbeidstidsordninger mellom innvandrere og ikke-innvandrere. Som indikator på innvandrersstatus benytter vi opplysninger om statsborgerskap, påkoblet fra folkeregisteret. Vi skiller mellom norske, vestlige og ikke-vestlige statsborgere. Med vestlige land menes Norden, Vest-Europa, Nord-Amerika og Oseania. Med

ikke-vestlige land menes Øst-Europa, Tyrkia, Asia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika.

Kjennetegn ved den ansattes arbeidsforhold

Som indikatorer på forskjeller relatert til, i vid forstand, kjennetegn ved den enkeltes arbeidsforhold inkluderer vi følgende kjennetegn: *Næringshovedgruppe, yrke, antall sysselsatte i bedriften, ansettelsesform og eieform/ sektor*; alle disse kjennetegnene gjelder personens hovedarbeidsforhold. I tillegg inkluderes spørsmål om personene har *ett eller flere arbeidsforhold*¹² og registrering av *kvartal for intervju/referanseuke*.

Kjennetegn ved den enkeltes arbeidsforhold vil for personer som har mer enn ett arbeidsforhold, for enkelthets skyld være knyttet til hovedarbeidsforholdet. Spørsmål om *yrke* i hovedarbeidsforholdet, bedriftens navn og hvilken virksomhet som drives i den aktuelle bedriften besvares av intervjupersonene i AKU-spørreskjemaet. *Yrke* kodes i samsvar med SSBs standard for yrkesklassifisering, og vi benytter opplysninger på groveste nivå (1-siffernivå), kalt "yrkesfelt" i standarden (SSB 1999). Opplysninger om virksomhet i bedriften kontrolleres via bedriftens navn mot næringsopplysninger i SSBs bedrifts- og foretaksregister og ligger til grunn for variabelen *næringshovedgruppe*. Variabelen kodes i samsvar med SSBs standard for næringsgruppering (SSB 1994). Også næringsvariabelen benyttes her på groveste nivå (første siffer).

For å kartlegge betydningen av forhold på arbeidsplassen inkluderer vi i tillegg til yrkes- og næringsopplysninger, enkelte bedriftskjennetegn, nemlig bedriftsstørrelse, dvs. *antall sysselsatte i bedriften*, og spørsmål om bedriftens eierform, dvs. om den er privateid eller en del av offentlig *sektor*. Opplysninger om antall sysselsatte og bedriftens eierform gis i spørreskjemaet¹³. Med bedrift menes den lokale enheten personen er ansatt i.¹⁴ Som indikator på den enkeltes integrasjon i bedriften og arbeidsmarkedet inkluderer vi spørsmål om *ansettelsesform*, dvs. om personen er fast eller midlertidig ansatt og om han/hun har ett eller flere arbeidsforhold. Endelig er vi interessert i å kartlegge eventuelle sesongvariasjoner i arbeidstid. Det gjør vi ved å inkludere *kvartal for intervju/referanseuke* som uavhengig variabel.

Lønnsnivå/timelønn

For å identifisere den enkeltes lønnsnivå skulle vi ideelt sett ha hatt opplysninger om timelønn i hvert arbeids-

⁹ Informasjon om utdanningens fagfelt inngår ikke i utdanningsvariabelen. I analysen antas spørsmål om personens utdannings- og yrkesmessige fagfelt å dekkes primært gjennom opplysninger om hans/hennes yrkes- og næringsstilhørighet, se nedenfor.

¹⁰ Disse opplysningene innhentes ved at alle deltidssysselsatte stilles spørsmål i spørreskjemaet om hva hun/han betrakter som sin *hovedsakelige virksomhet*, dvs. spørsmål om vedkommende eventuelt har annen virksomhet enn yrkesarbeid som hovedgjøremål, f.eks. utdanning eller pensjonisttilværelse, og gis ni alternativer til svar. Alle heltidssysselsatte blir tilordnet verdien "yrkesaktiv". Variabelen inkluderer imidlertid ikke i de multivariate analysene, jf. kapittel 4, note 20.

¹¹ Våre "barne-opplysninger" er således noe forskjellig fra tilsvarende opplysninger i de fleste av SSB's øvrige utvalgsundersøkelser, hvor opplysninger om barn som oftest hentes fra spørreskjema og omfatter alle barn i husholdningen.

¹² Antall arbeidsforhold inkluderer ikke i de multivariate analysene, jf. kapittel 4, note 23.

¹³ Vi viser til SSB 2003 side 11-12 for en nærmere redegjørelse for definisjon og gruppering av kjennetegn ved arbeidsforholdet.

¹⁴ I et større foretak vil bedriften for eksempel være en avdeling eller en filial. En bedrift kan også være en ikke-økonomisk virksomhet, som f.eks. barnehage, skole, sykehus.

forhold for hver enkelt intervjuperson i AKU. Det har vi imidlertid ikke. Men ved å koble på inntektsopplysninger fra selvangivelsesregisteret har vi opplysninger om årlig lønnsinntekt og næringsinntekt (i 2001). Vi har konstruert variabelen *timelønn* ved å dividere referansepersonens årlige lønns- og næringsinntekt¹⁵ på 52 (uker) og deretter på antall avtalte timer ukentlig arbeidstid slik det er oppgitt i AKU-spørreskjemaet for den aktuelle referanseuken. Skatt er ikke trukket fra. Ved å dividere på 52 og ikke ta hensyn til ferieuker mv. antar vi at våre estimater for timelønn vil ligge noe lavere enn den enkeltes timelønn i henhold til eventuelle lønnstabeller. For vårt formål, hvor det er den relative fordelingen som analyseres, vil dette ha mindre betydning.

Kjennetegn ved eventuell ektefelle

Tre uavhengige variable er konstruert spesielt for ektefellemodellanalysen. Opplysninger om *ektefelles arbeidstid* hentes direkte fra AKU, mens opplysninger om *ektefelles brutto inntekt* og lønn kobles på fra selvangivelsesregisteret. Ektefelles arbeidstid er definert på samme måte som referansepersonens arbeidstid, men med en noe annen kategorisering. Her grupperes tiden etter løpende timer uten hensyn til om arbeidstiden betraktes som heltid eller lang deltid i vedkommendes yrke. Ektefelles brutto inntekt omfatter alle typer inntekt, inkludert lønn, næringsinntekt, kapitalinntekt og skattbare overføringer. *Relativ timelønn* ektefellene imellom er definert som referansepersonens timelønn dividert på ektefellens timelønn (i prosent). Vi gjør for øvrig oppmerksom på at for ektefeller som har selvstendig virksomhet som eneste arbeidsforhold, vil timelønnen, noe upresist, referere til næringsinntekt per arbeidete time.

Analyseteknikk

For de multivariate analysene bruker vi vanlig logistisk regresjonsteknikk. Med få unntak (jf. note 12 og 14) inkluderes alle de kjennetegnene vi har beskrevet, som uavhengige variable/forklaringsvariable i modellene. For å vurdere eventuell kollinearitet har vi utført enkle korrelasjoner mellom variablene, og disse viser gjennomgående akseptabelt lave korrelasjoner. Vi har ikke kontrollert for eventuelle samspillseffekter mellom de uavhengige variablene.

¹⁵ Vi har også tatt med referansepersonens eventuelle næringsinntekt. Dette ut fra at enkelte personer som er registrert som ansatte i hovedyrket kan tenkes å ha noe inntekt fra næringsvirksomhet i tillegg. I og med at den avtalte arbeidstiden beregnes som summen av alle arbeidsforhold, har vi vurdert det som mest korrekt å ta med både lønn- og eventuell næringsinntekt i beregningen av timelønn. For referansepersonene i vår analyse vil imidlertid næringsinntekt bety svært lite.

4. Fordeling av deltidsarbeidet

Hovedformålet med denne rapporten er å diskutere mulige årsaker til deltidsarbeid. Som bakgrunn for en analyse av prosesser og årsaker vil det imidlertid være viktig å ha oversikt over hvor utbredt deltidsarbeidet er i forskjellige grupper i befolkningen og hvordan de ulike arbeidstidsordningene fordeler seg på de samme gruppene. En slik oversikt er nyttig og, mange vil si, også nødvendig for å få et mest mulig komplett bilde av deltidsarbeidet i samfunnet¹⁶. Men som årsaksforklaring er en slik oversikt ikke tilstrekkelig. Enkle toveis tabuleringer, som vi viser i dette kapitlet, gir først og fremst ansatser til å stille spørsmål om årsaker. For å diskutere mulige prosesser som ligger bak fordelingen av deltidsarbeidet i samfunnet må vi trekke inn flere forhold samtidig og analysere hvilket eller hvilke forhold som er mest tungtveiende blant mange. Denne diskusjonen tar vi i kapittel 5.

Tabellene i dette kapitlet viser de viktigste hovedtrekkene når det gjelder den bivariate sammenhengen mellom ulike deltidstilpasninger og de uavhengige variablene som inngår i analysen. Vi presenterer tabeller for kvinner og menn samlet og for kvinner og menn separat; to tabeller for hver øvrige uavhengige variabel for å vise så vel horisontal som vertikal prosentuering. Vi minner om at beregningene er gjort med basis i et utvalg av befolkningen, og antall personer som oppgis i tabellene utgjør antall personer i utvalget og ikke et "oppblåst" anslag for totaltall i befolkningen. Dette i motsetning til de fleste andre AKU-tall som publiseres i SSB's serier. I beskrivelsen av de bivariate prosenttabellene trekker vi fram en del hovedtrekk. Beskrivelsen er først og fremst ment som en veiledning til lesere som ønsker å få en enkel oversikt over fordelingen av deltidsarbeidet og de deltidsarbeidende i Norge ved inngangen til 2000-tallet. I tillegg representerer disse tabellene et utgangspunkt og en kontrollsjekk for diskusjonen av sammenhenger i de multivariate modellene som presenteres i kapittel 5.

4.1. Individmodellkjennetegn

Åtte av ti deltidsansatte er kvinner

Av alle ansatte hadde 27 prosent en type deltidsarbeid i 2001; 21 prosent hadde selvvalgt deltid mens seks prosent var undersysselsatt¹⁷ eller hadde såkalt ufrivillig deltid. Av disse hadde ca. seks av ti forsøkt å få mer arbeid. Det er store kjønnsforskjeller, og alle typer deltid er betydelig mer utbredt blant kvinner. Høyest er kvinneandelen blant dem med selvvalgt lang deltid. Men også blant de aktivt undersysselsatte er kvinneandelen høy, og undersysselsatte kvinner synes mer aktive i å få mer arbeid enn undersysselsatte menn. Totalt utgjør kvinnene 79 prosent av de deltidsansatte. Andelen menn utgjør mellom 15 og 28 prosent innefor de ulike deltidstilpasningene; den laveste andelen blant dem med selvvalgt lang, og den høyeste andelen blant dem med selvvalgt kort deltid.

Kort deltid et ungdomsfenomen, spesielt for menn

Selvvalgt kort deltid er i første rekke en arbeidstidsordning blant unge og eldre arbeidstakere, mens andelen som jobber lang deltid fordeler seg mer jevnt mellom aldersgruppene. De eldste har noe hyppigere selvvalgt lang deltid enn de yngre og middelaldrende. Undersysselsetting og ufrivillig deltid er klart mest utbredt blant de yngste, dvs. blant personer under 20 år. Men pga. relativt lav yrkesdeltaking i denne aldersgruppen utgjør de likevel ikke mer enn ca. 15 prosent av alle ansatte med ufrivillig deltid.

Den høye andelen med kort deltid i ungdommen gjelder begge kjønn. Det er likevel slik at kort deltid er et enda mer ungdomsspesifikt fenomen for menn enn for kvinner. Dette gjelder også i noen grad lang deltid. Blant "frivillig" kort- og lang deltidansatte under 25 år, utgjør menn ca. fire av ti, mens tilsvarende andel i alderen 25-66 år utgjør "halvannen" av ti. Blant de aller eldste med selvvalgt deltid er det igjen en relativt stor mannsandel; knapt seks av ti. Men mens undersysselsettingen er ganske lik for kvinner og menn i

¹⁶ Vi viser også til Næshem og Lohne 2003 for en supplerende oversikt med bl.a. tall for endring i andel deltidssysselsatte i Norge de siste 30 år og andel deltidssysselsatte i EU- og EFTA-land i 2002.

¹⁷ Vi minner om at vi benytter en bredere definisjon av begrepet "undersysselsatt" her enn den definisjonen som brukes i den løpende arbeidsmarkedsstatistikken (jf. kapittel 3).

ungdommen, utgjør kvinnene det store flertall blant undersysselsatte voksne og eldre.

Tabell 4.1.a. Ansatte 2001. Kvinner og menn fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Menn		Kvinner		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	10 316	100,0	9 967	100,0	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	579	5,6	1 509	15,1	2 088	10,3
Selvalgt lang deltid	330	3,2	1 919	19,3	2 249	11,1
Passivt undersysselsatt	131	1,3	381	3,8	512	2,5
Aktivt undersysselsatt	144	1,4	590	5,9	734	3,6
Heltidsarbeidende	9 132	88,5	5 568	55,9	14 700	72,5

Tabell 4.1.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på kjønn. Antall og prosent

	Menn		Kvinner		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	10 316	50,9	9 967	49,1	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	579	27,7	1 509	72,3	2 088	100,0
Selvalgt lang deltid	330	14,7	1 919	85,3	2 249	100,0
Passivt undersysselsatt	131	25,6	381	74,4	512	100,0
Aktivt undersysselsatt	144	19,6	590	80,4	734	100,0
Heltidsarbeidende	9 132	62,1	5 568	37,9	14 700	100,0

Tabell 4.2.a. Ansatte 2001. Aldersgrupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	16-19 år		20-24 år		25-54 år		55-66 år		67-74 år		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	923	100,0	1 698	100,0	14 583	100,0	2 905	100,0	174	100,0	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	414	44,9	318	18,7	880	6,0	393	13,5	83	47,7	2 088	10,3
Selvalgt lang deltid	74	8,0	138	8,1	1 594	10,9	415	14,3	28	16,1	2 249	11,1
Passivt undersysselsatt	117	12,7	77	4,5	260	1,8	52	1,8	6	3,4	512	2,5
Aktivt undersysselsatt	73	7,9	109	6,4	482	3,3	67	2,3	3	1,7	734	3,6
Heltidsarbeidende	245	26,5	1 056	62,2	11 367	77,9	1 978	68,1	54	31,0	14 700	72,5

Tabell 4.2.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på aldersgrupper. Antall og prosent

	16-19 år		20-24 år		25-54 år		55-66 år		67-74 år		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	923	4,6	1 698	8,4	14 583	71,9	2 905	14,3	174	0,9	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	414	19,8	318	15,2	880	42,1	393	18,8	83	4,0	2 088	100,0
Selvalgt lang deltid	74	3,3	138	6,1	1 594	70,9	415	18,5	28	1,2	2 249	100,0
Passivt undersysselsatt	117	22,9	77	15,0	260	50,8	52	10,2	6	1,2	512	100,0
Aktivt undersysselsatt	73	9,9	109	14,9	482	65,7	67	9,1	3	0,4	734	100,0
Heltidsarbeidende	245	1,7	1 056	7,2	11 367	77,3	1 978	13,5	54	0,4	14 700	100,0

Tabell 4.2.c. Ansatte kvinner 2001. Aldersgrupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	16-19 år		20-24 år		25-54 år		55-66 år		67-74 år		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	486	100,0	805	100,0	7 187	100,0	1 418	100,0	71	100,0	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	237	48,8	199	24,7	734	10,2	301	21,2	38	53,5	1 509	15,1
Selvalgt lang deltid	43	8,8	96	11,9	1 419	19,7	351	24,8	10	14,1	1 919	19,3
Passivt undersysselsatt	59	12,1	53	6,6	224	3,1	41	2,9	4	5,6	381	3,8
Aktivt undersysselsatt	45	9,3	72	8,9	414	5,8	56	3,9	3	4,2	590	5,9
Heltidsarbeidende	102	21,0	385	47,8	4 396	61,2	669	47,2	16	22,5	5 568	55,9

Tabell 4.2.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på aldersgrupper. Antall og prosent

	16-19 år		20-24 år		25-54 år		55-66 år		67-74 år		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	486	4,9	805	8,1	7 187	72,1	1 418	14,2	71	0,7	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	237	15,7	199	13,2	734	48,6	301	19,9	38	2,5	1 509	100,0
Selvalgt lang deltid	43	2,2	96	5,0	1 419	73,9	351	18,3	10	0,5	1 919	100,0
Passivt undersysselsatt	59	15,5	53	13,9	224	58,8	41	10,8	4	1,0	381	100,0
Aktivt undersysselsatt	45	7,6	72	12,2	414	70,2	56	9,5	3	0,5	590	100,0
Heltidsarbeidende	102	1,8	385	6,9	4 396	79,0	669	12,0	16	0,3	5 568	100,0

Tabell 4.2.e. Ansatte menn 2001. Aldersgrupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	16-19 år		20-24 år		25-54 år		55-66 år		67-74 år		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	437	100,0	893	100,0	7 396	100,0	1 487	100,0	103	100,0	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	177	40,5	119	13,3	146	2,0	92	6,2	45	43,7	579	5,6
Selvalgt lang deltid	31	7,1	42	4,7	175	2,4	64	4,3	18	17,5	330	3,2
Passivt undersysselsatt	58	13,3	24	2,7	36	0,5	11	0,7	2	1,9	131	1,3
Aktivt undersysselsatt	28	6,4	37	4,1	68	0,9	11	0,7	-	-	144	1,4
Heltidsarbeidende	143	32,7	671	75,1	6 971	94,3	1 309	88,0	38	36,9	9 132	88,5

Tabell 4.2.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på aldersgrupper. Antall og prosent

	16-19 år		20-24 år		25-54 år		55-66 år		67-74 år		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	437	4,2	893	8,7	7 396	71,7	1 487	14,4	103	1,0	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	177	30,6	119	20,6	146	25,2	92	15,9	45	7,8	579	100,0
Selvalgt lang deltid	31	9,4	42	12,7	175	53,0	64	19,4	18	5,5	330	100,0
Passivt undersysselsatt	58	44,3	24	18,3	36	27,5	11	8,4	2	1,5	131	100,0
Aktivt undersysselsatt	28	19,4	37	25,7	68	47,2	11	7,6	-	-	144	100,0
Heltidsarbeidende	143	1,6	671	7,3	6 971	76,3	1 309	14,3	38	0,4	9 132	100,0

Tabell 4.3.a. Ansatte 2001. Ekteskapelig status - grupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Ugift		Gift		Samboer		Før gift		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	4 821	100,0	10 228	100,0	3 678	100,0	1 556	100,0	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	812	16,8	875	8,6	239	6,5	162	10,4	2 088	10,3
Selvalgt lang deltid	352	7,3	1 428	14,0	307	8,3	162	10,4	2 249	11,1
Passivt undersysselsatt	202	4,2	193	1,9	85	2,3	32	2,1	512	2,5
Aktivt undersysselsatt	234	4,9	311	3,0	137	3,7	52	3,3	734	3,6
Heltidsarbeidende	3 221	66,8	7 421	72,6	2 910	79,1	1 148	73,8	14 700	72,5

Lang deltid mest utbredt blant gifte kvinner

Ugifte jobber oftere deltid enn gifte, samboere og før gifte. Bortsett fra selvalgt lang deltid som er mest utbredt blant de gifte, gjelder dette alle typer deltids-tilpasning. Med unntak av en noe høyere heltidsandel blant samboerne, er arbeidstidsmønsteret ganske likt for gifte, samboere og før gifte. Heltid er mest vanlig blant gifte menn og samboende og før gifte kvinner.

Blant menn er alle typer deltid, og først og fremst kort deltid, mest utbredt blant de ugifte. Undersyssetting for menn er minst utbredt blant de gifte, og for kvinner blant de før gifte. For kvinner er lang deltid vanligst blant de gifte, mens kort deltid og undersyssetting er, som for menn, mest utbredt blant de ugifte.

Tabell 4.3.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på ekteskapelig status. Antall og prosent

	Ugift		Gift		Samboer		Før gift		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	4 821	23,8	10 228	50,4	3 678	18,1	1 556	7,7	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	812	38,9	875	41,9	239	11,4	162	7,8	2 088	100,0
Selvalgt lang deltid	352	15,7	1 428	63,5	307	13,7	162	7,2	2 249	100,0
Passivt undersysselsatt	202	39,5	193	37,7	85	16,6	32	6,3	512	100,0
Aktivt undersysselsatt	234	31,9	311	42,4	137	18,7	52	7,1	734	100,0
Heltidsarbeidende	3 221	21,9	7 421	50,5	2 910	19,8	1 148	7,8	14 700	100,0

Tabell 4.3.c. Ansatte kvinner 2001. Ekteskapelig status - grupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Ugift		Gift		Samboer		Før gift		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 056	100,0	5 120	100,0	1 776	100,0	1 015	100,0	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	469	22,8	714	13,9	188	10,6	138	13,6	1 509	15,1
Selvalgt lang deltid	224	10,9	1 300	25,4	251	14,1	144	14,2	1 919	19,3
Passivt undersysselsatt	111	5,4	174	3,4	70	3,9	26	2,6	381	3,8
Aktivt undersysselsatt	149	7,2	276	5,4	118	6,6	47	4,6	590	5,9
Heltidsarbeidende	1 103	53,6	2 656	51,9	1 149	64,7	660	65	5 568	55,9

Tabell 4.3.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på ekteskapelig status. Antall og prosent

	Ugift		Gift		Samboer		Før gift		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 056	20,6	5 120	51,4	1 776	17,8	1 015	10,2	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	469	31,1	714	47,3	188	12,5	138	9,1	1 509	100,0
Selvalgt lang deltid	224	11,7	1 300	67,7	251	13,1	144	7,5	1 919	100,0
Passivt undersysselsatt	111	29,1	174	45,7	70	18,4	26	6,8	381	100,0
Aktivt undersysselsatt	149	25,3	276	46,8	118	20,0	47	8,0	590	100,0
Heltidsarbeidende	1 103	19,8	2 656	47,7	1 149	20,6	660	11,9	5 568	100,0

Tabell 4.3.e. Ansatte menn 2001. Ekteskapelig status - grupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Ugift		Gift		Samboer		Før gift		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 765	100,0	5 108	100,0	1 902	100,0	541	100,0	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	343	12,4	161	3,2	51	2,7	24	4,4	579	5,6
Selvalgt lang deltid	128	4,6	128	2,5	56	2,9	18	3,3	330	3,2
Passivt undersysselsatt	91	3,3	19	0,4	15	0,8	6	1,1	131	1,3
Aktivt undersysselsatt	85	3,1	35	0,7	19	1,0	5	0,9	144	1,4
Heltidsarbeidende	2 118	76,6	4 765	93,3	1 761	92,6	488	90,2	9 132	88,5

Tabell 4.3.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på ekteskapelig status. Antall og prosent

	Ugift		Gift		Samboer		Før gift		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 765	26,8	5 108	49,5	1 902	18,4	541	5,2	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	343	59,2	161	27,8	51	8,8	24	4,1	579	100,0
Selvalgt lang deltid	128	38,8	128	38,8	56	17,0	18	5,5	330	100,0
Passivt undersysselsatt	91	69,5	19	14,5	15	11,5	6	4,6	131	100,0
Aktivt undersysselsatt	85	59,0	35	24,3	19	13,2	5	3,5	144	100,0
Heltidsarbeidende	2 118	23,2	4 765	52,2	1 761	19,3	488	5,3	9 132	100,0

Høy undersyssetting blant kvinner med lav utdanning

Deltid er mest utbredt blant de lavest utdannede, og vi finner en klar tendens til at deltidsandelen synker med økende utdanningsnivå. Det gjelder samtlige deltids-tilpasninger. En av ti ansatte med bare grunnskole er undersysselsatt eller har ufrivillig deltidsarbeid. Samtidig er ufrivillig deltid nesten fraværende blant de høyest utdannede.

Blant kvinner med bare grunnskole er mer enn seks av ti i deltidsarbeid, mens tilsvarende andel blant kvinner med høyere universitetsutdanning er to av ti. Blant menn med grunnskole er deltidsandelen 24 prosent; langt de fleste er i kort deltid, mot sju prosent blant menn med høyeste utdanning. Hele fjorten prosent av kvinnene med bare grunnskole, mot under tre prosent av kvinnene med høyeste utdanning, er undersysselsatt. Tilsvarende andeler undersysselsatte blant menn er seks og en prosent.

Tabell 4.4.a. Ansatte 2001. Utdanningsgrupper (utdanningsnivå) fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Grunnskole		Videregående skole		Universitet/høyskole I		Universitet/høyskole II+		Annet		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 553	100,0	11 283	100,0	5 050	100,0	1 320	100,0	77	100,0	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	522	20,4	1 059	9,4	419	8,3	60	4,5	28	36,4	2 088	10,3
Selvalgt lang deltid	336	13,2	1 254	11,1	579	11,5	74	5,6	6	7,8	2 249	11,1
Passivt undersysselsatt	135	5,3	281	2,5	68	1,3	10	0,8	18	23,4	512	2,5
Aktivt undersysselsatt	115	4,5	479	4,2	125	2,5	10	0,8	5	6,5	734	3,6
Heltidsarbeidende	1 445	56,6	8 210	72,8	3 859	76,4	1 166	88,3	20	26,0	14 700	72,5

Tabell 4.4.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på utdanningsgrupper (utdanningsnivå). Antall og prosent

	Grunnskole		Videregående skole		Universitet/høyskole I		Universitet/høyskole II+		Annet		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 553	12,6	11 283	55,6	5 050	24,9	1 320	6,5	77	0,4	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	522	25,0	1 059	50,7	419	20,1	60	2,9	28	1,3	2 088	100,0
Selvalgt lang deltid	336	14,9	1 254	55,8	579	25,7	74	3,3	6	0,3	2 249	100,0
Passivt undersysselsatt	135	26,4	281	54,9	68	13,3	10	2,0	18	3,5	512	100,0
Aktivt undersysselsatt	115	15,7	479	65,3	125	17,0	10	1,4	5	0,7	734	100,0
Heltidsarbeidende	1 445	9,8	8 210	55,9	3 859	26,3	1 166	7,9	20	0,1	14 700	100,0

Tabell 4.4.c. Ansatte kvinner 2001. Utdanningsgrupper (utdanningsnivå) fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Grunnskole		Videregående skole		Universitet/høyskole I		Universitet/høyskole II+		Annet		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	1 267	100,0	5 385	100,0	2 838	100,0	442	100,0	35	100,0	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	340	26,8	789	14,7	332	11,7	31	7,0	17	48,6	1 509	15,1
Selvalgt lang deltid	279	22,0	1 086	20,2	502	17,7	47	10,6	5	14,3	1 919	19,3
Passivt undersysselsatt	89	7,0	227	4,2	52	1,8	5	1,1	8	22,9	381	3,8
Aktivt undersysselsatt	87	6,9	405	7,5	90	3,2	6	1,4	2	5,7	590	5,9
Heltidsarbeidende	472	37,3	2 878	53,4	1 862	65,6	353	79,9	3	8,6	5 568	55,9

Tabell 4.4.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på utdanningsgrupper (utdanningsnivå). Antall og prosent

	Grunnskole		Videregående skole		Universitet/høyskole I		Universitet/høyskole II+		Annet		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	1 267	12,7	5 385	54,0	2 838	28,5	442	4,4	35	0,4	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	340	22,5	789	52,3	332	22,0	31	2,1	17	1,1	1 509	100,0
Selvalgt lang deltid	279	14,5	1 086	56,6	502	26,2	47	2,4	5	0,3	1 919	100,0
Passivt undersysselsatt	89	23,4	227	59,6	52	13,6	5	1,3	8	2,1	381	100,0
Aktivt undersysselsatt	87	14,7	405	68,6	90	15,3	6	1,0	2	0,3	590	100,0
Heltidsarbeidende	472	8,5	2 878	51,7	1 862	33,4	353	6,3	3	0,1	5 568	100,0

Tabell 4.4.e. Ansatte menn 2001. Utdanningsgrupper (utdanningsnivå) fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Grunnskole		Videregående skole		Universitet/høyskole I		Universitet/høyskole II+		Annet		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	1 286	100,0	5 898	100,0	2 212	100,0	878	100,0	42	100,0	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	182	14,2	270	4,6	87	3,9	29	3,3	11	26,2	579	5,6
Selvalgt lang deltid	57	4,4	168	2,8	77	3,5	27	3,1	1	2,4	330	3,2
Passivt undersysselsatt	46	3,6	54	0,9	16	0,7	5	0,6	10	23,8	131	1,3
Aktivt undersysselsatt	28	2,2	74	1,3	35	1,6	4	0,5	3	7,1	144	1,4
Heltidsarbeidende	973	75,7	5 332	90,4	1 997	90,3	813	92,6	17	40,5	9 132	88,5

Tabell 4.4.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på utdanningsgrupper (utdanningsnivå). Antall og prosent

	Grunnskole		Videregående skole		Universitet/høyskole I		Universitet/høyskole II+		Annet		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	1 286	12,5	5 898	57,2	2 212	21,4	878	8,5	42	0,4	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	182	31,4	270	46,6	87	15,0	29	5,0	11	1,9	579	100,0
Selvalgt lang deltid	57	17,3	168	50,9	77	23,3	27	8,2	1	0,3	330	100,0
Passivt undersysselsatt	46	35,1	54	41,2	16	12,2	5	3,8	10	7,6	131	100,0
Aktivt undersysselsatt	28	19,4	74	51,4	35	24,3	4	2,8	3	2,1	144	100,0
Heltidsarbeidende	973	10,7	5 332	58,4	1 997	21,9	813	8,9	17	0,2	9 132	100,0

Tabell 4.5.a. Ansatte 2001. Hovedsakelig virksomhet fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Yrkesaktiv		Under utdanning		Alders-pensjonist		Førtids-pensjonist/ufør		Hjemm-earbeidende		Arbeidsledig		Annet/uoppgitt		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	18 344	100,0	1 282	100,0	102	100,0	218	100,0	216	100,0	75	100,0	46	100,0	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	814	4,4	872	68,0	84	82,4	163	74,8	134	62,0	5	6,7	16	34,8	2 088	10,3
Selvalgt lang deltid	1 981	10,8	180	14,0	13	12,7	31	14,2	25	11,6	5	6,7	14	30,4	2 249	11,1
Passivt undersysselsatt	300	1,6	148	11,5	4	3,9	10	4,6	27	12,5	14	18,7	9	19,6	512	2,5
Aktivt undersysselsatt	549	3,0	82	6,4	1	1,0	14	6,4	30	13,9	51	68,0	7	15,2	734	3,6
Heltidsarbeidende	14 700	80,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14 700	72,5

Fire av ti med kort deltid har utdanning som hovedsakelig virksomhet¹⁸

En av fem ansatte som har yrkesaktivitet som sin hovedsakelige virksomhet, jobber deltid. Av de deltidsansatte som oppgir yrkesaktivitet som sin hovedsakelige virksomhet, har drøyt halvparten selvalgt lang deltid. Av dem som oppgir utdanning som hovedaktivitet, har nesten sju av ti selvalgt kort deltid. Selvalgt kort deltid er den vanligste arbeidstidstilpasningen også blant de ansatte som oppgir andre typer hovedsakelig virksomhet. I den lille gruppen deltidsansatte som oppgir arbeidsledighet som sin hovedstatus, ønsker naturlig nok mange mer arbeid, og det store flertallet er således aktivt undersysselsatt. Samtidig oppgir mer enn fire av ti som jobber selvalgt kort deltid, utdanning som sin hovedvirksomhet. Det samme gjelder tre av ti passivt undersysselsatte.

Fordelingen på de ulike deltidsordningene er tilnærmet lik for ansatte kvinner og menn med utdanning som hovedsakelig virksomhet. Langt de fleste (to av tre) jobber selvalgt kort deltid. Ser vi på hva de deltidsansatte oppgir som sin hovedsakelige virksomhet, finner vi imidlertid store kjønnsforskjeller. Under fire av ti deltidsansatte menn betrakter yrkesarbeidet som sin hovedsakelige virksomhet mot tilsvarende drøye sju av ti deltidsansatte kvinner. En noe større andel av de deltidsansatte mennene (44 prosent) oppgir utdanning som hovedsakelig virksomhet. Blant de deltidsansatte mennene er nesten seks av ti enten pensjonister eller har utdanning som sin hovedsakelige virksomhet. Tilsvarende gjelder for bare to av ti deltidsansatte kvinner. Deltidsarbeid anses og utgjør således i større grad et supplement til annen hovedbeskjeftigelse for menn enn hva tilfellet er for kvinner. Riktignok oppgir flere kvinner enn menn hjemmearbeid som sin hovedsakelige virksomhet. Det gjelder likevel svært få; fem prosent av kvinnene og en halv prosent av mennene.

¹⁸ Vi viser sammenheng (samvariasjon) mellom arbeidstid og hovedsakelig virksomhet bare i kapittel 4 og i form av prosenttabeller (jf. note 12). "Hovedsakelig virksomhet" inkluderes ikke som uavhengig variabel i den multivariate analysen i kapittel 5, først og fremst fordi spørsmål om hovedsakelig virksomhet ikke stilles til alle intervjuete i AKU; bare til dem som jobber deltid. I tabell 4.5.a - 4.5.f har vi gitt heltidsansatte verdien "yrkesaktiv".

Tabell 4.5.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt etter hovedsakelig virksomhet. Antall og prosent

	Yrkesaktiv		Under utdanning		Alders-pensjonist		Førtids-pensjonist/ufør		Hjemm-earbeidende		Arbeidsledig		Annet/uoppgitt		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	18 344	90,4	1 282	6,3	102	0,5	218	1,1	216	1,1	75	0,4	46	0,2	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	814	39,0	872	41,8	84	4,0	163	7,8	134	6,4	5	0,2	16	0,8	2 088	100,0
Selvalgt lang deltid	1 981	88,1	180	8,0	13	0,6	31	1,4	25	1,1	5	0,2	14	0,6	2 249	100,0
Passivt undersysselsatt	300	58,6	148	28,9	4	0,8	10	2,0	27	5,3	14	2,7	9	1,8	512	100,0
Aktivt undersysselsatt	549	74,8	82	11,2	1	0,1	14	1,9	30	4,1	51	6,9	7	1,0	734	100,0
Heltidsarbeidende	14 700	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14 700	100,0

Tabell 4.5.c. Ansatte kvinner 2001. Hovedsakelig virksomhet fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Yrkesaktiv		Under utdanning		Alders-pensjonist		Førtids-pensjonist/ufør		Hjemm-earbeidende		Arbeidsledig		Annet/uoppgitt		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	8 752	100,0	764	100,0	38	100,0	126	100,0	211	100,0	47	100,0	29	100,0	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	709	8,1	526	68,8	32	84,2	99	78,6	132	62,6	2	4,3	9	31,0	1 509	15,1
Selvalgt lang deltid	1 757	20,1	109	14,3	3	7,9	13	10,3	25	11,8	4	8,5	8	27,6	1 919	19,3
Passivt undersysselsatt	248	2,8	84	11,0	2	5,3	4	3,2	26	12,3	9	19,1	8	27,6	381	3,8
Aktivt undersysselsatt	470	5,4	45	5,9	1	2,6	10	7,9	28	13,3	32	68,1	4	13,8	590	5,9
Heltidsarbeidende	5 568	63,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5 568	55,9

Tabell 4.5.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt etter hovedsakelig virksomhet. Antall og prosent

	Yrkesaktiv		Under utdanning		Alders-pensjonist		Førtids-pensjonist/ufør		Hjemm-earbeidende		Arbeidsledig		Annet/uoppgitt		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	8 752	87,8	764	7,7	38	0,4	126	1,3	211	2,1	47	0,5	29	0,3	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	709	47,0	526	34,9	32	2,1	99	6,6	132	8,7	2	0,1	9	0,6	1 509	100,0
Selvalgt lang deltid	1 757	91,6	109	5,7	3	0,2	13	0,7	25	1,3	4	0,2	8	0,4	1 919	100,0
Passivt undersysselsatt	248	65,1	84	22,0	2	0,5	4	1,0	26	6,8	9	2,4	8	2,1	381	100,0
Aktivt undersysselsatt	470	79,7	45	7,6	1	0,2	10	1,7	28	4,7	32	5,4	4	0,7	590	100,0
Heltidsarbeidende	5 568	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5 568	100,0

Tabell 4.5.e. Ansatte menn 2001. Hovedsakelig virksomhet fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Yrkesaktiv		Under utdanning		Alders-pensjonist		Førtids-pensjonist/ufør		Hjemm-earbeidende		Arbeidsledig		Annet/uoppgitt		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	9 592	100,0	518	100,0	64	100,0	92	100,0	5	100,0	28	100,0	17	100,0	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	105	1,1	346	66,8	52	81,3	64	69,6	2	40,0	3	10,7	7	41,2	579	5,6
Selvalgt lang deltid	224	2,3	71	13,7	10	15,6	18	19,6	-	-	1	3,6	6	35,3	330	3,2
Passivt undersysselsatt	52	0,5	64	12,4	2	3,1	6	6,5	1	20,0	5	17,9	1	5,9	131	1,3
Aktivt undersysselsatt	79	0,8	37	7,1	-	-	4	4,3	2	40,0	19	67,9	3	17,6	144	1,4
Heltidsarbeidende	9 132	95,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9 132	88,5

Tabell 4.5.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt etter hovedsakelig virksomhet. Antall og prosent

	Yrkesaktiv		Under utdanning		Alders-pensjonist		Førtids-pensjonist/ufør		Hjemm-earbeidende		Arbeidsledig		Annet/uoppgitt		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	9 592	93,0	518	5,0	64	0,6	92	0,9	5	0,0	28	0,3	17	0,2	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	105	18,1	346	59,8	52	9,0	64	11,1	2	0,3	3	0,5	7	1,2	579	100,0
Selvalgt lang deltid	224	67,9	71	21,5	10	3,0	18	5,5	-	-	1	0,3	6	1,8	330	100,0
Passivt undersysselsatt	52	39,7	64	48,9	2	1,5	6	4,6	1	0,8	5	3,8	1	0,8	131	100,0
Aktivt undersysselsatt	79	54,9	37	25,7	-	-	4	2,8	2	1,4	19	13,2	3	2,1	144	100,0
Heltidsarbeidende	9 132	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9 132	100,0

Tabell 4.6.a. Ansatte 2001. Grupper etter "barnefase" fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Ingen barn under 16 år		Ett barn, yngste 0-2 år		Flere barn, yngste 0-2 år		Ett barn, yngste 3-6 år		Flere barn, yngste 3-6 år		Ett barn, yngste 7-10 år		Flere barn, yngste 7-10 år		Ett barn, yngste 11-15 år		Flere barn, yngste 11-15 år		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	12 939	100,0	810	100,0	1 271	100,0	542	100,0	1 519	100,0	449	100,0	1 113	100,0	1 253	100,0	387	100,0	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	1 593	12,3	49	6,0	97	7,6	32	5,9	122	8,0	17	3,8	82	7,4	71	5,7	25	6,5	2 088	10,3
Selvalgt lang deltid	1 237	9,6	67	8,3	157	12,4	72	13,3	248	16,3	67	14,9	177	15,9	174	13,9	50	12,9	2 249	11,1
Passivt under-sysselsatt	351	2,7	10	1,2	21	1,7	14	2,6	29	1,9	13	2,9	32	2,9	34	2,7	8	2,1	512	2,5
Aktivt under-sysselsatt	442	3,4	26	3,2	34	2,7	21	3,9	72	4,7	27	6,0	39	3,5	53	4,2	20	5,2	734	3,6
Heltidsarbeid ende	9 316	72,0	658	81,2	962	75,7	403	74,4	1 048	69,0	325	72,4	783	70,4	921	73,5	284	73,4	14 700	72,5

Tabell 4.6.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt etter "barnefase". Antall og prosent

	Ingen barn under 16 år		Ett barn, yngste 0-2 år		Flere barn, yngste 0-2 år		Ett barn, yngste 3-6 år		Flere barn, yngste 3-6 år		Ett barn, yngste 7-10 år		Flere barn, yngste 7-10 år		Ett barn, yngste 11-15 år		Flere barn, yngste 11-15 år		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	12 939	63,8	810	4,0	1 271	6,3	542	2,7	1 519	7,5	449	2,2	1 113	5,5	1 253	6,2	387	1,9	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	1 593	76,3	49	2,3	97	4,6	32	1,5	122	5,8	17	0,8	82	3,9	71	3,4	25	1,2	2 088	100,0
Selvalgt lang deltid	1 237	55,0	67	3,0	157	7,0	72	3,2	248	11,0	67	3,0	177	7,9	174	7,7	50	2,2	2 249	100,0
Passivt under-sysselsatt	351	68,6	10	2,0	21	4,1	14	2,7	29	5,7	13	2,5	32	6,3	34	6,6	8	1,6	512	100,0
Aktivt under-sysselsatt	442	60,2	26	3,5	34	4,6	21	2,9	72	9,8	27	3,7	39	5,3	53	7,2	20	2,7	734	100,0
Heltidsarbeid ende	9 316	63,4	658	4,5	962	6,5	403	2,7	1 048	7,1	325	2,2	783	5,3	921	6,3	284	1,9	14 700	100,0

Fedre utgjør 3 prosent av samtlige deltidsansatte

For kvinner og menn sett under ett varierer deltidsandelen relativt lite mellom foreldre og ikke-foreldre og mellom foreldre etter barnefase. Foreldre med barn under 16 år utgjør drøyt en tredjedel av alle ansatte og en tredjedel av så vel heltids- som deltidsansatte. Andelen med selvalgt kort deltid er likevel høyest blant ansatte uten barn under 16 år (12 prosent), mens andelen med lang deltid er gjennomgående høyest i barnefasen. Andel med ufrivillig deltid varierer relativt lite mellom foreldre og ikke-foreldre og mellom foreldre etter barnas alder og antall. Den laveste deltidsandelen finner vi blant dem med yngste barn under tre år¹⁹, og av disse, blant dem med bare ett barn.

Deltid er betydelig mer vanlig blant barnløse menn enn blant fedre, hhv. 15 og ca. 4 prosent av samtlige

ansatte menn. Blant fedrene er det ingen variasjon i deltidsandelen, og liten variasjon i typer deltid etter barnefase; andelen utgjør under fem prosent, uansett antall barn og yngste barns alder. Fedrene utgjør følgelig en svært liten del av alle deltidsansatte. Mens 36 prosent av alle heltidsansatte menn er fedre med barn under 16 år, utgjør fedrene bare 13 prosent av alle deltidsansatte menn. Blant heltidsansatte kvinner tilsvarende mødreandelen fedreandelen blant menn (37 prosent), men blant de deltidsansatte kvinnene er mødreandelen høyere, 41 prosent. Av samtlige deltidsansatte utgjør mødre og fedre med barn under 16 år hhv. 32 og 3 prosent.

Også blant kvinner er kort deltidsarbeid noe mer utbredt blant dem som ikke har barn i den aktuelle alderen. Lang deltid er imidlertid en typisk mødretilpasning. Unntaket her er mødre med bare ett barn under tre år, der den samlede deltidsandelen faktisk er lavere enn i andre mødregrupper og lavere enn blant kvinner uten barn under 16 år (jf. note 21). For mødre varierer deltidsandelen mer med antall barn enn med yngste barns alder. Høyest andel undersysselsatte finner vi likevel blant mødre med ett barn i alderen 7-10 år; 15 prosent, og lavest andel blant mødre med ett eller flere barn og yngste barns alder to år eller yngre.

¹⁹ Dette kan synes noe underlig ut fra en tanke om at foreldres behov for redusert arbeid er størst mens barna er små. Tallene er imidlertid helt i overensstemmelse med andre analyser, som viser tilsvarende mønster for avtalt/vanlig arbeidstid blant foreldre etter yngste barns alder. Den "faktiske" arbeidstiden er imidlertid lavest blant dem med de aller minste barna. Den store følsomheten for forskjeller i arbeidstidsbegrep i denne gruppen har sammenheng med at avtalt/vanlig arbeidstid ikke tar hensyn til midlertidig fravær og permisjoner, jf. kapittel 3. (Se for øvrig Kitterød og Kjeldstad 2004 for en nærmere diskusjon av endringer i mødres og fedres arbeidstid).

Tabell 4.6.c. Ansatte kvinner 2001. Grupper etter "barnefase" fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Ingen barn under 16 år		Ett barn, yngste 0-2 år		Flere barn, yngste 0-2 år		Ett barn, yngste 3-6 år		Flere barn, yngste 3-6 år		Ett barn, yngste 7-10 år		Flere barn, yngste 7-10 år		Ett barn, yngste 11-15 år		Flere barn, yngste 11-15 år		I alt	
	Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-	
	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent
I alt	6 104	100,0	398	100,0	585	100,0	306	100,0	770	100,0	266	100,0	606	100,0	712	100,0	220	100,0	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	1 057	17,3	43	10,8	90	15,4	28	9,2	116	15,1	14	5,3	78	12,9	62	8,7	21	9,5	1 509	15,1
Selvalgt lang deltid	982	16,1	59	14,8	138	23,6	65	21,2	234	30,4	62	23,3	165	27,2	165	23,2	49	22,3	1 919	19,3
Passivt under- sysselsatt	231	3,8	10	2,5	18	3,1	14	4,6	26	3,4	13	4,9	30	5,0	32	4,5	7	3,2	381	3,8
Aktivt under- sysselsatt	322	5,3	24	6,0	30	5,1	21	6,9	62	8,1	27	10,2	38	6,3	47	6,6	19	8,6	590	5,9
Heltidsarbeid ende	3 512	57,5	262	65,8	309	52,8	178	58,2	332	43,1	150	56,4	295	48,7	406	57,0	124	56,4	5 568	55,9

Tabell 4.6.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt etter "barnefase". Antall og prosent

	Ingen barn under 16 år		Ett barn, yngste 0-2 år		Flere barn, yngste 0-2 år		Ett barn, yngste 3-6 år		Flere barn, yngste 3-6 år		Ett barn, yngste 7-10 år		Flere barn, yngste 7-10 år		Ett barn, yngste 11-15 år		Flere barn, yngste 11-15 år		I alt	
	Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-	
	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent
I alt	6 104	61,2	398	4,0	585	5,9	306	3,1	770	7,7	266	2,7	606	6,1	712	7,1	220	2,2	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	1 057	70,0	43	2,8	90	6,0	28	1,9	116	7,7	14	0,9	78	5,2	62	4,1	21	1,4	1 509	100,0
Selvalgt lang deltid	982	51,2	59	3,1	138	7,2	65	3,4	234	12,2	62	3,2	165	8,6	165	8,6	49	2,6	1 919	100,0
Passivt under- sysselsatt	231	60,6	10	2,6	18	4,7	14	3,7	26	6,8	13	3,4	30	7,9	32	8,4	7	1,8	381	100,0
Aktivt under- sysselsatt	322	54,6	24	4,1	30	5,1	21	3,6	62	10,5	27	4,6	38	6,4	47	8,0	19	3,2	590	100,0
Heltidsarbeid ende	3 512	63,1	262	4,7	309	5,5	178	3,2	332	6,0	150	2,7	295	5,3	406	7,3	124	2,2	5 568	100,0

Tabell 4.6.e. Ansatte menn 2001. Grupper etter "barnefase" fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Ingen barn under 16 år		Ett barn, yngste 0-2 år		Flere barn, yngste 0-2 år		Ett barn, yngste 3-6 år		Flere barn, yngste 3-6 år		Ett barn, yngste 7-10 år		Flere barn, yngste 7-10 år		Ett barn, yngste 11-15 år		Flere barn, yngste 11-15 år		I alt	
	Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-	
	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent
I alt	6 835	100,0	412	100,0	686	100,0	236	100,0	749	100,0	183	100,0	507	100,0	541	100,0	167	100,0	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	536	7,8	6	1,5	7	1,0	4	1,7	6	0,8	3	1,6	4	0,8	9	1,7	4	2,4	579	5,6
Selvalgt lang deltid	255	3,7	8	1,9	19	2,8	7	3,0	14	1,9	5	2,7	12	2,4	9	1,7	1	0,6	330	3,2
Passivt under- sysselsatt	120	1,8	-	-	3	0,4	-	-	3	0,4	-	-	2	0,4	2	0,4	1	0,6	131	1,3
Aktivt under- sysselsatt	120	1,8	2	0,5	4	0,6	-	-	10	1,3	-	-	1	0,2	6	1,1	1	0,6	144	1,4
Heltidsarbeid ende	5 804	84,9	396	96,1	653	95,2	225	95,3	716	95,6	175	95,6	488	96,3	515	95,2	160	95,8	9 132	88,5

Tabell 4.6.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt etter "barnefase". Antall og prosent

	Ingen barn under 16 år		Ett barn, yngste 0-2 år		Flere barn, yngste 0-2 år		Ett barn, yngste 3-6 år		Flere barn, yngste 3-6 år		Ett barn, yngste 7-10 år		Flere barn, yngste 7-10 år		Ett barn, yngste 11-15 år		Flere barn, yngste 11-15 år		I alt	
	Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-		Pro-	
	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent
I alt	6 835	66,3	412	4,0	686	6,6	236	2,3	749	7,3	183	1,8	507	4,9	541	5,2	167	1,6	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	536	92,6	6	1,0	7	1,2	4	0,7	6	1,0	3	0,5	4	0,7	9	1,6	4	0,7	579	100,0
Selvalgt lang deltid	255	77,3	8	2,4	19	5,8	7	2,1	14	4,2	5	1,5	12	3,6	9	2,7	1	0,3	330	100,0
Passivt under- sysselsatt	120	91,6	--	3	2,3	--	3	2,3	--	2	1,5	2	1,5	2	1,5	1	0,8	131	100,0	
Aktivt under- sysselsatt	120	83,3	2	1,4	4	2,8	--	10	6,9	--	1	0,7	6	4,2	1	0,7	144	100,0		
Heltidsarbeid ende	5 804	63,6	396	4,3	653	7,2	225	2,5	716	7,8	175	1,9	488	5,3	515	5,6	160	1,8	9 132	100,0

Høy undersyssetting blant ikke-vestlige statsborgere

Andelen ansatte med selvvalgt deltidsarbeid varierer lite med statsborgerskap ifølge vår grove inndeling. Ikke desto mindre er heltidsandelen betydelig lavere blant ikke-vestlige statsborgere enn blant norske statsborgere og statsborgere fra andre vestlige land. Det har først og fremst sammenheng med den høyere undersyssettingen blant de ikke-vestlige. Blant dem er hele 16 prosent undersysselsatt, noe som utgjør nesten halvparten av alle deltidsansatte i gruppen, mot seks prosent av alle norske og vestlige statsborgere. De ikke-vestlige utgjør imidlertid ikke mer enn rundt to prosent av alle undersysselsatte

Blant norske menn og menn med annet vestlig statsborgerskap er deltidsandelen identisk, 11 prosent. Blant ikke-vestlige menn er deltidsandelen høyere; 24 prosent. Det skyldes dels høyere selvvalgt kort deltidsandel, men først og fremst høyere undersyssetting. Høyest andel undersysselsatte finner vi likevel blant ikke-vestlige kvinner. 20 prosent av disse kvinnene er undersysselsatt i følge vår definisjon. Selvvalgt deltid varierer langt mindre mellom kvinnegruppene. Kvinner med utenlandsk, vestlig statsborgerskap har høyest heltidsandel av kvinnegruppene, 65 prosent, mens ikke-vestlige kvinner har lavest, 48 prosent. Til sammenligning er heltidsandelen blant norske kvinner 56 prosent.

Tabell 4.7.a. Ansatte 2001. Grupper etter statsborgerskap fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Norsk		Annet vestlig		Ikke vestlig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	19 645	100,0	426	100,0	204	100,0	20 275	100,0
Selvvalgt kort deltid	2 036	10,4	31	7,3	21	10,3	2 088	10,3
Selvvalgt lang deltid	2 182	11,1	47	11,0	20	9,8	2 249	11,1
Passivt undersysselsatt	489	2,5	12	2,8	11	5,4	512	2,5
Aktivt undersysselsatt	699	3,6	14	3,3	21	10,3	734	3,6
Heltidsarbeidende	14 239	72,5	322	75,6	131	64,2	14 692	72,5

Tabell 4.7.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på statsborgerskap Antall og prosent

	Norsk		Annet vestlig		Ikke vestlig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	19 645	96,9	426	2,1	204	1,0	20 275	100,0
Selvvalgt kort deltid	2 036	97,5	31	1,5	21	1,0	2 088	100,0
Selvvalgt lang deltid	2 182	97,0	47	2,1	20	0,9	2 249	100,0
Passivt undersysselsatt	489	95,5	12	2,3	11	2,1	512	100,0
Aktivt undersysselsatt	699	95,2	14	1,9	21	2,9	734	100,0
Heltidsarbeidende	14 239	96,9	322	2,2	131	0,9	14 692	100,0

Tabell 4.7.c. Ansatte kvinner 2001. Grupper etter statsborgerskap fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Norsk		Annet vestlig		Ikke vestlig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	9 657	100,0	222	100,0	86	100,0	9 965	100,0
Selvvalgt kort deltid	1 472	15,2	25	11,3	14,0	1 509	15,1	
Selvvalgt lang deltid	1 863	19,3	40	18,0	16	1 919	19,3	
Passivt undersysselsatt	368	3,8	7	3,2	6	381	3,8	
Aktivt undersysselsatt	570	5,9	9	4,1	11	590	5,9	
Heltidsarbeidende	5 384	55,8	141	63,5	41	47,7	5 566	55,9

Tabell 4.7.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på statsborgerskap. Antall og prosent

	Norsk		Annet vestlig		Ikke vestlig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	9 657	96,9	222	2,2	86	0,9	9 965	100,0
Selvvalgt kort deltid	1 472	97,5	25	1,7	12	0,8	1 509	100,0
Selvvalgt lang deltid	1 863	97,1	40	2,1	16	0,8	1 919	100,0
Passivt undersysselsatt	368	96,6	7	1,8	6	1,6	381	100,0
Aktivt undersysselsatt	570	96,6	9	1,5	11	1,9	590	100,0
Heltidsarbeidende	5 384	96,7	141	2,5	41	0,7	5 566	100,0

Tabell 4.7.e. Ansatte menn 2001. Grupper etter statsborgerskap fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Norsk		Annet vestlig		Ikke vestlig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	9 988	100,0	204	100,0	118	100,0	10 310	100,0
Selvalgt kort deltid	564	5,6	6	2,9	9	7,6	579	5,6
Selvalgt lang deltid	319	3,2	7	3,4	4	3,4	330	3,2
Passivt undersysselsatt	121	1,2	5	2,5	5	4,2	131	1,3
Aktivt undersysselsatt	129	1,3	5	2,5	10	8,5	144	1,4
Heltidsarbeidende	8 855	88,7	181	88,7	90	76,3	9 126	88,5

Tabell 4.7.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på statsborgerskap. Antall og prosent

	Norsk		Annet vestlig		Ikke vestlig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	9 988	96,9	204	2,0	118	1,1	10 310	100,0
Selvalgt kort deltid	564	97,4	6	1,0	9	1,6	579	100,0
Selvalgt lang deltid	319	96,7	7	2,1	4	1,2	330	100,0
Passivt undersysselsatt	121	92,4	5	3,8	5	3,8	131	100,0
Aktivt undersysselsatt	129	89,6	5	3,5	10	6,9	144	100,0
Heltidsarbeidende	8 855	97,0	181	2,0	90	1,0	9 126	100,0

Arbeidstidsmønsteret mellom næringsgrupper overveiende likt for kvinner og menn

Innenfor næringshovedgruppene er deltid mest utbredt i varehandel, hotell og restaurant og andre tjenestenæringer og i primærnæringene. Åtte av ti deltidsansatte jobber innenfor disse næringene mot halvparten av de heltidsansatte. Selvalgt kort deltid er mest utbredt blant ansatte i primærnæringene og i varehandel, hotell og restaurant; selvalgt lang deltid i varehandel, hotell og restaurant og i andre tjenestenæringer. Disse næringene har også størst andel i ufrivillig deltidsarbeid.

Deltidsandelen varierer betydelig mellom næringene for både kvinner og menn: 63 prosent av kvinnene ansatt i primærnæringene jobber deltid mot 30 prosent

i forretningsmessig tjenesteyting. Blant menn varierer deltidsandelen mellom 24 prosent i primærnæringene og seks prosent i industri, bygg, transport og energi. Samlet sett er arbeidstidsmønsteret mellom næringshovedgrupper overveiende likt for kvinner og menn. Den høyeste heltidsandelen finner vi for begge kjønn innefor industri, bygg, transport og energi og innefor forretningsmessig tjenesteyting. Blant menn er heltidsandelen høyest i den første, blant kvinner i den andre av disse to næringshovedgruppene. Selvalgt deltid er for både kvinner og menn mest utbredt i primærnæringene og varehandel, hotell og restaurant. Det samme gjelder ufrivillig deltid blant menn. Blant kvinner finner vi mest ufrivillig deltid i varehandel, hotell og restaurant og i andre tjenester.

Tabell 4.8.a. Ansatte 2001. Næringshovedgrupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Jordbruk, skogbruk og fiske		Industri og bergverksdrift		Utvinning av råolje og naturgass		Kraft- og vannforsyning		Bygge- og anleggsvirksomhet		Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet		Transport og kommunikasjon		Finansiell tjenesteyting, forsikring		Forretningsmessig tjenesteyting, eiendomsdrift		Andre tjenester		Uoppgitt		I alt	
	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent
	I alt	376	100,0	2 782	100,0	284	100,0	174	100,0	1 304	100,0	3 639	100,0	1 468	100,0	440	100,0	1 866	100,0	7 926	100,0	24	100,0	20 283
Selvalgt kort deltid	69	18,4	136	4,9	1	0,4	8	4,6	35	2,7	598	16,4	94	6,4	16	3,6	137	7,3	993	12,5	1	4,2	2 088	10,3
Selvalgt lang deltid	30	8,0	150	5,4	13	4,6	6	3,4	36	2,8	478	13,1	86	5,9	41	9,3	145	7,8	1 263	15,9	1	4,2	2 249	11,1
Passivt undersysselsatt	13	3,5	31	1,1	1	0,4	1	0,6	9	0,7	136	3,7	30	2,0	3	0,7	33	1,8	255	3,2	-	-	512	2,5
Aktivt undersysselsatt	9	2,4	28	1,0	-	-	-	-	7	0,5	201	5,5	45	3,1	6	1,4	34	1,8	404	5,1	-	-	734	3,6
Heltidsarbeidende	255	67,8	2 437	87,6	269	94,7	159	91,4	1 217	93,3	2 226	61,2	1 213	82,6	374	85,0	1 517	81,3	5 011	63,2	22	91,7	14 700	72,5

Tabell 4.8.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på næringshovedgrupper. Antall og prosent

	Jordbruk, skogbruk og fiske		Industri og bergverksdrift		Utvinning av råolje og naturgass		Kraft- og vannforsyning		Bygge- og anleggsvirksomhet		Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet		Transport og kommunikasjon		Finansiell tjenesteyting, forsikring		Forretningsmessig tjenesteyting, eiendomsdrift		Andre tjenester		Uoppgitt		I alt	
	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent
I alt	376	1,9	2 782	13,7	284	1,4	174	0,9	1 304	6,4	3 639	17,9	1 468	7,2	440	2,2	1 866	9,2	7 926	39,1	24	0,1	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	69	3,3	136	6,5	1	0,0	8	0,4	35	1,7	598	28,6	94	4,5	16	0,8	137	6,6	993	47,6	1	0,0	2 088	100,0
Selvalgt lang deltid	30	1,3	150	6,7	13	0,6	6	0,3	36	1,6	478	21,3	86	3,8	41	1,8	145	6,4	1 263	56,2	1	0,0	2 249	100,0
Passivt undersysselsatt	13	2,5	31	6,1	1	0,2	1	0,2	9	1,8	136	26,6	30	5,9	3	0,6	33	6,4	255	49,8	-	-	512	100,0
Aktivt undersysselsatt	9	1,2	28	3,8	-	-	-	-	7	1,0	201	27,4	45	6,1	6	0,8	34	4,6	404	55,0	-	-	734	100,0
Heltidsarbeidende	255	1,7	2 437	16,6	269	1,8	159	1,1	1 217	8,3	2 226	15,1	1 213	8,3	374	2,5	1 517	10,3	5 011	34,1	22	0,1	14 700	100,0

Tabell 4.8.c. Ansatte kvinner 2001. Næringshovedgrupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Jordbruk, skogbruk og fiske		Industri og bergverksdrift		Utvinning av råolje og naturgass		Kraft- og vannforsyning		Bygge- og anleggsvirksomhet		Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet		Transport og kommunikasjon		Finansiell tjenesteyting, forsikring		Forretningsmessig tjenesteyting, eiendomsdrift		Andre tjenester		Uoppgitt		I alt	
	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent
I alt	81	100,0	53	100,0	719	100,0	35	100,0	119	100,0	1 875	100,0	468	100,0	224	100,0	735	100,0	5 651	100,0	7	100,0	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	31	38,3	-	-	79	11,0	4	11,4	18	15,1	392	20,9	50	10,7	10	4,5	81	11,0	843	14,9	1	14,3	1 509	15,1
Selvalgt lang deltid	15	18,5	5	9,4	117	16,3	5	14,3	22	18,5	408	21,8	65	13,9	37	16,5	107	14,6	1 137	20,1	1	14,3	1 919	19,3
Passivt undersysselsatt	1	1,2	-	-	14	1,9	1	2,9	5	4,2	97	5,2	18	3,8	2	0,9	21	2,9	222	3,9	-	-	381	3,8
Aktivt undersysselsatt	4	4,9	-	-	18	2,5	-	-	6	5,0	147	7,8	30	6,4	5	2,2	27	3,7	353	6,2	-	-	590	5,9
Heltidsarbeidende	30	37,0	48	90,6	491	68,3	25	71,4	68	57,1	831	44,3	305	65,2	170	75,9	499	67,9	3 096	54,8	5	71,4	5 568	55,9

Tabell 4.8.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på næringshovedgrupper. Antall og prosent

	Jordbruk, skogbruk og fiske		Industri og bergverksdrift		Utvinning av råolje og naturgass		Kraft- og vannforsyning		Bygge- og anleggsvirksomhet		Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet		Transport og kommunikasjon		Finansiell tjenesteyting, forsikring		Forretningsmessig tjenesteyting, eiendomsdrift		Andre tjenester		Uoppgitt		I alt	
	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent
I alt	81	0,8	53	0,5	719	7,2	35	0,4	119	1,2	1 875	18,8	468	4,7	224	2,2	735	7,4	5 651	56,7	7	0,1	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	31	2,1	-	-	79	5,2	4	0,3	18	1,2	392	26,0	50	3,3	10	0,7	81	5,4	843	55,9	1	0,1	1 509	100,0
Selvalgt lang deltid	15	0,8	5	0,3	117	6,1	5	0,3	22	1,1	408	21,3	65	3,4	37	1,9	107	5,6	1 137	59,2	1	0,1	1 919	100,0
Passivt undersysselsatt	1	0,3	-	-	14	3,7	1	0,3	5	1,3	97	25,5	18	4,7	2	0,5	21	5,5	222	58,3	-	-	381	100,0
Aktivt undersysselsatt	4	0,7	-	-	18	3,1	-	-	6	1,0	147	24,9	30	5,1	5	0,8	27	4,6	353	59,8	-	-	590	100,0
Heltidsarbeidende	30	0,5	48	0,9	491	8,8	25	0,4	68	1,2	831	14,9	305	5,5	170	3,1	499	9,0	3 096	55,6	5	0,1	5 568	100,0

Tabell 4.8.e. Ansatte menn 2001. Næringshovedgrupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Jordbruk, skogbruk og fiske		Industri og bergverksdrift		Utvinning av råolje og naturgass		Kraft- og vannforsyning		Bygge- og anleggsvirksomhet		Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet		Transport og kommunikasjon		Finansiell tjenesteyting, eiendomsdrift		Forretningsmessig tjenesteyting, eiendomsdrift		Andre tjenester		Uoppgitt		I alt	
	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent
	I alt	295	100,0	2 063	100,0	231	100,0	139	100,0	1 185	100,0	1 764	100,0	1 000	100,0	216	100,0	1 131	100,0	2 275	100,0	17	100,0	10 316
Selvalgt kort deltid	38	12,9	57	2,8	1	0,4	4	2,9	17	1,4	206	11,7	44	4,4	6	2,8	56	5,0	150	6,6	-	-	579	5,6
Selvalgt lang deltid	15	5,1	33	1,6	8	3,5	1	0,7	14	1,2	70	4,0	21	2,1	4	1,9	38	3,4	126	5,5	-	-	330	3,2
Passivt undersysselsatt	12	4,1	17	0,8	1	0,4	-	-	4	0,3	39	2,2	12	1,2	1	0,5	12	1,1	33	1,5	-	-	131	1,3
Aktivt undersysselsatt	5	1,7	10	0,5	-	-	-	-	1	0,1	54	3,1	15	1,5	1	0,5	7	0,6	51	2,2	-	-	144	1,4
Heltidsarbeidende	225	76,3	1 946	94,3	221	95,7	134	96,4	1 149	97,0	1 395	79,1	908	90,8	204	94,4	1 018	90,0	1 915	84,2	17	100,0	9 132	88,5

Tabell 4.8.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på næringshovedgrupper. Antall og prosent

	Jordbruk, skogbruk og fiske		Industri og bergverksdrift		Utvinning av råolje og naturgass		Kraft- og vannforsyning		Bygge- og anleggsvirksomhet		Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet		Transport og kommunikasjon		Finansiell tjenesteyting, eiendomsdrift		Forretningsmessig tjenesteyting, eiendomsdrift		Andre tjenester		Uoppgitt		I alt	
	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent	An-tall	Pro-sent
	I alt	295	2,9	2 063	20,0	231	2,2	139	1,3	1 185	11,5	1 764	17,1	1 000	9,7	216	2,1	1 131	11,0	2 275	22,1	17	0,2	10 316
Selvalgt kort deltid	38	6,6	57	9,8	1	0,2	4	0,7	17	2,9	206	35,6	44	7,6	6	1,0	56	9,7	150	25,9	-	-	579	100,0
Selvalgt lang deltid	15	4,5	33	10,0	8	2,4	1	0,3	14	4,2	70	21,2	21	6,4	4	1,2	38	11,5	126	38,2	-	-	330	100,0
Passivt undersysselsatt	12	9,2	17	13,0	1	0,8	-	-	4	3,1	39	29,8	12	9,2	1	0,8	12	9,2	33	25,2	-	-	131	100,0
Aktivt undersysselsatt	5	3,5	10	6,9	-	-	-	-	1	0,7	54	37,5	15	10,4	1	0,7	7	4,9	51	35,4	-	-	144	100,0
Heltidsarbeidende	225	2,5	1 946	21,3	221	2,4	134	1,5	1 149	12,6	1 395	15,3	908	9,9	204	2,2	1 018	11,1	1 915	21,0	17	0,2	9 132	100,0

Lavest deltidsandel i lederyrker for både kvinner og menn²⁰

Deltid er så godt som fraværende blant ansatte ledere og håndverkere. Salgs-, service- og omsorgsyrker og såkalte "andre yrker", herunder bl.a. rengjøring, har høyest deltidsandel (hhv. 54 og 59 prosent). Den høyere andelen gjelder både selvalgt og ufrivillig deltid. 14 og 17 prosent av de ansatte i disse yrkene er undersysselsatt og ønsker lengre arbeidstid, mot 6 prosent blant alle ansatte, og nesten en av ti er aktivt undersysselsatt. Drøyt seks av ti kort deltidsansatte jobber i disse yrkene. Det samme gjelder fem av ti med lang deltid. Til sammenligning arbeider under to av ti heltidsansatte i disse yrkene.

Som vi har sett med næringshovedgruppene, varierer deltidsandelen betydelig for både kvinner og menn også når det gjelder yrkesfelt. Høyest deltidsandel finner vi blant kvinner ansatt i primærnæringsyrker og såkalte "andre yrker", som inkluderer bl.a. rengjøring,

med 69 og 67 prosent deltidsansatte, og lavest blant kvinner i lederyrker med 13 prosent deltidsansatte. Blant menn varierer deltidsandelen mellom 35 prosent i salgs-, service- og omsorgsyrker, og tre prosent i lederyrker. Videre er det gjennomgående slik at yrker med høy deltidsandel for kvinner også har relativt høy deltidsandel for menn. Men det er ikke entydig slik at deltidsansatte kvinner og menn har samme type deltid i samme yrke. Kort deltid er mest vanlig for menn i salgs-, service- og omsorgsyrker. Blant kvinner er kort deltid mest utbredt i primærnæringsyrker og "andre yrker", inkludert rengjøring. Andel med lang deltid er gjennomgående lav i alle yrker blant menn, men er likevel mest utbredt i salgs-, service- og omsorgsyrker (med åtte prosent av de ansatte mennene i selvalgt lang deltid). Blant kvinnene er selvalgt lang deltid en relativt vanlig arbeidstidsordning i de fleste yrker, og utgjør med få unntak ca. en av fem ansatte kvinner. Størst avvik fra denne regelen finner vi i lederyrkene, der andelen kvinner med lang deltid er åtte prosent. Det er for øvrig i lederyrkene vi finner den laveste andelen, eller blant de laveste andelene, av alle typer deltid. Det gjelder både for kvinner og menn.

²⁰ Variabelen som ligger til grunn for analyse av yrkesforskjeller har en grov inndeling (jf. kapittel 3) og har betegnelsen "yrkesfelt" i norsk standard for yrkesklassifisering (SSB 1999). Vi benytter likevel for enkelthets skyld også betegnelsen yrke i denne rapporten.

Tabell 4.9.a. Ansatte 2001. Yrkesgrupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Leder-yrker		Akademiske yrker		Høyskole-yrker		Kontor-yrker		Salgs- og serviceyrker		Bønder, fiskere o.l.		Håndverkere		Operatører, sjåførere o.l.		Andre yrker		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	1 428	100,0	2 198	100,0	4 741	100,0	1 823	100,0	4 639	100,0	286	100,0	2 230	100,0	1 578	100,0	1 357	100,0	20 280	100,0
Selvalgt kort deltid	28	2,0	91	4,1	308	6,5	219	12,0	965	20,8	57	19,9	46	2,1	65	4,1	309	22,8	2 088	10,3
Selvalgt lang deltid	38	2,7	173	7,9	530	11,2	238	13,1	880	19,0	28	9,8	56	2,5	78	4,9	227	16,7	2 248	11,1
Passivt undersysselsatt	8	0,6	14	0,6	65	1,4	40	2,2	243	5,2	14	4,9	12	0,5	13	0,8	103	7,6	512	2,5
Aktivt undersysselsatt	2	0,1	28	1,3	97	2,0	64	3,5	405	8,7	9	3,1	6	0,3	14	0,9	109	8,0	734	3,6
Heltidsarbeidende	1 352	94,7	1 892	86,1	3 741	78,9	1 262	69,2	2 146	46,3	178	62,2	2 110	94,6	1 408	89,2	609	44,9	14 698	72,5

Tabell 4.9.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på yrkesgrupper. Antall og prosent

	Leder-yrker		Akademiske yrker		Høyskole-yrker		Kontor-yrker		Salgs- og serviceyrker		Bønder, fiskere o.l.		Håndverkere		Operatører, sjåførere o.l.		Andre yrker		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	1 428	7,0	2 198	10,8	4 741	23,4	1 823	9,0	4 639	22,9	286	1,4	2 230	11,0	1 578	7,8	1 357	6,7	20 280	100,0
Selvalgt kort deltid	28	1,3	91	4,4	308	14,8	219	10,5	965	46,2	57	2,7	46	2,2	65	3,1	309	14,8	2 088	100,0
Selvalgt lang deltid	38	1,7	173	7,7	530	23,6	238	10,6	880	39,1	28	1,2	56	2,5	78	3,5	227	10,1	2 248	100,0
Passivt undersysselsatt	8	1,6	14	2,7	65	12,7	40	7,8	243	47,5	14	2,7	12	2,3	13	2,5	103	20,1	512	100,0
Aktivt undersysselsatt	2	0,3	28	3,8	97	13,2	64	8,7	405	55,2	9	1,2	6	0,8	14	1,9	109	14,9	734	100,0
Heltidsarbeidende	1 352	9,2	1 892	12,9	3 741	25,5	1 262	8,6	2 146	14,6	178	1,2	2 110	14,4	1 408	9,6	609	4,1	14 698	100,0

Tabell 4.9.c. Ansatte kvinner 2001. Yrkesgrupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Leder-yrker		Akademiske yrker		Høyskole-yrker		Kontor-yrker		Salgs- og serviceyrker		Bønder, fiskere o.l.		Håndverkere		Operatører, sjåførere o.l.		Andre yrker		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	386	100,0	941	100,0	2 558	100,0	1 269	100,0	3 405	100,0	62	100,0	171	100,0	284	100,0	890	100,0	9 966	100,0
Selvalgt kort deltid	16	4,1	58	6,2	240	9,4	166	13,1	731	21,5	24	38,7	11	6,4	28	9,9	235	26,4	1 509	15,1
Selvalgt lang deltid	29	7,5	126	13,4	472	18,5	225	17,7	785	23,1	13	21,0	28	16,4	41	14,4	199	22,4	1 918	19,2
Passivt undersysselsatt	4	1,0	8	0,9	48	1,9	28	2,2	203	6,0	2	3,2	2	1,2	7	2,5	79	8,9	381	3,8
Aktivt undersysselsatt	-	-	22	2,3	73	2,9	53	4,2	343	10,1	4	6,5	4	2,3	7	2,5	84	9,4	590	5,9
Heltidsarbeidende	337	87,3	727	77,3	1 725	67,4	797	62,8	1 343	39,4	19	30,6	126	73,7	201	70,8	293	32,9	5 568	55,9

Tabell 4.9.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på yrkesgrupper. Antall og prosent

	Leder-yrker		Akademiske yrker		Høyskole-yrker		Kontor-yrker		Salgs- og serviceyrker		Bønder, fiskere o.l.		Håndverkere		Operatører, sjåførere o.l.		Andre yrker		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	386	3,9	941	9,4	2 558	25,7	1 269	12,7	3 405	34,2	62	0,6	171	1,7	284	2,8	890	8,9	9 966	100,0
Selvalgt kort deltid	16	1,1	58	3,8	240	15,9	166	11,0	731	48,4	24	1,6	11	0,7	28	1,9	235	15,6	1 509	100,0
Selvalgt lang deltid	29	1,5	126	6,6	472	24,6	225	11,7	785	40,9	13	0,7	28	1,5	41	2,1	199	10,4	1 918	100,0
Passivt undersysselsatt	4	1,0	8	2,1	48	12,6	28	7,3	203	53,3	2	0,5	2	0,5	7	1,8	79	20,7	381	100,0
Aktivt undersysselsatt	-	-	22	3,7	73	12,4	53	9,0	343	58,1	4	0,7	4	0,7	7	1,2	84	14,2	590	100,0
Heltidsarbeidende	337	6,1	727	13,1	1 725	31,0	797	14,3	1 343	24,1	19	0,3	126	2,3	201	3,6	293	5,3	5 568	100,0

Tabell 4.9.e. Ansatte menn 2001. Yrkesgrupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Leder-yrker		Akademiske yrker		Høyskole-yrker		Kontor-yrker		Salgs- og serviceyrker		Bønder, fiskere o.l.		Håndverkere		Operatører, sjåførere o.l.		Andre yrker		I alt	
	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-
	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent
I alt	1 042	100,0	1 257	100,0	2 183	100,0	554	100,0	1 234	100,0	224	100,0	2 059	100,0	1 294	100,0	467	100,0	10 314	100,0
Selvalgt kort deltid	12	1,2	33	2,6	68	3,1	53	9,6	234	19,0	33	14,7	35	1,7	37	2,9	74	15,8	579	5,6
Selvalgt lang deltid	9	0,9	47	3,7	58	2,7	13	2,3	95	7,7	15	6,7	28	1,4	37	2,9	28	6,0	330	3,2
Passivt undersysselsatt	4	0,4	6	0,5	17	0,8	12	2,2	40	3,2	12	5,4	10	0,5	6	0,5	24	5,1	131	1,3
Aktivt undersysselsatt	2	0,2	6	0,5	24	1,1	11	2,0	62	5,0	5	2,2	2	0,1	7	0,5	25	5,4	144	1,4
Heltidsarbeidende	1 015	97,4	1 165	92,7	2 016	92,3	465	83,9	803	65,1	159	71,0	1 984	96,4	1 207	93,3	316	67,7	9 130	88,5

Tabell 4.9.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på yrkesgrupper. Antall og prosent

	Leder-yrker		Akademiske yrker		Høyskole-yrker		Kontor-yrker		Salgs- og serviceyrker		Bønder, fiskere o.l.		Håndverkere		Operatører, sjåførere o.l.		Andre yrker		I alt	
	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	Pro-	
	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent	Antall	sent
I alt	1 042	10,1	1 257	12,2	2 183	21,2	554	5,4	1 234	12,0	224	2,2	2 059	20,0	1 294	12,5	467	4,5	10 314	100,0
Selvalgt kort deltid	12	2,1	33	5,7	68	11,7	53	9,2	234	40,4	33	5,7	35	6,0	37	6,4	74	12,8	579	100,0
Selvalgt lang deltid	9	2,7	47	14,2	58	17,6	13	3,9	95	28,8	15	4,5	28	8,5	37	11,2	28	8,5	330	100,0
Passivt undersysselsatt	4	3,1	6	4,6	17	13,0	12	9,2	40	30,5	12	9,2	10	7,6	6	4,6	24	18,3	131	100,0
Aktivt undersysselsatt	2	1,4	6	4,2	24	16,7	11	7,6	62	43,1	5	3,5	2	1,4	7	4,9	25	17,4	144	100,0
Heltidsarbeidende	1 015	11,1	1 165	12,8	2 016	22,1	465	5,1	803	8,8	159	1,7	1 984	21,7	1 207	13,2	316	3,5	9 130	100,0

Tabell 4.10.a. Ansatte 2001. Grupper etter antall sysselsatte i bedriften fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	1-10 sysselsatte		11-99 sysselsatte		100 sysselsatte eller flere		Ukjent		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
	I alt	4 568	100,0	8 861	100,0	6 371	100,0	23	100,0	19 823
Selvalgt kort deltid	593	13,0	903	10,2	441	6,9	3	13,0	1 940	9,8
Selvalgt lang deltid	565	12,4	1 028	11,6	588	9,2	6	26,1	2 187	11,0
Passivt undersysselsatt	157	3,4	209	2,4	93	1,5	3	13,0	462	2,3
Aktivt undersysselsatt	185	4,0	358	4,0	153	2,4	1	4,3	697	3,5
Heltidsarbeidende	3 068	67,2	6 363	71,8	5 096	80,0	10	43,5	14 537	73,3

Tabell 4.10.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på grupper etter antall sysselsatte i bedriften. Antall og prosent

	1-10 sysselsatte		11-99 sysselsatte		100 sysselsatte eller flere		Ukjent		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
	I alt	4 568	23,0	8 861	44,7	6 371	32,1	23	0,1	19 823
Selvalgt kort deltid	593	30,6	903	46,5	441	22,7	3	0,2	1 940	100,0
Selvalgt lang deltid	565	25,8	1 028	47,0	588	26,9	6	0,3	2 187	100,0
Passivt undersysselsatt	157	34,0	209	45,2	93	20,1	3	0,6	462	100,0
Aktivt undersysselsatt	185	26,5	358	51,4	153	22,0	1	0,1	697	100,0
Heltidsarbeidende	3 068	21,1	6 363	43,8	5 096	35,1	10	0,1	14 537	100,0

Deltid mest utbredt i små bedrifter

Deltid er mest utbredt blant ansatte i små bedrifter, dvs. bedrifter med ti eller færre sysselsatte og minst utbredt i bedrifter med hundre og flere sysselsatte. Det gjelder alle typer deltid. I små bedrifter jobber en av tre ansatte deltid, mot en av fem i store bedrifter. Disse

forskjellene gjelder ansatte av begge kjønn. Forskjellene i deltidandel etter størrelsen på bedriften er likevel relativt beskjedne for både kvinner og menn. Blant menn varierer deltidandelen mellom de minste og de største bedriftene mellom 15 og åtte prosent. Blant kvinner varierer den mellom 51 og 35 prosent.

Tabell 4.10.c. Ansatte kvinner 2001. Grupper etter antall sysselsatte i bedriften fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	1-10 sysselsatte		11-99 sysselsatte		100 sysselsatte eller flere		Ukjent		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 230	100,0	4 537	100,0	2 875	100,0	17	100,0	9 659	100,0
Selvalgt kort deltid	408	18,3	677	14,9	317	11,0	3	17,6	1 405	14,5
Selvalgt lang deltid	473	21,2	901	19,9	488	17,0	5	29,4	1 867	19,3
Passivt undersysselsatt	113	5,1	157	3,5	72	2,5	2	11,8	344	3,6
Aktivt undersysselsatt	143	6,4	288	6,3	128	4,5	1	5,9	560	5,8
Heltidsarbeidende	1 093	49,0	2 514	55,4	1 870	65,0	6	35,3	5 483	56,8

Tabell 4.10.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på grupper etter antall sysselsatte i bedriften. Antall og prosent

	1-10 sysselsatte		11-99 sysselsatte		100 sysselsatte eller flere		Ukjent		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 230	23,1	4 537	47,0	2 875	29,8	17	0,2	9 659	100,0
Selvalgt kort deltid	408	29,0	677	48,2	317	22,6	3	0,2	1 405	100,0
Selvalgt lang deltid	473	25,3	901	48,3	488	26,1	5	0,3	1 867	100,0
Passivt undersysselsatt	113	32,8	157	45,6	72	20,9	2	0,6	344	100,0
Aktivt undersysselsatt	143	25,5	288	51,4	128	22,9	1	0,2	560	100,0
Heltidsarbeidende	1 093	19,9	2 514	45,9	1 870	34,1	6	0,1	5 483	100,0

Tabell 4.10.e. Ansatte menn 2001. Grupper etter antall sysselsatte i bedriften fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	1-10 sysselsatte		11-99 sysselsatte		100 sysselsatte eller flere		Ukjent		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 338	100,0	4 324	100,0	3 496	100,0	6	100,0	10 164	100,0
Selvalgt kort deltid	185	7,9	226	5,2	124	3,5	-	-	535	5,3
Selvalgt lang deltid	92	3,9	127	2,9	100	2,9	1	16,7	320	3,1
Passivt undersysselsatt	44	1,9	52	1,2	21	0,6	1	16,7	118	1,2
Aktivt undersysselsatt	42	1,8	70	1,6	25	0,7	-	-	137	1,3
Heltidsarbeidende	1 975	84,5	3 849	89,0	3 226	92,3	4	66,7	9 054	89,1

Tabell 4.10.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på grupper etter antall sysselsatte i bedriften. Antall og prosent

	1-10 sysselsatte		11-99 sysselsatte		100 sysselsatte eller flere		Ukjent		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 338	23,0	4 324	42,5	3 496	34,4	6	0,1	10 164	100,0
Selvalgt kort deltid	185	34,6	226	42,2	124	23,2	-	-	535	100,0
Selvalgt lang deltid	92	28,8	127	39,7	100	31,3	1	0,3	320	100,0
Passivt undersysselsatt	44	37,3	52	44,1	21	17,8	1	0,8	118	100,0
Aktivt undersysselsatt	42	30,7	70	51,1	25	18,2	-	-	137	100,0
Heltidsarbeidende	1 975	21,8	3 849	42,5	3 226	35,6	4	0,0	9 054	100,0

Midlertidig ansatte mer enn tre ganger så ofte undersysselsatt som fast ansatte

Nesten halvparten av de midlertidig ansatte jobber deltid mot en fjerdedel av de fast ansatte. Mens under en av ti heltidsansatte er midlertidig ansatt, gjelder det samme nesten en av tre undersysselsatte. De midlertidig ansatte har dobbelt så ofte selvalgt kort deltid som de fast ansatte og mer en tre ganger så ofte ufrivillig deltid. Midlertidig ansettelse er noe mer vanlig blant kvinner enn blant menn (hhv. 13 og ni prosent). Andelen deltidsansatte varierer imidlertid langt mer med ansettelseform for menn enn for kvinner. Bare ni prosent av fast ansatte menn er i

deltidsarbeid mot 35 prosent av de midlertidig ansatte. Av fast ansatte kvinner er 42 prosent i deltid mot tilsvarende 56 prosent av de midlertidig ansatte. Selvalgt kort deltid er fire ganger så utbredt blant midlertidig som blant fast ansatte menn, og undersysselsetting er mer enn fem ganger så utbredt. I forhold til hva tilfellet er for menn, er variasjonen i ulike deltidstilpasninger etter ansettelsesforhold relativt små blant kvinner. Ikke desto mindre er andelen aktivt undersysselsatte kvinner likevel nesten tre gange så høy blant de midlertidige som blant de fast ansatte.

Tabell 4.11.a. Ansatte 2001. Faste og midlertidig ansatte fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Fast		Midlertidig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	17 985	100,0	2 298	100,0	20 283	100,0
Selvvalgt kort deltid	1 623	9,0	465	20,2	2 088	10,3
Selvvalgt lang deltid	2 010	11,2	239	10,4	2 249	11,1
Passivt undersysselsatt	349	1,9	163	7,1	512	2,5
Aktivt undersysselsatt	513	2,9	221	9,6	734	3,6
Heltidsarbeidende	13 490	75,0	1 210	52,7	14 700	72,5

Tabell 4.11.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på faste og midlertidig ansatte. Antall og prosent

	Fast		Midlertidig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	17 985	88,7	2 298	11,3	20 283	100,0
Selvvalgt kort deltid	1 623	77,7	465	22,3	2 088	100,0
Selvvalgt lang deltid	2 010	89,4	239	10,6	2 249	100,0
Passivt undersysselsatt	349	68,2	163	31,8	512	100,0
Aktivt undersysselsatt	513	69,9	221	30,1	734	100,0
Heltidsarbeidende	13 490	91,8	1 210	8,2	14 700	100,0

Tabell 4.11.c. Ansatte kvinner 2001. Faste og midlertidig ansatte fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Fast		Midlertidig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	8 605	100,0	1 362	100,0	9 967	100,0
Selvvalgt kort deltid	1 207	14,0	302	22,2	1 509	15,1
Selvvalgt lang deltid	1 748	20,3	171	12,6	1 919	19,3
Passivt undersysselsatt	269	3,1	112	8,2	381	3,8
Aktivt undersysselsatt	417	4,8	173	12,7	590	5,9
Heltidsarbeidende	4 964	57,7	604	44,3	5 568	55,9

Tabell 4.11.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på faste og midlertidig ansatte. Antall og prosent

	Fast		Midlertidig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	8 605	86,3	1 362	13,7	9 967	100,0
Selvvalgt kort deltid	1 207	80,0	302	20,0	1 509	100,0
Selvvalgt lang deltid	1 748	91,1	171	8,9	1 919	100,0
Passivt undersysselsatt	269	70,6	112	29,4	381	100,0
Aktivt undersysselsatt	417	70,7	173	29,3	590	100,0
Heltidsarbeidende	4 964	89,2	604	10,8	5 568	100,0

Tabell 4.11.e. Ansatte menn 2001. Faste og midlertidig ansatte fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Fast		Midlertidig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	9 380	100,0	936	100,0	10 316	100,0
Selvvalgt kort deltid	416	4,4	163	17,4	579	5,6
Selvvalgt lang deltid	262	2,8	68	7,3	330	3,2
Passivt undersysselsatt	80	0,9	51	5,4	131	1,3
Aktivt undersysselsatt	96	1,0	48	5,1	144	1,4
Heltidsarbeidende	8 526	90,9	606	64,7	9 132	88,5

Tabell 4.11.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på faste og midlertidig ansatte. Antall og prosent

	Fast		Midlertidig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	9 380	90,9	936	9,1	10 316	100,0
Selvvalgt kort deltid	416	71,8	163	28,2	579	100,0
Selvvalgt lang deltid	262	79,4	68	20,6	330	100,0
Passivt undersysselsatt	80	61,1	51	38,9	131	100,0
Aktivt undersysselsatt	96	66,7	48	33,3	144	100,0
Heltidsarbeidende	8 526	93,4	606	6,6	9 132	100,0

Minst deltid i statlig sektor

Ansatte i personlig eide bedrifter er noe oftere i deltidsarbeid enn ansatte i kommunal og fylkeskommunal virksomhet, og betydelig oftere enn ansatte i aksjeselskap og i staten. Minst deltid finner vi i staten (16 prosent). Av de frivillige deltidsordningene er kort deltid mest vanlig i personlig eide firmaer mens lang deltid er vanligst i kommunal sektor. Det er også i disse sektorene vi finner den største andelen undersysselsatte. I kommunal sektor er 11 prosent undersysselsatte og sju prosent aktivt undersysselsatte, mot tilsvarende seks og knapt fire prosent blant alle ansatte. Over en tredjedel av alle undersysselsatte jobber i kommunal sektor.

Den høyere deltidsandelen i personlig eide bedrifter og den lavere andelen i staten gjelder både kvinner og

menn. For menn varierer deltidsandelen mellom åtte og 25 prosent i de to sektorene. Tilsvarende variasjon for kvinner er fra 25 til 59 prosent. Med få unntak avpeiles sektorforskjellene i deltid/heltid også i de ulike typene deltid; selvalgt deltid, både kort og lang, er mest utbredt i personlig eide bedrifter og minst utbredt i staten for både kvinner og menn. Vi ser det samme mønsteret for ufrivillig deltid med unntak av aktiv undersysseletting blant kvinner, som er mest utbredt i kommunal virksomhet (åtte prosent). Den arbeidstidsordningen som varierer minst mellom sektorene, er lang deltid. Unntaket her er statlig virksomhet for kvinner hvor andelen med lang deltid er ca. halvparten av andelen i de øvrige sektorene. Nivået på lang deltidssysseletting er imidlertid betydelig høyere for kvinner enn for menn i alle sektorer, hhv. ca. 20 og ca. fire prosent.

Tabell 4.12.a. Ansatte 2001. Ansatte i ulike sektorer etter bedriftens eieform fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Personlig eid		Aksjeselskap, organisasjon e.l.		Kommunal		Fylkeskommunal		Statlig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	1 093	100,0	11 854	100,0	4 204	100,0	1 436	100,0	1 696	100,0	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	205	18,8	1 034	8,7	582	13,8	165	11,5	102	6,0	2 088	10,3
Selvalgt lang deltid	172	15,7	968	8,2	761	18,1	230	16,0	118	7,0	2 249	11,1
Passivt undersysselsatt	59	5,4	234	2,0	166	3,9	36	2,5	17	1,0	512	2,5
Aktivt undersysselsatt	56	5,1	313	2,6	285	6,8	50	3,5	30	1,8	734	3,6
Heltidsarbeidende	601	55,0	9 305	78,5	2 410	57,3	955	66,5	1 429	84,3	14 700	72,5

Tabell 4.12.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på sektor etter bedriftens eieform. Antall og prosent

	Personlig eid		Aksjeselskap, organisasjon e.l.		Kommunal		Fylkeskommunal		Statlig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	1 093	5,4	11 854	58,4	4 204	20,7	1 436	7,1	1 696	8,4	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	205	9,8	1 034	49,5	582	27,9	165	7,9	102	4,9	2 088	100,0
Selvalgt lang deltid	172	7,6	968	43,0	761	33,8	230	10,2	118	5,2	2 249	100,0
Passivt undersysselsatt	59	11,5	234	45,7	166	32,4	36	7,0	17	3,3	512	100,0
Aktivt undersysselsatt	56	7,6	313	42,6	285	38,8	50	6,8	30	4,1	734	100,0
Heltidsarbeidende	601	4,1	9 305	63,3	2 410	16,4	955	6,5	1 429	9,7	14 700	100,0

Tabell 4.12.c. Ansatte kvinner 2001. Ansatte i ulike sektorer etter bedriftens eieform fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Personlig eid		Aksjeselskap, organisasjon e.l.		Kommunal		Fylkeskommunal		Statlig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	625	100,0	4 279	100,0	3 270	100,0	1 005	100,0	788	100,0	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	144	23,0	644	15,1	515	15,7	139	13,8	67	8,5	1 509	15,1
Selvalgt lang deltid	149	23,8	754	17,6	715	21,9	210	20,9	91	11,5	1 919	19,3
Passivt undersysselsatt	41	6,6	148	3,5	149	4,6	31	3,1	12	1,5	381	3,8
Aktivt undersysselsatt	38	6,1	230	5,4	255	7,8	42	4,2	25	3,2	590	5,9
Heltidsarbeidende	253	40,5	2 503	58,5	1 636	50,0	583	58,0	593	75,3	5 568	55,9

Tabell 4.12.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på sektor etter bedriftens eieform. Antall og prosent

	Personlig eid		Aksjeselskap, organisasjon e.l.		Kommunal		Fylkeskommunal		Statlig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	625	6,3	4 279	42,9	3 270	32,8	1 005	10,1	788	7,9	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	144	9,5	644	42,7	515	34,1	139	9,2	67	4,4	1 509	100,0
Selvalgt lang deltid	149	7,8	754	39,3	715	37,3	210	10,9	91	4,7	1 919	100,0
Passivt undersysselsatt	41	10,8	148	38,8	149	39,1	31	8,1	12	3,1	381	100,0
Aktivt undersysselsatt	38	6,4	230	39,0	255	43,2	42	7,1	25	4,2	590	100,0
Heltidsarbeidende	253	4,5	2 503	45,0	1 636	29,4	583	10,5	593	10,7	5 568	100,0

Tabell 4.12.e. Ansatte menn 2001. Ansatte i ulike sektorer etter bedriftens eieform fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Personlig eid		Aksjeselskap, organisasjon e.l.		Kommunal		Fylkeskommunal		Statlig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	468	100,0	7 575	100,0	934	100,0	431	100,0	908	100,0	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	61	13,0	390	5,1	67	7,2	26	6,0	35	3,9	579	5,6
Selvalgt lang deltid	23	4,9	214	2,8	46	4,9	20	4,6	27	3,0	330	3,2
Passivt undersysselsatt	18	3,8	86	1,1	17	1,8	5	1,2	5	0,6	131	1,3
Aktivt undersysselsatt	18	3,8	83	1,1	30	3,2	8	1,9	5	0,6	144	1,4
Heltidsarbeidende	348	74,4	6 802	89,8	774	82,9	372	86,3	836	92,1	9 132	88,5

Tabell 4.12.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på sektor etter bedriftens eieform. Antall og prosent

	Personlig eid		Aksjeselskap, organisasjon e.l.		Kommunal		Fylkeskommunal		Statlig		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	468	4,5	7 575	73,4	934	9,1	431	4,2	908	8,8	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	61	10,5	390	67,4	67	11,6	26	4,5	35	6,0	579	100,0
Selvalgt lang deltid	23	7,0	214	64,8	46	13,9	20	6,1	27	8,2	330	100,0
Passivt undersysselsatt	18	13,7	86	65,6	17	13,0	5	3,8	5	3,8	131	100,0
Aktivt undersysselsatt	18	12,5	83	57,6	30	20,8	8	5,6	5	3,5	144	100,0
Heltidsarbeidende	348	3,8	6 802	74,5	774	8,5	372	4,1	836	9,2	9 132	100,0

Tabell 4.13.a. Ansatte 2001. Grupper etter antall arbeidsforhold fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	1 arbeidsforhold		2 eller flere arbeidsforhold		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	18 672	100,0	1 611	100,0	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	1 975	10,6	113	7,0	2 088	10,3
Selvalgt lang deltid	2 001	10,7	248	15,4	2 249	11,1
Passivt undersysselsatt	452	2,4	60	3,7	512	2,5
Aktivt undersysselsatt	637	3,4	97	6,0	734	3,6
Heltidsarbeidende	13 607	72,9	1 093	67,8	14 700	72,5

De med mer enn ett arbeidsforhold²¹ er oftere undersysselsatt

Ansatte med bare ett arbeidsforhold har oftere en avtalt arbeidstid tilsvarende heltid enn dem med mer enn ett arbeidsforhold. Overhyppigheten av deltid blant dem med flere arbeidsforhold gjelder selvalgt lang deltid, men først og fremst gjelder det aktivt undersysselsatt, der andelen er nesten dobbelt så stor blant dem med flere arbeidsforhold i forhold til

dem med bare ett. Ansatte med kort deltid- og heltidsarbeid har noe oftere bare ett arbeidsforhold enn ansatte med andre arbeidstidsordninger, mens undersysselsatte oftere har mer enn ett arbeidsforhold.

Menns arbeidstidsordninger varierer lite med antall arbeidsforhold, bortsett fra lang deltid som er dobbelt så vanlig for dem med flere som for dem med bare ett arbeidsforhold. Blant kvinner med henholdsvis ett og flere arbeidsforhold varierer arbeidstidsordningene noe mer, men mønsteret er det samme som for menn; de med mer enn ett arbeidsforhold er sjeldnere i kort deltid og heltid, oftere i lang deltid og er oftere undersysselsatt enn de med bare ett arbeidsforhold.

²¹ Vi viser sammenheng (samvariasjon) mellom arbeidstid og antall arbeidsforhold bare i kapittel 4 og i form av prosenttabeller. "Antall arbeidsforhold" inkluderes ikke som uavhengig variabel i den multivariate analysen i kapittel 5, først og fremst fordi vi anser det som lite fruktbart og høyst problematisk å betrakte antall arbeidsforhold som en årsaksfaktor i vår sammenheng.

Tabell 4.13.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på antall arbeidsforhold. Antall og prosent

	1 arbeidsforhold		2 eller flere arbeidsforhold		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	18 672	92,1	1 611	7,9	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	1 975	94,6	113	5,4	2 088	100,0
Selvalgt lang deltid	2 001	89,0	248	11,0	2 249	100,0
Passivt undersysselsatt	452	88,3	60	11,7	512	100,0
Aktivt undersysselsatt	637	86,8	97	13,2	734	100,0
Heltidsarbeidende	13 607	92,6	1 093	7,4	14 700	100,0

Tabell 4.13.c. Ansatte kvinner 2001. Grupper etter antall arbeidsforhold fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	1 arbeidsforhold		2 eller flere arbeidsforhold		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	9 135	100,0	832	100,0	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	1 428	15,6	81	9,7	1 509	15,1
Selvalgt lang deltid	1 718	18,8	201	24,2	1 919	19,3
Passivt undersysselsatt	339	3,7	42	5,0	381	3,8
Aktivt undersysselsatt	510	5,6	80	9,6	590	5,9
Heltidsarbeidende	5 140	56,3	428	51,4	5 568	55,9

Tabell 4.13.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på antall arbeidsforhold. Antall og prosent

	1 arbeidsforhold		2 eller flere arbeidsforhold		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	9 135	91,7	832	8,3	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	1 428	94,6	81	5,4	1 509	100,0
Selvalgt lang deltid	1 718	89,5	201	10,5	1 919	100,0
Passivt undersysselsatt	339	89,0	42	11,0	381	100,0
Aktivt undersysselsatt	510	86,4	80	13,6	590	100,0
Heltidsarbeidende	5 140	92,3	428	7,7	5 568	100,0

Tabell 4.13.e. Ansatte menn 2001. Grupper etter antall arbeidsforhold fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	1 arbeidsforhold		2 eller flere arbeidsforhold		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	9 537	100,0	779	100,0	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	547	5,7	32	4,1	579	5,6
Selvalgt lang deltid	283	3,0	47	6,0	330	3,2
Passivt undersysselsatt	113	1,2	18	2,3	131	1,3
Aktivt undersysselsatt	127	1,3	17	2,2	144	1,4
Heltidsarbeidende	8 467	88,8	665	85,4	9 132	88,5

Tabell 4.13.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på antall arbeidsforhold. Antall og prosent

	1 arbeidsforhold		2 eller flere arbeidsforhold		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	9 537	92,4	779	7,6	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	547	94,5	32	5,5	579	100,0
Selvalgt lang deltid	283	85,8	47	14,2	330	100,0
Passivt undersysselsatt	113	86,3	18	13,7	131	100,0
Aktivt undersysselsatt	127	88,2	17	11,8	144	100,0
Heltidsarbeidende	8 467	92,7	665	7,3	9 132	100,0

Lite sesongvariasjon i deltidsarbeid

Det er relativt lite sesongvariasjon i andelen ansatte som jobber deltid. Ikke uventet er det noe mer heltidsarbeid og noe mindre selvvalgt kort deltidsarbeid i 3. kvartal, som omfatter sommerferie-månedene juli og august (pluss september), da skoleungdom gjerne går over fra deltids ekstrajobb til fulltids sommerjobb. Samtidig viser tallene en viss overhyppighet av undersysselssetting i 4. kvartal, dvs.

senhøstes (oktober/november) og i desember. Videre finner vi at kvinners arbeidstid er mer følsom for sesongvariasjoner på arbeidsmarkedet enn menns. Mens heltidsandelen for kvinner varierer mellom 59 prosent i 3. kvartal og 54 prosent i 4. kvartal, er tilsvarende variasjon blant menn mellom 89 og 88 prosent. Den lavere andelen med kort deltid i 3. kvartal og den høyere andelen undersysselsatte i 4. kvartal gjelder også først og fremst kvinner.

Tabell 4.14.a. Ansatte 2001. Ansatte hvert kvartal fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	1. kvartal		2. kvartal		3. kvartal		4. kvartal		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	5 151	100,0	4 950	100,0	4 930	100,0	5 252	100,0	20 283	100,0
Selvvalgt kort deltid	571	11,1	492	9,9	430	8,7	595	11,3	2 088	10,3
Selvvalgt lang deltid	562	10,9	592	12,0	551	11,2	544	10,4	2 249	11,1
Passivt undersysselsatt	117	2,3	124	2,5	102	2,1	169	3,2	512	2,5
Aktivt undersysselsatt	173	3,4	165	3,3	179	3,6	217	4,1	734	3,6
Heltidsarbeidende	3 728	72,4	3 577	72,3	3 668	74,4	3 727	71,0	14 700	72,5

Tabell 4.14.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på ansatte hvert kvartal. Antall og prosent

	1. kvartal		2. kvartal		3. kvartal		4. kvartal		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	5 151	25,4	4 950	24,4	4 930	24,3	5 252	25,9	20 283	100,0
Selvvalgt kort deltid	571	27,3	492	23,6	430	20,6	595	28,5	2 088	100,0
Selvvalgt lang deltid	562	25,0	592	26,3	551	24,5	544	24,2	2 249	100,0
Passivt undersysselsatt	117	22,9	124	24,2	102	19,9	169	33,0	512	100,0
Aktivt undersysselsatt	173	23,6	165	22,5	179	24,4	217	29,6	734	100,0
Heltidsarbeidende	3 728	25,4	3 577	24,3	3 668	25,0	3 727	25,4	14 700	100,0

Tabell 4.14.c. Ansatte kvinner 2001. Ansatte hvert kvartal fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	1. kvartal		2. kvartal		3. kvartal		4. kvartal		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 498	100,0	2 425	100,0	2 443	100,0	2 601	100,0	9 967	100,0
Selvvalgt kort deltid	411	16,5	362	14,9	303	12,4	433	16,6	1 509	15,1
Selvvalgt lang deltid	470	18,8	509	21,0	473	19,4	467	18,0	1 919	19,3
Passivt undersysselsatt	88	3,5	90	3,7	72	2,9	131	5,0	381	3,8
Aktivt undersysselsatt	138	5,5	129	5,3	146	6,0	177	6,8	590	5,9
Heltidsarbeidende	1 391	55,7	1 335	55,1	1 449	59,3	1 393	53,6	5 568	55,9

Tabell 4.14.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på ansatte hvert kvartal. Antall og prosent

	1. kvartal		2. kvartal		3. kvartal		4. kvartal		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 498	25,1	2 425	24,3	2 443	24,5	2 601	26,1	9 967	100,0
Selvvalgt kort deltid	411	27,2	362	24,0	303	20,1	433	28,7	1 509	100,0
Selvvalgt lang deltid	470	24,5	509	26,5	473	24,6	467	24,3	1 919	100,0
Passivt undersysselsatt	88	23,1	90	23,6	72	18,9	131	34,4	381	100,0
Aktivt undersysselsatt	138	23,4	129	21,9	146	24,7	177	30,0	590	100,0
Heltidsarbeidende	1 391	25,0	1 335	24,0	1 449	26,0	1 393	25,0	5 568	100,0

Tabell 4.14.e. Ansatte menn 2001. Ansatte hvert kvartal fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	1. kvartal		2. kvartal		3. kvartal		4. kvartal		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 653	100,0	2 525	100,0	2 487	100,0	2 651	100,0	10 316	100,0
Selvvalgt kort deltid	160	6,0	130	5,1	127	5,1	162	6,1	579	5,6
Selvvalgt lang deltid	92	3,5	83	3,3	78	3,1	77	2,9	330	3,2
Passivt undersysselsatt	29	1,1	34	1,3	30	1,2	38	1,4	131	1,3
Aktivt undersysselsatt	35	1,3	36	1,4	33	1,3	40	1,5	144	1,4
Heltidsarbeidende	2 337	88,1	2 242	88,8	2 219	89,2	2 334	88,0	9 132	88,5

Tabell 4.14.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på ansatte hvert kvartal. Antall og prosent

	1. kvartal		2. kvartal		3. kvartal		4. kvartal		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 653	25,7	2 525	24,5	2 487	24,1	2 651	25,7	10 316	100,0
Selvvalgt kort deltid	160	27,6	130	22,5	127	21,9	162	28,0	579	100,0
Selvvalgt lang deltid	92	27,9	83	25,2	78	23,6	77	23,3	330	100,0
Passivt undersysselsatt	29	22,1	34	26,0	30	22,9	38	29,0	131	100,0
Aktivt undersysselsatt	35	24,3	36	25,0	33	22,9	40	27,8	144	100,0
Heltidsarbeidende	2 337	25,6	2 242	24,6	2 219	24,3	2 334	25,6	9 132	100,0

Mest kort deltid på laveste og høyeste lønnsnivå²²

Samlet sett varierer arbeidstidsmønsteret relativt beskjedent etter lønnsnivå. Vi finner likevel en del klare forskjeller: Blant de fem timelønnsgruppene som vi har definert, finner vi den høyeste samlede deltidsandelen blant dem med lavest timelønn (tilsvarende under ca. 100 kr. per time) med 39 prosent deltidsansatte, og den laveste deltidsandelen i den midtre timelønnsgruppen (mellom ca. 150 og 200 kr. per time) med 21 prosent. Kort deltid er mest utbredt i den laveste og den høyeste timelønnsgruppen, mens lang deltid er mest utbredt i de to laveste. Passiv undersysselsatt er mest utbredt i laveste lønnsgruppe mens aktiv undersysselsatt er mest utbredt i den høyeste. Høyest andel lavtlønte finner vi blant dem med selvvalgt kort deltid og blant de passivt undersysselsatte (hhv. 30 og 38 prosent med mindre enn 100 kr. per time). Men vi finner også en relativt stor andel høytlønte både blant dem med selvvalgt kort deltid (15 prosent med 250 kr. per time eller mer) og blant begge typer undersysselsatte (10 og 14 prosent). Blant personer med selvvalgt lang deltid har den største gruppen en beregnet timelønn på mellom 100 og 150 kroner.

Hele 27 prosent av mennene med laveste timelønnsats jobber deltid. Deltidsandelen er også relativt høy blant menn med høyeste lønnsats, 15 prosent, og på så vel høyeste som laveste lønnsnivå er det kort deltid som

dominerer. Mellom de mellomliggende lønnsnivåene varierer arbeidstiden lite. Her utgjør deltidsandelen fra seks til ni prosent. Drøyt hver tredje deltidsansatte mann har laveste lønnsats, mot hver åttende heltidsansatte. Blant kvinner utgjør de lavtlønte samme andel både blant deltidsansatte og heltidsansatte, ca. en av fire. De passivt undersysselsatte er imidlertid betydelig oftere lavtlønte enn de aktivt undersysselsatte. Det gjelder for både kvinner og menn. Den relativt høye deltidsandelen blant de høyest lønte er enda tydeligere for kvinner enn for menn. Blant de høyest lønte kvinnene er tre av fire i deltidsarbeid. Høyest heltidsandel (61 prosent) finner vi blant kvinner med nest laveste lønnsnivå; dvs. de med, etter våre beregninger, en timelønn på ca. 100-150 kr. Høyest undersysselsatt blant kvinner finner vi, noe overraskende, blant de høytlønte. Det gjelder særlig for de aktivt undersysselsatte. Den store lønnsspredningen blant de kort deltidsansatte og undersysselsatte gjelder for begge kjønn. Blant kvinner har de med selvvalgt lang deltid en nærmest identisk timelønnsprofil med de heltidsansatte. Det gjelder ikke i samme grad for menn. Menn med lang deltid har langt oftere laveste lønnsnivå enn menn i heltidsarbeid.

²² Vi minner om at vår klassifisering av timelønnsgrupper sannsynligvis gir et noe lavt timelønnsanslag i forhold til den enkeltes eventuelle lønnstabell. Vår klassifisering indikerer primært den enkeltes relative lønns plassering og ikke vedkommendes nøyaktige absolutte timelønnsnivå (jf. kapittel 3).

Tabell 4.15.a. Ansatte 2001. Timelønnsgupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Under 100 kroner		100-149 kroner		150-199 kroner		200-249 kroner		250 kroner og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	3 946	100,0	7 520	100,0	5 249	100,0	1 843	100,0	1 725	100,0	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	633	16,0	576	7,7	375	7,1	200	10,9	304	17,6	2 088	10,3
Selvalgt lang deltid	539	13,7	1 035	13,8	469	8,9	123	6,7	83	4,8	2 249	11,1
Passivt undersysselsatt	194	4,9	139	1,8	90	1,7	38	2,1	51	3,0	512	2,5
Aktivt undersysselsatt	168	4,3	224	3,0	151	2,9	91	4,9	100	5,8	734	3,6
Heltidsarbeidende	2 412	61,1	5 546	73,8	4 164	79,3	1 391	75,5	1 187	68,8	14 700	72,5

Tabell 4.15.b. Ansatte 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på timelønnsgupper. Antall og prosent

	Under 100 kroner		100-149 kroner		150-199 kroner		200-249 kroner		250 kroner og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	3 946	19,5	7 520	37,1	5 249	25,9	1 843	9,1	1 725	8,5	20 283	100,0
Selvalgt kort deltid	633	30,3	576	27,6	375	18,0	200	9,6	304	14,6	2 088	100,0
Selvalgt lang deltid	539	24,0	1 035	46,0	469	20,9	123	5,5	83	3,7	2 249	100,0
Passivt undersysselsatt	194	37,9	139	27,1	90	17,6	38	7,4	51	10,0	512	100,0
Aktivt undersysselsatt	168	22,9	224	30,5	151	20,6	91	12,4	100	13,6	734	100,0
Heltidsarbeidende	2 412	16,4	5 546	37,7	4 164	28,3	1 391	9,5	1 187	8,1	14 700	100,0

Tabell 4.15.c. Ansatte kvinner 2001. Timelønnsgupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Under 100 kroner		100-149 kroner		150-199 kroner		200-249 kroner		250 kroner og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 324	100,0	4 417	100,0	2 180	100,0	582	100,0	464	100,0	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	423	18,2	438	9,9	304	13,9	143	24,6	201	43,3	1 509	15,1
Selvalgt lang deltid	426	18,3	958	21,7	407	18,7	87	14,9	41	8,8	1 919	19,3
Passivt undersysselsatt	132	5,7	110	2,5	77	3,5	27	4,6	35	7,5	381	3,8
Aktivt undersysselsatt	119	5,1	201	4,6	125	5,7	75	12,9	70	15,1	590	5,9
Heltidsarbeidende	1 224	52,7	2 710	61,4	1 267	58,1	250	43,0	117	25,2	5 568	55,9

Tabell 4.15.d. Ansatte kvinner 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på timelønnsgupper. Antall og prosent

	Under 100 kroner		100-149 kroner		150-199 kroner		200-249 kroner		250 kroner og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	2 324	23,3	4 417	44,3	2 180	21,9	582	5,8	464	4,7	9 967	100,0
Selvalgt kort deltid	423	28,0	438	29,0	304	20,1	143	9,5	201	13,3	1 509	100,0
Selvalgt lang deltid	426	22,2	958	49,9	407	21,2	87	4,5	41	2,1	1 919	100,0
Passivt undersysselsatt	132	34,6	110	28,9	77	20,2	27	7,1	35	9,2	381	100,0
Aktivt undersysselsatt	119	20,2	201	34,1	125	21,2	75	12,7	70	11,9	590	100,0
Heltidsarbeidende	1 224	22,0	2 710	48,7	1 267	22,8	250	4,5	117	2,1	5 568	100,0

Tabell 4.15.e. Ansatte menn 2001. Timelønnsgupper fordelt på arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	Under 100 kroner		100-149 kroner		150-199 kroner		200-249 kroner		250 kroner og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	1 622	100,0	3 103	100,0	3 069	100,0	1 261	100,0	1 261	100,0	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	210	12,9	138	4,4	71	2,3	57	4,5	103	8,2	579	5,6
Selvalgt lang deltid	113	7,0	77	2,5	62	2,0	36	2,9	42	3,3	330	3,2
Passivt undersysselsatt	62	3,8	29	0,9	13	0,4	11	0,9	16	1,3	131	1,3
Aktivt undersysselsatt	49	3,0	23	0,7	26	0,8	16	1,3	30	2,4	144	1,4
Heltidsarbeidende	1 188	73,2	2 836	91,4	2 897	94,4	1 141	90,5	1 070	84,9	9 132	88,5

Tabell 4.15.f. Ansatte menn 2001. Arbeidstidsgrupper fordelt på timelønnsgrupper. Antall og prosent

	Under 100 kroner		100-149 kroner		150-199 kroner		200-249 kroner		250 kroner og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	1 622	15,7	3 103	30,1	3 069	29,7	1 261	12,2	1 261	12,2	10 316	100,0
Selvalgt kort deltid	210	36,3	138	23,8	71	12,3	57	9,8	103	17,8	579	100,0
Selvalgt lang deltid	113	34,2	77	23,3	62	18,8	36	10,9	42	12,7	330	100,0
Passivt undersysselsatt	62	47,3	29	22,1	13	9,9	11	8,4	16	12,2	131	100,0
Aktivt undersysselsatt	49	34,0	23	16,0	26	18,1	16	11,1	30	20,8	144	100,0
Heltidsarbeidende	1 188	13,0	2 836	31,1	2 897	31,7	1 141	12,5	1 070	11,7	9 132	100,0

4.2 Kjennetegn som inngår i "ektefellemodellene"

Som nevnt innledningsvis, er vi i denne rapporten ikke utelukkende ute etter å forstå den enkeltes arbeidstid ut fra kjennetegn ved personen selv eller den arbeidsrelasjonen personen inngår i. Vi er også interessert i å undersøke i hvilken grad en persons arbeidstid kan antas å være uttrykk for en gjensidig tilpasning mellom to personer som lever sammen og som har familieforpliktelse og andre forpliktelser felles. I dette kapitlet vil vi først beskrive gifte personers, kvinners og menns, arbeidstid gruppert etter en del sentrale kjennetegn ved ektefellen. Disse kjennetegnene inngår i de multivariate modellene som vi kaller "ektefellemodellene" i neste kapittel, hvor vi diskuterer gjensidighet og forhandlinger mellom ektefeller som en mulig årsak til deltidsarbeid. Vi kartlegger ektefellens arbeidstid og bruttoinntekt i tillegg til relativ timelønn, dvs. analysepersonens timelønn relativt til ektefellens (jf. kapittel 3).

Åtte av ti gifte kvinner i deltidsarbeid har ektefelle i heltidsarbeid

Langt de fleste gifte ansatte er i heltidsarbeid, 73 prosent, mens 28 prosent er i deltidsarbeid, og flertallet har ektefelle i heltidsarbeid (dvs. 37 timer eller mer, 58 prosent). 14 prosent har ektefelle uten jobb, og 28 prosent har ektefelle i deltidsarbeid. Av de heltidsansatte har drøyt halvparten (53 prosent) ektefelle i heltidsarbeid eller mer, mens en av tre har ektefelle i deltidsarbeid. 14 prosent av de heltidsansatte har ektefelle uten jobb. Av de deltidsansatte har nesten tre av fire (72 prosent) ektefelle i heltidsarbeid eller mer, og 14 prosent har ektefelle i deltidsarbeid. 13 prosent har ektefelle uten jobb.

Disse tallene for ektefellers arbeidstid er ikke umiddelbart lette å tolke. Imidlertid gir de mer mening når vi skiller mellom kvinner og menn som henholdsvis

referanseperson og ektefelle. Vi ser at kvinner sjeldnere enn menn har ektefelle som ikke er i jobb (ti prosent mot tilsvarende 18 prosent av mennene). De har oftere ektefelle i heltidsarbeid eller mer (81 prosent mot tilsvarende 36 prosent av mennene), og de har sjeldnere ektefelle i deltidsarbeid (ti prosent mot tilsvarende 46 prosent av mennene).

Det store flertallet av gifte kvinner i deltidsarbeid har ektefelle i heltidsarbeid (79 prosent). 11 prosent av de deltidsansatte gifte kvinnene har ektefelle i deltidsjobb og ti prosent har ektefelle uten jobb. Av alle gifte ansatte kvinner er det de med kort deltid som oftest har en ektefelle uten arbeid, 15 prosent mot åtte prosent av dem med lang deltid. Dette gjelder i enda sterkere grad for menn. Blant gifte kort deltidsansatte menn har mer enn fire av ti (42 prosent) ektefelle uten jobb. Dette avspeiler mest sannsynlig at personer i kort deltidsarbeid, særlig menn, ofte er i en alder der både vedkommende selv og ektefellen er i utdanning eller er pensjonist. Vi finner dessuten at kvinner med lang deltid og heltid oftere enn kvinner med andre arbeidsordninger har ektefeller med heltid eller mer. For menn ser vi det samme ved at heltidsansatte menn oftere enn deltidsansatte har ektefeller i heltidsarbeid. Disse resultatene kan tyde på en viss positiv samvariasjon mellom ektefellers arbeidstid, dvs. en tendens i retning av lik arbeidstid ektefellene imellom. Samtidig tyder tallene for de parene som praktiserer forskjellig arbeidstid ektefellene imellom, på et systematisk kjønnsdelt mønster. Under to av ti heltidsansatte gifte kvinner har en ektefelle med lavere arbeidstid enn heltid, dvs. ektefellen er uten arbeid (9 prosent) eller er i deltidsarbeid (9 prosent). Av alle heltidsansatte gifte menn derimot, har mer enn seks av ti (63 prosent) ektefelle med kortere arbeidstid, dvs. 17 prosent er ikke i jobb og 46 prosent er i deltidsarbeid.

Tabell 4.16.a. Ansatte 2001. Ektefelles arbeidstid (gruppert) fordelt på referansepersonenes arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	0 timer		1-19 timer		20-36 timer		37-40 timer		41-49 timer		50 timer og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	1 273	100,0	747	100,0	1 790	100,0	4 547	100,0	361	100,0	449	100,0	9 167	100,0
Selvalgt kort deltid	149	11,7	53	7,1	74	4,1	379	8,3	35	9,7	75	16,7	765	8,3
Selvalgt lang deltid	127	10,0	43	5,8	126	7,0	845	18,6	72	19,9	106	23,6	1 319	14,4
Passivt undersysselsatt	21	1,6	9	1,2	19	1,1	88	1,9	16	4,4	18	4,0	171	1,9
Aktivt undersysselsatt	38	3,0	13	1,7	29	1,6	165	3,6	13	3,6	12	2,7	270	2,9
Heltidsarbeidende	938	73,7	629	84,2	1 542	86,1	3 070	67,5	225	62,3	238	53,0	6 642	72,5

Tabell 4.16.b. Ansatte 2001. Referansepersonenes arbeidstidsgrupper fordelt på ektefelles arbeidstid (gruppert). Antall og prosent

	0 timer		1-19 timer		20-36 timer		37-40 timer		41-49 timer		50 timer og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	1 273	13,9	747	8,1	1 790	19,5	4 547	49,6	361	3,9	449	4,9	9 167	100,0
Selvalgt kort deltid	149	19,5	53	6,9	74	9,7	379	49,5	35	4,6	75	9,8	765	100,0
Selvalgt lang deltid	127	9,6	43	3,3	126	9,6	845	64,1	72	5,5	106	8,0	1 319	100,0
Passivt undersysselsatt	21	12,3	9	5,3	19	11,1	88	51,5	16	9,4	18	10,5	171	100,0
Aktivt undersysselsatt	38	14,1	13	4,8	29	10,7	165	61,1	13	4,8	12	4,4	270	100,0
Heltidsarbeidende	938	14,1	629	9,5	1 542	23,2	3 070	46,2	225	3,4	238	3,6	6 642	100,0

Tabell 4.16.c. Ansatte kvinner 2001. Ektefelles arbeidstid (gruppert) fordelt på referansepersonenes arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	0 timer		1-19 timer		20-36 timer		37-40 timer		41-49 timer		50 timer og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	442	100,0	110	100,0	327	100,0	2 992	100,0	277	100,0	407	100,0	4 555	100,0
Selvalgt kort deltid	92	20,8	30	27,3	48	14,7	348	11,6	35	12,6	75	18,4	628	13,8
Selvalgt lang deltid	91	20,6	27	24,5	88	26,9	821	27,4	71	25,6	104	25,6	1 202	26,4
Passivt undersysselsatt	20	4,5	6	5,5	10	3,1	85	2,8	16	5,8	18	4,4	155	3,4
Aktivt undersysselsatt	30	6,8	9	8,2	19	5,8	159	5,3	13	4,7	12	2,9	242	5,3
Heltidsarbeidende	209	47,3	38	34,5	162	49,5	1 579	52,8	142	51,3	198	48,6	2 328	51,1

Tabell 4.16.d. Ansatte kvinner 2001. Referansepersonenes arbeidstidsgrupper fordelt på ektefelles arbeidstid (gruppert). Antall og prosent

	0 timer		1-19 timer		20-36 timer		37-40 timer		41-49 timer		50 timer og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	442	9,7	110	2,4	327	7,2	2 992	65,7	277	6,1	407	8,9	4 555	100,0
Selvalgt kort deltid	92	14,6	30	4,8	48	7,6	348	55,4	35	5,6	75	11,9	628	100,0
Selvalgt lang deltid	91	7,6	27	2,2	88	7,3	821	68,3	71	5,9	104	8,7	1 202	100,0
Passivt undersysselsatt	20	12,9	6	3,9	10	6,5	85	54,8	16	10,3	18	11,6	155	100,0
Aktivt undersysselsatt	30	12,4	9	3,7	19	7,9	159	65,7	13	5,4	12	5,0	242	100,0
Heltidsarbeidende	209	9,0	38	1,6	162	7,0	1 579	67,8	142	6,1	198	8,5	2 328	100,0

Tabell 4.16.e. Ansatte menn 2001. Ektefelles arbeidstid (gruppert) fordelt på referansepersonenes arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	0 timer		1-19 timer		20-36 timer		37-40 timer		41-49 timer		50 timer og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	831	100,0	637	100,0	1 463	100,0	1 555	100,0	84	100,0	42	100,0	4 612	100,0
Selvalgt kort deltid	57	6,9	23	3,6	26	1,8	31	2,0	-	-	-	-	137	3,0
Selvalgt lang deltid	36	4,3	16	2,5	38	2,6	24	1,5	1	1,2	2	4,8	117	2,5
Passivt undersysselsatt	1	0,1	3	0,5	9	0,6	3	0,2	-	-	-	-	16	0,3
Aktivt undersysselsatt	8	1,0	4	0,6	10	0,7	6	0,4	-	-	-	-	28	0,6
Heltidsarbeidende	729	87,7	591	92,8	1 380	94,3	1 491	95,9	83	98,8	40	95,2	4 314	93,5

Tabell 4.16.f. Ansatte menn 2001. Referansepersonenes arbeidstidsgrupper fordelt på ektefelles arbeidstid (gruppert). Antall og prosent

	0 timer		1-19 timer		20-36 timer		37-40 timer		41-49 timer		50 timer og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	831	18,0	637	13,8	1 463	31,7	1 555	33,7	84	1,8	42	0,9	4 612	100,0
Selvalgt kort deltid	57	41,6	23	16,8	26	19,0	31	22,6	-	-	-	-	137	100,0
Selvalgt lang deltid	36	30,8	16	13,7	38	32,5	24	20,5	1	0,9	2	1,7	117	100,0
Passivt undersysselsatt	1	6,3	3	18,8	9	56,3	3	18,8	-	-	-	-	16	100,0
Aktivt undersysselsatt	8	28,6	4	14,3	10	35,7	6	21,4	-	-	-	-	28	100,0
Heltidsarbeidende	729	16,9	591	13,7	1 380	32,0	1 491	34,6	83	1,9	40	0,9	4 314	100,0

Mye frivillig deltid blant kvinner gift med menn med høy inntekt

Giftede personer med selvalgt deltid er den gruppen som oftest har ektefelle med høy inntekt, dvs. samlet årsinntekt på over en halv million kroner, mens heltidsansatte er den gruppen som oftest har ektefelle med lav inntekt, dvs. under 100 000 kr. På samme måte som for ektefellers arbeidstid, er imidlertid forholdet mellom ektefellers arbeidstid og inntekt sterkt knyttet til kjønn.

Inntektsforskjellene mellom kvinner og menn i ekteskapet framgår tydelig av tabellene nedenfor. Ca. en av tre ansatte gifte kvinner har ektefelle med 400 000 kroner eller mer i brutto inntekt mot knapt fem prosent av ansatte gifte menn. I motsetning til blant kvinnene

er det blant mennene de som har ektefelle med lavest inntekt som først og fremst jobber deltid. Kvinner med ektefelle med lav inntekt jobber sjeldnere selvalgt deltid enn kvinner med ektefelle med høyere inntekt. Tilsvarende jobber kvinner med ektefelle med høy inntekt oftere selvalgt deltid enn gifte kvinner i gjennomsnitt. Det er likevel ikke slik at kvinner gift med menn med høyeste inntekt sjeldnere er i heltidsjobb. Det er først og fremst andelen undersysselsatte som er lav blant disse kvinnene. Laveste heltidsandel blant gifte kvinner finner vi blant dem som har ektefelle på midlere og lavere inntektsnivå, mens den høyeste heltidsandelen finner vi blant dem som har ektefelle på aller laveste inntektsnivå.

Tabell 4.17.a. Ansatte 2001. Ektefelles bruttoinntekt (gruppert) fordelt på referansepersonenes arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	0-100 000 kroner		100 001-200 000 kroner		200 001-300 000 kroner		300 001-400 000 kroner		400 001-500 000 kroner		500 001 kroner og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	774	100,0	1 743	100,0	2 871	100,0	2 080	100,0	769	100,0	930	100,0	9 167	100,0
Selvalgt kort deltid	36	4,7	113	6,5	207	7,2	198	9,5	77	10,0	134	14,4	765	8,3
Selvalgt lang deltid	43	5,6	119	6,8	321	11,2	402	19,3	185	24,1	249	26,8	1 319	14,4
Passivt undersysselsatt	6	0,8	15	0,9	66	2,3	55	2,6	22	2,9	7	0,8	171	1,9
Aktivt undersysselsatt	11	1,4	25	1,4	98	3,4	87	4,2	28	3,6	21	2,3	270	2,9
Heltidsarbeidende	678	87,6	1 471	84,4	2 179	75,9	1 338	64,3	457	59,4	519	55,8	6 642	72,5

Tabell 4.17.b. Ansatte 2001. Referansepersonenes arbeidstidsgrupper fordelt på ektefelles bruttoinntekt (gruppert). Antall og prosent

	0-100 000 kroner		100 001-200 000 kroner		200 001-300 000 kroner		300 001-400 000 kroner		400 001-500 000 kroner		500 001 kroner og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	774	8,4	1 743	19,0	2 871	31,3	2 080	22,7	769	8,4	930	10,1	9 167	100,0
Selvalgt kort deltid	36	4,7	113	14,8	207	27,1	198	25,9	77	10,1	134	17,5	765	100,0
Selvalgt lang deltid	43	3,3	119	9,0	321	24,3	402	30,5	185	14,0	249	18,9	1 319	100,0
Passivt undersysselsatt	6	3,5	15	8,8	66	38,6	55	32,2	22	12,9	7	4,1	171	100,0
Aktivt undersysselsatt	11	4,1	25	9,3	98	36,3	87	32,2	28	10,4	21	7,8	270	100,0
Heltidsarbeidende	678	10,2	1 471	22,1	2 179	32,8	1 338	20,1	457	6,9	519	7,8	6 642	100,0

Tabell 4.17.c. Ansatte kvinner 2001. Ektefelles bruttoinntekt (gruppert) fordelt på referansepersonenes arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	0-100 000 kroner		100 001-200 000 kroner		200 001-300 000 kroner		300 001-400 000 kroner		400 001-500 000 kroner		500 001 kroner og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	75	100,0	309	100,0	1 189	100,0	1 495	100,0	642	100,0	845	100,0	4 555	100,0
Selvalgt kort deltid	7	9,3	60	19,4	168	14,1	188	12,6	75	11,7	130	15,4	628	13,8
Selvalgt lang deltid	12	16,0	83	26,9	291	24,5	386	25,8	183	28,5	247	29,2	1 202	26,4
Passivt undersysselsatt	3	4,0	11	3,6	59	5,0	53	3,5	22	3,4	7	0,8	155	3,4
Aktivt undersysselsatt	4	5,3	16	5,2	87	7,3	87	5,8	27	4,2	21	2,5	242	5,3
Heltidsarbeidende	49	65,3	139	45,0	584	49,1	781	52,2	335	52,2	440	52,1	2 328	51,1

Tabell 4.17.d. Ansatte kvinner 2001. Referansepersonenes arbeidstidsgrupper fordelt på ektefelles bruttoinntekt (gruppert). Antall og prosent

	0-100 000 kroner		100 001-200 000 kroner		200 001-300 000 kroner		300 001-400 000 kroner		400 001-500 000 kroner		500 001 kroner og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	75	1,6	309	6,8	1 189	26,1	1 495	32,8	642	14,1	845	18,6	4 555	100,0
Selvalgt kort deltid	7	1,1	60	9,6	168	26,8	188	29,9	75	11,9	130	20,7	628	100,0
Selvalgt lang deltid	12	1,0	83	6,9	291	24,2	386	32,1	183	15,2	247	20,5	1 202	100,0
Passivt undersysselsatt	3	1,9	11	7,1	59	38,1	53	34,2	22	14,2	7	4,5	155	100,0
Aktivt undersysselsatt	4	1,7	16	6,6	87	36,0	87	36,0	27	11,2	21	8,7	242	100,0
Heltidsarbeidende	49	2,1	139	6,0	584	25,1	781	33,5	335	14,4	440	18,9	2 328	100,0

Tabell 4.17.e. Ansatte menn 2001. Ektefelles bruttoinntekt (gruppert) fordelt på referansepersonenes arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	0-100 000 kroner		100 001-200 000 kroner		200 001-300 000 kroner		300 001-400 000 kroner		400 001-500 000 kroner		500 001 kroner og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	699	100,0	1 434	100,0	1 682	100,0	585	100,0	127	100,0	85	100,0	4 612	100,0
Selvalgt kort deltid	29	4,1	53	3,7	39	2,3	10	1,7	2	1,6	4	4,7	137	3,0
Selvalgt lang deltid	31	4,4	36	2,5	30	1,8	16	2,7	2	1,6	2	2,4	117	2,5
Passivt undersysselsatt	3	0,4	4	0,3	7	0,4	2	0,3	-	-	-	-	16	0,3
Aktivt undersysselsatt	7	1,0	9	0,6	11	0,7	-	-	1	0,8	-	-	28	0,6
Heltidsarbeidende	629	90	1 332	92,9	1 595	94,8	557	95,2	122	96,1	79	92,9	4 314	93,5

Tabell 4.17.f. Ansatte menn 2001. Referansepersonenes arbeidstidsgrupper fordelt på ektefelles bruttoinntekt (gruppert). Antall og prosent

	0-100 000 kroner		100 001-200 000 kroner		200 001-300 000 kroner		300 001-400 000 kroner		400 001-500 000 kroner		500 001 kroner og over		I alt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
I alt	699	15,2	1 434	31,1	1 682	36,5	585	12,7	127	2,8	85	1,8	4 612	100,0
Selvalgt kort deltid	29	21,2	53	38,7	39	28,5	10	7,3	2	1,5	4	2,9	137	100,0
Selvalgt lang deltid	31	26,5	36	30,8	30	25,6	16	13,7	2	1,7	2	1,7	117	100,0
Passivt undersysselsatt	3	18,8	4	25,0	7	43,8	2	12,5	-	-	-	-	16	100,0
Aktivt undersysselsatt	7	25,0	9	32,1	11	39,3	-	-	1	3,6	-	-	28	100,0
Heltidsarbeidende	629	14,6	1 332	30,9	1 595	37,0	557	12,9	122	2,8	79	1,8	4 314	100,0

En av sju gifte kvinner og menn har tilnærmet lik timelønn som ektefellen

Som redegjort for tidligere, inngår intervju- eller referansepersonens timelønn i de samlede individ-baserte analysemodellene. I "ektefellemodellene" ønsker vi å analysere individets arbeidstidstilpassning i lys av mulig gjensidighet mellom ektefeller. Som nevnt antar vi at det i mange parrelasjoner, ut fra tidsmessige og økonomiske hensyn til parforholdet eller familien

som helhet, foregår mer eller mindre bevisste forhandlinger om fordelingen av arbeidstiden partene imellom. Det er følgelig grunn til å tro det relative lønnsnivået til hver av ektefellene vil ha betydning for partenes arbeidstidsvalg, ved at den som har lavest lønnsnivå oftere vil velge deltid (med eller uten ektefellens påvirkning), mens den av partene som har høyest lønnsnivå oftere vil velge heltidsarbeid. I dette avsnittet fokuserer vi på det relative lønnsnivået

ektefellene imellom. Vi definerer referansepersonens relative lønnsnivå som vedkommendes beregnede timelønn i prosent av ektefellens beregnede timelønn (jf. kapittel 3).

For alle gifte referansepersoner sett under ett finner vi som forventet en klar overhyppighet av så vel kort som lang selvvalgt deltid blant dem som har en timelønn under halvparten av ektefellens. De med lavest relativt lønnsnivå har også betydelig lavere heltidsandel enn de øvrige gruppene (56 prosent, i forhold til 73 prosent i gjennomsnitt). Det er imidlertid ikke slik at det er på det høyeste relative lønnsnivået vi finner høyest heltidsandel, men snarere i den gruppen der ektefellen har mellom en og en halv og to ganger lønnsnivået til referansepersonen (med en heltidsandel på 86 prosent).

En av sju (14 prosent) av alle gifte kvinner og alle gifte menn har tilnærmet lik timelønn som ektefellen. I par der kvinnene er referanseperson, har ektefellen (mannen) høyest timelønn i nesten seks av ti, og kvinnen høyest timelønn i tre av ti, tilfeller. Den siste gruppen omfatter imidlertid også par der mannen ikke er i jobb, og altså ikke mottar lønn (ti prosent, jf. tabell 4.16.d). I par med mann som referanseperson har kvinnene høyest timelønn i en av seks tilfeller (16 prosent), mens mannen har høyest i sju av ti (71 prosent, av disse er 18 prosent av kvinnene uten jobb og lønn, jf. tabell 4.16.f).

Høyest andel med en timelønn tilnærmet lik ektefellens finner vi blant de heltidsansatte. Det gjelder 16 prosent av de heltidsansatte kvinnene og 14 prosent av de heltidsansatte mennene, mens andelen med tilnærmet lik timelønn som ektefellen blant de deltidsansatte varierer fra 10 til 13 prosent blant kvinnene og fra null til ni prosent blant mennene. Størst andel med time-lønn lavere enn ektefellen finner vi blant mennene med

selvvalgt deltid (ca. en av fire) og blant kvinnene med lang deltid og heltid (ca. seks av ti). Det er også blant kvinnene med lang deltid og heltid vi finner den laveste andelen hvor kvinnen har høyere timelønn enn ektemannen, ca. en av fire mot tre av ti for alle.

I par der ektefellene har tilnærmet lik timelønn finner vi en overvekt av heltidsansatte både kvinner og menn. Blant gifte kvinner utgjør de heltidsansatte 51 prosent totalt, men blant de kvinnene som har tilnærmet lik timelønn som sin ektefelle, utgjør de 58 prosent. Noe overraskende finner vi imidlertid at kvinner med høyere, og til dels betydelig høyere, timelønn enn sin ektefelle i mindre grad arbeider heltid. For eksempel utgjør de heltidsansatte kvinnene under en av tre (32 prosent) av gruppen med mellom to og tre ganger ektefellens timelønn.

Gifte kvinner med lavere timelønn enn ektefellen jobber oftere lang deltid, mens kvinner med høyere timelønn enn ektefellen jobber oftere kort deltid enn gjennomsnittet. Også for menn er det slik at de med det høyeste relative lønnsnivået jobber kort deltid betydelig oftere enn gjennomsnittet. Vi finner dessuten en tendens til at kvinnene med høyere timelønn enn ektefellen relativt ofte er undersysselsatt. At kort deltid for begge kjønn og undersyssestilling for kvinner er knyttet til et høyt relativt lønnsnivå, kan synes overraskende. Men det er grunn til å tro at noe av forklaringen må knyttes til det forhold at kort deltidsansatte kvinner og menn og undersysselsatte kvinner betydelig oftere har ektefelle som er uten jobb eller i kort deltidsarbeid enn gjennomsnittet. I den multivariate analysen (kapittel 5) vil vi imidlertid "kontrollere" for disse og andre forhold og prøve å identifisere eventuelle, mest mulig uavhengige, effekter av relativ timelønn på ektefellers arbeidstid.

Tabell 4.18.a. Ansatte 2001. Referansepersonenes timelønn relativt til ektefellens timelønn (gruppert) fordelt på referansepersonenes arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	0-49 prosent		50-89 prosent		90-109 prosent		110-149 prosent		150-199 prosent		200-299 prosent		300 prosent og over		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
	I alt	938	100,0	2 346	100,0	1 277	100,0	1 572	100,0	823	100,0	513	100,0	1 698	100,0	9 167
Selvvalgt kort deltid	115	12,3	213	9,1	81	6,3	82	5,2	45	5,5	35	6,8	194	11,4	765	8,3
Selvvalgt lang deltid	244	26,0	520	22,2	160	12,5	161	10,2	41	5,0	29	5,7	164	9,7	1 319	14,4
Passivt undersysselsatt	27	2,9	44	1,9	16	1,3	28	1,8	10	1,2	17	3,3	29	1,7	171	1,9
Aktivt undersysselsatt	25	2,7	77	3,3	32	2,5	46	2,9	18	2,2	14	2,7	58	3,4	270	2,9
Heltidsarbeidende	527	56,2	1 492	63,6	988	77,4	1 255	79,8	709	86,1	418	81,5	1 253	73,8	6 642	72,5

Tabell 4.18.b. Ansatte 2001. Referansepersonenes arbeidstidsgrupper fordelt på referansepersonenes timelønn relativt til ektefellens timelønn (gruppert). Antall og prosent

	0-49 prosent		50-89 prosent		90-109 prosent		110-149 prosent		150-199 prosent		200-299 prosent		300 prosent og over		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	938	10,2	2 346	25,6	1 277	13,9	1 572	17,1	823	9,0	513	5,6	1 698	18,5	9 167	100,0
Selvalgt kort deltid	115	15,0	213	27,8	81	10,6	82	10,7	45	5,9	35	4,6	194	25,4	765	100,0
Selvalgt lang deltid	244	18,5	520	39,4	160	12,1	161	12,2	41	3,1	29	2,2	164	12,4	1 319	100,0
Passivt undersysselsatt	27	15,8	44	25,7	16	9,4	28	16,4	10	5,8	17	9,9	29	17,0	171	100,0
Aktivt undersysselsatt	25	9,3	77	28,5	32	11,9	46	17,0	18	6,7	14	5,2	58	21,5	270	100,0
Heltidsarbeidende	527	7,9	1 492	22,5	988	14,9	1 255	18,9	709	10,7	418	6,3	1 253	18,9	6 642	100,0

Tabell 4.18.c. Ansatte kvinner 2001. Referansepersonenes timelønn relativt til ektefellens timelønn (gruppert) fordelt på referansepersonenes arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	0-49 prosent		50-89 prosent		90-109 prosent		110-149 prosent		150-199 prosent		200-299 prosent		300 prosent og over		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	749	100,0	1 814	100,0	642	100,0	492	100,0	164	100,0	119	100,0	575	100,0	4 555	100,0
Selvalgt kort deltid	104	13,9	191	10,5	70	10,9	69	14,0	36	22,0	33	27,7	125	21,7	628	13,8
Selvalgt lang deltid	230	30,7	503	27,7	150	23,4	136	27,6	37	22,6	24	20,2	122	21,2	1 202	26,4
Passivt undersysselsatt	27	3,6	41	2,3	16	2,5	24	4,9	8	4,9	13	10,9	26	4,5	155	3,4
Aktivt undersysselsatt	23	3,1	76	4,2	31	4,8	40	8,1	17	10,4	11	9,2	44	7,7	242	5,3
Heltidsarbeidende	365	48,7	1 003	55,3	375	58,4	223	45,3	66	40,2	38	31,9	258	44,9	2 328	51,1

Tabell 4.18.d. Ansatte kvinner 2001. Referansepersonenes arbeidstidsgrupper fordelt på referansepersonenes timelønn relativt til ektefellens timelønn (gruppert). Antall og prosent

	0-49 prosent		50-89 prosent		90-109 prosent		110-149 prosent		150-199 prosent		200-299 prosent		300 prosent og over		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	749	16,4	1 814	39,8	642	14,1	492	10,8	164	3,6	119	2,6	575	12,6	4 555	100,0
Selvalgt kort deltid	104	16,6	191	30,4	70	11,1	69	11,0	36	5,7	33	5,3	125	19,9	628	100,0
Selvalgt lang deltid	230	19,1	503	41,8	150	12,5	136	11,3	37	3,1	24	2,0	122	10,1	1 202	100,0
Passivt undersysselsatt	27	17,4	41	26,5	16	10,3	24	15,5	8	5,2	13	8,4	26	16,8	155	100,0
Aktivt undersysselsatt	23	9,5	76	31,4	31	12,8	40	16,5	17	7,0	11	4,5	44	18,2	242	100,0
Heltidsarbeidende	365	15,7	1 003	43,1	375	16,1	223	9,6	66	2,8	38	1,6	258	11,1	2 328	100,0

Tabell 4.18.e. Ansatte menn 2001. Referansepersonenes timelønn relativt til ektefellens timelønn (gruppert) fordelt på referansepersonenes arbeidstidsgrupper. Antall og prosent

	0-49 prosent		50-89 prosent		90-109 prosent		110-149 prosent		150-199 prosent		200-299 prosent		300 prosent og over		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
I alt	189	100,0	532	100,0	635	100,0	1 080	100,0	659	100,0	394	100,0	1 123	100,0	4 612	100,0
Selvalgt kort deltid	11	5,8	22	4,1	11	1,7	13	1,2	9	1,4	2	0,5	69	6,1	137	3,0
Selvalgt lang deltid	14	7,4	17	3,2	10	1,6	25	2,3	4	0,6	5	1,3	42	3,7	117	2,5
Passivt undersysselsatt	-	-	3	0,6	-	-	4	0,4	2	0,3	4	1,0	3	0,3	16	0,3
Aktivt undersysselsatt	2	1,1	1	0,2	1	0,2	6	0,6	1	0,2	3	0,8	14	1,2	28	0,6
Heltidsarbeidende	162	85,7	489	91,9	613	96,5	1 032	95,6	643	97,6	380	96,4	995	88,6	4 314	93,5

Tabell 4.18.f. Ansatte menn 2001. Referansepersonenes arbeidstidsgrupper fordelt på referansepersonenes timelønn relativt til ektefellens timelønn (gruppert). Antall og prosent

	0-49 prosent		50-89 prosent		90-109 prosent		110-149 prosent		150-199 prosent		200-299 prosent		300 prosent og over		I alt	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
	I alt	189	4,1	532	11,5	635	13,8	1 080	23,4	659	14,3	394	8,5	1 123	24,3	4 612
Selvalgt kort deltid	11	8,0	22	16,1	11	8,0	13	9,5	9	6,6	2	1,5	69	50,4	137	100,0
Selvalgt lang deltid	14	12,0	17	14,5	10	8,5	25	21,4	4	3,4	5	4,3	42	35,9	117	100,0
Passivt undersysselsatt	-	-	3	18,8	-	-	4	25,0	2	12,5	4	25,0	3	18,8	16	100,0
Aktivt undersysselsatt	2	7,1	1	3,6	1	3,6	6	21,4	1	3,6	3	10,7	14	50,0	28	100,0
Heltidsarbeidende	162	3,8	489	11,3	613	14,2	1 032	23,9	643	14,9	380	8,8	995	23,1	4 314	100,0

5. Årsaker til deltid. Multivariat analyse

I dette kapitlet analyserer vi i sammenheng de ulike forholdene som vi antar har betydning for utbredelsen og fordelingen av deltidsarbeidet, og diskuterer hvilke forhold som bidrar mest til å forklare det observerte deltidsmønsteret. Som sagt innledningsvis, kan det være naturlig å skille mellom årsaker knyttet til kjennetegn ved den aktuelle personen og hans/hennes livssituasjon på den ene siden og årsaker knyttet til forholdene på arbeidsmarkedets etterspørselsside på den andre, så som jobb- og bedriftskjennetegn og mulige forskjeller og svingninger i etterspørselen etter arbeidskraft. For personer som lever i samliv, er det i tillegg grunn til å tro at arbeidstiden til den enkelte kan være et resultat av en tilpasning partene imellom angående økonomi og tidsbruk.

Analysen er dels knyttet til enkeltindivider og kjennetegn ved han/henne og den jobben eller jobbrelasjonen vedkommende inngår i. Dels er analysen knyttet til mulig samspill mellom familiemedlemmer der vi antar at det foregår en tilpasning av arbeidstiden ektefeller imellom ut fra en samlet avveining av økonomi og tidsbruk i familien. Til grunn for diskusjonen av det vi her kan kalle individtilknyttede årsaker, dvs. hvor eventuelle forhandlinger og tilpasning til andre personer (ektefellen) ikke trekkes inn i analysen, har vi definert fire grupper analysemodeller. Disse har vi kalt 1) *livsfasemodeller*, 2) *etterspørselsmodeller*, 3) *time-lønnsmodeller* og 4) *totalmodeller*, der samtlige variabler i de tre øvrige individmodellgruppene inngår. Den femte gruppen modeller, de partnerrelaterte modellene eller *ektefellemodellene*, består av dels de samme uavhengige variablene som inngår i livsfasemodellene og som karakteriserer referansepersonen i parrelasjonen. Dels inkluderes i tillegg kjennetegn ved partnerens arbeidstid og økonomiske bidrag til familien. Vi beskriver først de fire gruppene individmodeller etterfulgt av en diskusjon av modellenes styrker og svakheter, dvs. hvor godt egnet de er til å belyse årsaker til ulike typer deltidstilpasning, generelt og for kvinner og menn spesielt. I kapitlets siste avnitt diskuterer vi mulig gjensidighet i arbeidstidstilpasning mellom ektefeller. Vi gjør oppmerksom på at analyse-enheten er individ også i disse modellene, men hovedfokus er kjennetegn ved den andre partens

arbeidstidstilpasning og økonomiske bidrag, både absolutt (inntekt) og relativt til referansepersonen selv (relativ timelønn).

Tabellene som presenteres i dette kapitlet, viser utdrag av resultatene fra modellanalysene med logistisk regresjon i en komprimert og forenklet form²³. Forklaringsvariablene er gjort om til en rekke dummyvariabler, og deres effekter vises som odds ratio estimater. Disse tolkes her som tilsvarende "relativ risiko" for ulike deltidformer i forhold til heltid og uttrykker hvor mange ganger høyere (eller lavere) risiko/sjansetallet er for at en person med en bestemt verdi på en uavhengig variabel har den aktuelle typen deltid (og ikke heltid) i forhold til om hun eller han hadde hatt referanseverdien på den samme uavhengige variabelen, alt annet (i modellen) likt. Tilsvarende for referanseverdien på alle forklaringsvariablene er satt til 1 og er markert med stjerne i tabellene. Dvs. at verdier som gir odds ratio større enn 1, innebærer en høyere risiko/sjansetallet, mens verdier mindre enn 1 betyr lavere risiko/sjansetallet for den aktuelle deltidstilpasningen i forhold til variabelens referanseverdi. Som det framgår i grunnlagstabellene i tabellvedlegget, er det i alle de multivariate analysemodellene en hel del effekter som kunne være verdt en kommentar og som delvis kan tenkes å innebære en viss nyansering av konklusjonene vi trekker i dette kapitlet. Det kan dreie seg om store, men ikke signifikante, effekter eller små, signifikante effekter. Vi har imidlertid valgt å forenkle bildet ved å vise og diskutere utelukkende de sterkeste signifikante koeffisientene (jf. fotnote til tabellene).

5.1. Livsfasekjennetegn som årsaker til deltidarbeid

Med individuelle livsfasekjennetegn sikter vi her til referansepersonens alder, ekteskapelige status, og eventuelle barn, antall barn og yngste barns alder (slått sammen til variabelen barnefase). Utdanningsnivå og statsborgerskap er også tatt med i modellene selv om dette er forhold som neppe kan sies direkte å

²³ Tabellvedlegget inneholder grunnlagstabeller som viser samtlige odds ratio estimater pluss grensene for 95% konfidensintervall for alle estimatene.

karakterisere den enkeltes livsfase. Vi har likevel ønsket å inkludere de to som uavhengige variable som vi antar har en selvstendig betydning for våre problemstillinger, men også som kontrollvariable.

Sterkere alderseffekter for menn enn for kvinner

Som nevnt er det grunn til å tro at den betydningen livsfaseforhold har for den enkeltes arbeidstid, for en stor del er knyttet til kjønn. Prosentfordelingene presentert i kapittel 4 tyder på det. Som vi skal se, framgår dette også i de multivariate analysene. Alder, ekteskapielig status og barnfase har gjennomgående forskjellig betydning som årsaksforklaring med hensyn til kvinners og menns deltidsarbeid. Av tabell 5.1.b og 5.1.c ser vi for eksempel at alderseffektene er betydelig sterkere for menn enn for kvinner. Ikke desto mindre ser vi av tabell 5.1.a, hvor analysen omfatter alle ansatte, og hvor kjønn inngår som en uavhengig variabel i modellene, at effekten av alder er en sterk selvstendig forklaringsfaktor i forhold til samtlige typer deltidstilpasning også uavhengig av kjønn. Vi ser at "risikomønsteret" har en u-form ved at deltidstendensen er lav midt i livet og høy i yrkeslivets ytterfaser. Dette gjelder for de fleste deltidstilpasningene, men særlig når det gjelder kort deltid. Kontrollert for de øvrige kjennetegnene som inngår i livsfasemodellene ser vi at det å være ung, dvs. under 20 år, og det å være eldre, dvs. over 66 år, innebærer hhv. 18 og 32 ganger høyere risiko for å være ansatt i kort deltid (og ikke i heltidsarbeid) sett i forhold til å være middelaldrende (25-54 år). Når det gjelder lang deltid, er overhyppigheten størst blant de eldste (10 ganger så høy som for de middelaldrende). Undersysselsetting er imidlertid først og fremst knyttet til ungdomsfasen, særlig under 20 år, og vi ser at risikoen for å være passivt undersysselsett, dvs. ha deltidarbeid og ønske lengre arbeidstid uten å ha forsøkt aktivt å få mer arbeid, er 16 ganger så høy i yngste aldersfase i forhold til midt i livet. Den minst markerte alderseffekten finner vi når det gjelder lang deltid for kvinner, selv om vi også her finner størst heltidstilbøyelighet i livets midtfaser.

Motsatt effekt av å vær gift og ha barn for kvinner og menn

Det å være gift innebærer en viss forhøyet risiko for lang deltid, mens det å være samboer og det å være tidligere gift bidrar til redusert risiko for hhv. kort og lang deltid i forhold til å være ugift, (tabell 5.1.a). Å være gift har imidlertid motsatt effekt på risikoen for deltidarbeid for kvinner og menn. For menn innebærer det å være gift omtrent en halvering av risikoen for alle typer deltidordninger i forhold til å være ugift (tabell 5.1.c). For kvinner fordobles risikoen for lang deltid mens det har liten eller ingen effekt på risikoen for kort deltid eller undersysselsetting å være gift (tabell 5.1.b). Effekten av samboerskap er mer lik for kvinner og menn, og bidrar til å redusere sjansen for

frivillig deltid. Dette kan tyde på at samboere i mindre grad enn gifte par praktiserer en ulikedeling av den samlede lønnete og ulønnede arbeidstiden (jf. siste avnitt i dette kapitlet). Vi er imidlertid ikke i stand til å forfølge dette spørsmålet nærmere i paranalysen fordi vi kun har paradata for ektefeller og ikke for samboere.

Samlet sett innebærer det å ha barn en forhøyet risiko for alle typer deltidarbeid. Bortsett fra det å ha ett barn under tre år, bidrar det å ha barn *overhodet* til en fordobling av deltidrisikoen uansett antall barn og yngste barns alder. Som nevnt i kapittel 4, er heltidsandelen høy blant foreldre (også mødre) med barn under tre år. Av tabell 5.1.b og 5.1.c ser vi at dette gjelder også etter kontroll for andre livsfase- og bakgrunnsforhold inkludert i modellene. Som forventet ser vi imidlertid at effekten av barn og barnefase er svært forskjellig for kvinner og menn. For menn betyr barn eller ikke barn gjennomgående lite for om de jobber heltid eller deltid. Barn under tre år og mer enn ett barn hvor yngste barn er mellom tre og seks år bidrar imidlertid til halvert risiko for frivillig deltid, kontrollert for de andre variablene. For kvinner med barn, med unntak av dem med ett barn under tre år, fordobles de fleste deltidrisikoene i forhold til kvinner uten barn. For kvinner med mer enn ett barn og yngste barn i alderen tre til seks år tredobles risikoen for deltid.

Sterkere og mer systematisk effekt av utdanning for kvinner enn for menn

De nevnte effektene av den enkeltes livsfase på tendensen til å være ansatt i deltid- og ikke heltidsjobb, gjelder uansett vedkommendes utdanningsnivå og statsborgerskap. På grunn av få ikke-norske statsborgere i datamaterialet og dermed ofte ikke signifikante effekter i analysen, finner vi gjennomgående lite utslag av statsborgerskap med de kravene til effektstyrke og signifikans vi setter her (vi henviser til tabellvedlegget for et mer nyansert bilde). Unntaket er aktiv undersysselsetting, hvor ikke-vestlig statsborgerskap firedobler risikoen for å være deltidansatt med ønske om, og aktiv innsats for, å få mer arbeid. Denne effekten gjelder både for kvinner og menn, men er størst for menn.

Utdanning bidrar sterkt og systematisk til redusert risiko for deltid i forhold til heltidsarbeid. Det gjelder i særlig grad ufrivillig deltid, dvs. både aktiv og passiv undersysselsetting, hvor den relative risikoen for passiv undersysselsetting er en femtedel og for aktiv undersysselsetting er en tiendedel ved høyere universitetsutdanning i forhold til ved utelukkende grunnskoleutdanning (tabell 5.1.a). På grunn av usikkerhet ved tallene for undersysselsetting for menn (jf. fotnote til tabell 5.1.c) må de tolkes med forsiktighet, men det samlede bildet tyder likevel på at effekten av utdanning er langt sterkere og mer systematisk for kvinner enn for menn. Effekten er tilnærmet identisk for alle

deltidsordninger for kvinner; dvs. en halvering av deltidsrisikoen fra grunnskole- til videregående utdanning og en reduksjon til en femtedel for frivillig og en tiendedel for ufrivillig deltid fra grunnskole til høyere universitetsutdanning kontrollert for de andre variablene.

Sterk effekt av kjønn

Koeffisientene som presenteres i nederst linje i tabellene i dette kapitlet, R_*^2 ("pseudo forklart varians"), gir et grovt uttrykk for hvor mye av variasjonen i hver enkelt deltidsordning i forhold til heltid som "forklars" av den aktuelle modellen.²⁴ For kvinner og menn separat ser vi av tabell 5.1.b og 5.1.c at livsfasemodellene slik vi har definert dem, bidrar i relativt moderat grad til å forklare variasjonen i arbeidstidstilpasning; mellom 7 og 12 prosent for kvinner og mellom 6 og 24 prosent for menn. Det vil si at for kvinner som gruppe er det, til tross for klar og signifikant økning i deltidsrisikoen i enkelte livs- og familiefaser, alt overveiende andre årsaker til at de jobber deltid. Det gjelder også for menn som gruppe. Livsfasemodellene er likevel noe bedre egnet til å forklare menns deltidsarbeid. Særlig gir de et sterkt bidrag til å belyse årsak til kort deltidsarbeid blant menn, og det er *alder* som peker seg ut som den mest tungtveiende faktoren. Det samme gjelder passiv undersysselssetting for menn, men her er det utelukkende *ung* alder som har betydning. Her er imidlertid tallene noe usikre, jf fotnote til tabell 5.1.c.

Best generell "forklaringsevne" har likevel livsfasemodellene når vi ser kvinner og menn samlet og inkluderer kjønn som kontrollvariabel. Da ligger (pseudo) forklart varians for samtlige deltidsordninger på rundt regnet 20 prosent (tabell 5.1.a), dvs. at modellene forklarer ca. en femdel av variasjonen i deltid. Det har for en stor del sammenheng med den sterke og signifikante betydningen av kjønn (tabell 5.1.a). Særlig er betydningen av kjønn sterk når det gjelder lang deltid og aktiv undersysselssetting, hvor risikoen er elleve ganger så høy for lang deltid og åtte ganger så høy for å være deltidsansatt med ønske og aktiv innsats for å få lengre arbeidstid, hvis du er kvinne og ikke mann, i samme livsfase, med samme utdanningsnivå og med samme gruppe statsborgerskap. Det vil si at om du er kvinne eller mann, har du svært ulik risiko for å være deltids- og ikke heltidsansatt, selv med identiske livsfasekjennetegn, med identisk utdanningsnivå og med samme statsborger-

skap. Dette har selvfølgelig sammenheng med at kvinner og menn responderer på forskjellig måte på livs- og familiefaseendringer. Men det har sannsynligvis også sammenheng med at kvinner og menn står overfor ulike forventninger og muligheter i et kjønnsdelt arbeidsmarked med ulike typer arbeidstidsorganisering og arbeidstidskultur. I neste avsnitt setter vi søkelyset på arbeidsmarkedets etterspørselsside og spør om forhold knyttet til jobb og jobbrelasjoner er en bedre indikator på kvinners og menns deltidsrisiko enn individuelle bakgrunns- og livsfasekjennetegn.

Tabell 5.1.a. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Livsfasemodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersysselssetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Kjønn					
Mann*					
Kvinne	8	5	11	6	8
Alder					
25-54 år*					
16-19 år	12	18	3	16	5
20-24 år	3	5	2	4	3
55-66 år	2	3	2	-	-
67-74 år	18	32	10	5	-
Ekteskapelig status					
Ugift*					
Gift	-	-	1,5	-	-
Samboer	0,7	0,6	-	-	-
Før gift	0,7	-	0,7	-	0,7
Barnefase					
Ingen barn under 16 år*					
1 barn 0-2 år	-	-	-	-	-
2 barn 0-2 år	2	2	2	-	-
1 barn 3-6 år	1,5	-	2	2	-
2 barn 3-6 år	2	2	2	2	3
1 barn 7-10 år	1,5	-	2	-	2
2 barn 7-10 år	2	2	2	2	2
1 barn 11-15 år	1,5	-	2	2	1,5
2 barn 11-15 år	1,5	-	-	-	2
Utdanningsnivå					
Grunnskole*					
Videregående skole	0,6	0,5	0,6	0,4	0,7
Universitets-/høyskolenivå I	0,5	0,5	0,5	0,2	0,4
Universitets-/høyskolenivå II	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1
Statsborgerskap					
Norsk*					
Vestlig	-	-	-	-	-
Ikke-vestlig	2	-	-	-	4
R_*^2	0,20	0,21	0,18	0,18	0,15

¹ Estimater lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -.

²⁴ R_*^2 er et uttrykk for hver enkelt analysemodells evne til å predikere eller forklare variasjonen i deltidsarbeid relativt til variasjonen i heltidsarbeid. "Pseudo forklart varians" er gitt ved definisjonen $R_*^2 = \frac{-2 \ln L_0 - -2 \ln L_m}{-2 \ln L_0}$, hvor L_0 er likelihood for

nullmodellen (modellen som bare inneholder regresjonskonstanten) og L_m er likelihood for den fullstendige modellen (med alle valgte forklaringsvariable). Størrelsen gir uttrykk for hvor mye den valgte modellen forklarer utover nullmodellen (angitt i intervallet 0 til 1) (jf. f.eks. Pampel 2000 s 49).

Tabell 5.1.b. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Kvinner. Livsfasemodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersyssetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Alder					
25-54 år*					
16-19 år	7	12	2	11	4
20-24 år	3	4	2	5	2
55-66 år	2	3	2	-	-
67-74 år	7	15	3	6	-
Ekteskapelig status					
Ugift*					
Gift	2	-	2	-	-
Samboer	-	0,7	-	-	-
Før gift	-	-	-	-	-
Barnefase					
Ingen barn under 16 år*					
1 barn 0-2 år	-	-	-	-	-
2 barn 0-2 år	2	2	2	2	-
1 barn 3-6 år	2	-	2	2	-
2 barn 3-6 år	3	3	3	2	3
1 barn 7-10 år	2	-	2	2	3
2 barn 7-10 år	2	2	2	3	2
1 barn 11-15 år	2	-	2	2	2
2 barn 11-15 år	2	-	2	-	2
Utdanningsnivå					
Grunnskole*					
Videregående skole	0,6	0,5	0,6	0,4	0,7
Universitets-/høyskolenivå I	0,4	0,4	0,5	0,2	0,3
Universitets-/høyskolenivå II	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Statsborgerskap					
Norsk*					
Vestlig	-	-	-	-	-
Ikke-vestlig	-	-	-	-	3
R*²	0,08	0,12	0,07	0,10	0,07

¹ Estimater lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -.

Tabell 5.1.c. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Menn. Livsfasemodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersyssetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Alder					
25-54 år*					
16-19 år	16	25	5	28	11
20-24 år	4	5	2	5	4
55-66 år	2	3	2	-	-
67-74 år	32	48	25	-	--
Ekteskapelig status					
Ugift*					
Gift	0,5	0,6	0,4	0,3	0,5
Samboer	0,6	0,6	0,6	-	-
Før gift	0,7	-	-	-	-
Barnefase					
Ingen barn under 16 år*					
1 barn 0-2 år	0,6	-	-	--	-
2 barn 0-2 år	-	0,5	-	-	-
1 barn 3-6 år	-	-	-	--	--
2 barn 3-6 år	-	0,4	-	-	-
1 barn 7-10 år	-	-	-	--	--
2 barn 7-10 år	-	-	-	-	-
1 barn 11-15 år	-	-	-	-	-
2 barn 11-15 år	-	-	-	--	-
Utdanningsnivå					
Grunnskole*					
Videregående skole	0,6	0,5	-	0,3	-
Universitets-/høyskolenivå I	-	-	-	-	-
Universitets-/høyskolenivå II	0,7	0,6	-	-	-
Statsborgerskap					
Norsk*					
Vestlig	-	-	-	-	-
Ikke-vestlig	2	-	-	-	7
R*²	0,18	0,24	0,06	0,24	0,14

¹ Estimater lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -.

5.2. Etterspørselsrelaterte forhold som årsak til deltidsarbeid

En titt på samtlige R*² i tabell 5.2 a i forhold til de samme i tabell 5.1.a viser at etterspørselsfaktorer samlet sett bidrar i noe større grad til å forklare variasjon i deltidsarbeidet enn individuelle bakgrunns- og livsfaseforklaringer slik vi har modellert dem her. Forskjellen er imidlertid liten, og livsfasemodellene er faktisk noe bedre egnet til å forklare selvvalgt deltid, særlig kort deltid for menn. Naturlig nok er det imidlertid først og fremst ufrivillig deltid som er sterkest relatert til etterspørselsrelaterte forhold. For eksempel "forklarer" den aktuelle etterspørselsmodellen 24 prosent av variasjonen i aktiv undersyssetting mot livsfasemodellens tilsvarende 15 prosent. På samme måte som for livsfasemodellene finner vi at etterspørselsmodellene bidrar mer til å forklare variasjonen i menns arbeidstidsordninger enn i kvinners. Men til forskjell fra livsfasemodellene, er effektene av de ulike faktorene som inngår i etterspørselsmodellene mer likeartet for kvinner og menn, dvs. de peker stort sett i samme retning, selv om styrken på sammenhengene ikke alltid er de samme.

Yrkestilhørighet bidrar sterkt til å predikere menns og kvinners arbeidstid

Likevel ser vi av tabell 5.2.b og 5.2.c at deltidsrisikoen er mer relatert til næringsstilhørighet for menn enn for kvinner. Å jobbe i primærnæringene bidrar til fordoblet risiko for kort deltid for kvinner og tredoblet risiko for kort deltid for menn i forhold til å jobbe i referansenæringen som er industri, transport mv.. Å jobbe i varehandel, hotell og restaurant bidrar til fordoblet risiko for både kort og lang deltid og aktiv undersyssetting for menn og for kort deltid for kvinner. For menn fordobles og tredobles dessuten risikoen for lang deltid i hhv. finansiell og annen tjenesteyting.

Av alle inkluderte etterspørselsrelaterte forhold er yrkesfelt eller yrkestilhørighet den faktoren som bidrar sterkest til å predikere kvinners og menns arbeidstid. Kontrollert for de øvrige faktorene som inngår i etterspørselsmodellene innebærer det å ha et lederyrke en halvert risiko for kort og lang deltid for både kvinner og menn og en samlet tiendedels risiko for aktiv undersyssetting i forhold til akademiske yrker, som utgjør referanse-kategorien i modellene. Yrker med kortere universitets- og høyskoleutdanning har 50

prosent økt deltidsrisiko for kvinner mens deltidsrisikoen for menn i slike yrker ikke skiller seg nevneverdig fra risikoen i akademiske yrker. Kontoryrker mv. innebærer en fordobling av deltidsrisikoen generelt og en tredobling av kort deltids- og undersyssestillingsrisikoen for både kvinner og menn. Den eneste yrkesgruppen som, sammen med lederyrker, har lavere deltidsrisiko enn akademiske yrker, er ansatte (dvs. ikke selvstendig næringsdrivere) mannlige håndverkere, som har halv risiko for lang deltid og en femtedel av risikoen for aktiv undersyssestilling i forhold til akademiske yrker. For kvinner innebærer det å være ansatt i et håndverksyrke (og ikke i et akademisk yrke) ingen eller liten forskjell i deltidsrisiko. Den høyeste deltidsrisikoen finner vi i yrker som driver med salg, service og omsorg, i ansatteyrker i primærnæringene og i kategorien "andre yrker", dvs. yrker uten krav til utdanning, som inkluderer bl.a. rengjøringspersonale og hus- og kjøkkenmedhjelpere. Den høye deltidsrisikoen i disse yrkene er først og fremst knyttet til kort deltid og undersyssestilling. Det gjelder både for kvinner og menn med ett unntak: Å være ansatt i yrker innenfor primærnæringene innebærer høy deltidsandel først og fremst for kvinner og innebærer en særlig høy risiko for kvinnelig undersyssestilling (relativ risiko på hhv. 21 og 10 ganger risikoen i akademiske yrker). Også i de andre høyrisikoyrkene er den relative risikoen for undersyssestilling høyest for kvinner.

Å være ansatt i en stor bedrift med mange ansatte innebærer en generelt lav risiko for deltid. Det gjelder både selvvalgt deltidsarbeid og (passiv) undersyssestilling for både kvinner og menn. Å være midlertidig ansatt øker derimot sjansen for deltid. Det gjelder selvvalgt deltid, men først og fremst gjelder det risikoen for å være undersyssestilt. Den relative risikoen for ufrivillig deltidsarbeid er høyest for midlertidig ansatte menn, som har hhv. åtte og fem ganger så høy risiko som menn med fast ansettelse for å være passivt eller aktivt undersyssestilt. For kvinner er risikoen for undersyssestilling ved midlertidig ansettelse tre ganger så høy som ved fast ansettelse.

Dobbel risiko for undersyssestilling for kvinner i kommunal sektor

Kontrollert for de øvrige faktorene i etterspørselsmodellene er risikoen for å være deltidsansatt lavere i statlig sektor enn i private, kommunale og fylkeskommunale bedrifter. Samtidig er risikoen for å være ufrivillig deltidsansatt rundt regnet dobbelt så høy i personlig eide og i kommunale og fylkeskommunale bedrifter som i aksjeselskaper og i staten. Den lavere deltidsrisikoen i staten gjelder særlig selvvalgt deltid, både kort og lang, og tilvarer ca. 70 prosent av risikoen i de øvrige sektorene. For menn er det en overhyppighet av deltid i personlig eide private bedrifter, mens for kvinner finner vi overhyppigheten først og fremst i kommunal sektor, med en fordoblet risiko for

undersyssestilling, og i fylkeskommunal sektor, med en femti prosent høyere risiko for lang deltid. Statlig sektor utmerker seg med relativt lav risiko for lang deltid for både kvinner og menn. I tillegg representerer staten en sterkt redusert risiko for aktiv undersyssestilling for menn.

Eventuelle sesongvariasjoner i etterspørsel etter arbeidskraft har relativt lite å si for risikoen for deltidsarbeid blant ansatte. I sommersesongen og tidlig høst (3. kvartal) reduseres imidlertid risikoen for kort deltidsarbeid. Som nevnt tidligere, er det naturlig å se dette i sammenheng med at det gjerne er unge mennesker og skoleungdom, som jobber kort deltid gjennom året, og at ferietid er tid for å jobbe mer og tjene mer, ihvertfall for en periode.²⁵ Samtidig er det i en del næringer behov for sesongbetont tidsbegrenset, og ofte intensiv, arbeidsinnsats. For kvinner ser vi at risikoen for passiv undersyssestilling øker noe i 4. kvartal, dvs. senhøstes og før jul. Kanskje er det behov for en ekstra slant til jul som bidrar til et ønske om lengre arbeidstid, eller også er det lavere etterspørsel i markedet som øker risikoen for ufrivillig deltid?

Etterspørselsrelaterte forhold: en viktig forklaring på ufrivillig deltid

Samlet sett viser analysen av livsfase- og etterspørselsmodellene at etterspørselsrelaterte forhold veier tyngst som forklaring på ufrivillig deltid. Med noe forbehold pga. en viss usikkerhet knyttet til tallene for menn, kan vi si at dette synes å være tilfelle for både kvinner og menn, men mest for kvinner. Samtidig avspeiler den klare sammenhengen også mellom selvvalgt arbeidstid og flere jobb- og bedriftsrelaterte forhold at det eksisterer forskjellige arbeidstidskulturer i ulike sektorer og segmenter av arbeidslivet. Mest sannsynlig avspeiler den ulike yrkes-, bedrifts- og bransjespesifikke måter å organisere arbeidstiden på, hvor det skjer en gjensidig tilpasning mellom tilbud og etterspørsel. Slik tilpasning skjer ved at bedrifter og næringslivssektorer som ser seg best tjent med å organisere enkelte arbeidsoppgaver i korte, fleksible og kanskje varierende økter, primært etterspør arbeidsøkere som er i en livsfase hvor andre gjøremål setter strenge tidsrammer for lønnsarbeidet. Det faktum at det er gjennomgående de samme yrkene og i de samme typene jobbrelasjoner som bidrar til både frivillig og ufrivillig deltid, tyder imidlertid på at den gjensidige tilpasningen ikke alltid er slik arbeidstakeren ønsker det. Analysen av etterspørselsmodellene viser dessuten noen få tilfeller av forhøyet risiko for undersyssestilling uten en (tilsvarende) forhøyet risiko for frivillig deltid. Det gjelder primært kommunal sektor. Kontrollert for de øvrige jobbrelaterte forholdene i etterspørselsmodellene er risikoen for frivillig

²⁵ Vi ser imidlertid av totalmodellanalysene (tabell 5.4.a - 5.4.b) at sesongeffekten ikke reduseres når alder og livsfase inkluderes i modellene. Det betyr at sesongvariasjoner i deltidsarbeid ikke er knyttet til livsfasevariasjoner eller spesielle aldersgrupper.

Tabell 5.2.a. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Etterspørselsmodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvalgt		Undersysselsetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Kjønn					
Mann*					
Kvinne	4	3	6	3	3
Næring					
Industri, bygg, transport og energi*					
Primærnæringer	-	2	-	-	-
Varehandel, hotell og restaurant	2	2	1,5	-	2
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	-	-	-	-	-
Annen tjenesteyting	-	-	-	-	-
Yrke					
Akademiske yrker*					
Administrative ledere og politikere	0,4	0,5	0,4	-	0,1
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	-	-	-	-	-
Kontor og kundeservice	2	3	1,5	3	3
Salg, service og omsorg	4	5	3	7	6
Jordbruk, skogbruk og fiske	3	3	4	12	6
Håndverkere o.l.	0,7	-	-	-	0,2
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	-	-	-	-	-
Andre yrker (inkl. rengjøring)	6	8	3	14	8
Antall sysselsatte i bedriften					
0-10*					
11-99	-	-	-	0,7	-
100 og flere	0,7	0,7	-	0,5	0,7
Ansettelsesform					
Fast ansatt*					
Midlertidig ansatt	2	2	-	4	3
Eieform/sektor					
Aksjeselskap*					
Personlig eid	-	-	-	2	-
Kommunal	-	-	-	2	2
Fylkeskommunal	-	-	-	2	-
Statlig	0,7	0,7	0,7	-	-
Kvartal					
1. kvartal*					
2. kvartal	-	-	-	-	-
3. kvartal	-	0,7	-	-	-
4. kvartal	-	-	-	-	-
R*²	0,23	0,20	0,19	0,21	0,24

¹ Estimater lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -.

deltidsarbeid i kommunal sektor den samme som for referansekategori aksjeselskap. Risikoen for undersysselsetting er imidlertid dobbelt så høy som for referansekategori. Det gjelder både passiv og aktiv undersysselsetting for kvinner og aktiv undersysselsetting for menn. Det kan tyde på at deltidsarbeidet i kommunene først og fremst er knyttet til andre jobbrelaterte kjennetegn, som yrkeskjennetegn og ansettelsesform, og ikke primært til en særegen kommunal arbeidstidskultur. Ikke desto mindre tyder den høye risikoen for undersysselsetting i kommunal sektor på et udekket ønske om fulltidsarbeid i kommunesektoren.

Bortsett fra de kjønnsulike effektene av primærnæringsyrker (jf. foran), bidrar de samme yrkene til forhøyet deltidrisiko for både kvinner og menn.

Betydningen av yrkestilhørighet er imidlertid noe svakere for menns enn for kvinners undersysselsetting. En viss underrisiko i store bedrifter gjelder både kvinner og menn, men betydningen av midlertidig ansettelse er betydelig sterkere for menn enn for kvinner. For menn er ansettelsesform (dvs. fast vs. midlertidig ansettelse) en sterk og entydig prediktor for både selvalgt og ufrivillig deltid. Ansettelsesform ser faktisk ut til å være et av de mest avgjørende etterspørselsrelaterte forhold som bestemmer menns arbeidstid. Vi ser også at eieform har noe sterkere betydning for menn. Særlig tydelig er den lavere deltidrisikoen, og fremfor alt den lavere risikoen for aktiv undersysselsetting, for menn i staten.

Kvinnens deltidsarbeid mer sammensatt enn menns

Det faktum at både livsfase- og etterspørselsmodellene er generelt noe bedre egnet til å forklare menns deltidsarbeid enn kvinners, tyder på at kvinners deltidsarbeid er et mer sammensatt fenomen enn tilfellet er for menn. De forholdene vi har tatt i betraktning så langt, er langt fra tilstrekkelige til å forstå bakgrunnen og beveggrunnene til at kvinner velger (mer eller mindre frivillig) å jobbe deltid. Den store "uforklarte" effekten av variabelen kjønn i livsfasemodellene (tabell 5.1.a) viser tydelig at det å være kvinne eller mann har stor betydning utover de forholdene modellen omfatter. I et livsfasoperspektiv forklares kvinners og menns ulike arbeidstidsmønstre først og fremst ved at kvinner og menn jobber deltid i *forskjellige* livsfaser. Dermed kan ikke kjønnsforskjeller "kontrolleres" vekk ved hjelp av livsfasevariabler. Det at effekten av variabelen kjønn er betydelig mindre i etterspørselsmodellene (tabell 5.2.a), tyder imidlertid

på at kvinner og menn i identiske jobbrelasjoner i tilnærmet like bedrifter og bransjer har mindre kjønnsforskjellig arbeidstid enn kvinner og menn i tilnærmet samme livsfase. Kanskje kan vi si at direkte arbeidstidsdiskriminering etter kjønn er mindre tydelig i møte mellom arbeidsgiver og arbeidstaker på arbeidsmarkedet enn eventuell diskriminering på "hjemmefronten", dvs. når det gjelder individuelle (mer eller mindre frivillige) arbeidstidsvalg og arbeidstidsfordelingen i familien. Vi må imidlertid samtidig huske på at hver enkelt av de uavhengige variablene som inngår i etterspørselsmodellene skjuler langt større forskjeller i fordeling på kvinner og menn enn variablene i livsfasemodellene. Ved å kontrollere for de uavhengige variablene i etterspørselsmodellene står vi faktisk i fare for å "kontrollere bort virkeligheten", dvs. vi dekker over det faktum at kvinner og menn jobber i ulike yrker og ulike sektorer på arbeidsmarkedet (jf. kapittel 4).

Tabell 5.2.b. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Kvinner. Etterspørselsmodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvalgt		Undersyssetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Næring					
Industri, bygg, transport og energi*					
Primærnæringer	-	2	0,7	-	-
Varehandel, hotell og restaurant	-	2	-	-	-
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	-	-	-	-	-
Annen tjenesteyting	-	-	-	-	-
Yrke					
Akademiske yrker*					
Administrative ledere og politikere	0,5	0,6	0,5	-	--
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,5	1,5	1,5	-	-
Kontor og kundeservice	2	3	2	3	2
Salg, service og omsorg	4	5	3	8	6
Jordbruk, skogbruk og fiske	5	5	5	21	10
Håndverkere o.l.	-	-	-	-	-
Prosess- og maskinoperatører, transport arbeidere o.a.	1,5	2	-	-	-
Andre yrker (inkl. rengjøring)	6	9	4	18	8
Antall sysselsatte i bedriften					
0-10*					
11-99	-	-	-	0,7	-
100 og flere	0,7	0,7	0,7	0,5	-
Ansettelsesform					
Fast ansatt*					
Midlertidig ansatt	1,5	2	0,7	3	3
Eieform/sektor					
Aksjeselskap*					
Personlig eid	-	-	-	2	-
Kommunal	-	-	-	2	2
Fylkeskommunal	-	-	1,5	-	-
Statlig	0,7	-	0,7	-	-
Kvartal					
1. kvartal*					
2. kvartal	-	-	-	-	-
3. kvartal	-	0,7	-	-	-
4. kvartal	-	-	-	1,5	-
R ²	0,10	0,11	0,05	0,15	0,15

¹ Estimater lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -, manglende observasjoner oppgis som --.

Tabell 5.2.c. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Menn. Etterspørselsmodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersyssetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Næring					
Industri, bygg, transport og energi*					
Primærnæringer	-	3	-	-	-
Varehandel, hotell og restaurant	2	2	2	-	2
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	-	-	2	-	-
Annen tjenesteyting	2	-	3	-	-
Yrke					
Akademiske yrker*					
Administrative ledere og politikere	0,4	0,4	0,3	-	-
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	-	-	-	-	-
Kontor og kundeservice	2	4	-	3	3
Salg, service og omsorg	4	7	2	4	6
Jordbruk, skogbruk og fiske	2	-	-	-	-
Håndverkere o.l.	0,5	-	0,5	-	0,2
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	-	-	-	-	-
Andre yrker (inkl. rengjøring)	4	6	2	7	8
Antall sysselsatte i bedriften					
0-10*					
11-99	0,7	0,7	0,7	-	-
100 og flere	0,7	0,7	-	0,4	-
Ansettelsesform					
Fast ansatt*					
Midlertidig ansatt	4	4	3	8	5
Eieform/sector					
Aksjeselskap*					
Personlig eid	2	2	-	2	2
Kommunal	-	-	-	-	2
Fylkeskommunal	-	-	-	-	-
Statlig	0,5	-	0,5	-	0,3
Kvartal					
1. kvartal*					
2. kvartal	-	-	-	-	-
3. kvartal	-	0,7	-	-	-
4. kvartal	-	-	-	-	-
R _* ²	0,19	0,19	0,09	0,20	0,22

¹ Estimater lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -.

5.3. Forskjeller i timelønn. En gruppe enkle regresjonsmodeller

Endelig antar vi, som nevnt innledningsvis, at lønnsnivået til den enkelte vil ha betydning for om hun/han ønsker å jobbe mye eller lite. En rimelig antagelse er at høy timelønn bidrar til at man ønsker å jobbe mye nettopp fordi hver time i lønnet arbeid med høy timelønn i prinsippet²⁶ gir større økonomisk uttelling enn hver time med lav timelønn. På den annen siden kan man tenke seg en sammenheng der lav timelønn gjør det nødvendig å jobbe heltid fordi det vil være umulig å leve av lønnsinntekten fra en lavtlønnet deltidsjobb. Som utgangspunkt har vi altså to konkurrerende hypoteser (jf. kapittel 2). Et supplerende spørsmål er om sammenhengen mellom arbeidstid og timelønn arter jeg forskjellig for kvinner og menn.

Sammenheng mellom lønnsnivå og arbeidstid forskjellig for kvinner og menn

På samme måte som i diskusjonen i kapittel 5.1 og 5.2 tolker vi den sterke effekten av kjønn også i timelønnsmodellene som et uttrykk for at betydningen av time-lønn er ganske ulik for kvinners og menns arbeidstid. Når kjønn inkluderes i modellene, har timelønn likevel en relativt sterk betydning som forklaring på deltidsarbeid for kvinner og menn under ett. Vi ser at 14 prosent av variasjonen i deltid forklares ved modellene, mest for selvvalgt lang deltid og aktiv undersyssetting. Som i den bivariante analysen (kapittel 4) finner vi imidlertid at risikoen for deltid reduseres med økende timelønn inntil et visst nivå, inntil ca. 200 kroner per time²⁷. Deretter øker deltidsrisikoen noe og gjør et hopp ved høyeste timelønnsats, hvor risikoen for aktiv undersyssetting og kort deltid er 2-3 ganger så høy som ved laveste timelønnsats. Det ser således

²⁶ Vi tar her ikke hensyn til skatt og mulige effekter av skatt, jf. kapittel 3.

²⁷ Vi minner om at nivået i kroner ikke direkte avspeiler den faktiske timelønnsfordelingen i befolkningen, jf. kapittel 3.

ut til at høy timelønn bidrar til økt heltid, men bare inntil et visst nivå. De best betalte ser faktisk ut til å ha råd til særlig korte arbeidsdager, men høy timelønn bidrar også til undersyssetning og et ønske om mer arbeid, paradoksalt nok.

Når vi sammenligner timelønnsmodellene for kvinner og menn, finner vi et overraskende likt mønster. For både kvinner og menn er det slik at risikoen for deltid reduseres fra laveste til tredje laveste lønnsnivå, men øker deretter til og med høyeste lønnsnivå. For menn er imidlertid "knekken" midt i lønsspennet relativt beskjeden, og risikoen for deltid på høyeste lønnsnivå utgjør bare halvparten av risikoen på laveste nivå. Unntaket her gjelder aktiv undersyssetning, der risikoen for menn er den samme på høyeste som på laveste lønnsnivå. Hypotesen om en negativ sammenheng mellom lønnsnivå og deltid synes således overveiende gyldig for menn, og modellenes forklaringskraft er noe høyere for menn enn for kvinner. For kvinner ser vi også en redusert deltidstendens til og med ca. tredje laveste lønnsnivå. På de to høyeste lønnsnivåene finner vi imidlertid en markert økt deltidrisiko for kvinner, med en tredobling av deltid generelt på høyeste i forhold til laveste lønnsnivå og flerdobling (hhv. 5-, 3- og 6-dobling) av kort deltid, passiv og aktiv undersyssetning. Bortsett fra lang deltid for kvinner, som er helt upåvirket av lønnsnivået (i forhold til heltid), ser hypotesen om at høy lønn gir økonomisk *mulighet* for deltidarbeid ut til å ha en viss gyldighet for kvinner. Det er således grunn til å anta at den økonomiske bakgrunnen for å jobbe deltid er delvis forskjellig for kvinner og menn.

5.4. Totale individmodeller: Samlet effekt av livsfase, etterspørsel og lønn

I de foregående avsnittene i dette kapitlet har vi analysert mulige årsaker til deltidarbeid med utgangspunkt i to hovedperspektiver, nemlig kjennetegn ved personens bakgrunn og livsfase og etterspørselsrelaterte kjennetegn knyttet til jobbforhold og arbeidsmarked. I tillegg har vi diskutert betydningen av den enkeltes lønnsnivå som mulig årsak. Vi har veid de tre gruppene modeller opp mot hverandre og funnet at betydningen av enkeltfaktorer eller knipper av faktorer påvirker kvinners og menns selvvalgte og ufrivillige deltidarbeid i ulik grad og på forskjellig måte. Hvor mye av variasjonen i arbeidstiden (deltid/heltid) kan vi forklare hvis vi tar hensyn til alle disse faktorene samlet?

Godt tilpassede modeller, særlig for å forklare deltid blant menn

Av tabell 5.4.a ser vi at de samlede modellene evner å forklare nesten en tredjedel av variasjonen i arbeidstid. Det vurderer vi som et godt resultat, dvs. vi kan konkludere med at modellene er relativt godt tilpasset den virkeligheten vi vil beskrive. Modellene gjør oss imidlertid best i stand til å identifisere årsaker til

selvvalgt kort deltid og undersyssetning. De bidrar svakere til samlet forklaring på selvvalgt lang deltid. Det gjelder både for kvinner og menn. På samme måte som ved de tre gruppene delmodeller gjør totalmodellene oss bedre i stand til å forstå variasjoner i menns arbeidstid enn i kvinners. Særlig oppnår vi i stor grad å forklare årsakene til kort deltid blant menn, med en R_s^2 (pseudo forklart varians) på 0,38. I hvilken grad gir resultatene fra totalmodellanalysen grunn til å nyansere sammenhengene vi har beskrevet tidligere, i dette kapitlet og i kapittel 4?

Tabell 5.3.a. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Timelønnsmodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersyssetning	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Kjønn					
Mann*					
Kvinne	7	5	9	6	9
Timelønn					
1-99 kroner*					
100-149 kroner	0,5	0,4	-	0,3	0,6
150-199 kroner	0,5	0,5	0,7	0,4	-
200-249 kroner	-	-	-	0,6	2
250 kroner og over	-	2	-	-	3
R_s^2	0,14	0,11	0,14	0,09	0,12

¹ Estimer lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -.

Tabell 5.3.b. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Kvinner. Timelønnsmodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersyssetning	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Timelønn					
1-99 kroner*					
100-149 kroner	0,7	0,5	-	0,4	-
150-199 kroner	-	0,7	-	0,6	-
200-249 kroner	1,5	2	-	-	3
250 kroner og over	3	5	-	3	6
R_s^2	0,02	0,06	0,00	0,04	0,04

¹ Estimer lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -.

Tabell 5.3.c. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Menn. Timelønnsmodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersyssetning	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Timelønn					
1-99 kroner*					
100-149 kroner	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
150-199 kroner	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2
200-249 kroner	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3
250 kroner og over	0,5	0,6	0,4	0,3	-
R_s^2	0,06	0,06	0,03	0,06	0,04

¹ Estimer lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -.

Betydningen av alder, slik vi har beskrevet den med basis i livsfasemodellene, er robust for både kvinner og menn og endres lite ved at etterspørselsrelaterte forhold og lønn trekkes inn i modellene. Det samme gjelder betydningen av ekteskapeleg status og barnefase. Den tidligere beskrevne effekten av utdanning og (ikke vestlig) statsborgerskap fremtrer noe svakere i totalmodellene. Det betyr at noe av betydningen av utdanning og statsborgerskap er knyttet til forskjeller i jobbrelaterte forhold og lønn som inngår i de andre to gruppene delmodeller. Kontrollert for utdanning og de andre variablene i disse delmodellene finner vi imidlertid bare mindre endringer i betydningen av forhold som næringstilknytning, yrkestilhørighet, bedriftsstørrelse, ansettelsesform og sektor i totalmodellene i forhold til etterspørselsmodellene. Det kan tyde på at sammenheng mellom arbeidstid og bakgrunns- og livsfaserelaterte forhold på den ene siden og mellom arbeidstid og jobb- og etterspørselsrelaterte forhold på den andre kan sees som to forskjellige typer sammenhenger eller prosesser, for en stor del uavhengig av hverandre²⁸. Riktignok kan man tenke seg at livsfaseforhold, som for eksempel om en person har ett eller flere barn i en viss alder, kan ha betydning for hvilken type arbeidsforhold vedkommende inngår i, og at den observerte sammenhengen mellom type arbeidsforhold og arbeidstid dermed strengt tatt er en indirekte (spuriøs) effekt av at personen er i bestemt barnefase. Omvendt kan man også tenke seg at det å inngå i en type jobbrelasjon kan ha betydning for når vedkommende får barn, og hvor mange barn hun eller han har eller får, og at den observerte sammenhengen mellom barnefase og arbeidstid dermed hovedsakelig er en indirekte effekt av personens jobbrelasjon. Det faktum at de observerte effektene i liten grad endres mellom delmodellene og totalmodellene, tyder imidlertid på at slike indirekte sammenhenger mellom de faktorene som inngår i de ulike modellene ikke har avgjørende betydning.

Men ingen regel uten unntak, og unntaket er betydningen av timelønn. Kontrollert for bakgrunns-, livsfase- og etterspørselsrelaterte forhold forandres så vel styrken som retningen på sammenhengen mellom timelønn og arbeidstid. Totalmodell-analysen viser en sterk og systematisk økning i risikoen for alle typer deltidsarbeid med stigende timelønn. Dette er overveiende i strid med en hypotese om at høy timelønn i seg selv bidrar til et ønske om, og en økt tendens til, å jobbe fulltidsarbeid, men er i pakt med en hypotese om at høy timelønn gir økonomisk mulighet til å redusere arbeidstiden. Samlet sett, og justert for alle de andre faktorene som inngår i totalmodellene, finner vi altså at personer som har høyt økonomisk utbytte av hver arbeidete time²⁹, vil tendere mot å redusere antall arbeidstimer, mest sannsynlig

fordi et høyt timelønnsnivå gir rom for dette. Imidlertid gir resultatene grunn til å modifisere denne tolkningen noe. Som vi ser av tabell 5.4.a er det først og fremst den ikke selvvalgte deltiden som øker med økt timelønn. Det vil si at det blant de deltidsansatte med høy timelønn er et utbredt ønske om å jobbe mer. For å få nærmere innblikk i hvem disse er, og hva som kjennetegner deres bakgrunn og jobbsituasjon, kreves det imidlertid supplerende analyser. Her kan vi bare antyde at det er sannsynlig at de deltidsansatte med hhv. høy og lav timelønn skiller seg fra hverandre mer eller mindre systematisk også på flere andre kjennetegn som inngår (eller som ikke inngår) i totalmodellen³⁰.

En del kvinneyrker gir begrensede muligheter for heltid

Når vi sammenligner totalmodellene med delmodellene for kvinner og menn hver for seg, finner vi, på samme måte som for kvinner og menn samlet, overveiende robuste effekter av de aller fleste variablene som inngår i modellene. For kvinner er imidlertid effekten av yrke/yrkesfelt med få unntak³¹ mer framtrædende i totalmodellene i forhold til etterspørselsmodellene (tabell 5.4.b og 5.2.b). Det vil si at når vi holder forhold som livsfase og utdanningsnivå konstant for kvinner, framtrer forskjell i arbeidstid tydeligere mellom ulike typer yrker. Dette er i tråd med et perspektiv hvor kvinners deltidsarbeid knyttes til yrkes-spesifikke arbeidstidskulturer (jf. kapittel 2). Den forsterkede effekten på undersysselsetting for kvinner i de store kvinneyrkesgruppene salg, service og omsorg og "andre yrker" inkludert rengjøring, avspeiler høyst sannsynlig at disse yrkene for en stor del organiseres i form av deltidsarbeid og således gir begrensede muligheter for heltidsarbeid. Disse yrkene innebærer en betydelig økt risiko for selvvalgt deltid, men vel så tydelig viser analysen at de innebærer en spesielt høy risiko for ufrivillig deltidsarbeid, særlig for kvinner. For kvinner er det dessuten den passive undersysselsettingen som er høyest. Det vil si at de ønsker mer arbeid, men har ikke gjort noen aktive framstøt for å få det. Det kan være flere grunner til at man ikke aktivt prøver å utvide arbeidstiden i disse yrkene, og vi kan bare spekulere. For eksempel kan det være slik at et ønske om heltidsarbeid i enkelte sammenhenger anses som et brudd på den gjengse arbeidstidskulturen eller på bedriftens arbeidstidsorganisering, og at det dermed oppleves som utidig eller nytteløst å søke om lengre arbeidsdager. Men det kan også være at disse yrkene er såpass fysisk (og psykisk) slitsomme at et ønske om lengre arbeidstid er urealistisk av helsemessige grunner.

³⁰ Korrelasjonene tyder imidlertid ikke på spesielt sterk samvariasjon mellom timelønn og de øvrige uavhengige variablene.

³¹ Det gjelder undersysselsetting i primærnæringsyrker, dvs. at undersysselsetting i disse yrkene for en stor del er knyttet til livsfaserelaterte forhold, utdanning og/eller statsborgerskap.

²⁸ Dette understrekes av at de uavhengige variablene i modellen er relativt lavt korrelert med hverandre.

²⁹ Vi minner om at skatt ikke tas hensyn til

For menn innebærer kontroll for de øvrige delmodellvariablene at effekten av det å være midlertidig ansatt blir noe redusert (tabell 5.4.c og 5.2.c). Særlig gjelder det risikoen for kort deltid og undersyssetting, som blir omtrent halvert. Det betyr at effekten av det å være midlertidig ansatt er delvis knyttet til andre forhold, sannsynligvis primært alder³², det vil si at betydningen av midlertidig ansettelse for deltidsrisikoen varierer mellom aldersgruppene.

Flertydig sammenheng mellom timelønn og deltid

Vi ser at den endrete effekten av timelønn gjelder både for kvinner og menn, men mest for kvinner. Kontrollert for livsfase- og etterspørselsfaktorer finner vi en sterk og entydig økning i deltidsrisikoen med økende timelønn for kvinner. Det gjelder både selvvalgt deltid, særlig kort, og undersyssetting, og effekten er spesielt sterk på høyeste lønnsnivå. Det betyr at den tendensen vi fant i de enkle timelønnsmodellene til redusert deltidsrisiko fra lavere til midlere lønnsnivå stort sett forsvinner i totalmodellene, og den første av våre to hypoteser om sammenheng mellom timelønn og arbeidstid, nemlig at høy timelønn gjør det mer lønnsomt å jobbe mye og dermed reduserer tendensen til deltidsarbeid, ikke støttes av totalmodellanalysen. Kontrollert for livsfase- og visse bakgrunnskjennetegn i tillegg til kjennetegn ved den enkeltes yrkestilknytning og arbeidsforhold, tyder analysen snarere på at den alternative hypotesen om at høy timelønn gir økonomiske muligheter for å redusere arbeidstiden og dermed bidrar til økt risiko for deltidsarbeid, har gyldighet. Det gjelder i særlig grad for kvinner. Det faktum at den sterkeste effekten gjelder ufrivillig deltid, gir imidlertid klare signaler om en flertydig prosess. Deltidsarbeidet blant høytlønte kvinner er ikke utelukkende en selvvalgt tilpasning. For høytlønte kvinner er deltidsarbeidet ofte ufrivillig³³. Det vil si at de ønsker å jobbe mer. Og dette er igjen i full overensstemmelse med hypotesen om en positiv sammenheng mellom lønnsnivå og et ønske om lengre arbeidstid. Det faktum at kontroll for de øvrige variablene forsterker denne tendensen, tyder på at de observerte sammenhengene er relativt uavhengige og i liten grad er knyttet til spesielle individuelle, livsfase- eller etterspørselsrelaterte kjennetegn.

"Kjønn" en viktig forklaringsfaktor, men vanskelig å tolke

Betydningen av kjønn som forklaringsvariabel er betydelig også ifølge totalmodellene, men den er gjennomgående mindre enn i livsfase- og timelønnsmodellene og større enn i etterspørselsmodellene. Hovedkonklusjonen vi kan trekke av dette er at variasjonene i deltidsarbeid mellom kvinner og menn

ikke utelukkende kan knyttes til de forhold vi har tatt hensyn til i vår analyse. Til tross for kontroll for en rekke livsfase- og bakgrunnsforhold og forhold knyttet til yrkestilknytning, arbeidsforhold og lønn, er risikoen for alle typer deltidsordninger fortsatt betydelig høyere for kvinner enn for menn. Den "rendyrkede" risikoen for deltid generelt er fem ganger så høy for kvinner som for menn, risikoen for kort deltid er fire ganger så høy, risikoen for lang deltid er åtte ganger så høy, og risikoen for undersyssetting er ca. 5 ganger så høy (tabell 5.4.a). De av våre "kontrollfaktorer" som bidrar minst til å redusere kjønnsforskjellene er likevel livsfasevariablene. Det vil si at kvinner og menn i samme livsfase har større forskjeller i arbeidstid enn kvinner og menn med lik jobbsituasjon eller likt lønnsnivå. Det viser at individuelle og private avveininger i forholdet mellom lønnet arbeid og andre forpliktelser, først og fremst knyttet til familie- og barneomsorg, stadig er et viktig element i fordelingen av den lønnete arbeidstiden mellom kvinner og menn. Til tross for at vi har et sterkt kjønnsdelt arbeidsmarked i Norge (se f.eks. Anker 1998, Melkas and Anker 1998 og Kjeldstad 2001) hvor det er grunn til å tro at det eksisterer kjønnsforskjeller både når det gjelder etterspørsel etter arbeidskraft, arbeidskultur og arbeidstidsorganisering, finner vi større kjønnsforskjeller når vi kontrollerer for livsfase enn når vi kontrollerer for etterspørselsfaktorer. Etterspørselsrelaterte forhold ser således i mindre grad ut til å generere kjønnsforskjellige arbeidstidsmønstre enn forhold knyttet til i livsløp-samliv- og familiefase.

I kapittel 2 viste vi til elementer av den stadig pågående faglige debatten om hvordan man skal forstå de eksisterende kjønnsforskjellene i yrkestilknytning og arbeidstid. I våre analysemodeller har vi søkt å veie enkelte av perspektivene i denne debatten opp mot hverandre. Men som vi har sett, er vi, når alle forklaringsfaktorene trekkes inn i analysen, fremdeles langt fra å "forklare" 100 prosent av variasjonen i arbeidstid. Også etter å ha inkludert kjønn i modellene står ca. to tredjedeler av variasjonen igjen som "uforklart". Ikke desto mindre er det grunn til å framheve "kjønn" som en særlig viktig nøkkel til å forstå fenomenet deltid. Problemet med "kjønn" som forklaringsfaktor er at den er vanskelig å tolke. Vi forstår den store effekten av kjønn i våre analysemodeller som en "rest" av uforklarte forskjeller mellom kvinner og menn, dvs. som ikke er knyttet til de andre forholdene vi tar hensyn til. Men i forhold til de fleste andre forklaringsvariablene som inngår i analysen, som f.eks. timelønn og utdanningsnivå, er variabelen "kjønn" langt mer omfattende og mindre selvforklarende. Analysen sier ingenting om hvilke andre forhold knyttet til kjønn enn de forholdene vi har tatt hensyn til, som er innbakt i restkategorien "kjønn".

³² Alder og ansettelsesform er likevel relativt beskjedent korrelert.

³³ Dette fremgår også av de bivariate tabellene i kapittel 4, tabell 4.8.a - 4.8.f, som viser høyest andel undersysselsatte blant høytlønte kvinner

Tabell 5.4.a. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Totalmodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvalgt		Undersysselsetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Kjønn					
Mann*					
Kvinne	5	4	8	4	6
Alder					
25-54 år*					
16-19 år	10	17	2	13	5
20-24 år	3	4	-	4	2
55-66 år	2	3	2	1,5	-
67-74 år	21	42	10	5	-
Ekteskapelig status					
Ugift*					
Gift	-	-	1,5	-	-
Samboer	0,7	0,6	-	-	-
Før gift	0,7	-	-	-	0,6
Barnefase					
Ingen barn under 16 år*					
1 barn 0-2 år	-	-	-	-	-
2 barn 0-2 år	2	2	2	2	-
1 barn 3-6 år	1,5	-	2	2	-
2 barn 3-6 år	2	2	3	2	3
1 barn 7-10 år	-	-	2	-	2
2 barn 7-10 år	2	2	2	2	1,5
1 barn 11-15 år	-	-	1,5	2	-
2 barn 11-15 år	-	-	-	-	2
Utdanningsnivå					
Grunnskole*					
Videregående skole	0,7	0,6	0,7	0,4	0,7
Universitets-/høgskolenivå I	0,7	-	-	0,3	0,6
Universitets-/høgskolenivå II	0,4	0,4	0,5	0,2	0,2
Statsborgerskap					
Norsk*					
Vestlig	-	-	-	-	-
Ikke-vestlig	-	-	-	-	3
Næring					
Industri, bygg, transport og energi*					
Primærnæringer	-	2	-	-	-
Varehandel, hotell og restaurant	2	2	2	1,5	2
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	-	-	-	-	-
Annen tjenesteyting	2	2	2	-	-
Yrke					
Akademiske yrker*					
Administrative ledere og politikere	0,3	0,3	0,3	-	0,1
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	-	2	-	2	-
Kontor og kundeservice	3	6	2	5	4
Salg, service og omsorg	5	7	3	8	8
Jordbruk, skogbruk og fiske	4	4	5	10	6
Håndverkere o.l.	-	-	-	-	-
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	2	3	1,5	-	-
Andre yrker (inkl. rengjøring)	6	11	4	16	12
Antall sysselsatte i bedriften					
0-10*					
11-99	-	-	-	0,6	-
100 og flere	0,6	0,5	-	0,4	0,6
Ansettelsesform					
Fast ansatt*					
Midlertidig ansatt	2	2	-	4	4
Eieform/ sektor					
Aksjeselskap*					
Personlig eid	1,5	1,5	-	2	-
Kommunal	-	2	-	2	2
Fylkeskommunal	-	2	-	2	-
Statlig	-	-	0,7	-	-

Tabell 5.4.a (Forts). Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Totalmodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersysseissetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Kvartal					
1. kvartal*	-	-	-	-	-
2. kvartal	-	0,7	-	0,7	-
3. kvartal	-	-	-	-	-
4. kvartal	-	-	-	-	-
Timelønn					
1-99 kroner*	-	-	-	1,5	2
100-149 kroner	-	-	-	5	8
150-199 kroner	2	3	1,5	5	8
200-249 kroner	4	8	2	8	23
250 kroner og over	7	17	3	23	49
R _* ²	0,29	0,33	0,22	0,30	0,34

¹ Estimater lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -.

Tabell 5.4.b. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Kvinner. Totalmodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersysseissetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Alder					
25-54 år*	6	11	2	8	4
16-19 år	2	3	-	4	2
20-24 år	2	3	2	-	-
55-66 år	7	22	3	6	-
67-74 år	-	-	-	-	-
Ekteskapelig status					
Ugift*					
Gift	2	-	2	2	-
Samboer	-	0,7	-	-	-
Før gift	-	-	-	-	-
Barnefase					
Ingen barn under 16 år*					
1 barn 0-2 år	-	-	-	-	-
2 barn 0-2 år	2	3	2	2	2
1 barn 3-6 år	2	-	2	3	2
2 barn 3-6 år	3	3	4	2	3
1 barn 7-10 år	2	-	2	-	3
2 barn 7-10 år	2	2	2	3	2
1 barn 11-15 år	1,5	-	2	2	-
2 barn 11-15 år	2	-	2	-	2
Utdanningsnivå					
Grunnskole*					
Videregående skole	0,7	0,6	0,7	0,5	-
Universitets-/høgskolenivå I	0,7	-	0,7	0,3	0,5
Universitets-/høgskolenivå II	0,3	0,3	0,4	0,2	0,1
Statsborgerskap					
Norsk*					
Vestlig	-	-	-	-	-
Ikke-vestlig	-	-	-	-	-
Næring					
Industri, bygg, transport og energi*					
Primærnæringer	-	-	-	-	-
Varehandel, hotell og restaurant	2	2	-	-	2
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	-	-	-	-	-
Annen tjenesteyting	-	2	-	-	-
Yrke					
Akademiske yrker*					
Administrative ledere og politikere	0,3	0,3	0,4	-	--
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	2	2	1,5	3	-
Kontor og kundeservice	3	6	2	6	3
Salg, service og omsorg	5	8	3	12	9
Jordbruk, skogbruk og fiske	6	6	7	-	8
Håndverkere o.l.	2	3	2	-	-
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	2	5	-	6	-
Andre yrker (inkl. rengjøring)	8	15	4	30	13

Tabell 5.4.b. (Forts.) Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Kvinner. Totalmodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersysseissetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv ²	aktiv ²
Antall sysselsatte i bedriften					
0-10*	-	-	-	0,7	-
11-99	-	-	-	0,4	0,7
100 og flere	0,6	0,5	0,7		
Ansettelsesform					
Fast ansatt*					
Midlertidig ansatt	2	2	-	3	4
Eieform/sektor					
Aksjeselskap*					
Personlig eid	-	-	2	2	-
Kommunal	-	-	-	2	2
Fylkeskommunal	-	-	-	2	-
Statlig	-	-	0,7	-	-
Kvartal					
1. kvartal*					
2. kvartal	-	-	-	-	-
3. kvartal	-	0,7	-	-	-
4. kvartal	-	-	-	-	-
Timelønn					
1-99 kroner*					
100-149 kroner	1,5	-	-	-	3
150-199 kroner	3	4	2	7	11
200-249 kroner	7	14	3	11	41
250 kroner og over	13	43	3	50	83
R _* ²	0,18	0,28	0,12	0,27	0,29

¹ Estimater lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -, manglende observasjoner oppgis som --.

Tabell 5.4.c. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Menn. Totalmodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersysseissetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv ²	aktiv ²
Alder					
25-54 år*					
16-19 år	11	24	3	36	12
20-24 år	3	5	-	6	5
55-66 år	3	4	3	-	-
67-74 år	34	64	19	9	--
Ekteskapelig status					
Ugift*					
Gift	0,5	0,6	0,5	0,3	-
Samboer	0,7	-	-	-	-
Før gift	0,7	-	-	-	-
Barnefase					
Ingen barn under 16 år*					
1 barn 0-2 år	-	-	-	--	-
2 barn 0-2 år	-	-	-	-	-
1 barn 3-6 år	-	-	-	--	--
2 barn 3-6 år	-	0,4	-	-	-
1 barn 7-10 år	-	-	-	--	--
2 barn 7-10 år	-	-	-	-	-
1 barn 11-15 år	-	-	-	-	-
2 barn 11-15 år	-	-	-	--	-
Utdanningsnivå					
Grunnskole*					
Videregående skole	0,6	0,6	-	0,3	0,5
Universitets-/høyskolenivå I	-	-	-	0,4	-
Universitets-/høyskolenivå II	0,5	-	-	-	-
Statsborgerskap					
Norsk*					
Vestlig	-	-	-	3	4
Ikke-vestlig	-	-	-	-	5

Tabell 5.4.c (Forts.) Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Menn. Totalmodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersysselsetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv ²	aktiv ²
Industri, bygg, transport og energi*					
Primærnæringer	-	-	-	-	-
Varehandel, hotell og restaurant	2	2	2	-	2
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	-	2	2	-	-
Annen tjenesteyting	3	2	4	-	-
Yrke					
Akademiske yrker*					
Administrative ledere og politikere	0,3	0,4	0,2	-	-
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	-	2	-	-	-
Kontor og kundeservice	3	8	-	4	6
Salg, service og omsorg	5	9	3	4	9
Jordbruk, skogbruk og fiske	3	-	-	-	-
Håndverkere o.l.	-	-	-	-	-
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	-	2	-	-	-
Andre yrker (inkl. rengjøring)	4	8	-	4	10
Antall sysselsatte i bedriften					
0-10*					
11-99	0,7	0,7	-	0,5	-
100 og flere	0,5	0,5	-	0,3	0,4
Ansettelsesform					
Fast ansatt*					
Midlertidig ansatt	3	2	2	4	3
Eieform/sector					
Aksjeselskap*					
Personlig eid	2	2	-	-	2
Kommunal	-	2	-	3	3
Fylkeskommunal	-	2	-	-	-
Statlig	0,6	-	0,5	-	-
Kvartal					
1. kvartal*					
2. kvartal	-	-	-	-	-
3. kvartal	-	0,6	-	-	-
4. kvartal	-	-	-	-	-
Timelønn					
1-99 kroner*					
100-149 kroner	-	-	0,6	2	-
150-199 kroner	-	1,5	0,6	3	3
200-249 kroner	3	4	-	8	8
250 kroner og over	6	11	2	19	28
R* ²	0,31	0,38	0,15	0,36	0,35

¹ Estimater lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -, manglende observasjoner oppgis som --.

² Estimater i kursiv indikerer usikre tall pga. enkelte manglende observasjoner.

Av de perspektivene knyttet til kjønnsforskjeller på arbeidsmarkedet som vi skisserte i kapittel 2, er spørsmålet om kjønnsforskjeller i preferanser det perspektivet som er dårligst belyst i vår analyse³⁴. Vi er dermed ute av stand til å diskutere i hvor stor grad eventuelle forskjeller i preferanser mellom kvinner og menn har betydning for våre problemstillinger. Det faktum at vi er i stand til å skille mellom selvvalgt og ufrivillig deltid, gir oss allikevel en indikator på at spørsmål om kjønnsforskjellige preferanser heller ikke representerer noen fullgod eller entydig løsning. Kvinner jobber ikke bare oftere selvvalgt deltid enn

menn, de er også oftere i ufrivillig deltidarbeid. Det gjelder både aktiv undersysselsetting, hvor hun/han forsøker aktivt å få mer arbeid, og passiv undersysselsetting. Vi vet ikke grunnen til at de passivt undersysselsette ikke forsøker å utvide arbeidstiden. Men overhyppigheten av kvinner blant de passivt undersysselsette kan tyde på at det for mange er forhold knyttet til familie og omsorg som gjør at kvinnene ikke ser seg i stand til å utvide den lønnete arbeidstiden selv om de ønsker det. Som vi skal se i neste avnitt, gir analysen av arbeidstid blant ektefeller støtte til en slik antagelse.

³⁴ En grunn til dette er at AKU i liten grad gir muligheter for å analysere preferanser

5.5. Ektefellemodellene: Betydning av tid og penger ektefeller imellom

I tråd med diskusjonen foran finner vi gjennomgående større kjønnsforskjeller mellom gifte kvinner og menn enn mellom kvinner og menn generelt (tabell 5.5.a i forhold til tabell 5.1.a - 5.4.a, jf. også tabell 4.3.a - 4.3.f)³⁵. Av livsfase- og totalmodellene så vi dessuten at det å være gift har betydning for arbeidstiden for både kvinner og menn ved at risikoen for lang deltid og passiv undersysseletting fordobles for gifte kvinner i forhold til ugifte, og ved at alle typer deltid halveres for gifte menn. Kontrollert for livsfase- og bakgrunns-kjennetegn, ektefellens arbeidstid og inntekt og ektefellenes relative timelønn i ektefellemodellene ser vi at risikoen for deltid for gifte kvinner er 18 ganger risikoen til gifte menn. Av de selvvalgte ordningene finner vi at kjønnsforskjellen er størst når det gjelder lang deltid, men aller størst er den når det gjelder ufrivillig deltid, særlig passiv undersysseletting. Her er risikoen for kvinner 34 ganger risikoen for menn. Å være deltidsansatt, men ønske mer arbeid, er altså et betydelig større problem for gifte kvinner enn for gifte menn. Det gjelder, uansett barnefase, familie-økonomiske forhold, ektefelles arbeidstid mv., i særlig grad det å ønske, uten aktivt å søke, mer arbeid.

Av samtlige uavhengige variabler som inngår i ektefellemodellene er betydningen av kjønn særlig viktig. Men betydningen av alder er også stor, særlig når det gjelder selvvalgt, kort deltid. Å ha barn under 16 år fordobler risikoen, mest systematisk når det gjelder selvvalgt deltid, mens ektefellens arbeidstid har relativt liten betydning i en "kjønnsnøytral" modell. Vi finner en viss økning i deltidsrisikoen når ektefellen har høy inntekt, og, noe overraskende, når referansepersonens timelønn er høyere enn ektefellens. Det gjelder særlig selvvalgt kort og ufrivillig deltid. Høy utdanning reduserer deltidsrisikoen for ektefeller på samme måte som for befolkningen som helhet.

Passiv undersysseletting for gifte kvinner er ofte knyttet til familie- og ektefellerelaterte forhold

Samlet sett evner ektefellemodellene å forklare ca. en fjerdedel av variasjonen i gifte kvinners og menns deltidsarbeid. Det gjelder samtlige typer deltidsordninger. Men på samme måte som de øvrige modellene evner ektefellemodellene bedre å forklare variasjonen i menns enn i kvinners deltidsarbeid. For gifte menn, som for andre menn, har imidlertid variasjonen i arbeidstid først og fremst sammenheng med arbeids-tidsforskjeller mellom aldersgrupper. Mens menns arbeidstid for en stor del forklares av alder alene; for

gifte menn er det særlig de eldre aldersgruppene som veier tungt, er årsakssammenhengene betydelig flere og mindre entydige for kvinner. Det gjelder også for gifte kvinner. Til tross for at alle de inkluderte variablene har signifikant og relativt stor betydning for gifte kvinners arbeidstid, er den uforklarte andelen av deres arbeidstidsvariasjon betydelig større enn for gifte menn. For gifte kvinner bidrar familie- og ektefelle-relaterte forhold likevel relativt mye til å forklare passiv undersysseletting ($R_s^2 = 0,15$). Som for menn er passiv undersysseletting for kvinner delvis knyttet til høy alder, men samlet sett indikerer ektefelle-analysen at eventuelle arbeidstidstilpasninger ektefeller imellom ikke alltid skjer ved full "frivillighet" fra kvinnens side.

Ektefelles inntekt øker deltidsrisikoen bare for kvinner

Med forbehold om noe usikre tall for menn (tabell 5.5.c, jf. fotnote til tabellen) ser vi at barnefase og ektefelles arbeidstid er så godt som uten betydning for valg mellom heltid og deltid for gifte menn, mens for kvinner fordobles og tredobles de fleste deltidsordninger for mødre i forhold til for kvinner uten barn (tabell 5.5.b). Noe overraskende ser vi imidlertid at barnas alder har liten betydning.³⁶ For gifte kvinner bidrar det å ha en mann uten arbeid til en halvering av deltidsrisikoen i forhold til å ha en mann i fulltidsarbeid. Å ha en ektefelle i kort deltidsarbeid bidrar derimot til økt deltidsrisiko, dvs. for kort deltid og aktiv undersysseletting. Det å ha en ektefelle som jobber mer, og betydelig mer, enn fulltid gir imidlertid ingen økt risiko for deltidsarbeid for kvinner i forhold til å ha en ektefelle i vanlig heltidsarbeid. Betydningen av ektefellens samlede inntekt er også svært forskjellig for kvinner og menn. For menn har ektefellens inntekt så godt som ingen betydning, bortsett fra en økt risiko for kort deltid når ektefellen har årsinntekt på over en halv million kroner. For kvinner ser vi en sterk og stigende deltidsrisiko i takt med ektefellens økende inntekt. Særlig er økningen i selvvalgt kort deltid systematisk og sterk.

Ektefellenes arbeidstid bestemmes i liten grad av hvem som har høyest lønnsnivå

Betydningen av relativt lønnsnivå ektefellene i mellom har også noe ulik effekt for kvinner og menn. I forhold til det å ha likt lønnsnivå med ektefellen tredobles risikoen for deltid for menn når kona har betydelig høyere lønnsnivå enn han. Det kan tyde på en viss tillempeing ektefellene imellom ved at lavtlønte menn i noen grad jobber lang deltid når ektefellen tjener mer enn dem. Det at mannen har høyere lønnsnivå enn kona, ser imidlertid ikke ut til å innebære lavere deltidsrisiko for mannen. Med få unntak jobber gifte

³⁵ Her må det tas et lite forbehold om at effekten av kjønn ikke er direkte sammenlignbar mellom individ- og ektefelle-modellanalysene i kapittel 5, bl.a. på grunn av at utvalgene er forskjellige. Ektefelle-utvalget er betydelig mindre enn individutvalget og gir dermed mindre sikre estimater. Særlig når vi modellerer kjønnene hver for seg, blir det få observasjoner i en del strata og noe usikre koeffisienter.

³⁶ Dette må imidlertid delvis sees på bakgrunn av at mange mødre med små barn er i permisjon, og at den registrerte *avtalte* arbeidstiden ikke påvirkes av slikt fravær, jf. diskusjonen i kapittel 4 og note 21.

menn heltid uavhengig av det relative lønnsnivået ektefellene imellom. Ett, noe overraskende unntak ser vi ved at mannens deltidsrisiko tredobles når han har tre ganger konas lønnsnivå. Overraskelsen her ligger, ikke minst fordi vi i modellene har kontrollert for ektefellens arbeidstid, blant annet i at resultatet er lite forenlig med en hypotese om at den av partene som får mest økonomisk uttelling per arbeidete time, vil tendere mot økt arbeidstid. At dette gjelder for menn er det mest overraskende. At det gjelder også for

kvinner (tabell 5.5.b) er imidlertid noe mindre overraskende. Ikke desto mindre lar det seg heller ikke for kvinner forklare uten videre hvorfor risikoen for samtlige deltidsordninger øker når kvinnens relative lønnsnivå øker, eller hvorfor deltidsrisikoen er upåvirket av en reduksjon i hennes relative lønnsnivå til under halvparten av mannens. At den ufrivillige deltiden, dvs. deltidsarbeid med ønske om mer arbeid, øker med det relative lønnsnivået, er likevel mindre problematisk å forstå.

Tabell 5.5.a. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Ektefellemodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvalgt		Undersyssetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Kjønn					
Mann*					
Kvinne	18	12	22	34	28
Alder					
25-54 år*					
20-24 år	5	8	4	--	--
55-66 år	2	3	2	-	-
67-74 år	72	126	44	36	-
Barnefase					
Ingen barn under 16 år*					
1 barn 0-2 år	-	-	-	--	-
2 barn 0-2 år	1,5	2	2	-	-
1 barn 3-6 år	-	-	2	-	-
2 barn 3-6 år	2	2	2	-	3
1 barn 7-10 år	1,5	-	2	-	-
2 barn 7-10 år	2	2	2	2	-
1 barn 11-15 år	1,5	-	2	3	-
2 barn 11-15 år	-	-	-	-	2
Ektefelles arbeidstid					
37-40*					
0	-	-	-	-	0,3
1-19	1,5	2	-	2	2
20-36	-	-	-	-	-
41-49	-	-	-	2	-
50+	-	-	-	-	0,3
Ektefelles bruttoinntekt					
0-99 999*					
100 000-199 000	-	2	-	-	-
200 000-299 000	1,5	2	-	7	2
300 000-399 000	2	3	-	6	3
400 000-499 000	2	2	-	5	3
500 000+	2	4	-	-	-
Relativ timelønn (%)					
090-110*					
0-49	-	-	-	3	-
50-89	-	-	-	-	-
111-149	1,5	-	1,5	3	3
150-199	1,5	2	-	-	4
200-299	2	3	-	9	6
300+	3	4	-	4	9
Utdanningsnivå					
Grunnskole*					
Videregående skole	-	0,7	0,7	-	-
Universitets-/høyskolenivå I	0,5	0,5	0,5	0,2	0,3
Universitets-/høyskolenivå II	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1
Statsborgerskap					
Norsk*					
Vestlig	-	-	-	-	-
Ikke-vestlig	-	-	-	-	4
R_{*2}	0,26	0,23	0,24	0,26	0,23

¹ Estimater lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -, manglende observasjoner oppgis som --.

Tabell 5.5.b. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Kvinner. Ektefellemodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersysselsetting	
		kort deltid	lang deltid	passiv	aktiv
Alder					
25-54 år*					
20-24 år	3	7	-	--	--
55-66 år	2	3	1,5	-	-
67-74 år	10	35	-	22	-
Barnefase					
Ingen barn under 16 år*					
1 barn 0-2 år	-	-	-	--	-
2 barn 0-2 år	2	3	1,5	-	-
1 barn 3-6 år	-	-	2	-	-
2 barn 3-6 år	3	3	3	-	3
1 barn 7-10 år	2	-	2	-	3
2 barn 7-10 år	2	2	2	3	2
1 barn 11-15 år	2	-	2	3	-
2 barn 11-15 år	2	-	-	-	3
Ektefelles arbeidstid					
37-40*					
0	0,4	0,5	0,4	-	0,3
1-19	2	3	-	-	3
20-36	-	-	-	-	-
41-49	-	-	-	2	-
50+	-	-	-	-	0,3
Ektefelles bruttoinntekt					
0-99 999*					
100 000-199 000	3	3	3	-	-
200 000-299 000	3	4	3	9	4
300 000-399 000	4	5	3	9	5
400 000-499 000	4	5	3	-	5
500 000+	5	8	4	-	4
Relativ timelønn (%)					
090-110*					
0-49	-	-	-	2	-
50-89	-	-	-	-	-
111-149	2	2	2	3	3
150-199	2	3	-	-	5
200-299	4	6	-	9	7
300+	4	5	2	4	8
Utdanningsnivå					
Grunnskole*					
Videregående skole	0,7	0,6	0,7	0,6	-
Universitets-/høyskolenivå I	0,4	0,4	0,4	0,2	0,2
Universitets-/høyskolenivå II	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
Statsborgerskap					
Norsk*					
Vestlig	-	-	-	-	-
Ikke-vestlig	-	-	-	-	3
R_*²	0,06	0,11	0,04	0,15	0,12

¹ Estimater lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svakere og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -, manglende observasjoner oppgis som --.

Tabell 5.5.c. Odds Ratio estimater¹ for ulike typer deltid i forhold til heltid. Menn. Ektefellemodeller

Uavhengig variabel/verdi	Deltid	Selvvalgt		Undersysseletting	
		kort deltid ²	lang deltid ²	passiv ²	aktiv ²
Alder					
25-54 år*					
20-24 år	10	9	14	--	--
55-66 år	3	4	4	-	-
67-74 år	61	84	54	63	--
Barnefase					
Ingen barn under 16 år*					
1 barn 0-2 år	-	-	-	--	-
2 barn 0-2 år	-	-	3	-	-
1 barn 3-6 år	-	-	-	--	--
2 barn 3-6 år	-	-	-	-	4
1 barn 7-10 år	-	-	--	--	--
2 barn 7-10 år	-	-	-	-	-
1 barn 11-15 år	-	-	-	-	-
2 barn 11-15 år	-	-	--	--	--
Ektefelles arbeidstid					
37-40*					
0	-	-	-	--	-
1-19	-	-	-	-	-
20-36	1,5	-	2	-	-
41-49	-	--	-	--	--
50+	-	--	-	--	--
Ektefelles bruttoinntekt					
0-99 999*					
100 000-199 000	-	2	-	-	-
200 000-299 000	-	-	-	-	-
300 000-399 000	-	-	-	-	--
400 000-499 000	-	-	-	--	-
500 000+	-	5	-	--	--
Relativ timelønn (%)					
090-110*					
0-49	3	-	5	-	-
50-89	2	-	2	--	-
111-149	-	-	-	--	-
150-199	-	-	-	--	-
200-299	-	-	-	--	-
300+	3	3	-	--	20
Utdanningsnivå					
Grunnskole*					
Videregående skole	-	-	-	-	-
Universitets-/høgskolenivå I	-	-	-	-	-
Universitets-/høgskolenivå II	-	-	-	-	-
Statsborgerskap					
Norsk*					
Vestlig	-	-	-	-	-
Ikke-vestlig	-	-	--	--	10
R ² *	0,16	0,25	0,15	0,19	0,16

¹ Estimater lavere enn 0,8 og høyere enn 1,4 og signifikante på 5-prosentnivå. Svaker og/eller ikke signifikante koeffisienter oppgis som -, manglende observasjoner oppgis som --.

² Estimater i kursiv indikerer usikre tall pga. enkelte manglende observasjoner.

Ut fra dette dels usystematiske og uventete bildet må vår hovedkonklusjon bli at ektefeller i liten grad ser ut til å dele den samlede lønnete arbeidstiden seg imellom ut fra rene lønnsomhetsbetraktninger. For gifte menn ser vi riktignok en viss tendens til økt deltid når kona har høyere lønnsnivå. Men det faktum at kvinner med høyere, og menn med betydelig høyere, lønnsnivå enn ektefellen har en økt deltidsrisiko, strider mot en antagelse om at fordeling av arbeidstiden ektefeller imellom bestemmes ut fra den enkeltes inntjenings-

evne. Resultatene av ektefellemodell-analysen tyder på at i de tilfellene der kvinnen er den av partene med høyest lønnsnivå, er spørsmålet om den enkeltes inntjeningssevne arbeidstiden uredkommende. Det er følgelig grunn til å tro at gifte kvinners arbeidstid i liten grad, og i mindre grad enn gifte menns, bestemmes ut fra en vurdering av hennes eller hans lønnsnivå relativt til ektefellens.

Voksne gifte menn i yrkesaktiv alder jobber heltid så godt som uansett.

Utdanning har betydning for gifte kvinners arbeidstid på samme måte som for alle kvinner, bare enda sterkere. For gifte menn, derimot, og i motsetning til for menn totalt, er utdanningsnivået uten betydning for arbeidstiden. Hvis vi ser på utdanningsnivået som en indikator på hvilken posisjon den enkelte har, eller kan forvente å ha, på arbeidsmarkedet, tyder den kjønnsulike effekten av utdanning på at høyt utdannete kvinner for en stor del jobber eller fortsette å jobbe heltid også i barnefasen, uavhengig av ektefellens arbeidstid og inntektsforhold og uavhengig av hvem som tjener best av henne og mannen. Kontrollert for de samme forholdene er risikoen for at gifte kvinner med bare grunnskole jobber deltid, ti ganger så høy som for gifte kvinner med høyeste utdanningsnivå. Fraværet av effekt av utdanningsnivå for gifte menn avpeiler, som for de fleste andre variablene i ektefellemodellene, primært at gifte menn alt overveiende jobber heltid uansett. Endelig, med forbehold om usikre tall for undersyssetning for gifte menn, finner vi at ikke-vestlig statsborgerskap betyr økt risiko for aktiv undersyssetning for gifte, både kvinner og menn.

5.6. Konklusjon

Samlet sett tyder ektefelleanalysen på at fordeling av arbeidstiden mellom partene i liten grad er et resultat av økonomisk begrunnede forhandlinger i husholdet. For befolkningen som helhet, men i særdeleshet for personer med familieforpliktelser, står betydningen av kjønn i en særstilling når vi skal forklare deltidsarbeidet. Til tross for at vi finner en viss positiv samvariasjon mellom ektefellers arbeidstid, dvs. en tendens i retning av lik arbeidstid ektefellene imellom (jf. også kapittel 4), tyder den multivariate analysen på at for de parene som praktiserer forskjellig arbeidstid ektefellene imellom, er det et systematisk kjønnsdelt mønster. For menn innebærer samliv redusert deltidsrisiko, men ellers har familiekjennetegn liten betydning for deres arbeidstid. Det gjelder om de har barn eller ikke og uavhengig av ektefellens faktiske og potensielle økonomiske bidrag til familieforsørgelsen. For gifte menn spiller heller ikke utdanning noen rolle.

Gift eller ikke; det som avgjør om menn jobber deltid eller heltid, er først og fremst alderen, og deltidsarbeidende menn er enten unge eller gamle. På samme måte som for kvinner er de deltidsansatte mennene konsentrert i enkelte yrker og sektorer på arbeidsmarkedet. Det er imidlertid grunn til å tro at deltidsarbeidsmarkedet for menn i langt større grad er et aldersstrukturert arbeidsmarked enn tilfellet er for kvinner. Det gjelder både tilbud og etterspørsel. Det faktum at en eneste forklaringsfaktor, nemlig alder, er så bestemmende for menns arbeidstidsmønster, er hovedgrunnen til at forklarings- og prediksjonsevnen til våre analysemodeller er gjennomgående bedre for menn enn for kvinner.

Kvinner deltidsarbeid er mer heterogent sammensatt og vanskeligere å forklare. Videre tyder vår analyse på at prosessene bak kvinners deltidsarbeid skiller seg mindre fra prosessene bak heltidsarbeid enn tilfellet er for menn. Særlig gjelder dette frivillig lang deltid, hvor våre modeller har gjennomgående lav forklaringssevne. Ikke desto mindre har de aller fleste uavhengige variablene signifikante effekter på arbeidstiden for kvinner; flere og mer signifikante enn tilfellet er for menn. Minst kjønnsulike effekter finner vi i analysen av etterspørselsmodellene, mens analysen av livsfasemodellene og ektefellemodellene, der forklaringene først og fremst søkes i omsorgs- og forsørgelsesforpliktelser, gir svært forskjellige utslag for kvinner og menn. I motsetning til for menn har omsorgsrelasjoner og omsorgsforpliktelser stor betydning for valget mellom heltid og deltid for kvinner. For gifte kvinner er dessuten ektefellens arbeidstid og økonomiske bidrag av stor betydning. Slik er spørsmålet om hel- eller deltid fortsatt ingen kjønnsnøytral problemstilling i norske hjem. Tradisjonelle kjønnsroller er stadig levende når det gjelder fordeling av den lønnete arbeidstiden, både selvvalgt og uønsket arbeidstid.

Hvorvidt den kjønnsstereotype fordelingen av de såkalte selvvalgte deltidsordningene representerer et problem eller ikke, er avhengig av øynene som ser. Vår analyse tyder imidlertid på at spørsmålet om frivillig versus ufrivillig deltidsarbeid kan være noe flytende. Dette fremgår ikke minst av ektefelleanalysen, der kjennetegn ved familie og ektefelle i større grad predikerer ufrivillig enn selvvalgt deltid for kvinner.

Litteratur

Abrahamsen, B. (2002a): Heltid eller deltid? Kvinners arbeidstid i kvinnedominerte og mannsdominerte yrker. *Rapport 2002:6*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning

Abrahamsen, B. (2002b): Tid til arbeid: Betydningen av yrke og livsfase for kvinners arbeidstidsmønster. Paper til Nordisk Sosiologkongress, Reykjavik 15.-17. august

Anker, R. (1998): *Gender and jobs. Sex segregation of occupations in the world*, Geneva: International Labour Office (ILO)

Bittman, M., P. England, N. Folbre, L. Sayer and G. Matheson (2003): When Does Gender Trump Money? Bargaining and Time in Household Work. *American Journal of Sociology*. Vol 109, No. 1, pp: 186-214

Bø, T. P. og T. H. Molden (2000): Arbeid. Kapittel 5 i *Sosialt utsyn 2000*. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Crompton, R. (2004): Occupational segregation causes: Family, care and attitudinal related causes. Paper to the 25th CEIES Seminar: Gender statistics - Occupational segregation: extent, causes and consequences. Stockholm 21-22 Juni

Ellingsæter, A.L. (1989): Normalisering av deltidsarbeidet. En analyse av endring i kvinners yrkesaktivitet og arbeidstid i 80-årene. *Sosiale og økonomiske studier 71*. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Ellingsæter, A.L. (1995): Gender, Work and Social Change. Beyond Dualistic Thinking. *Report 95:14*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning

Euwals, R. and M. Hogerbrugge (2004): Explaining the Growth of Part-Time Employment: Factors of Supply and Demand. *Discussion Paper No.1124*. Bonn: Institute for the Study of Labour (IZA)

Gullikstad, B. (2002): Kvinnelig livsoppgave - mannlig lønnsarbeid? Kjønn og arbeid under velferdsstatens oppbygging ca. 1945-70. Trondheim: NTNU/Historisk institutt

Gullikstad B. og B. Rasmussen (2004): Likestilling eller omstilling? Kjønnsperspektiver på modernisering av offentlig sektor. *Rapport Nr. STF38 A04501*, Trondheim: SINTEF/IFIM

Hakim, C. (2000): *Work-lifestyle choices in the 21st century: Preference theory*. UK: Oxford University Press

Hakim, C. (2002): Lifestyle Preferences as Determinants of Women's Differentiated Labor Market Careers. *Work and Occupations*, Vol. 29, No. 4, pp: 428-459

Hardoy, I. and P. Schøne (2004): Mindre betaling for færre timer? En analyse av sammenhengen mellom uønsket deltid og timelønn. *Rapport 2004:16*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning

Kitterød, H. (2002): Store endringer i småbarnsforeldres dagligliv. *Samfunnsspeilet 4-5*. Oslo: Statistisk sentralbyrå.

Kitterød, H. (2004): Ulikhet i familiers tid til yrkesarbeid. *Søkelys på arbeidsmarkedet nr 2*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning

Kitterød, R. H. and R. Kjeldstad (2004): Foreldres arbeidstid 1991-2001 belyst ved SSBs arbeidskraftundersøkelser, tidsbruksundersøkelser og levekårsundersøkelser. *Rapporter 2004:6*. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Kitterød, H. and S. V. Pettersen (2004): Making Up for Mothers' Employed Working Hours? Housework and Childcare Among Norwegian Fathers. Paper to the Conference on Work-Life Balance Across the Lifecourse, 30 June-2 July, University of Edinburgh

- Kjeldstad, R. (2001): Gender policies and gender equality. In Kautto, M., J. Fritzell, B. Hvinden, J. Kvist and H. Uusitalo (eds.): *Nordic Welfare States in the European Context*. London: Routledge. pp 66-97
- Leira, A. (1980): Det skjulte kvinnearbeidet. *Rapport 2*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning
- McRae, S. (2003): Constraints and Choices in mothers' employment careers: a consideration of Hakim's Preferences Theory. *British Journal of Sociology*, Vol. 54, No. 3, pp: 317-338
- Melkas, H. and R. Anker (1998): *Gender equality and occupational segregation in Nordic labour markets*, Geneva: International Labour Office (ILO)
- Nermo, M. and M. Evertsson (2004): Makt att förhandla - makarnas relativa resurser, hushållsarbete och konflikter. I Bygren M., M. Gähler and M. Nermo (eds.): *Familj och arbete - vardagsliv i förändring*. Stockholm: SNS Förlag
- Nyberg, A. (2003): Deltidsarbete och deltid-arbetslöshet - en uppföljning av DELTA utredningen. Working paper fra HELA-prosjektet. *Arbetslivsrapport 2003:19*. Stockholm: Arbetslivsinstitutet
- Næsheim, H. N. og Y. Lohne (2003): Kartlegging av bruken av deltid i arbeidslivet. *Rapport 2003:22*. Oslo: Statistisk sentralbyrå
- Næss, B. (1997): Fleksibel arbeidskraft - helsesektorens b-lag? Hovedoppgave i sosiologi. Trondheim: NTNU
- Olberg, D. (1995): *Endringer i arbeidslivets organisering*. Oslo: Fafo
- Olsen, K. M. and A. L. Kalleberg (2004): Non-standard work in two different employment regimes: Norway and the United States. *Work, employment and society*. Vol. 18, No. 2, pp: 321-348
- Pampel, F. C. (2000): Logistic Regression. A Primer. *Quantitative Applications in the Social Sciences*, Vol. 132. Thousand Oaks: Sage Publications
- Reynolds, J. (2003): You Can't Always Get the Hours You Want: Mismatches between Actual and Preferred Work Hours in the U.S. *Social Forces*, Vol. 81, No. 4, pp. 1171-1199
- Rikstrygdeverket (2003): *Trygdestatistisk årbok*. Vol 19. Oslo
- Samfunnsspeilet* 2004:4. Sosiale indikatorer 1985-2003. Oslo: Statistisk sentralbyrå
- Statistisk sentralbyrå (1994): Standard for næringsgruppering. NOS C 182
- Statistisk sentralbyrå (1999): Standard for yrkesklassifisering. NOS C 539
- Statistisk sentralbyrå (2002): Grunntabeller. Arbeidskraftundersøkelsen (AKU). Seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk
- Statistisk sentralbyrå (2003): Arbeidskraftundersøkelsen 2001. NOS C748
- Steinmetz, G. and E. O. Wright (1989): The Fall and the Rise of Petty Bourgeoisie: Changing Patterns of Self-Employment in Postwar United States. *American Journal of Sociology* 94. pp 973-1018
- Strømsheim, G. (1980): Arbeidstid og sysselsettingsutvikling 1972-78. *Rapport 6*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning
- Vaage, O. F. (2002): Til alle døgnets tider. Tidsbruk 1971-2000. *Statistiske analyser 52*. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Vedlegg

Vedleggstabeller

Tabell 1. Antall observasjoner (ansatte) inkludert i de 5 gruppene av logistiske regresjonsmodeller for ulike deltidsvarianter versus heltid. Individutvalg og ektefelleutvalg

	Deltid	Frivillig kort deltid	Frivillig lang deltid	Undersysselsatt, passiv	Undersysselsatt, aktiv
Individmodeller					
Livsfasemodeller					
Alle kontrollert for kjønn	19 701	16 393	16 655	14 926	15 173
Kvinner	9 600	6 852	7 323	5 804	6 025
Menn	10 101	9 541	9 332	9 122	9 148
Etterspørselsmodeller					
Alle kontrollert for kjønn	19 701	16 393	16 655	14 926	15 173
Kvinner	9 600	6 852	7 323	5 804	6 025
Menn	10 101	9 541	9 332	9 122	9 148
Timelønnsmodeller					
Alle kontrollert for kjønn	19 701	16 393	16 655	14 926	15 173
Kvinner	9 600	6 852	7 323	5 804	6 025
Menn	19 701	9 541	9 332	9 122	9 148
Totalmodeller					
Alle kontrollert for kjønn	19 701	16 393	16 655	14 926	15 173
Kvinner	9 600	6 852	7 323	5 804	6 025
Menn	10 101	9 541	9 332	9 122	9 148
Ektefellemodeller					
Alle kontrollert for kjønn	8 986	7 294	7 852	6 723	6 827
Kvinner	4 429	2 892	3 466	2 438	2 527
Menn	4 557	4 402	4 386	4 285	4 300

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsene 2001, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.1.a.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Livsfasemodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	7,757	7,139	8,428
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	11,972	9,751	14,699
20-24 år	3,249	2,824	3,738
55-66 år	2,068	1,846	2,316
67-74 år	18,382	12,548	26,93
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	1,051	0,935	1,181
Samboer	0,735	0,644	0,837
Før gift	0,718	0,609	0,848
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,950	0,770	1,172
2 barn 0-2 år	1,625	1,384	1,907
1 barn 3-6 år	1,378	1,098	1,728
2 barn 3-6 år	2,147	1,865	2,471
1 barn 7-10 år	1,438	1,135	1,820
2 barn 7-10 år	1,793	1,531	2,101
1 barn 11-15 år	1,377	1,181	1,605
2 barn 11-15 år	1,384	1,070	1,791
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,621	0,555	0,695
Universitets-/høyskolenivå I	0,489	0,431	0,556
Universitets-/høyskolenivå II	0,293	0,238	0,361
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,994	0,771	1,282
Ikke-vestlig	1,601	1,115	2,300

R*² = 0,20.

Tabell 5.1.a.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Livsfasemodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	5,391	4,787	6,072
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	18,235	14,258	23,321
20-24 år	4,745	3,928	5,732
55-66 år	2,822	2,394	3,325
67-74 år	31,837	21,073	48,100
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,926	0,778	1,103
Samboer	0,631	0,520	0,766
Før gift	0,778	0,610	0,992
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,916	0,655	1,281
2 barn 0-2 år	1,709	1,331	2,194
1 barn 3-6 år	1,062	0,711	1,588
2 barn 3-6 år	1,949	1,549	2,452
1 barn 7-10 år	0,680	0,405	1,143
2 barn 7-10 år	1,592	1,226	2,068
1 barn 11-15 år	1,006	0,765	1,324
2 barn 11-15 år	1,240	0,805	1,912
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,547	0,468	0,639
Universitets-/høyskolenivå I	0,504	0,421	0,603
Universitets-/høyskolenivå II	0,315	0,231	0,429
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,962	0,647	1,431
Ikke-vestlig	1,310	0,752	2,282

R*² = 0,21.

Tabell 5.1.a.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Livsfasemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	10,536	9,277	11,966
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	3,013	2,152	4,218
20-24 år	1,648	1,319	2,060
55-66 år	1,963	1,688	2,282
67-74 år	9,675	5,538	16,900
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	1,472	1,249	1,735
Samboer	0,838	0,693	1,012
Før gift	0,741	0,586	0,937
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,054	0,794	1,398
2 barn 0-2 år	1,811	1,470	2,231
1 barn 3-6 år	1,648	1,232	2,205
2 barn 3-6 år	2,470	2,064	2,957
1 barn 7-10 år	1,744	1,296	2,347
2 barn 7-10 år	2,039	1,667	2,495
1 barn 11-15 år	1,552	1,276	1,888
2 barn 11-15 år	1,400	0,999	1,961
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,659	0,565	0,768
Universitets-/høyskolenivå I	0,532	0,449	0,631
Universitets-/høyskolenivå II	0,311	0,234	0,414
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,920	0,654	1,295
Ikke-vestlig	0,918	0,518	1,627

R_{*}² = 0,18.**Tabell 5.1.a.4. Odds Ratio estimater for passiv undersyssetting i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Livsfasemodell**

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	5,899	4,687	7,424
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	15,705	10,503	23,484
20-24 år	4,463	3,142	6,340
55-66 år	1,401	0,976	2,010
67-74 år	4,849	1,639	14,344
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	1,009	0,725	1,404
Samboer	0,938	0,672	1,308
Før gift	0,854	0,534	1,363
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,604	0,290	1,259
2 barn 0-2 år	1,567	0,955	2,573
1 barn 3-6 år	1,825	1,005	3,315
2 barn 3-6 år	1,921	1,235	2,989
1 barn 7-10 år	1,634	0,837	3,186
2 barn 7-10 år	2,405	1,567	3,691
1 barn 11-15 år	2,032	1,344	3,072
2 barn 11-15 år	1,062	0,425	2,653
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,409	0,316	0,529
Universitets-/høyskolenivå I	0,230	0,163	0,325
Universitets-/høyskolenivå II	0,172	0,088	0,336
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,240	0,623	2,466
Ikke-vestlig	1,718	0,721	4,093

R_{*}² = 0,18.

Tabell 5.1.a.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersysselsetting i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Livsfasemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	7,587	6,232	9,235
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	5,470	3,802	7,871
20-24 år	2,647	2,014	3,479
55-66 år	1,093	0,810	1,474
67-74 år	2,147	0,635	7,255
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,768	0,603	0,978
Samboer	0,767	0,594	0,991
Før gift	0,650	0,455	0,927
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,022	0,655	1,597
2 barn 0-2 år	1,222	0,817	1,829
1 barn 3-6 år	1,299	0,793	2,129
2 barn 3-6 år	2,507	1,862	3,375
1 barn 7-10 år	2,222	1,445	3,418
2 barn 7-10 år	1,555	1,075	2,250
1 barn 11-15 år	1,495	1,065	2,100
2 barn 11-15 år	2,003	1,21	3,316
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,722	0,567	0,919
Universitets-/høyskolenivå I	0,377	0,281	0,504
Universitets-/høyskolenivå II	0,142	0,073	0,277
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,980	0,550	1,747
Ikke-vestlig	4,112	2,393	7,068

R_{*}² = 0,15.

Tabell 5.1.b.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Kvinner. Livsfasemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	6,552	5,018	8,555
20-24 år	2,917	2,450	3,472
55-66 år	2,106	1,838	2,412
67-74 år	6,663	3,655	12,146
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	1,534	1,332	1,766
Samboer	0,899	0,769	1,052
Før gift	0,868	0,718	1,048
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,159	0,916	1,467
2 barn 0-2 år	2,054	1,703	2,477
1 barn 3-6 år	1,708	1,326	2,200
2 barn 3-6 år	2,947	2,493	3,485
1 barn 7-10 år	1,766	1,359	2,294
2 barn 7-10 år	2,289	1,908	2,746
1 barn 11-15 år	1,598	1,344	1,901
2 barn 11-15 år	1,649	1,237	2,197
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,601	0,522	0,691
Universitets-/høyskolenivå I	0,400	0,343	0,467
Universitets-/høyskolenivå II	0,193	0,147	0,254
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,923	0,687	1,238
Ikke-vestlig	1,405	0,862	2,289

R_{*}² = 0,08.

Tabell 5.1.b.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Kvinner. Livsfasemodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	12,101	8,790	16,660
20-24 år	4,440	3,503	5,626
55-66 år	2,954	2,431	3,590
67-74 år	15,317	8,096	28,978
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	1,183	0,957	1,461
Samboer	0,716	0,568	0,903
Før gift	0,860	0,649	1,139
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,093	0,754	1,585
2 barn 0-2 år	2,328	1,764	3,072
1 barn 3-6 år	1,237	0,794	1,928
2 barn 3-6 år	2,776	2,150	3,582
1 barn 7-10 år	0,721	0,402	1,290
2 barn 7-10 år	2,096	1,577	2,787
1 barn 11-15 år	1,152	0,849	1,564
2 barn 11-15 år	1,347	0,831	2,184
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,541	0,446	0,656
Universitets-/høyskolenivå I	0,444	0,357	0,551
Universitets-/høyskolenivå II	0,226	0,148	0,343
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,974	0,620	1,529
Ikke-vestlig	1,073	0,493	2,333

R_{*}² = 0,12.

Tabell 5.1.b.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Kvinner. Livsfasemodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	2,168	1,431	3,284
20-24 år	1,581	1,214	2,061
55-66 år	1,996	1,683	2,366
67-74 år	2,882	1,219	6,813
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	2,100	1,730	2,548
Samboer	1,005	0,806	1,254
Før gift	0,924	0,710	1,201
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,178	0,865	1,604
2 barn 0-2 år	2,041	1,617	2,576
1 barn 3-6 år	1,867	1,359	2,565
2 barn 3-6 år	3,134	2,563	3,831
1 barn 7-10 år	2,034	1,476	2,801
2 barn 7-10 år	2,367	1,896	2,955
1 barn 11-15 år	1,766	1,429	2,183
2 barn 11-15 år	1,648	1,153	2,356
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,624	0,523	0,745
Universitets-/høyskolenivå I	0,454	0,374	0,551
Universitets-/høyskolenivå II	0,213	0,149	0,305
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,900	0,617	1,313
Ikke-vestlig	0,962	0,501	1,848

R_{*}² = 0,07.

Tabell 5.1.b.4. Odds Ratio estimater for passiv undersyssetting i forhold til heltid. Kvinner. Livsfasemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	10,840	6,508	18,056
20-24 år	4,552	2,986	6,940
55-66 år	1,401	0,925	2,121
67-74 år	5,599	1,531	20,481
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	1,454	0,986	2,144
Samboer	1,120	0,758	1,655
Før gift	0,909	0,530	1,561
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,784	0,371	1,658
2 barn 0-2 år	1,814	1,050	3,134
1 barn 3-6 år	2,414	1,302	4,474
2 barn 3-6 år	2,317	1,431	3,752
1 barn 7-10 år	2,060	1,036	4,093
2 barn 7-10 år	2,865	1,809	4,537
1 barn 11-15 år	2,339	1,501	3,646
2 barn 11-15 år	1,274	0,502	3,232
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,440	0,324	0,598
Universitets-/høyskolenivå I	0,193	0,129	0,288
Universitets-/høyskolenivå II	0,111	0,044	0,281
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,974	0,420	2,258
Ikke-vestlig	1,546	0,517	4,623

R_u² = 0,10.

Tabell 5.1.b.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersyssetting i forhold til heltid. Kvinner. Livsfasemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	4,128	2,654	6,421
20-24 år	2,303	1,655	3,203
55-66 år	1,154	0,827	1,609
67-74 år	2,852	0,801	10,151
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,944	0,715	1,245
Samboer	0,898	0,671	1,203
Før gift	0,719	0,487	1,061
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,234	0,767	1,985
2 barn 0-2 år	1,485	0,961	2,295
1 barn 3-6 år	1,630	0,981	2,708
2 barn 3-6 år	2,822	2,028	3,929
1 barn 7-10 år	2,703	1,728	4,229
2 barn 7-10 år	1,900	1,290	2,800
1 barn 11-15 år	1,592	1,103	2,298
2 barn 11-15 år	2,311	1,358	3,934
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,743	0,563	0,979
Universitets-/høyskolenivå I	0,289	0,206	0,405
Universitets-/høyskolenivå II	0,101	0,043	0,236
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,786	0,394	1,571
Ikke-vestlig	3,078	1,493	6,347

R_u² = 0,07.

Tabell 5.1.c.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Menn. Livsfasemodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	15,730	11,866	20,852
20-24 år	3,720	3,000	4,614
55-66 år	2,369	1,895	2,963
67-74 år	31,548	19,949	49,892
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,474	0,377	0,595
Samboer	0,649	0,513	0,821
Før gift	0,684	0,483	0,968
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,590	0,349	0,998
2 barn 0-2 år	0,871	0,590	1,286
1 barn 3-6 år	0,798	0,427	1,492
2 barn 3-6 år	0,881	0,599	1,294
1 barn 7-10 år	0,676	0,313	1,461
2 barn 7-10 år	0,749	0,459	1,221
1 barn 11-15 år	0,822	0,534	1,264
2 barn 11-15 år	0,694	0,302	1,595
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,619	0,505	0,759
Universitets-/høyskolenivå I	0,901	0,710	1,143
Universitets-/høyskolenivå II	0,694	0,500	0,964
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,405	0,856	2,305
Ikke-vestlig	2,181	1,242	3,830

R_{*}² = 0,18.

Tabell 5.1.c.2. Odds Ratio estimater for selvalgt kort deltid i forhold til heltid. Menn. Livsfasemodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	24,699	17,182	35,504
20-24 år	5,318	3,901	7,249
55-66 år	2,814	2,037	3,886
67-74 år	48,340	28,568	81,796
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,577	0,411	0,810
Samboer	0,631	0,440	0,906
Før gift	0,767	0,462	1,273
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,528	0,228	1,223
2 barn 0-2 år	0,455	0,208	0,999
1 barn 3-6 år	0,721	0,261	1,990
2 barn 3-6 år	0,383	0,166	0,888
1 barn 7-10 år	0,691	0,216	2,208
2 barn 7-10 år	0,363	0,131	1,004
1 barn 11-15 år	0,652	0,324	1,312
2 barn 11-15 år	1,061	0,381	2,953
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,549	0,420	0,716
Universitets-/høyskolenivå I	0,731	0,523	1,021
Universitets-/høyskolenivå II	0,606	0,377	0,972
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,015	0,431	2,388
Ikke-vestlig	1,794	0,784	4,104

R_{*}² = 0,24.

Tabell 5.1.c.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Menn. Livsfasemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	5,482	3,335	9,012
20-24 år	1,924	1,299	2,849
55-66 år	2,419	1,698	3,447
67-74 år	24,720	12,850	47,556
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,446	0,310	0,642
Samboer	0,644	0,440	0,944
Før gift	0,572	0,323	1,014
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,875	0,416	1,837
2 barn 0-2 år	1,450	0,859	2,447
1 barn 3-6 år	1,415	0,642	3,121
2 barn 3-6 år	1,018	0,565	1,835
1 barn 7-10 år	1,069	0,386	2,959
2 barn 7-10 år	1,329	0,705	2,504
1 barn 11-15 år	0,844	0,419	1,700
2 barn 11-15 år	0,325	0,045	2,363
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,758	0,537	1,072
Universitets-/høyskolenivå I	1,105	0,748	1,633
Universitets-/høyskolenivå II	0,888	0,537	1,468
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,175	0,514	2,686
Ikke-vestlig	0,829	0,201	3,428

R_{*}² = 0,06.

Tabell 5.1.c.4. Odds Ratio estimater for passiv undersysselsetting i forhold til heltid. Menn. Livsfasemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	28,300	14,501	55,231
20-24 år	5,039	2,635	9,637
55-66 år	1,945	0,894	4,232
67-74 år	5,131	0,640	41,116
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,315	0,143	0,693
Samboer	0,827	0,414	1,650
Før gift	1,039	0,391	2,757
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	--	--	--
2 barn 0-2 år	1,070	0,308	3,713
1 barn 3-6 år	--	--	--
2 barn 3-6 år	1,141	0,326	3,992
1 barn 7-10 år	--	--	--
2 barn 7-10 år	1,188	0,265	5,334
1 barn 11-15 år	1,003	0,229	4,389
2 barn 11-15 år	--	--	--
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,343	0,209	0,563
Universitets-/høyskolenivå I	0,557	0,281	1,103
Universitets-/høyskolenivå II	0,563	0,207	1,534
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	2,811	0,860	9,182
Ikke-vestlig	2,399	0,537	10,711

R_{*}² = 0,24.

-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tabell 5.1.c.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersysselsetting i forhold til heltid. Menn. Livsfasemodell

	Punktestimater	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	11,433	6,135	21,304
20-24 år	4,062	2,470	6,679
55-66 år	0,912	0,437	1,902
67-74 år	--	--	--
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,477	0,264	0,862
Samboer	0,640	0,357	1,149
Før gift	0,520	0,179	1,507
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,434	0,103	1,839
2 barn 0-2 år	0,497	0,149	1,656
1 barn 3-6 år	--	--	--
2 barn 3-6 år	1,694	0,797	3,598
1 barn 7-10 år	--	--	--
2 barn 7-10 år	0,245	0,033	1,838
1 barn 11-15 år	1,195	0,451	3,167
2 barn 11-15 år	0,730	0,097	5,508
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,621	0,373	1,035
Universitets-/høgskolenivå I	1,211	0,670	2,191
Universitets-/høgskolenivå II	0,481	0,160	1,444
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	2,324	0,836	6,461
Ikke-vestlig	6,937	3,059	15,727

R² = 0,14.

*-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tabell 5.2.a.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	3,804	3,487	4,150
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	1,291	0,757	2,201
Varehandel, hotell og restaurant	1,632	1,421	1,874
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	1,028	0,876	1,205
Annen tjenesteyting	1,334	1,146	1,553
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,414	0,315	0,544
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,330	1,144	1,548
Kontor og kundeservice	2,174	1,829	2,583
Salg, service og omsorg	3,891	3,341	4,533
Jordbruk, skogbruk og fiske	3,294	1,831	5,927
Håndverkere o.l.	0,679	0,532	0,867
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,242	0,985	1,565
Andre yrker (inkl. rengjøring)	5,641	4,711	6,755
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,819	0,745	0,901
100 og flere	0,689	0,616	0,770
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	2,140	1,923	2,381
Eieform/ sektor			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,447	1,234	1,697
Kommunal	1,301	1,134	1,491
Fylkeskommunal	1,326	1,113	1,579
Statlig	0,698	0,588	0,830
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,942	0,849	1,045
3. kvartal	0,826	0,744	0,917
4. kvartal	1,010	0,912	1,118

R² = 0,22.

Tabell 5.2.a.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	2,542	2,248	2,874
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	2,397	1,293	4,442
Varehandel, hotell og restaurant	1,843	1,514	2,243
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	1,057	0,832	1,342
Annen tjenesteyting	1,353	1,087	1,685
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,471	0,301	0,736
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,439	1,115	1,857
Kontor og kundeservice	2,989	2,274	3,928
Salg, service og omsorg	5,074	3,963	6,495
Jordbruk, skogbruk og fiske	2,830	1,392	5,752
Håndverkere o.l.	0,731	0,496	1,079
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,489	1,036	2,140
Andre yrker (inkl. rengjøring)	8,035	6,118	10,553
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,811	0,711	0,924
100 og flere	0,659	0,561	0,773
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	2,410	2,095	2,771
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,434	1,165	1,764
Kommunal	1,178	0,971	1,428
Fylkeskommunal	1,316	1,023	1,694
Statlig	0,706	0,546	0,914
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,834	0,720	0,967
3. kvartal	0,707	0,608	0,822
4. kvartal	0,999	0,868	1,150

R² = 0,20.

Tabell 5.2.a.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	6,246	5,446	7,164
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,710	0,278	1,813
Varehandel, hotell og restaurant	1,499	1,232	1,823
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	1,118	0,897	1,392
Annen tjenesteyting	1,433	1,161	1,769
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,384	0,265	0,556
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,241	1,023	1,505
Kontor og kundeservice	1,506	1,202	1,888
Salg, service og omsorg	2,502	2,055	3,048
Jordbruk, skogbruk og fiske	4,259	1,581	11,474
Håndverkere o.l.	0,772	0,550	1,083
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,243	0,903	1,711
Andre yrker (inkl. rengjøring)	3,176	2,496	4,041
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,849	0,746	0,966
100 og flere	0,767	0,660	0,892
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	0,979	0,831	1,153
Eieform/ sektor			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,340	1,082	1,660
Kommunal	1,250	1,042	1,498
Fylkeskommunal	1,251	0,996	1,572
Statlig	0,673	0,530	0,855
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	1,022	0,890	1,172
3. kvartal	0,911	0,793	1,047
4. kvartal	0,949	0,826	1,090

R_{*}² = 0,19.

Tabell 5.2.a.4. Odds Ratio estimater for passiv undersyssetting i forhold til heltid. Alle kontrollert modell for kjønn. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	2,718	2,120	3,486
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,350	0,078	1,568
Varehandel, hotell og restaurant	1,263	0,867	1,839
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,786	0,487	1,269
Annen tjenesteyting	0,846	0,558	1,284
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,903	0,373	2,186
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,711	0,942	3,105
Kontor og kundeservice	3,086	1,636	5,822
Salg, service og omsorg	6,759	3,830	11,928
Jordbruk, skogbruk og fiske	11,719	2,572	53,407
Håndverkere o.l.	0,837	0,355	1,973
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,206	0,510	2,854
Andre yrker (inkl. rengjøring)	13,605	7,529	24,584
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,664	0,521	0,847
100 og flere	0,492	0,360	0,672
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	3,917	3,125	4,908
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,880	1,316	2,686
Kommunal	1,709	1,195	2,444
Fylkeskommunal	1,659	1,022	2,693
Statlig	0,691	0,396	1,204
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,948	0,706	1,275
3. kvartal	0,797	0,589	1,078
4. kvartal	1,414	1,077	1,857

$R_*^2 = 0,21$.

Tabell 5.2.a.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersyssetting i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Etterspørselsmodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	3,246	2,627	4,010
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,623	0,159	2,448
Varehandel, hotell og restaurant	1,632	1,174	2,268
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,796	0,520	1,220
Annen tjenesteyting	0,999	0,692	1,441
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,119	0,028	0,505
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,340	0,861	2,085
Kontor og kundeservice	2,605	1,622	4,183
Salg, service og omsorg	6,223	4,102	9,443
Jordbruk, skogbruk og fiske	5,997	1,464	24,572
Håndverkere o.l.	0,325	0,130	0,813
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	0,987	0,485	2,007
Andre yrker (inkl. rengjøring)	8,154	5,179	12,838
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,925	0,750	1,140
100 og flere	0,741	0,571	0,962
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	3,229	2,665	3,912
Eieform/sektor			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,146	0,807	1,626
Kommunal	1,865	1,380	2,520
Fylkeskommunal	1,281	0,845	1,941
Statlig	0,738	0,472	1,155
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,948	0,745	1,206
3. kvartal	0,930	0,734	1,179
4. kvartal	1,183	0,942	1,486

R² = 0,24.

Tabell 5.2.b.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Kvinner. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	1,222	0,553	2,699
Varehandel, hotell og restaurant	1,370	1,147	1,637
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,846	0,694	1,033
Annen tjenesteyting	1,096	0,910	1,320
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,471	0,334	0,664
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,473	1,228	1,765
Kontor og kundeservice	2,118	1,730	2,593
Salg, service og omsorg	3,847	3,204	4,619
Jordbruk, skogbruk og fiske	4,827	1,911	12,197
Håndverkere o.l.	1,321	0,894	1,953
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,497	1,078	2,078
Andre yrker (inkl. rengjøring)	6,079	4,876	7,577
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,839	0,748	0,941
100 og flere	0,688	0,601	0,787
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	1,491	1,312	1,694
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,320	1,089	1,599
Kommunal	1,392	1,189	1,631
Fylkeskommunal	1,428	1,169	1,745
Statlig	0,747	0,608	0,917
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,992	0,877	1,121
3. kvartal	0,835	0,738	0,944
4. kvartal	1,056	0,936	1,192

R_{*}² = 0,10.

Tabell 5.2.b.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Kvinner. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	2,486	1,007	6,141
Varehandel, hotell og restaurant	1,588	1,228	2,055
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,828	0,605	1,132
Annen tjenesteyting	1,270	0,967	1,669
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,556	0,312	0,992
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,549	1,133	2,118
Kontor og kundeservice	2,734	1,962	3,811
Salg, service og omsorg	4,697	3,465	6,368
Jordbruk, skogbruk og fiske	4,725	1,595	13,996
Håndverkere o.l.	1,218	0,608	2,440
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	2,003	1,190	3,372
Andre yrker (inkl. rengjøring)	8,782	6,265	12,311
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,835	0,712	0,980
100 og flere	0,650	0,534	0,791
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	1,832	1,543	2,175
Eieform/sektor			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,273	0,987	1,643
Kommunal	1,164	0,930	1,456
Fylkeskommunal	1,289	0,964	1,722
Statlig	0,739	0,539	1,013
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,855	0,717	1,021
3. kvartal	0,686	0,572	0,823
4. kvartal	1,021	0,861	1,211

R_{*}² = 0,11.

Tabell 5.2.b.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Kvinner. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,704	0,211	2,352
Varehandel, hotell og restaurant	1,309	1,044	1,641
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,890	0,691	1,147
Annen tjenesteyting	1,063	0,836	1,351
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,460	0,299	0,707
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,439	1,151	1,799
Kontor og kundeservice	1,687	1,310	2,172
Salg, service og omsorg	2,681	2,137	3,363
Jordbruk, skogbruk og fiske	5,197	1,353	19,960
Håndverkere o.l.	1,345	0,839	2,156
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,257	0,823	1,920
Andre yrker (inkl. rengjøring)	3,579	2,717	4,715
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,866	0,750	1,001
100 og flere	0,740	0,624	0,877
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	0,728	0,603	0,879
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,387	1,093	1,760
Kommunal	1,437	1,174	1,759
Fylkeskommunal	1,473	1,145	1,895
Statlig	0,706	0,538	0,926
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	1,073	0,921	1,251
3. kvartal	0,939	0,805	1,096
4. kvartal	0,993	0,850	1,159

R_{sk}² = 0,05.

Tabell 5.2.b.4. Odds Ratio estimater for passiv undersyssetting i forhold til heltid. Kvinner. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,108	0,007	1,690
Varehandel, hotell og restaurant	1,228	0,756	1,995
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,843	0,463	1,536
Annen tjenesteyting	0,855	0,508	1,440
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	1,031	0,305	3,490
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	2,083	0,966	4,491
Kontor og kundeservice	3,124	1,386	7,037
Salg, service og omsorg	8,425	4,034	17,597
Jordbruk, skogbruk og fiske	21,134	2,090	213,673
Håndverkere o.l.	1,472	0,299	7,253
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	2,923	0,947	9,020
Andre yrker (inkl. rengjøring)	17,773	8,268	38,206
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,656	0,493	0,874
100 og flere	0,525	0,365	0,754
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	3,091	2,364	4,042
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,829	1,201	2,784
Kommunal	1,764	1,167	2,667
Fylkeskommunal	1,654	0,954	2,867
Statlig	0,819	0,421	1,590
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	1,022	0,729	1,434
3. kvartal	0,737	0,516	1,053
4. kvartal	1,479	1,078	2,029

R_s² = 0,05.

Tabell 5.2.b.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersysselsetting i forhold til heltid. Kvinner. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,648	0,119	3,528
Varehandel, hotell og restaurant	1,379	0,930	2,045
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,829	0,508	1,353
Annen tjenesteyting	0,873	0,568	1,342
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	--	--	--
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,227	0,740	2,033
Kontor og kundeservice	2,304	1,353	3,925
Salg, service og omsorg	6,237	3,886	10,009
Jordbruk, skogbruk og fiske	9,505	1,597	56,582
Håndverkere o.l.	1,145	0,375	3,495
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,145	0,435	3,013
Andre yrker (inkl. rengjøring)	7,845	4,660	13,208
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,909	0,715	1,155
100 og flere	0,777	0,579	1,043
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	2,855	2,296	3,549
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	0,920	0,607	1,394
Kommunal	1,850	1,314	2,603
Fylkeskommunal	1,256	0,789	2,000
Statlig	0,917	0,560	1,503
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,932	0,710	1,225
3. kvartal	0,972	0,745	1,269
4. kvartal	1,250	0,967	1,617

R² = 0,05.

-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tabell 5.2.c.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Menn. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	1,489	0,709	3,126
Varehandel, hotell og restaurant	1,900	1,511	2,389
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	1,279	0,973	1,680
Annen tjenesteyting	1,866	1,420	2,454
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,356	0,225	0,562
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,047	0,789	1,388
Kontor og kundeservice	2,484	1,755	3,516
Salg, service og omsorg	4,400	3,339	5,797
Jordbruk, skogbruk og fiske	2,295	1,017	5,180
Håndverkere o.l.	0,517	0,362	0,738
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,044	0,731	1,492
Andre yrker (inkl. rengjøring)	4,440	3,214	6,132
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,738	0,622	0,876
100 og flere	0,652	0,532	0,798
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	4,278	3,579	5,114
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,781	1,349	2,351
Kommunal	1,055	0,793	1,403
Fylkeskommunal	0,978	0,667	1,435
Statlig	0,541	0,389	0,752
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,834	0,685	1,015
3. kvartal	0,790	0,650	0,960
4. kvartal	0,920	0,762	1,110

$R_{*}^2 = 0,19$.

Tabell 5.2.c.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Menn. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	2,532	1,071	5,990
Varehandel, hotell og restaurant	2,049	1,502	2,795
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	1,431	0,982	2,086
Annen tjenesteyting	1,356	0,922	1,996
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,423	0,208	0,860
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,232	0,784	1,937
Kontor og kundeservice	4,089	2,482	6,739
Salg, service og omsorg	6,676	4,365	10,210
Jordbruk, skogbruk og fiske	2,021	0,743	5,500
Håndverkere o.l.	0,686	0,400	1,175
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,294	0,751	2,230
Andre yrker (inkl. rengjøring)	6,330	3,914	10,239
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,731	0,581	0,919
100 og flere	0,657	0,498	0,867
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	4,111	3,246	5,207
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,878	1,318	2,675
Kommunal	1,118	0,745	1,678
Fylkeskommunal	1,282	0,745	2,205
Statlig	0,652	0,412	1,033
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,809	0,618	1,059
3. kvartal	0,733	0,560	0,959
4. kvartal	0,942	0,731	1,214

R_{sk}² = 0,19.

Tabell 5.2.c.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Menn. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,961	0,233	3,967
Varehandel, hotell og restaurant	1,810	1,196	2,740
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	1,741	1,109	2,731
Annen tjenesteyting	3,485	2,245	5,409
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,263	0,127	0,547
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	0,809	0,539	1,214
Kontor og kundeservice	0,890	0,455	1,739
Salg, service og omsorg	2,411	1,611	3,609
Jordbruk, skogbruk og fiske	2,809	0,662	11,915
Håndverkere o.l.	0,544	0,318	0,929
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,192	0,705	2,016
Andre yrker (inkl. rengjøring)	1,816	1,071	3,081
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,725	0,541	0,970
100 og flere	0,811	0,585	1,123
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	2,666	1,968	3,612
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,247	0,752	2,067
Kommunal	0,771	0,498	1,195
Fylkeskommunal	0,660	0,372	1,173
Statlig	0,481	0,291	0,796
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,849	0,617	1,169
3. kvartal	0,793	0,577	1,090
4. kvartal	0,802	0,585	1,099

R_{*}² = 0,09.

Tabell 5.2.c.4. Odds Ratio estimater for passiv undersyssetting i forhold til heltid. Menn. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,824	0,099	6,829
Varehandel, hotell og restaurant	1,233	0,668	2,273
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,642	0,282	1,465
Annen tjenesteyting	0,778	0,368	1,644
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,731	0,199	2,682
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,215	0,454	3,252
Kontor og kundeservice	3,405	1,172	9,894
Salg, service og omsorg	4,158	1,633	10,588
Jordbruk, skogbruk og fiske	3,168	0,332	30,238
Håndverkere o.l.	0,468	0,149	1,472
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	0,432	0,112	1,669
Andre yrker (inkl. rengjøring)	7,211	2,703	19,237
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,645	0,405	1,026
100 og flere	0,375	0,201	0,700
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	7,700	5,023	11,805
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	2,089	1,053	4,146
Kommunal	1,483	0,676	3,255
Fylkeskommunal	1,587	0,521	4,833
Statlig	0,519	0,186	1,450
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,783	0,423	1,452
3. kvartal	0,934	0,528	1,653
4. kvartal	1,238	0,720	2,129

R_{sk}² = 0,20.

Tabell 5.2.c.5. dds Ratio estimater for aktiv undersysseletting i forhold til heltid. Menn. Etterspørselsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,786	0,078	7,882
Varehandel, hotell og restaurant	2,162	1,180	3,962
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,615	0,248	1,520
Annen tjenesteyting	1,429	0,699	2,920
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,329	0,065	1,669
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,790	0,710	4,512
Kontor og kundeservice	3,379	1,161	9,833
Salg, service og omsorg	6,150	2,518	15,023
Jordbruk, skogbruk og fiske	3,286	0,292	36,966
Håndverkere o.l.	0,152	0,029	0,794
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,000	0,308	3,250
Andre yrker (inkl. rengjøring)	8,222	3,157	21,414
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,933	0,604	1,441
100 og flere	0,587	0,330	1,045
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	4,925	3,282	7,390
Eieform/ sektor			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	2,087	1,099	3,966
Kommunal	1,923	1,003	3,687
Fylkeskommunal	1,308	0,496	3,447
Statlig	0,323	0,106	0,982
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	1,007	0,607	1,670
3. kvartal	0,763	0,454	1,283
4. kvartal	0,957	0,583	1,570

$R_*^2 = 0,20$.

Tabell 5.3.a.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Timelønnsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	6,935	6,407	7,506
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,539	0,492	0,591
150-199 kroner	0,528	0,476	0,585
200-249 kroner	0,846	0,735	0,973
250 kroner og over	1,391	1,210	1,599

$R_*^2 = 0,14$.

Tabell 5.3.a.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Timelønnsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	5,150	4,596	5,770
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,409	0,358	0,466
150-199 kroner	0,456	0,393	0,528
200-249 kroner	0,911	0,755	1,100
250 kroner og over	1,817	1,525	2,164

$R_*^2 = 0,11$.

Tabell 5.3.a.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Timelønnsmodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	9,408	8,274	10,696
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,836	0,739	0,946
150-199 kroner	0,724	0,627	0,836
200-249 kroner	0,815	0,653	1,019
250 kroner og over	0,884	0,679	1,149

 $R_*^2 = 0,14$.**Tabell 5.3.a.4. Odds Ratio estimater for passiv undersyssetting i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Timelønnsmodell**

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	5,732	4,535	7,244
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,343	0,269	0,437
150-199 kroner	0,414	0,315	0,544
200-249 kroner	0,600	0,402	0,896
250 kroner og over	1,332	0,937	1,895

 $R_*^2 = 0,09$.**Tabell 5.3.a.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersyssetting i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Timelønnsmodell**

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	9,426	7,673	11,578
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,606	0,488	0,754
150-199 kroner	0,794	0,626	1,007
200-249 kroner	1,972	1,484	2,620
250 kroner og over	3,142	2,341	4,217

 $R_*^2 = 0,12$.**Tabell 5.3.b.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Kvinner. Timelønnsmodell**

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,736	0,663	0,817
150-199 kroner	0,842	0,747	0,950
200-249 kroner	1,528	1,269	1,841
250 kroner og over	3,230	2,571	4,058

 $R_*^2 = 0,02$.**Tabell 5.3.b.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Kvinner. Timelønnsmodell**

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,496	0,424	0,580
150-199 kroner	0,731	0,615	0,870
200-249 kroner	1,751	1,378	2,224
250 kroner og over	4,931	3,801	6,398

 $R_*^2 = 0,06$.**Tabell 5.3.b.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Kvinner. Timelønnsmodell**

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	1,036	0,904	1,186
150-199 kroner	0,946	0,806	1,110
200-249 kroner	1,024	0,782	1,342
250 kroner og over	0,988	0,676	1,445

 $R_*^2 = 0,00$.**Tabell 5.3.b.4. Odds Ratio estimater for passiv undersyssetting i forhold til heltid. Kvinner. Timelønnsmodell**

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,397	0,300	0,526
150-199 kroner	0,628	0,462	0,853
200-249 kroner	0,909	0,559	1,479
250 kroner og over	3,133	2,040	4,811

 $R_*^2 = 0,04$.**Tabell 5.3.b.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersyssetting i forhold til heltid. Kvinner. Timelønnsmodell**

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,792	0,620	1,012
150-199 kroner	1,060	0,808	1,390
200-249 kroner	3,264	2,356	4,521
250 kroner og over	5,819	4,038	8,387

 $R_*^2 = 0,04$.**Tabell 5.3.c.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Menn. Timelønnsmodell**

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,264	0,222	0,314
150-199 kroner	0,168	0,138	0,204
200-249 kroner	0,295	0,235	0,369
250 kroner og over	0,505	0,416	0,615

 $R_*^2 = 0,06$.

Tabell 5.3.c.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Menn. Timelønnsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,281	0,222	0,355
150-199 kroner	0,136	0,102	0,182
200-249 kroner	0,276	0,200	0,380
250 kroner og over	0,554	0,427	0,718

$R_*^2 = 0,06$.

Tabell 5.3.c.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Menn. Timelønnsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,280	0,207	0,381
150-199 kroner	0,229	0,166	0,316
200-249 kroner	0,343	0,233	0,505
250 kroner og over	0,427	0,296	0,617

$R_*^2 = 0,03$.

Tabell 5.3.c.4. Odds Ratio estimater for passiv undersyssetting i i forhold til heltid. Menn. Timelønnsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,225	0,139	0,365
150-199 kroner	0,093	0,048	0,180
200-249 kroner	0,215	0,108	0,428
250 kroner og over	0,321	0,176	0,587

$R_*^2 = 0,06$.

Tabell 5.3.c.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersyssetting i forhold til heltid. Menn. Timelønnsmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,194	0,115	0,328
150-199 kroner	0,235	0,144	0,384
200-249 kroner	0,345	0,191	0,623
250 kroner og over	0,686	0,424	1,110

$R_*^2 = 0,04$.

Tabell 5.4.a.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	5,473	4,957	6,043
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	9,565	7,588	12,057
20-24 år	2,528	2,157	2,963
55-66 år	2,238	1,980	2,529
67-74 år	20,563	13,463	31,406
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	1,116	0,983	1,267
Samboer	0,739	0,641	0,852
Før gift	0,742	0,621	0,887
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,064	0,850	1,332
2 barn 0-2 år	1,761	1,483	2,091
1 barn 3-6 år	1,476	1,154	1,887
2 barn 3-6 år	2,320	1,993	2,700
1 barn 7-10 år	1,419	1,101	1,830
2 barn 7-10 år	1,787	1,507	2,118
1 barn 11-15 år	1,337	1,133	1,578
2 barn 11-15 år	1,378	1,046	1,815
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,658	0,579	0,747
Universitets-/høyskolenivå I	0,713	0,607	0,838
Universitets-/høyskolenivå II	0,392	0,304	0,507
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,063	0,813	1,389
Ikke-vestlig	1,047	0,698	1,570

Tabell 5.4.a.1 (forts.). Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Totalmodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	1,160	0,641	2,102
Varehandel, hotell og restaurant	1,753	1,511	2,034
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	1,095	0,927	1,294
Annen tjenesteyting	1,612	1,372	1,894
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,319	0,239	0,425
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,418	1,197	1,681
Kontor og kundeservice	2,854	2,330	3,496
Salg, service og omsorg	4,550	3,768	5,495
Jordbruk, skogbruk og fiske	3,741	1,920	7,287
Håndverkere o.l.	0,940	0,715	1,235
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,722	1,324	2,239
Andre yrker (inkl. rengjøring)	6,251	5,026	7,774
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,784	0,708	0,868
100 og flere	0,620	0,551	0,699
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	2,092	1,848	2,368
Eieform/ sektor			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,481	1,245	1,762
Kommunal	1,408	1,217	1,628
Fylkeskommunal	1,425	1,185	1,715
Statlig	0,775	0,646	0,929
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,923	0,827	1,030
3. kvartal	0,808	0,723	0,902
4. kvartal	0,997	0,896	1,111
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	1,309	1,168	1,466
150-199 kroner	2,078	1,819	2,374
200-249 kroner	4,091	3,428	4,882
250 kroner og over	7,357	6,094	8,882

R² = 0,29

Tabell 5.4.a.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Totalmodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	3,915	3,390	4,521
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	16,971	12,746	22,598
20-24 år	3,823	3,076	4,752
55-66 år	3,064	2,563	3,662
67-74 år	42,076	26,188	67,605
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	16,971	12,746	22,598
Samboer	3,823	3,076	4,752
Før gift	3,064	2,563	3,662

Tabell 5.4.a.2 (forts.). Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,057	0,738	1,514
2 barn 0-2 år	1,867	1,429	2,439
1 barn 3-6 år	1,073	0,695	1,656
2 barn 3-6 år	1,819	1,413	2,341
1 barn 7-10 år	0,684	0,399	1,173
2 barn 7-10 år	1,594	1,206	2,108
1 barn 11-15 år	0,977	0,728	1,311
2 barn 11-15 år	1,196	0,754	1,895
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,565	0,474	0,674
Universitets-/høyskolenivå I	0,768	0,610	0,967
Universitets-/høyskolenivå II	0,386	0,261	0,569
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,139	0,748	1,733
Ikke-vestlig	0,893	0,478	1,666
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	2,150	1,064	4,344
Varehandel, hotell og restaurant	2,076	1,662	2,593
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	1,152	0,887	1,497
Annen tjenesteyting	1,741	1,362	2,225
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,332	0,206	0,537
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,715	1,281	2,296
Kontor og kundeservice	5,789	4,156	8,065
Salg, service og omsorg	7,388	5,412	10,085
Jordbruk, skogbruk og fiske	3,553	1,559	8,096
Håndverkere o.l.	1,391	0,892	2,168
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	2,779	1,821	4,242
Andre yrker (inkl. rengjøring)	10,737	7,626	15,117
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,756	0,652	0,878
100 og flere	0,543	0,454	0,650
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	2,055	1,727	2,446
Eieform/sektor			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,462	1,145	1,868
Kommunal	1,563	1,255	1,947
Fylkeskommunal	1,740	1,318	2,296
Statlig	0,821	0,620	1,088
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,815	0,692	0,960
3. kvartal	0,670	0,567	0,792
4. kvartal	0,971	0,829	1,138
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	1,353	1,139	1,606
150-199 kroner	2,821	2,308	3,449
200-249 kroner	7,638	5,932	9,836
250 kroner og over	17,485	13,503	22,641

R² = 0,33

Tabell 5.4.a.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Totalmodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	7,563	6,528	8,762
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	2,394	1,659	3,454
20-24 år	1,360	1,069	1,730
55-66 år	2,026	1,733	2,368
67-74 år	10,223	5,684	18,386
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	1,504	1,269	1,784
Samboer	0,850	0,700	1,033
Før gift	0,753	0,591	0,959
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,120	0,838	1,497
2 barn 0-2 år	1,897	1,530	2,353
1 barn 3-6 år	1,728	1,280	2,333
2 barn 3-6 år	2,653	2,203	3,194
1 barn 7-10 år	1,715	1,262	2,332
2 barn 7-10 år	2,087	1,694	2,570
1 barn 11-15 år	1,490	1,217	1,825
2 barn 11-15 år	1,428	1,009	2,020
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,744	0,631	0,877
Universitets-/høgskolenivå I	0,809	0,654	1,001
Universitets-/høgskolenivå II	0,507	0,360	0,714
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,913	0,643	1,298
Ikke-vestlig	0,695	0,384	1,259
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,681	0,259	1,789
Varehandel, hotell og restaurant	1,638	1,338	2,005
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	1,154	0,923	1,444
Annen tjenesteyting	1,583	1,273	1,969
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,319	0,218	0,467
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,251	1,012	1,547
Kontor og kundeservice	1,655	1,274	2,150
Salg, service og omsorg	2,981	2,336	3,804
Jordbruk, skogbruk og fiske	5,076	1,824	14,129
Håndverkere o.l.	0,949	0,657	1,370
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,479	1,039	2,104
Andre yrker (inkl. rengjøring)	3,684	2,767	4,906
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,847	0,741	0,968
100 og flere	0,753	0,644	0,881
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	1,239	1,029	1,491
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,415	1,131	1,770
Kommunal	1,176	0,974	1,420
Fylkeskommunal	1,185	0,936	1,501
Statlig	0,677	0,530	0,865

Tabell 5.4.a.3 (forts.). Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	1,003	0,871	1,155
3. kvartal	0,876	0,760	1,011
4. kvartal	0,937	0,813	1,081
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	1,208	1,041	1,401
150-199 kroner	1,520	1,268	1,822
200-249 kroner	2,224	1,713	2,888
250 kroner og over	2,601	1,908	3,545

$R_*^2 = 0,22$

Tabell 5.4.a.4. Odds Ratio estimater for passiv undersyssetting i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	3,899	2,960	5,134
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	12,807	7,920	20,710
20-24 år	3,929	2,642	5,844
55-66 år	1,517	1,039	2,214
67-74 år	5,332	1,533	18,541
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	1,066	0,747	1,520
Samboer	1,027	0,720	1,463
Før gift	0,886	0,538	1,457
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,695	0,324	1,487
2 barn 0-2 år	1,711	1,023	2,862
1 barn 3-6 år	1,868	1,004	3,475
2 barn 3-6 år	1,800	1,132	2,860
1 barn 7-10 år	1,442	0,717	2,900
2 barn 7-10 år	2,386	1,510	3,772
1 barn 11-15 år	1,799	1,156	2,799
2 barn 11-15 år	1,004	0,389	2,597
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,406	0,305	0,541
Universitets-/høyskolenivå I	0,300	0,195	0,462
Universitets-/høyskolenivå II	0,207	0,093	0,462
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,437	0,696	2,967
Ikke-vestlig	0,765	0,273	2,146
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,464	0,094	2,292
Varehandel, hotell og restaurant	1,515	1,010	2,271
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,915	0,556	1,505
Annen tjenesteyting	1,132	0,723	1,773

Tabell 5.4.a.4 (forts.). Odds Ratio estimater for passiv undersysseletting i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Totalmodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,665	0,264	1,676
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	2,135	1,101	4,141
Kontor og kundeservice	5,101	2,438	10,674
Salg, service og omsorg	8,067	4,075	15,971
Jordbruk, skogbruk og fiske	9,623	1,761	52,585
Håndverkere o.l.	1,167	0,455	2,993
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,617	0,627	4,174
Andre yrker (inkl. rengjøring)	15,934	7,797	32,565
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,638	0,491	0,830
100 og flere	0,407	0,292	0,568
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	3,749	2,837	4,954
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,943	1,297	2,909
Kommunal	2,336	1,579	3,455
Fylkeskommunal	2,296	1,370	3,847
Statlig	0,743	0,418	1,318
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,826	0,604	1,130
3. kvartal	0,708	0,514	0,976
4. kvartal	1,324	0,994	1,762
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	1,514	1,105	2,075
150-199 kroner	4,814	3,289	7,045
200-249 kroner	8,106	4,862	13,516
250 kroner og over	23,491	14,186	38,901

R² = 0,30**Tabell 5.4.a.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersysseletting i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Totalmodell**

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	5,561	4,378	7,066
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	4,802	3,058	7,542
20-24 år	2,265	1,636	3,136
55-66 år	1,155	0,835	1,598
67-74 år	1,545	0,281	8,491
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,809	0,616	1,061
Samboer	0,777	0,584	1,035
Før gift	0,629	0,424	0,935
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,176	0,716	1,931
2 barn 0-2 år	1,258	0,803	1,969
1 barn 3-6 år	1,302	0,752	2,254
2 barn 3-6 år	2,555	1,831	3,566
1 barn 7-10 år	2,101	1,301	3,391
2 barn 7-10 år	1,541	1,019	2,331
1 barn 11-15 år	1,292	0,881	1,892
2 barn 11-15 år	1,969	1,119	3,464

Tabell 5.4.a.5 (forts.). Odds Ratio estimater for aktiv undersysselsetting i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,714	0,542	0,941
Universitets-/høyskolenivå I	0,573	0,393	0,834
Universitets-/høyskolenivå II	0,184	0,085	0,399
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,106	0,588	2,079
Ikke-vestlig	2,993	1,555	5,761
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,882	0,230	3,389
Varehandel, hotell og restaurant	2,212	1,558	3,141
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,830	0,530	1,300
Annen tjenesteyting	1,446	0,977	2,138
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,071	0,016	0,304
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,331	0,822	2,155
Kontor og kundeservice	4,192	2,428	7,238
Salg, service og omsorg	8,278	4,999	13,709
Jordbruk, skogbruk og fiske	6,169	1,467	25,951
Håndverkere o.l.	0,475	0,181	1,246
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,511	0,702	3,255
Andre yrker (inkl. rengjøring)	12,034	6,978	20,753
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,839	0,667	1,056
100 og flere	0,576	0,434	0,764
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	3,982	3,131	5,065
Eieform/sektor			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,374	0,936	2,018
Kommunal	2,239	1,611	3,112
Fylkeskommunal	1,490	0,953	2,330
Statlig	0,735	0,460	1,173
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,966	0,745	1,253
3. kvartal	1,025	0,793	1,324
4. kvartal	1,271	0,991	1,629
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	2,342	1,772	3,096
150-199 kroner	7,917	5,726	10,948
200-249 kroner	23,275	15,743	34,411
250 kroner og over	48,974	31,735	75,577

R² = 0,34

Tabell 5.4.b.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Kvinner. Totalmodell

	Punktestimater	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	5,654	4,225	7,565
20-24 år	2,150	1,766	2,618
55-66 år	2,258	1,949	2,616
67-74 år	7,402	3,792	14,448
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	1,690	1,448	1,973
Samboer	0,932	0,786	1,104
Før gift	0,932	0,759	1,145
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,378	1,068	1,777
2 barn 0-2 år	2,397	1,953	2,944
1 barn 3-6 år	1,879	1,426	2,477
2 barn 3-6 år	3,434	2,858	4,125
1 barn 7-10 år	1,817	1,366	2,416
2 barn 7-10 år	2,346	1,925	2,859
1 barn 11-15 år	1,510	1,251	1,821
2 barn 11-15 år	1,712	1,256	2,335
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,690	0,591	0,807
Universitets-/høyskolenivå I	0,680	0,557	0,830
Universitets-/høyskolenivå II	0,316	0,225	0,445
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,975	0,713	1,335
Ikke-vestlig	0,860	0,498	1,483
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	1,258	0,526	3,006
Varehandel, hotell og restaurant	1,554	1,283	1,882
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,867	0,700	1,073
Annen tjenesteyting	1,303	1,067	1,592
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,322	0,222	0,467
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,599	1,300	1,967
Kontor og kundeservice	2,741	2,147	3,499
Salg, service og omsorg	4,973	3,937	6,281
Jordbruk, skogbruk og fiske	5,604	1,967	15,959
Håndverkere o.l.	1,972	1,281	3,035
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	2,324	1,601	3,374
Andre yrker (inkl. rengjøring)	7,865	5,987	10,332
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,804	0,711	0,909
100 og flere	0,637	0,551	0,737
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	1,857	1,598	2,158
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,446	1,178	1,775
Kommunal	1,399	1,179	1,659
Fylkeskommunal	1,365	1,100	1,692
Statlig	0,802	0,644	0,999

Tabell 5.4.b.1 (forts.). Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Kvinner. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,956	0,839	1,090
3. kvartal	0,809	0,709	0,923
4. kvartal	1,028	0,903	1,170
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	1,474	1,295	1,677
150-199 kroner	2,891	2,467	3,388
200-249 kroner	6,617	5,215	8,396
250 kroner og over	13,276	9,890	17,822

R² = 0,18.

Tabell 5.4.b.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Kvinner. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	11,481	7,986	16,505
20-24 år	3,213	2,431	4,247
55-66 år	3,146	2,531	3,911
67-74 år	21,617	10,071	46,397
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	1,270	1,001	1,610
Samboer	0,742	0,571	0,963
Før gift	0,909	0,666	1,242
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,434	0,952	2,161
2 barn 0-2 år	2,859	2,094	3,905
1 barn 3-6 år	1,332	0,813	2,183
2 barn 3-6 år	2,681	1,997	3,600
1 barn 7-10 år	0,779	0,419	1,449
2 barn 7-10 år	2,191	1,601	3,000
1 barn 11-15 år	1,051	0,749	1,475
2 barn 11-15 år	1,372	0,805	2,338
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,604	0,484	0,753
Universitets-/høyskolenivå I	0,761	0,568	1,020
Universitets-/høyskolenivå II	0,272	0,157	0,472
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,158	0,707	1,897
Ikke-vestlig	0,517	0,203	1,319
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	2,533	0,917	6,992
Varehandel, hotell og restaurant	1,856	1,382	2,493
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,866	0,609	1,232
Annen tjenesteyting	1,655	1,213	2,258
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,306	0,160	0,583
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,906	1,324	2,743
Kontor og kundeservice	5,606	3,706	8,479
Salg, service og omsorg	8,026	5,402	11,925
Jordbruk, skogbruk og fiske	5,582	1,602	19,446
Håndverkere o.l.	3,233	1,489	7,018
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	5,155	2,807	9,465
Andre yrker (inkl. rengjøring)	14,561	9,389	22,582

Tabell 5.4.b.2 (forts.). Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Kvinner. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,782	0,651	0,940
100 og flere	0,549	0,438	0,687
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	1,851	1,491	2,297
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,417	1,055	1,902
Kommunal	1,396	1,079	1,807
Fylkeskommunal	1,442	1,041	1,997
Statlig	0,880	0,619	1,251
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,848	0,695	1,035
3. kvartal	0,665	0,542	0,817
4. kvartal	0,985	0,811	1,197
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	1,377	1,128	1,681
150-199 kroner	3,999	3,148	5,080
200-249 kroner	13,614	9,743	19,022
250 kroner og over	43,172	29,203	63,823

R_s² = 0,28.

Tabell 5.4.b.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Kvinner. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	1,932	1,239	3,012
20-24 år	1,399	1,053	1,858
55-66 år	2,051	1,718	2,449
67-74 år	3,006	1,209	7,474
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	2,127	1,741	2,599
Samboer	1,020	0,812	1,280
Før gift	0,944	0,720	1,238
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,302	0,946	1,791
2 barn 0-2 år	2,306	1,807	2,944
1 barn 3-6 år	2,009	1,444	2,795
2 barn 3-6 år	3,567	2,890	4,402
1 barn 7-10 år	2,032	1,456	2,837
2 barn 7-10 år	2,495	1,980	3,142
1 barn 11-15 år	1,675	1,345	2,086
2 barn 11-15 år	1,704	1,177	2,465
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,729	0,603	0,881
Universitets-/høyskolenivå I	0,745	0,582	0,953
Universitets-/høyskolenivå II	0,430	0,281	0,658
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,889	0,601	1,313
Ikke-vestlig	0,726	0,366	1,442

Tabell 5.4.b.3 (forts.). Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Kvinner. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,720	0,203	2,560
Varehandel, hotell og restaurant	1,444	1,139	1,832
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,886	0,680	1,154
Annen tjenesteyting	1,166	0,905	1,502
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,369	0,236	0,578
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,464	1,143	1,875
Kontor og kundeservice	1,809	1,342	2,439
Salg, service og omsorg	3,458	2,598	4,602
Jordbruk, skogbruk og fiske	6,593	1,596	27,231
Håndverkere o.l.	1,672	1,003	2,785
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,568	0,982	2,505
Andre yrker (inkl. rengjøring)	4,481	3,203	6,270
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,852	0,732	0,992
100 og flere	0,730	0,610	0,873
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	1,102	0,891	1,365
Eieform/sektor			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,553	1,209	1,994
Kommunal	1,319	1,065	1,634
Fylkeskommunal	1,338	1,026	1,745
Statlig	0,704	0,531	0,934
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	1,043	0,889	1,224
3. kvartal	0,900	0,766	1,058
4. kvartal	0,971	0,826	1,141
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	1,419	1,205	1,671
150-199 kroner	2,025	1,648	2,488
200-249 kroner	3,135	2,264	4,341
250 kroner og over	3,130	1,994	4,914

$R_*^2 = 0,12$.

Tabell 5.4.b.4. Odds Ratio estimater for passiv undersysseletting i forhold til heltid. Kvinner. Totalmodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	7,767	4,269	14,133
20-24 år	3,878	2,395	6,280
55-66 år	1,525	0,973	2,390
67-74 år	6,324	1,296	30,848
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	1,629	1,069	2,482
Samboer	1,339	0,881	2,037
Før gift	0,945	0,526	1,698
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,953	0,431	2,106
2 barn 0-2 år	2,188	1,217	3,932
1 barn 3-6 år	2,570	1,335	4,949
2 barn 3-6 år	2,197	1,297	3,722
1 barn 7-10 år	1,881	0,894	3,958
2 barn 7-10 år	3,029	1,822	5,036
1 barn 11-15 år	2,029	1,242	3,315
2 barn 11-15 år	1,207	0,448	3,253
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,479	0,338	0,678
Universitets-/høgskolenivå I	0,292	0,172	0,495
Universitets-/høgskolenivå II	0,167	0,054	0,521
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,162	0,471	2,867
Ikke-vestlig	0,664	0,185	2,381
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,223	0,015	3,373
Varehandel, hotell og restaurant	1,594	0,945	2,688
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,944	0,502	1,775
Annen tjenesteyting	1,280	0,731	2,241
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,670	0,186	2,419
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	2,714	1,143	6,441
Kontor og kundeservice	5,725	2,197	14,916
Salg, service og omsorg	11,951	4,881	29,259
Jordbruk, skogbruk og fiske	10,458	0,649	168,413
Håndverkere o.l.	2,771	0,516	14,867
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	5,607	1,585	19,841
Andre yrker (inkl. rengjøring)	30,034	11,702	77,084
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,663	0,485	0,907
100 og flere	0,445	0,300	0,661
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	3,441	2,475	4,785
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	2,011	1,258	3,215
Kommunal	2,017	1,288	3,159
Fylkeskommunal	1,853	1,031	3,330
Statlig	0,816	0,407	1,635

Tabell 5.4.b.4 (forts.). Odds Ratio estimater for passiv undersyssetsetting i forhold til heltid. Kvinner. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,894	0,620	1,289
3. kvartal	0,696	0,475	1,019
4. kvartal	1,421	1,016	1,989
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	1,390	0,978	1,975
150-199 kroner	7,247	4,692	11,193
200-249 kroner	10,707	5,647	20,301
250 kroner og over	49,598	25,291	97,264

R² = 0,27.

Tabell 5.4.b.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersyssetsetting i forhold til heltid. Kvinner. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	3,630	2,099	6,276
20-24 år	1,745	1,172	2,596
55-66 år	1,204	0,830	1,747
67-74 år	1,814	0,276	11,938
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	1,032	0,751	1,419
Samboer	0,959	0,687	1,339
Før gift	0,689	0,443	1,074
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,647	0,953	2,847
2 barn 0-2 år	1,695	1,018	2,822
1 barn 3-6 år	1,801	1,010	3,212
2 barn 3-6 år	3,167	2,148	4,668
1 barn 7-10 år	2,808	1,677	4,703
2 barn 7-10 år	1,985	1,267	3,110
1 barn 11-15 år	1,321	0,864	2,019
2 barn 11-15 år	2,416	1,305	4,474
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,745	0,538	1,030
Universitets-/høyskolenivå I	0,463	0,294	0,730
Universitets-/høyskolenivå II	0,129	0,047	0,355
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,769	0,357	1,659
Ikke-vestlig	2,184	0,892	5,347
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	1,454	0,277	7,638
Varehandel, hotell og restaurant	2,113	1,370	3,258
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,881	0,515	1,506
Annen tjenesteyting	1,438	0,899	2,301
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	--	--	--
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,243	0,708	2,183
Kontor og kundeservice	3,470	1,827	6,590
Salg, service og omsorg	8,590	4,708	15,671
Jordbruk, skogbruk og fiske	8,303	1,285	53,669
Håndverkere o.l.	1,643	0,482	5,608
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	2,155	0,750	6,191
Andre yrker (inkl. rengjøring)	13,015	6,732	25,162

Tabell 5.4.b.5 (forts.). Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Kvinner. Totalmodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,826	0,632	1,081
100 og flere	0,658	0,475	0,913
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	4,271	3,230	5,647
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,171	0,740	1,855
Kommunal	2,086	1,425	3,053
Fylkeskommunal	1,297	0,781	2,155
Statlig	0,911	0,536	1,549
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,975	0,720	1,322
3. kvartal	1,127	0,838	1,515
4. kvartal	1,362	1,020	1,817
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	2,802	2,050	3,828
150-199 kroner	11,119	7,637	16,189
200-249 kroner	40,511	25,155	65,241
250 kroner og over	83,409	45,764	152,019

R_s² = 0,29.

-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tabell 5.4.c.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Menn. Totalmodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	11,127	7,931	15,609
20-24 år	3,225	2,503	4,155
55-66 år	2,844	2,232	3,624
67-74 år	33,916	20,040	57,401
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,544	0,423	0,699
Samboer	0,695	0,537	0,901
Før gift	0,659	0,452	0,961
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,652	0,375	1,134
2 barn 0-2 år	0,977	0,651	1,468
1 barn 3-6 år	0,896	0,465	1,726
2 barn 3-6 år	0,864	0,578	1,293
1 barn 7-10 år	0,613	0,273	1,377
2 barn 7-10 år	0,743	0,447	1,234
1 barn 11-15 år	0,912	0,582	1,429
2 barn 11-15 år	0,584	0,244	1,401
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,594	0,472	0,748
Universitets-/høgskolenivå I	0,756	0,564	1,014
Universitets-/høgskolenivå II	0,497	0,325	0,758
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,533	0,907	2,589
Ikke-vestlig	1,482	0,788	2,789

Tabell 5.4.c.1 (forts.). Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Menn. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,982	0,414	2,326
Varehandel, hotell og restaurant	1,825	1,410	2,363
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	1,381	1,028	1,855
Annen tjenesteyting	2,516	1,860	3,403
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,315	0,193	0,515
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,231	0,885	1,712
Kontor og kundeservice	3,404	2,240	5,174
Salg, service og omsorg	4,933	3,473	7,008
Jordbruk, skogbruk og fiske	2,649	1,023	6,864
Håndverkere o.l.	0,657	0,427	1,010
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,517	0,990	2,326
Andre yrker (inkl. rengjøring)	4,255	2,838	6,379
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,676	0,558	0,820
100 og flere	0,545	0,436	0,682
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	2,568	2,074	3,180
Eieform/sektor			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,673	1,212	2,310
Kommunal	1,320	0,964	1,806
Fylkeskommunal	1,287	0,856	1,934
Statlig	0,612	0,430	0,870
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,824	0,664	1,023
3. kvartal	0,752	0,607	0,932
4. kvartal	0,930	0,757	1,143
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,978	0,775	1,234
150-199 kroner	1,139	0,876	1,482
200-249 kroner	2,566	1,892	3,480
250 kroner og over	5,609	4,158	7,564

R_{*}² = 0,31.

Tabell 5.4.c.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Menn. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	23,968	15,296	37,557
20-24 år	5,232	3,651	7,498
55-66 år	3,555	2,513	5,030
67-74 år	64,021	34,493	118,828
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,644	0,445	0,932
Samboer	0,708	0,479	1,047
Før gift	0,756	0,439	1,303

Tabell 5.4.c.2 (forts.). Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Menn. Totalmodell

	Punktestimater	95% konfidensintervall	
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,563	0,238	1,336
2 barn 0-2 år	0,491	0,221	1,091
1 barn 3-6 år	0,758	0,265	2,168
2 barn 3-6 år	0,384	0,164	0,900
1 barn 7-10 år	0,605	0,182	2,013
2 barn 7-10 år	0,361	0,128	1,014
1 barn 11-15 år	0,728	0,355	1,492
2 barn 11-15 år	0,885	0,304	2,580
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,569	0,418	0,773
Universitets-/høgskolenivå I	0,755	0,501	1,138
Universitets-/høgskolenivå II	0,650	0,350	1,206
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,046	0,426	2,564
Ikke-vestlig	1,581	0,638	3,922
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	1,581	0,559	4,477
Varehandel, hotell og restaurant	2,101	1,466	3,011
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	1,663	1,093	2,531
Annen tjenesteyting	1,715	1,109	2,652
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,387	0,178	0,845
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,796	1,036	3,116
Kontor og kundeservice	8,005	4,215	15,204
Salg, service og omsorg	9,359	5,279	16,592
Jordbruk, skogbruk og fiske	2,936	0,862	10,005
Håndverkere o.l.	1,087	0,550	2,149
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	2,398	1,212	4,744
Andre yrker (inkl. rengjøring)	8,031	4,252	15,166
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,671	0,513	0,878
100 og flere	0,529	0,386	0,725
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	2,310	1,715	3,111
Eieform/ sektor			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,802	1,165	2,788
Kommunal	1,807	1,140	2,864
Fylkeskommunal	2,332	1,291	4,215
Statlig	0,796	0,482	1,313
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,753	0,554	1,022
3. kvartal	0,629	0,462	0,857
4. kvartal	0,918	0,688	1,227
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	1,398	1,007	1,943
150-199 kroner	1,516	1,023	2,246
200-249 kroner	4,009	2,577	6,236
250 kroner og over	10,593	6,914	16,232

R² = 0,38.

Tabell 5.4.c3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Menn. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	3,304	1,868	5,844
20-24 år	1,355	0,874	2,101
55-66 år	2,604	1,804	3,759
67-74 år	19,227	9,366	39,467
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,517	0,353	0,757
Samboer	0,701	0,471	1,042
Før gift	0,568	0,313	1,030
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,968	0,455	2,060
2 barn 0-2 år	1,605	0,940	2,743
1 barn 3-6 år	1,485	0,660	3,339
2 barn 3-6 år	1,036	0,570	1,886
1 barn 7-10 år	0,959	0,340	2,706
2 barn 7-10 år	1,326	0,695	2,528
1 barn 11-15 år	0,933	0,459	1,900
2 barn 11-15 år	0,309	0,042	2,267
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,748	0,519	1,078
Universitets-/høyskolenivå I	0,922	0,581	1,463
Universitets-/høyskolenivå II	0,550	0,290	1,044
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,159	0,498	2,697
Ikke-vestlig	0,647	0,152	2,748
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,730	0,165	3,231
Varehandel, hotell og restaurant	1,833	1,193	2,817
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	1,870	1,184	2,952
Annen tjenesteyting	3,940	2,506	6,196
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,242	0,114	0,514
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	0,845	0,535	1,335
Kontor og kundeservice	1,086	0,523	2,258
Salg, service og omsorg	2,684	1,629	4,422
Jordbruk, skogbruk og fiske	3,012	0,658	13,789
Håndverkere o.l.	0,638	0,345	1,180
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,476	0,807	2,700
Andre yrker (inkl. rengjøring)	1,714	0,926	3,173
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,750	0,553	1,016
100 og flere	0,772	0,549	1,087
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	1,704	1,191	2,436
Eieform/ sektor			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	1,156	0,673	1,985
Kommunal	0,892	0,565	1,406
Fylkeskommunal	0,775	0,428	1,403
Statlig	0,534	0,318	0,897

Tabell 5.4.c.3 (forts.). Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Menn. Totalmodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,824	0,594	1,143
3. kvartal	0,739	0,532	1,026
4. kvartal	0,800	0,579	1,105
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	0,561	0,388	0,813
150-199 kroner	0,629	0,417	0,946
200-249 kroner	1,227	0,760	1,981
250 kroner og over	1,769	1,081	2,894

R² = 0,15.

Tabell 5.4.c.4. Odds Ratio estimater for passiv undersysseletting i forhold til heltid. Menn. Totalmodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	36,312	14,978	88,031
20-24 år	5,568	2,611	11,873
55-66 år	2,238	0,996	5,029
67-74 år	8,578	1,003	73,359
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,323	0,137	0,761
Samboer	0,854	0,404	1,804
Før gift	0,864	0,306	2,435
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	--	--	--
2 barn 0-2 år	1,036	0,291	3,691
1 barn 3-6 år	--	--	--
2 barn 3-6 år	1,075	0,303	3,812
1 barn 7-10 år	--	--	--
2 barn 7-10 år	1,181	0,257	5,420
1 barn 11-15 år	0,962	0,213	4,350
2 barn 11-15 år	--	--	--
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,320	0,182	0,565
Universitets-/høyskolenivå I	0,381	0,168	0,864
Universitets-/høyskolenivå II	0,307	0,084	1,117
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	3,479	1,016	11,916
Ikke-vestlig	1,218	0,165	8,985
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,474	0,037	6,111
Varehandel, hotell og restaurant	1,315	0,645	2,679
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,834	0,338	2,058
Annen tjenesteyting	1,052	0,460	2,404
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,740	0,183	2,994
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	1,467	0,472	4,556
Kontor og kundeservice	4,125	1,099	15,481
Salg, service og omsorg	4,070	1,238	13,385
Jordbruk, skogbruk og fiske	3,305	0,218	50,160
Håndverkere o.l.	0,374	0,092	1,512
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	0,486	0,101	2,344
Andre yrker (inkl. rengjøring)	4,411	1,242	15,675

Tabell 5.4.c.4 (forts.). Odds Ratio estimater for passiv undersyssetting i forhold til heltid. Menn. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,506	0,303	0,846
100 og flere	0,270	0,138	0,532
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	4,179	2,378	7,343
Eieform/sektor			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	2,059	0,908	4,667
Kommunal	3,033	1,291	7,127
Fylkeskommunal	2,621	0,767	8,953
Statlig	0,846	0,285	2,514
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,749	0,382	1,469
3. kvartal	0,863	0,458	1,624
4. kvartal	1,318	0,724	2,399
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	2,417	1,206	4,846
150-199 kroner	2,661	1,090	6,500
200-249 kroner	7,943	3,033	20,799
250 kroner og over	18,930	6,940	51,638

$R_{*}^2 = 0,36$.

-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tabell 5.4.c.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersyssetting i forhold til heltid. Menn. Totalmodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
16-19 år	11,812	5,141	27,136
20-24 år	5,013	2,689	9,347
55-66 år	1,051	0,485	2,278
67-74 år	--	--	--
Ekteskapelig status			
Ugift*			
Gift	0,517	0,265	1,005
Samboer	0,718	0,374	1,378
Før gift	0,409	0,128	1,310
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,437	0,094	2,025
2 barn 0-2 år	0,492	0,142	1,704
1 barn 3-6 år	--	--	--
2 barn 3-6 år	1,586	0,718	3,504
1 barn 7-10 år	--	--	--
2 barn 7-10 år	0,223	0,029	1,724
1 barn 11-15 år	1,371	0,489	3,843
2 barn 11-15 år	0,519	0,061	4,452
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,542	0,300	0,979
Universitets-/høyskolenivå I	0,866	0,416	1,804
Universitets-/høyskolenivå II	0,347	0,091	1,320
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	3,866	1,333	11,211
Ikke-vestlig	4,819	1,758	13,212

Tabell 5.4.c.5 (forts.). Odds Ratio estimater for aktiv undersyssetning i forhold til heltid. Menn. Totalmodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Næring			
Industri, bygg, transport og energi*			
Primærnæringer	0,497	0,036	6,957
Varehandel, hotell og restaurant	2,113	1,099	4,063
Finansiell tjenesteyting, forsikring, eiendomsdrift	0,516	0,202	1,321
Annen tjenesteyting	1,874	0,864	4,062
Yrke			
Akademiske yrker*			
Administrative ledere og politikere	0,259	0,048	1,406
Kortere høyskole-/universitetsutdanning, teknikere	2,024	0,712	5,758
Kontor og kundeservice	6,126	1,771	21,197
Salg, service og omsorg	9,261	3,113	27,556
Jordbruk, skogbruk og fiske	5,402	0,336	86,718
Håndverkere o.l.	0,220	0,037	1,305
Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.a.	1,611	0,415	6,252
Andre yrker (inkl. rengjøring)	9,985	3,045	32,750
Antall sysselsatte i bedriften			
0-10*			
11-99	0,893	0,552	1,444
100 og flere	0,400	0,211	0,759
Ansettelsesform			
Fast ansatt*			
Midlertidig ansatt	3,028	1,806	5,075
Eieform/sector			
Aksjeselskap*			
Personlig eid	2,328	1,122	4,831
Kommunal	2,602	1,269	5,333
Fylkeskommunal	1,778	0,616	5,133
Statlig	0,338	0,104	1,097
Kvartal			
1. kvartal*			
2. kvartal	0,850	0,487	1,484
3. kvartal	0,702	0,399	1,235
4. kvartal	1,011	0,591	1,729
Timelønn			
1-99 kroner*			
100-149 kroner	1,256	0,641	2,459
150-199 kroner	3,270	1,639	6,523
200-249 kroner	7,646	3,373	17,335
250 kroner og over	27,554	12,574	60,381

R_{*}² = 0,35.

-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tabell 5.5.a.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Ektefellemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	18,474	15,442	22,100
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	5,004	2,005	12,490
55-66 år	2,112	1,799	2,480
67-74 år	72,115	39,258	132,471
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,976	0,664	1,436
2 barn 0-2 år	1,583	1,263	1,983
1 barn 3-6 år	1,267	0,836	1,919
2 barn 3-6 år	2,396	1,982	2,898
1 barn 7-10 år	1,555	1,081	2,238
2 barn 7-10 år	1,802	1,471	2,207
1 barn 11-15 år	1,543	1,262	1,886
2 barn 11-15 år	1,382	0,997	1,917
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	0,736	0,523	1,036
1-19	1,466	1,101	1,952
20-36	1,097	0,907	1,328
41-49	1,006	0,781	1,296
50+	1,032	0,824	1,294
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	1,211	0,882	1,663
200 000-299 000	1,526	1,099	2,118
300 000-399 000	1,692	1,191	2,404
400 000-499 000	1,738	1,190	2,538
500 000+	1,922	1,313	2,813
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	1,389	1,103	1,749
50-89	1,138	0,945	1,369
111-149	1,567	1,261	1,948
150-199	1,445	1,078	1,935
200-299	2,126	1,526	2,962
300+	2,665	1,879	3,780
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,754	0,633	0,899
Universitets-/høyskolenivå I	0,483	0,395	0,589
Universitets-/høyskolenivå II	0,286	0,208	0,395
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,257	0,860	1,838
Ikke-vestlig	1,488	0,862	2,568

R² = 0,26

Tabell 5.5.a.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Ektefellemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	12,112	9,249	15,861
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	8,073	2,879	22,636
55-66 år	3,063	2,413	3,888
67-74 år	125,546	63,567	247,955
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,326	0,734	2,397
2 barn 0-2 år	1,957	1,384	2,769
1 barn 3-6 år	0,638	0,249	1,634
2 barn 3-6 år	2,475	1,830	3,348
1 barn 7-10 år	0,987	0,465	2,097
2 barn 7-10 år	1,803	1,297	2,506
1 barn 11-15 år	1,206	0,844	1,723
2 barn 11-15 år	1,445	0,843	2,476
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	0,729	0,457	1,163
1-19	2,012	1,357	2,984
20-36	1,056	0,781	1,428
41-49	0,933	0,614	1,417
50+	1,274	0,917	1,770
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	1,645	1,036	2,611
200 000-299 000	2,119	1,314	3,417
300 000-399 000	2,579	1,543	4,313
400 000-499 000	2,472	1,402	4,356
500 000+	3,864	2,216	6,738
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	1,266	0,882	1,818
50-89	0,995	0,734	1,348
111-149	1,323	0,923	1,897
150-199	2,000	1,287	3,108
200-299	2,533	1,540	4,167
300+	3,721	2,270	6,098
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,743	0,574	0,961
Universitets-/høyskolenivå I	0,473	0,351	0,636
Universitets-/høyskolenivå II	0,249	0,151	0,413
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,973	0,518	1,826
Ikke-vestlig	1,829	0,839	3,990

R² = 0,23

Tabell 5.5.a.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Ektefellemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	22,278	17,280	28,722
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	4,031	1,299	12,509
55-66 år	1,795	1,470	2,192
67-74 år	43,855	19,481	98,722
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,792	0,476	1,320
2 barn 0-2 år	1,557	1,176	2,061
1 barn 3-6 år	1,710	1,070	2,734
2 barn 3-6 år	2,444	1,942	3,074
1 barn 7-10 år	1,774	1,157	2,720
2 barn 7-10 år	1,911	1,493	2,446
1 barn 11-15 år	1,610	1,263	2,051
2 barn 11-15 år	1,223	0,807	1,853
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	0,820	0,511	1,317
1-19	1,019	0,680	1,526
20-36	1,081	0,850	1,374
41-49	0,972	0,716	1,320
50+	1,038	0,789	1,366
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	0,958	0,622	1,473
200 000-299 000	0,916	0,587	1,430
300 000-399 000	0,993	0,622	1,587
400 000-499 000	1,066	0,649	1,750
500 000+	1,158	0,703	1,906
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	1,398	1,055	1,854
50-89	1,230	0,981	1,541
111-149	1,540	1,176	2,018
150-199	1,015	0,673	1,532
200-299	1,270	0,777	2,078
300+	1,409	0,867	2,291
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,716	0,577	0,890
Universitets-/høgskolenivå I	0,532	0,417	0,680
Universitets-/høgskolenivå II	0,325	0,218	0,485
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,205	0,765	1,898
Ikke-vestlig	0,766	0,351	1,672

R_{*}² = 0,24**Tabell 5.5.a.4. Odds Ratio estimater for passiv undersyssetting i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Ektefellemodell**

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	34,203	17,661	66,237
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	--	--	--
55-66 år	1,647	0,995	2,727
67-74 år	36,384	5,780	229,015
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	--	--	--
2 barn 0-2 år	1,357	0,625	2,946
1 barn 3-6 år	1,660	0,479	5,758
2 barn 3-6 år	1,719	0,900	3,281
1 barn 7-10 år	1,659	0,551	4,997
2 barn 7-10 år	2,358	1,303	4,268
1 barn 11-15 år	2,758	1,592	4,778
2 barn 11-15 år	1,171	0,391	3,508
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	0,533	0,182	1,562
1-19	2,308	1,008	5,285
20-36	1,220	0,667	2,233
41-49	2,444	1,302	4,587
50+	1,445	0,771	2,708
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	2,994	0,636	14,088
200 000-299 000	6,958	1,542	31,409
300 000-399 000	6,476	1,391	30,155
400 000-499 000	5,270	1,063	26,137
500 000+	1,304	0,231	7,373
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	2,528	1,234	5,178
50-89	0,931	0,496	1,745
111-149	2,564	1,320	4,982
150-199	2,438	0,984	6,042
200-299	9,435	4,224	21,075
300+	4,241	1,447	12,426
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,668	0,417	1,069
Universitets-/høgskolenivå I	0,233	0,124	0,437
Universitets-/høgskolenivå II	0,206	0,067	0,629
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	2,396	0,904	6,353
Ikke-vestlig	0,533	0,066	4,286

R_{*}² = 0,26

-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tabell 5.5.a.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersysselsetting i forhold til heltid. Alle kontrollert for kjønn. Ektefellemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Kjønn			
Mann*			
Kvinne	28,486	17,676	45,906
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	--	--	--
55-66 år	0,881	0,575	1,350
67-74 år	2,636	0,180	38,611
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,851	0,798	4,298
2 barn 0-2 år	1,272	0,692	2,337
1 barn 3-6 år	0,805	0,241	2,691
2 barn 3-6 år	3,057	2,016	4,633
1 barn 7-10 år	2,154	0,980	4,733
2 barn 7-10 år	1,522	0,925	2,503
1 barn 11-15 år	1,569	0,982	2,506
2 barn 11-15 år	2,252	1,173	4,322
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	0,336	0,168	0,675
1-19	2,180	1,117	4,254
20-36	1,071	0,677	1,693
41-49	0,904	0,484	1,688
50+	0,343	0,174	0,678
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	1,173	0,535	2,572
200 000-299 000	2,422	1,135	5,170
300 000-399 000	2,840	1,264	6,379
400 000-499 000	2,832	1,164	6,891
500 000+	2,328	0,913	5,935
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	0,751	0,399	1,413
50-89	0,898	0,560	1,438
111-149	2,616	1,566	4,370
150-199	3,583	1,853	6,930
200-299	5,907	2,814	12,402
300+	8,844	4,250	18,406
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,903	0,597	1,368
Universitets-/høgskolenivå I	0,313	0,188	0,519
Universitets-/høgskolenivå II	0,109	0,036	0,326
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,223	0,471	3,176
Ikke-vestlig	4,123	1,652	10,291

$R_*^2 = 0,23$

-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tabell 5.5.b.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Kvinner. Ektefellemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	3,129	1,096	8,931
55-66 år	1,737	1,446	2,086
67-74 år	9,979	2,225	44,759
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,023	0,667	1,569
2 barn 0-2 år	1,744	1,353	2,246
1 barn 3-6 år	1,406	0,888	2,224
2 barn 3-6 år	2,831	2,278	3,518
1 barn 7-10 år	1,964	1,309	2,947
2 barn 7-10 år	2,070	1,650	2,597
1 barn 11-15 år	1,690	1,353	2,112
2 barn 11-15 år	1,616	1,129	2,315
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	0,437	0,272	0,702
1-19	2,066	1,321	3,233
20-36	1,084	0,850	1,384
41-49	0,982	0,752	1,282
50+	0,845	0,666	1,074
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	2,727	1,495	4,976
200 000-299 000	3,304	1,848	5,910
300 000-399 000	3,773	2,091	6,808
400 000-499 000	4,128	2,250	7,573
500 000+	4,914	2,675	9,029
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	1,136	0,886	1,456
50-89	1,010	0,828	1,233
111-149	1,807	1,405	2,324
150-199	2,303	1,581	3,355
200-299	3,737	2,356	5,929
300+	3,521	2,192	5,654
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,665	0,544	0,815
Universitets-/høgskolenivå I	0,377	0,301	0,474
Universitets-/høgskolenivå II	0,145	0,096	0,218
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,175	0,767	1,802
Ikke-vestlig	1,313	0,685	2,515

$R_*^2 = 0,06$.

Tabell 5.5.b.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Kvinner. Ektefellemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	7,388	2,101	25,972
55-66 år	2,672	2,024	3,529
67-74 år	35,243	7,427	167,241
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,483	0,761	2,891
2 barn 0-2 år	2,750	1,881	4,022
1 barn 3-6 år	0,667	0,230	1,934
2 barn 3-6 år	3,333	2,384	4,660
1 barn 7-10 år	1,192	0,522	2,724
2 barn 7-10 år	2,367	1,656	3,384
1 barn 11-15 år	1,385	0,934	2,055
2 barn 11-15 år	1,540	0,838	2,830
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	0,455	0,243	0,853
1-19	2,984	1,682	5,294
20-36	1,199	0,824	1,746
41-49	0,902	0,586	1,387
50+	0,972	0,683	1,383
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	3,734	1,521	9,167
200 000-299 000	4,737	1,912	11,736
300 000-399 000	4,777	1,869	12,212
400 000-499 000	8,051	3,172	20,431
500 000+			
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	1,064	0,717	1,577
50-89	0,890	0,639	1,238
111-149	1,731	1,152	2,601
150-199	3,444	2,005	5,915
200-299	6,192	3,318	11,557
300+	4,925	2,592	9,357
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,648	0,480	0,873
Universitets-/høgskolenivå I	0,396	0,282	0,557
Universitets-/høgskolenivå II	0,118	0,059	0,236
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	0,932	0,460	1,886
Ikke-vestlig	1,369	0,510	3,675

R_{*}² = 0,11.

Tabell 5.5.b.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Kvinner. Ektefellemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	2,596	0,744	9,059
55-66 år	1,572	1,263	1,956
67-74 år	1,254	0,110	14,308
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,807	0,467	1,395
2 barn 0-2 år	1,471	1,082	1,999
1 barn 3-6 år	1,773	1,072	2,932
2 barn 3-6 år	2,728	2,129	3,496
1 barn 7-10 år	2,056	1,307	3,234
2 barn 7-10 år	1,957	1,503	2,548
1 barn 11-15 år	1,697	1,312	2,194
2 barn 11-15 år	1,399	0,908	2,158
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	0,424	0,234	0,767
1-19	1,411	0,817	2,438
20-36	1,046	0,786	1,391
41-49	0,937	0,684	1,284
50+	0,874	0,657	1,162
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	3,010	1,392	6,507
200 000-299 000	2,577	1,212	5,479
300 000-399 000	2,841	1,322	6,103
400 000-499 000	3,277	1,500	7,158
500 000+	3,778	1,726	8,267
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	1,176	0,872	1,585
50-89	1,125	0,887	1,427
111-149	1,663	1,233	2,243
150-199	1,488	0,924	2,396
200-299	1,765	0,963	3,237
300+	2,170	1,201	3,921
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,655	0,517	0,831
Universitets-/høgskolenivå I	0,433	0,332	0,566
Universitets-/høgskolenivå II	0,179	0,110	0,291
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,144	0,699	1,874
Ikke-vestlig	0,843	0,370	1,921

R_{*}² = 0,04.

Tabell 5.5.b.4. Odds Ratio estimater for passiv undersyssetting i forhold til heltid. Kvinner. Ektefellemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	--	--	--
55-66 år	1,532	0,887	2,645
67-74 år	21,957	1,588	303,559
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	--	--	--
2 barn 0-2 år	1,430	0,625	3,272
1 barn 3-6 år	2,098	0,590	7,464
2 barn 3-6 år	1,893	0,958	3,744
1 barn 7-10 år	1,902	0,617	5,865
2 barn 7-10 år	2,673	1,433	4,987
1 barn 11-15 år	3,140	1,763	5,593
2 barn 11-15 år	1,315	0,430	4,018
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	0,557	0,171	1,817
1-19	2,199	0,799	6,051
20-36	0,849	0,390	1,847
41-49	2,498	1,314	4,749
50+	1,405	0,738	2,674
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	4,093	0,469	35,744
200 000-299 000	9,472	1,158	77,451
300 000-399 000	8,991	1,083	74,620
400 000-499 000	7,584	0,875	65,721
500 000+	1,828	0,191	17,466
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	2,421	1,165	5,030
50-89	0,812	0,428	1,542
111-149	2,565	1,288	5,106
150-199	2,184	0,796	5,992
200-299	8,795	3,577	21,626
300+	4,215	1,290	13,771
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,606	0,371	0,989
Universitets-/høyskolenivå I	0,205	0,105	0,398
Universitets-/høyskolenivå II	0,111	0,025	0,505
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	2,108	0,706	6,291
Ikke-vestlig	0,520	0,063	4,299

$R_{\text{sk}}^2 = 0,15$.

-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tabell 5.5.b.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersyssetting i forhold til heltid. Kvinner. Ektefellemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	--	--	--
55-66 år	0,780	0,487	1,251
67-74 år	3,752	0,201	70,050
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	2,004	0,804	4,996
2 barn 0-2 år	1,473	0,773	2,809
1 barn 3-6 år	0,907	0,265	3,102
2 barn 3-6 år	2,804	1,759	4,470
1 barn 7-10 år	2,623	1,159	5,935
2 barn 7-10 år	1,714	1,016	2,890
1 barn 11-15 år	1,493	0,897	2,484
2 barn 11-15 år	2,682	1,363	5,278
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	0,313	0,133	0,739
1-19	3,127	1,354	7,219
20-36	0,949	0,543	1,659
41-49	0,918	0,486	1,736
50+	0,294	0,147	0,589
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	1,875	0,544	6,462
200 000-299 000	3,860	1,204	12,369
300 000-399 000	4,882	1,486	16,035
400 000-499 000	4,767	1,371	16,573
500 000+	4,406	1,228	15,808
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	0,609	0,315	1,180
50-89	0,848	0,523	1,375
111-149	2,704	1,570	4,657
150-199	5,418	2,648	11,085
200-299	7,487	3,123	17,946
300+	8,093	3,385	19,348
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,888	0,569	1,387
Universitets-/høyskolenivå I	0,238	0,136	0,416
Universitets-/høyskolenivå II	0,087	0,025	0,307
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,045	0,353	3,093
Ikke-vestlig	2,987	1,007	8,859

$R_{\text{sk}}^2 = 0,12$.

-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tabell 5.5.c.1. Odds Ratio estimater for deltid i forhold til heltid. Menn. Ektefellemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	10,313	2,611	40,733
55-66 år	3,300	2,324	4,687
67-74 år	60,629	30,383	120,984
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,001	0,410	2,443
2 barn 0-2 år	1,248	0,716	2,173
1 barn 3-6 år	0,733	0,221	2,428
2 barn 3-6 år	1,448	0,877	2,391
1 barn 7-10 år	0,200	0,027	1,464
2 barn 7-10 år	0,894	0,485	1,647
1 barn 11-15 år	0,905	0,515	1,592
2 barn 11-15 år	0,515	0,158	1,676
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	1,296	0,732	2,294
1-19	1,285	0,775	2,133
20-36	1,481	1,008	2,175
41-49	0,207	0,025	1,729
50+	1,053	0,238	4,665
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	1,184	0,799	1,753
200 000-299 000	1,223	0,764	1,957
300 000-399 000	1,264	0,674	2,373
400 000-499 000	0,817	0,261	2,560
500 000+	1,571	0,574	4,301
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	3,378	1,758	6,491
50-89	2,256	1,283	3,967
111-149	1,311	0,763	2,251
150-199	0,755	0,381	1,495
200-299	1,155	0,564	2,367
300+	2,762	1,432	5,327
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	1,093	0,739	1,618
Universitets-/høyskolenivå I	1,059	0,670	1,674
Universitets-/høyskolenivå II	1,086	0,628	1,877
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,805	0,827	3,942
Ikke-vestlig	2,005	0,724	5,549

R_{*}² = 0,16.

Tabell 5.5.c.2. Odds Ratio estimater for selvvalgt kort deltid i forhold til heltid. Menn. Ektefellemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	9,261	1,186	72,326
55-66 år	3,636	2,198	6,014
67-74 år	84,212	37,533	188,945
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	0,718	0,172	2,996
2 barn 0-2 år	0,357	0,103	1,239
1 barn 3-6 år	0,522	0,069	3,973
2 barn 3-6 år	0,602	0,224	1,622
1 barn 7-10 år	0,447	0,060	3,354
2 barn 7-10 år	0,263	0,061	1,131
1 barn 11-15 år	0,586	0,226	1,522
2 barn 11-15 år	1,079	0,319	3,656
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	1,168	0,511	2,669
1-19	1,370	0,662	2,839
20-36	0,934	0,510	1,709
41-49	--	--	--
50+	--	--	--
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	1,828	1,027	3,254
200 000-299 000	1,955	0,958	3,990
300 000-399 000	1,640	0,614	4,385
400 000-499 000	0,722	0,084	6,225
500 000+	5,235	1,403	19,533
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	2,145	0,834	5,517
50-89	1,921	0,861	4,284
111-149	0,644	0,276	1,502
150-199	0,925	0,365	2,341
200-299	0,325	0,068	1,567
300+	3,017	1,191	7,644
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	1,051	0,623	1,772
Universitets-/høyskolenivå I	0,594	0,298	1,181
Universitets-/høyskolenivå II	0,825	0,368	1,850
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,128	0,260	4,892
Ikke-vestlig	3,413	0,837	13,913

R_{*}² = 0,25.

-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tabell 5.5.c.3. Odds Ratio estimater for selvvalgt lang deltid i forhold til heltid. Menn. Ektefellemodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	14,168	2,296	87,438
55-66 år	3,757	2,113	6,682
67-74 år	54,151	20,708	141,606
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,341	0,350	5,136
2 barn 0-2 år	3,028	1,447	6,336
1 barn 3-6 år	1,539	0,344	6,880
2 barn 3-6 år	1,739	0,770	3,925
1 barn 7-10 år	--	--	--
2 barn 7-10 år	2,049	0,920	4,565
1 barn 11-15 år	1,016	0,410	2,518
2 barn 11-15 år	--	--	--
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	2,372	0,858	6,560
1-19	0,837	0,358	1,955
20-36	1,875	1,039	3,385
41-49	0,673	0,083	5,429
50+	3,239	0,672	15,615
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	0,714	0,392	1,300
200 000-299 000	0,565	0,274	1,161
300 000-399 000	0,789	0,321	1,941
400 000-499 000	0,425	0,083	2,164
500 000+	0,447	0,085	2,339
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	4,818	1,875	12,385
50-89	2,418	1,043	5,606
111-149	1,608	0,734	3,525
150-199	0,412	0,123	1,377
200-299	0,828	0,267	2,570
300+	1,014	0,327	3,141
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	1,115	0,591	2,103
Universitets-/høyskolenivå I	1,652	0,820	3,324
Universitets-/høyskolenivå II	1,780	0,802	3,949
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	1,720	0,565	5,241
Ikke-vestlig	--	--	--

R_{*}² = 0,15.

-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tabell 5.5.c.4. Odds Ratio estimater for passiv undersysselsetting i forhold til heltid. Menn. Ektefellemodell

	Punkttestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	--	--	--
55-66 år	2,121	0,531	8,472
67-74 år	62,995	4,716	841,430
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	--	--	--
2 barn 0-2 år	1,039	0,103	10,455
1 barn 3-6 år	--	--	--
2 barn 3-6 år	0,694	0,071	6,772
1 barn 7-10 år	--	--	--
2 barn 7-10 år	0,760	0,080	7,222
1 barn 11-15 år	0,682	0,077	6,078
2 barn 11-15 år	--	--	--
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	--	--	--
1-19	4,735	0,641	34,982
20-36	3,184	0,698	14,529
41-49	--	--	--
50+	--	--	--
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	1,498	0,139	16,177
200 000-299 000	3,138	0,233	42,336
300 000-399 000	5,942	0,248	142,293
400 000-499 000	--	--	--
500 000+	--	--	--
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	0,494	--	--
50-89	--	--	--
111-149	--	--	--
150-199	--	--	--
200-299	--	--	--
300+	--	--	--
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	2,086	0,230	18,918
Universitets-/høyskolenivå I	0,945	0,072	12,485
Universitets-/høyskolenivå II	1,839	0,133	25,351
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	6,827	0,796	58,531
Ikke-vestlig	--	--	--

R_{*}² = 0,19.

-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tabell 5.5.c.5. Odds Ratio estimater for aktiv undersysselsetting i forhold til heltid. Menn. Ektefellemodell

	Punktestimat	95% konfidensintervall	
Alder			
25-54 år*			
20-24 år	--	--	--
55-66 år	1,593	0,510	4,973
67-74 år	--	--	--
Barnefase			
Ingen barn under 16 år*			
1 barn 0-2 år	1,489	0,163	13,615
2 barn 0-2 år	0,477	0,053	4,277
1 barn 3-6 år	--	--	--
2 barn 3-6 år	4,411	1,455	13,373
1 barn 7-10 år	--	--	--
2 barn 7-10 år	0,478	0,054	4,202
1 barn 11-15 år	2,050	0,554	7,587
2 barn 11-15 år	--	--	--
Ektefelles arbeidstid			
37-40*			
0	0,602	0,157	2,300
1-19	1,552	0,372	6,477
20-36	1,819	0,623	5,309
41-49	--	--	--
50+	--	--	--
Ektefelles bruttoinntekt			
0-99 999*			
100 000-199 000	1,060	0,354	3,172
200 000-299 000	2,161	0,594	7,864
300 000-399 000	--	--	--
400 000-499 000	4,799	0,421	54,737
500 000+	--	--	--
Relativ timelønn (%)			
090-110*			
0-49	7,685	0,654	90,337
50-89	1,099	0,067	18,130
111-149	3,596	0,423	30,534
150-199	0,938	0,057	15,343
200-299	5,692	0,561	57,759
300+	19,794	2,122	184,668
Utdanningsnivå			
Grunnskole*			
Videregående skole	0,978	0,273	3,501
Universitets-/høyskolenivå I	1,249	0,314	4,969
Universitets-/høyskolenivå II	0,316	0,031	3,270
Statsborgerskap			
Norsk*			
Vestlig	2,594	0,332	20,290
Ikke-vestlig	9,521	1,850	48,997

R_{*}² = 0,16.

-- Stabile koeffisienter kunne ikke estimeres pga. manglende data. Dette øker usikkerheten i modellen.

Tidligere utgitt på emneområdet*Previously issued on the subject***Norges offisielle statistikk (NOS)**

- C10: Tidsbruk og tidsorganisering 1970-90
 C43: Levekårsundersøkelsen 1991
 C148: Arbeidsmarkedsstatistikk 1993 Hefte I Hovedtall
 C256: Arbeidsmarkedsstatistikk 1994 Hefte I Hovedtall
 C301: Levekårsundersøkelsen 1995
 C325: Arbeidsmarkedsstatistikk 1995 Hefte I Hovedtall
 C467: Arbeidsmarkedsstatistikk 1996-1997
 C720: Tidsbruksundersøkelsen 2000/2001
 C748: Arbeidskraftundersøkelsen 2001

Notater

- 1993/9: Bø, Tor Petter, Tone Hobæk og Helge Nome Næsheim: Statistikk om overtid og biarbeid. en vurdering av mulige datakilder.
 2002/24: Bø, Tor Petter og Inger Håland: Dokumentasjon av arbeidskraftundersøkelsen (AKU).

Rapporter (RAPP)

- 2001/5: Håkonsen, Lars, Tom Kornstad, Knut Løyland og Thor Olav Thoresen: Kontantstøtten - effekter på arbeidstilbud og inntektsfordeling.
 2001/3: Marit Rønsen: Market work, child care and the division of household labour. Adaptations of Norwegian mothers before and after the cash for care reform.
 2001/7: Sollie, Marthe og Ingvild Svendsen: En økonometrisk studie av arbeidstilbudet i Norge.
 2003/22: Lohne, Ylva og Helge Nome Næsheim: Kartlegging av bruken av deltid i arbeidslivet.
 2004/6: Kitterød, Ragni Hege og Randi Kjeldstad: Foreldres arbeidstid 1991-2001.

Statistiske analyser (SA)

- 35: Sosialt utsyn 2000. Bø, Tor Petter og Thomas Hugaas Molden: Kap. 5. Arbeid
 49: Kjeldstad, Randi og Marit Rønsen: Enslige forsørgere på arbeidsmarkedet 1980-1999. En sammenligning med gifte mødre og fedre.
 52: Vaage, Odd Frank (2002): Tid alle døgnets tider. Tidsbruk 1971-2000.

Samfunnsspeilet (SSP)

- 1991/3: Kjeldstad, Randi: Småbarnsmødrenes tiår på arbeidsmarkedet.
 1992/1: Barstad, Anders: Arbeidsmarkedet på 1980-tallet: Utjevning mellom kjønnene, økende ulikhet mellom generasjonene.
 1994/3: Bø, Tor Petter: Flere kvinner i arbeid i Norge enn i EU
 1996/1: Kitterød, Ragni Hege og Kari Mette Roalsø: Arbeidstid og arbeidstidsønsker blant foreldre.
 1997/1: Rønsen, Marit: Nordiske mødres inntog på arbeidsmarkedet.
 2002/4-5: Rønning, Elisabeth: Jakten på den moderne arbeider.
 2002/4-5: Kitterød, Ragni Hege og Randi Kjeldstad: Strammere tidsklemme? Endringer i mødres og fedres arbeidstid på 1990-tallet.
 2002/4-5: Kitterød, Ragni Hege: Store endringer i småbarnsforeldres dagligliv.
 2002/4-5: Kitterød, Ragni Hege: Hjemmearbeid blant foreldre - stor oppmerksomhet, men beskjedent omfang.
 2003/6: Daugstad, Gunnlaug: Den kjønnsdelte arbeidsmarknaden.
 2004/6: Falnes-Dalheim, Elisabeth, Toril Sandnes og Kjersti Vartdal: Hvor er kvinnene i næringslivet?
 Rønsen, Marit: Kontantstøtten og mødres arbeidstilbud: Større virkninger på lengre sikt.
 Pettersen, Silje Vatne: Arbeidsdeling hjemme blant foreldrepar: Mer likedelt med ulik arbeidstidsordning?

Økonomiske analyser (ØA)

- 2001/1: Arbeidsmarkedet
 2002/1: Arbeidsmarkedet
 2003/1: Arbeidsmarkedet
 2003/5: Håkonsen, Lars, Tom Kornstad, Knut Løyland og Thor Olav Thoresen: Politikken overfor familier med førskolebarn - noen veivalg.
 2003/6: Lohne, Ylva og Helge Nome Næsheim: Omfanget av deltidsarbeid.
 2004/1: Bø, Tor Petter: Høy yrkesdeltakelse blant kvinner i Norden.

Economic Survey

- 2003/1: Kitterød, Ragni Hege og Randi Kjeldstad (2003): A new father's role? Employment patterns among Norwegian fathers 1991-2001.

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

- 2004/7 A. Rolland, Ø. Brekke, B.M. Samuelsen og P.R. Silseth: Evaluering av kommunale brukerundersøkelser. Prosjekt utført for Kommunal- og regionaldepartementet av Statistisk sentralbyrå og Handelshøyskolen BI. 2004. 103s. 210 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6582-7
- 2004/8 T.E. Haug: Eierkonsentrasjon og markeds-makt i det norske kraftmarkedet. 2004. 39s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6597-5
- 2004/9 M. Kalvaraskaia og A. Langørgeren: Capital costs in municipal school buildings. 29s. 150 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6591-6
- 2004/10 Utslipp og ensing i den kommunale avløpssektoren 2002. 69s. 180 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6602-5
- 2004/11 T. Hægeland, L.J. Kirkebøen, O. Raaum and K.G. Salvanes: Marks across lower secondary schools in Norway. What can be explained by the composition of pupils and school resources? 2004. 54s. 180 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6608-8
- 2004/12 E. Engelién og M. Steinnes: Utprøving av nordisk tettstedsdefinisjon i Norge Metode og resultater. 59s. 180 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6608
- 2004/13 O.F. Vaage: Trening, mosjon og friluftsliv. Resultater fra Levekårsundersøkelsen 2001 og Tidsbruksundersøkelsen 2000. 2004. 63s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6611-4
- 2004/14 B. Lie: Fakta om ti innvandrergupper i Norge. 2004. 90s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6631-9
- 2004/16 T. Lappegård: Valg av livsløp i det flerkulturelle Norge: Forløpsanalyse av giftermål og barnefødsler blant kvinner med innvandrerbakgrunn. 2004. 34s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6644-0
- 2004/17 B. Olsen: Flyktninger og arbeidsmarkedet 4. kvartal 2002. 2004. 29s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6601-7
- 2004/18 K.M. Heide, E. Holmøy, L. Lerskau og I. Foldøy Solli: Macroeconomic Properties of the Norwegian Applied General Equilibrium Model MSG6. 2004. 55s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6650-5
- 2004/19 D. Ellingsen: Krigsbarns levekår. En registerbasert undersøkelse. 2004. 51s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6655-6
- 2004/20 B.K. Wold, S. Opdahl, E. Rauan, R. Johannessen og I. T. Olsen: Tracking Resource and Policy Impact Incorporating Millennium Development Goals & Indicators and Poverty Reduction Strategy Paper monitoring across sectors. 2004. 129s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6657-2
- 2004/21 G.I. Gundersen: Bruk av plantevernmidler i jordbruket i 2003. 2004. 97s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6663-7
- 2004/22 A. Snellingen Bye, G.I. Gundersen, T. Sandmo og G. Berge: Jordbruk og miljø. Resultatkontroll i jordbruk 2004. 2004. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6677-7
- 2004/23 H. Nome Næsheim og T. Pedersen: Permittering og sykefravær. 2004. 95s. 180 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6690-4
- 2004/24 J. I. Hamre: Sesongjustering av hovedseriene i AKU. Dokumentasjon av ny metode og resultater. 2004. 53 s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6692-0
- 2004/25 T. P. Bø: Funksjonshemmede på arbeids-markedet. Rapport fra tilleggsundersøkelse til Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) 2. kvartal 2004. 29 s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6694-7
- 2004/26 M. Bråthen og K. Vetvik: Sykefravær og uførepensjon blant innvandrere ansatt i storbykommuner. 29 s. 155 kr ISBN 82-537-6696-3
- 2004/27 A. Finstad, K. Flugsrud, G. Haakonsen og K. Aasestad: Vedforbruk, fyringsvaner og svevestøv. Undersøkelse om vedforbruk og fyringsvaner i Trondheim og Bergen 2003. 61 s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6699-8